EUROBANK Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Τετάρτη 31 Μαΐου 2023 • Ετος 9ο • Αρ. φύλλου 444* | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy/financial | Τιμή: €2,00

EUROBANK Cyprus

ΚΟΜΙΣΙΟΝ ΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Βάλτε φρένο στις δαπάνες

Οι συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ελλάδα ορίζουν ότι η αύξηση των «καθαρών πρωτογενών δαπανών» το 2024 δεν πρέπει να υπερβεί το 2,6%. Οι «καθαρές πρωτογενείς δαπάνες» είναι ένα νέο μέτρο δημοσιονομικής συμμόρφωσης, που περιλαμβάνεται στην πρόταση της Κομισιόν για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας, και δοκιμάζεται για πρώτη φορά. **Σελ. 16**

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Ανάπτυξη στη Βρετανία βλέπει το ΔΝΤ

Το ΔΝΤ, επανεξετάζοντας τις εκτιμήσεις του, «βλέπει» τη χειμαζόμενη οικονομία της Βρετανίας όχι μόνο να αποφεύγει την ύφεση αλλά να αναπτύσσεται ταχύτερα από εκείνη της Γερμανίας φέτος. Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο οι παράγοντες που θα την στηρίξουν θα είναι η ισχυρή κατανάλωση αλλά και οι βελτιωμένες σχέσεις με την Ε.Ε. **Σελ. 12**

ΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Μεγάλοι όμιλοι κλείνουν καταστήματα

Πληθώρα καταστημάτων, τηλεργασία, διαδικτυακές αγορές, υψηλά ενοίκια, ανησυχίες για τη δημόσια ασφάλεια και τις αυξημένες περιπτώσεις εγκλημάτων και δυσκολία στην πρόσληψη εργαζομένων οδηγούν μεγάλους αμερικανικούς ομίλους, όπως οι Walmart και Starbucks, στο κλείσιμο καταστημάτων. Αυτό προκαλεί συναγερμό για το μέλλον του λιανικού εμπορίου. **Σελ. 9**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Ψήφους εμπιστοσύνης κερδίζει η οικονομία

Οι τάσεις «Ktrends» με βλέμμα στο τρίτο τρίμηνο του 2023 – Η νέα έρευνα της «Κ» με τη στήριξη της PwC

Συγκρατημένα αισιόδοξοι για την οικονομία στο επόμενο τρίμηνο εμφανίζονται οι Κύπριοι. Παράλληλα βλέπουν τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης της πορείας της οικονομίας μετά τις δοκιμασίες που έχει περάσει από το 2020 με την έλευση της πανδημικής κρίσης, του πολέμου της Ρωσίας, τον πληθωρισμό, την ακρίβεια και τις κυρώσεις. Τα σημάδια της ακραίας απαισιοδοξίας για μία «σημαντικά χειρότερη» πορεία της οικονομίας υποχωρούν και, ενώ παραμένουν σημαντικές πιέσεις, το κλίμα βελτιώνεται. Σημαντικά στοιχεία για τις τάσεις σε οικονομία, νοικοκυριά και αγορά περιλαμβάνονται στο τρίτο κύμα της μεγάλης τριμηνιαίας έρευνας «Ktrends» της εφημερίδας «Η Καθημερινή» με τη στήριξη της PwC. Σκοπός της τριμηνιαίας έρευνας είναι να αναδείξει τις εκτιμήσεις και τις προσδοκίες σε σχέση με την κυπριακή οικονομία, μέσα από ένα δείγμα 800 ατόμων σε γυναίκες και άνδρες 18 ετών και άνω. Η τρίτη έρευνα για λογαριασμό της εφημερίδας «Η Καθημερινή» περιλαμβάνει ερωτήσεις με σκοπό τα πορίσματά της να αποτελέσουν χρήσιμο οικονομικό εργαλείο για επιχειρήσεις, αλλά και για ενεργούς πολίτες. **Σελ. 4**

ΝΟΥΜΕΡΟ 1 ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Γέμισαν super yachts οι ελληνικές θάλασσες

Οι ελληνικές θάλασσες παραμένουν ο «νούμερο ένα» προορισμός για ναυλωμένα super yachts παγκοσμίως. Αυτό αποδίδεται στην ενίσχυση του brand name της χώρας, της φυσικής ομορφιάς της και στο ότι οι χρεώσεις για ναυλωμένα σκάφη είναι αμελητέες. Επίσης οι δυνατότητες ανεξέλεγκτης πρυμνοδέτησης και αγκυροβόλησης είναι απεριόριστες. **Σελ. 13**

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ανάπτυξη, με μοχλό τον τομέα υπηρεσιών

Η Γερμανία εξακολουθεί να αναπτύσσεται, αλλά όχι χάρη στις βιομηχανίες της. Η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία έχει διαφύγει την ύφεση και σημειώνει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, αλλά ο μοχλός της ανάπτυξης είναι ο τομέας των υπηρεσιών. Την ίδια ώρα μειώνεται η δραστηριότητα στις βιομηχανίες της. **Σελ. 12**

ΑΠΟ ΤΟ SRB

«Καμπανάκι» για τράπεζες Ευρωζώνης

Τον κώδωνα κινδύνου έκρουσε το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης Τραπεζών (SRB), προειδοποιώντας τις κεντρικές τράπεζες ευρωπαϊκών χωρών πως υπάρχουν και στην Ευρωζώνη συστημικές τράπεζες υπερβολικά μεγάλες για να αφεθούν να καταρρεύσουν και θα αναγκαστούν να τους χορηγήσουν ενέσεις ρευστότητας. Επικαλέστηκε μάλιστα την περίπτωση της Credit Suisse. **Σελ. 9**

Στα πρόθυρα κρίσης χρέους η οικονομία της Τουρκίας

Ο Ερντογάν οδηγεί την τουρκική οικονομία σε τριπλή κρίση που την φέρνει απειλητικά κοντά στο ΔΝΤ. Οι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης προειδοποιούν και η Fitch, που έχει δώσει στην Τουρκία βαθμολογία Β με αρνητική προοπτική, τονίζει ότι η ενδεχόμενη υποβάθμισή της θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον θα εφαρμοστεί ένα μείγμα οικονομικής πολιτικής «πιο αξιόπιστο και πιο συνεπές». Η μόνη δυνατότητα διαφυγής από το ΔΝΤ είναι τα κεφάλαια των αραβικών χωρών του Κόλπου, του Κατάρ, των Εμιράτων αλλά και της Σαουδικής Αραβίας, που προσέφερε στην Τράπεζα της Τουρκίας 5 δισ. δολ. Ενέσεις κεφαλαίου προσφέρουν η Κίνα και η Νότια Κορέα. Ισως και τα σκοτεινά κεφάλαια των Ρώσων ολιγαρχών που βρίσκονται στις τουρκικές τράπεζες. Οι αγορές εκτιμούν πως η τουρκική οικονομία αντιμετωπίζει τρεις κρίσεις: εκτός από τη νομισματική και την κρίση του κόστους διαβίωσης, βρίσκεται επίσης στα πρόθυρα μιας κρίσης χρέους. **Σελ. 10**

ΗΠΑ: Παραμένει η αγωνία παρά τη συμφωνία για το χρέος

Οι επενδυτές προσπαθούν να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο που θα έχει η συμφωνία για την αύξηση του ανώτατου ορίου του αμερικανικού χρέους στις διεθνείς αγορές. Η κατ' αρχήν συμφωνία για αύξηση του ανώτατου ορίου του χρέους, στα 31,4 τρισ. δολάρια, θα αποτρέψει ένα καταστροφικό σενάριο στάσης πληρωμών και θα ανοίξει την όρεξη για επενδύσεις ρίσκου. Ωστόσο, ορισμένοι επενδυτές ανησυχούν ότι οι προτεινόμενες μειώσεις δαπανών θα μπορούσαν να ασκήσουν πιέσεις στην ανάπτυξη της αμερικανικής οικονομίας. **Σελ. 8**

«Κατακλυσμός» στα ξενοδοχεία για το τριήμερο Κατακλυσμού

Αισιοδοξία για το καλοκαίρι

Το άνοιγμα της αυλαίας για την καλοκαιρινή περίοδο σηματοδοτεί το τριήμερο του Κατακλυσμού και οι ενδείξεις παρουσιάζονται θετικές. Στις τάξεις των ξενοδόχων επικρατεί αισιοδοξία καθότι οι πληρότητες είναι υψηλές και έχουν ξεπεράσει τα περσινά επίπεδα. Υψηλό όμως είναι και το κόστος διανυκτέρευσης. Οι Κύπριοι επιλέγουν κυρίως Πρωταρά, Αγία Νάπα και Πάφο, χωρίς ωστόσο να μειώνεται η ζήτηση στις άλλες παραλιακές πόλεις. **Σελ. 3**

Μεγάλα κέρδη για ελληνικές τράπεζες από υψηλά επιτόκια

Ενίσχυση χαρτοφυλακίου

Η άνοδος των επιτοκίων στο δανειακό τους χαρτοφυλάκιο σε συνδυασμό με τη συγκράτηση των επιτοκίων στις καταθέσεις είχε θετική επίδραση στην κερδοφορία των συστημικών τραπεζών της Ελλάδας. Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε και η ενίσχυση του χαρτοφυλακίου των εξυπηρετούμενων δανείων. **Σελ. 14**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Νίκη που προβληματίζει

Μετά από δύο δεκαετίες ως ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης της Τουρκίας, ο Ερντογάν κατάφερε την Κυριακή να επισφραγίσει για άλλα 5 χρόνια την παντοδυναμία του κερδίζοντας τα κόμματα της αντιπολίτευσης σε μια πρωτόγνωρη για την χώρα επαναληπτική εκλογή. Ο πλικίας 69 ετών Τούρκος πρόεδρος κατάφερε να διατηρήσει τη διαφορά των 5% μονάδων που τον χώριζε από τον ανθυποψήφιό του στην εκλογική μάχη της 14ης Μαΐου. Η νίκη Ερντογάν δεν ήταν καθόλου δεδομένη πριν την πρώτη μάχη των εκλογών, καθώς ο ηγέτης της αντιπολίτευσής είχε προτείνει αλλαγές στην οικονομική πολιτική, επαναφορά της δημοκρατίας και σύσφιξη των δεσμών της χώρας με τη Δύση. Ο Ερντογάν όμως κατάφερε να επικρατήσει, ξεπερνώντας ακόμη και τον θυμό των συμπατριωτών του για την ανεπαρκή ανταπόκριση του κρατικού μηχανισμού στον καταστροφικό σεισμό του Φεβρουαρίου, καθιστώντας τον ως τον μακροβιότερο ηγέτη της Τουρκίας ξεπερνώντας ακόμη και αυτόν του Κεμάλ Ατατούρκ.

Στις πρώτες του δηλώσεις ο νικητής των εκλογών έκανε ξεκάθαρο ότι οι πολιτικές του επιλογές δεν αλλάζουν, ενώ κάποιοι εκτιμούν ότι τώρα είναι που θα παγιωθούν. Τι θα γίνει όμως με την οικονομία, που εκεί εκτός από τον Τούρκο ηγέτη, σημαντικό ρόλο έχουν να διαδραματίσουν και οι αγορές; Η τουρκική οικονομία βρίσκεται στην χειρότερή της κατάσταση από την κρίση του 2001, με τον πληθωρισμό στα ύψη και την τουρκική λίρα να βιώνει περίοδούς μεγάλης υποτίμησης (έχει απωλέσει το 77% της αξίας της κατά την τελευταία πενταετία). Αξίζει να σημειωθεί ότι κάποια στιγμή το 2022 ο πληθωρισμός είχε αγγίξει το 85%. Η επομένη των εκλογών βρίσκει την τουρκική λίρα ακόμη χαμηλότερα επιβεβαιώνοντας τις φήμες ότι την εβδομάδα πριν τις εκλογές η κεντρική τράπεζα προέβαινε σε κάποιου είδους «συγκράτηση» της ισοτιμίας. Η ελεύθερή πτώση του τουρκικού νομίσματος έφερε την ισοτιμία στις 20 λίρες ανά δολάριο, με τους αναλυτές να εκφράζουν ιδιαίτερα απαισιόδοξες εκτιμήσεις για τη συνέχεια, αφού βλέπουν την λίρα στα 23 μέχρι το τέλος Ιουνίου ενώ τον επόμενο χρόνο η ισοτιμία αναμένεται να προσεγγίσει τις 25 λίρες έναντι του δολαρίου.

Η ανορθόδοξη οικονομική πολιτική Ερντογάν δίνει μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη και στην διατήρηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της Τουρκίας στις εξαγωγές μέσω του φθηνού νομίσματος. Ο πληθωρισμός για τον Τούρκο ηγεμόνα δεν αποτελεί περιοχή ανησυχίας, ενώ έχει ασπαστεί και την ιδέα ότι τα ψηλά επιτόκιά επιβαρύνουν τον πληθωρισμό. Σε αυτή τη βάση στηρίχθηκε και η ομιλία του στο συγκεντρωμένο πλήθος, αμέσως μετά την επιβεβαίωση του αποτελέσματος, υποσχόμενος χαμηλά επιτόκια τα οποία όπως είπε είναι το κλειδί για να μειωθεί ο πληθωρισμός.

Η επόμενη περίοδος δεν μπορεί παρά να αποτελεί μια χρυσή ευκαιρία για τον Τούρκο πρόεδρο να ξανασκεφτεί το θέμα της οικονομίας, καθώς τα αποθέματα της κεντρικής τράπεζας σε ξένα νομίσματα έχουν αρχίσει να εξαντλούνται απειλώντας την τουρκική λίρα με περαιτέρω υποτίμηση. Αρκετοί αναλυτές εκτιμούν πως η επέτειος των 100 χρόνων από την τουρκική δημοκρατία θα αποτελέσει το έναυσμα για τον Τούρκο ηγέτη να ξαναβάλει την οικονομία στις ράγες. Η επαναφορά της εμπιστοσύνης, όμως, θα απαιτήσει μεταρρυθμίσεις προτού αρχίσει να επιστρέφει το ξένο επενδυτικό ενδιαφέρον σε μια χώρα που πριν από μερικά χρόνια αποτελούσε κορυφαίο επενδυτικό προορισμό. Πολλές ελπίδες ο Ερντογάν εναποθέτει και στον πολύ καλό του φίλο Πούτιν, που όχι τυχαία έσπευσε από τους πρώτους να τον συγχαρεί για την εκλογική του επικράτηση.

μπλε
Πρόγραμμα Επιβράβευσης Καρτών

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή χρημάτων!

Κατέβασε το Mple Rewards app τώρα!
Google play App Store
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΡΘΡΟ / Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Η Τέχνη του να ακούς τα παιδιά

«Να μην ξεχνάμε –σε ό,τι κάνουμε ως Κέντρο– να ακούμε πάντα τα παιδιά». Αυτή είναι η πολύτιμη συμβουλή της κυρίας Λήδας Κουρσουμπά, επίτιμου μέλους του Δ.Σ. του Κέντρου μας. Συμβουλή η οποία τριγυρνάει πάντα στο μυαλό μου πριν από κάθε μας απόφαση σε σχέση με τις δράσεις του ASSITEJ Κύπρου. Η κυρία Κουρσουμπά, εξάλλου, κατά τη διάρκεια της πολυετούς θητείας της στη θέση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (ήταν η πρώτη που κατείχε τη θέση αυτή στην Κύπρο), κατάφερε να κάνει σημαντικές τομές στον τομέα των δικαιωμάτων του παιδιού, αγγίζοντας και θέματα που έχουν να κάνουν με την ισότιμη πρόσβαση στον χώρο του πολιτισμού. Έργο το οποίο συνεχίζει με τον ίδιο ζήλο και αποφασιστικότητα η νυν Επίτροπος, κυρία Δέσπω Μιχαηλίδου.

Ως Κέντρο Θεάτρου για Παιδιά και Νεαρά Άτομα – ASSITEJ Κύπρου ασχολούμαστε εκτεταμένα με το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού και ιδιαίτερα με τα άρθρα 13 και 31 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα οποία αναφέρονται στο δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει τον ελεύθερό του χρόνο και να συμμετέχει ενεργά στην πολιτιστική ζωή του τόπου του. Στο πλαίσιο της ενασχόλησής μας με το θέμα αυτό εντάσσεται και σχετική δράση, που συνδιοργανώνουμε με το Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και το υφυπουργείο Πολιτισμού. Η δράση, την οποία υλοποιούμε σε συνεργασία με τη διακεκριμένη Σουηδέζα χορογράφο Lotta Gahrton, θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δρώμενου με θέμα τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, το οποίο θα περιοδεύσει στα σχολεία της Κύπρου κατά τη διάρκεια της επόμενης σχολικής χρονιάς.

Την εβδομάδα που μας πέρασε, λοιπόν, υλοποιήθηκε η πρώτη φάση της δράσης, κατά την οποία πραγματοποιήθηκε και μια ιδιαίτερα χρήσιμη συνάντηση στο Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού. Στόχος της συνάντησης ήταν να δοθεί η δυνατότητα σε παιδιά κάθε ηλικίας, από ολόκληρη την Κύπρο, να εκφράσουν τις απόψεις τους για πλειάδα θεμάτων που έχουν να κάνουν με τα δικαιώματά τους. Οι απόψεις που διατύπωσαν τα παιδιά θα αξιοποιηθούν κατά τη διάρκεια της δημιουργικής διαδικασίας που θα οδηγήσει στο δρώμενο.

Εκτός από τον γράφοντα, οι ενήλικες εκπροσωπήθηκαν στη συνάντηση από τον υφυπουργό Πολιτισμού, την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, τον Πρέσβη της Σουηδίας στην Κύπρο, εκπρόσωπο του Τμήματος Νεότερου και Σύγχρονου Πολιτισμού, καθώς και τη χορογράφο που θα δημιουργήσει το δρώμενο.

Φεύγοντας από τη συνάντηση, η συμβουλή της κυρίας Κουρσουμπά τριγυρνούσε και πάλι στο μυαλό μου: «να ακούμε τα παιδιά»! Γιατί τα παιδιά –για άλλη μια φορά– δεν έμειναν στα τετριμμένα και στα προφανή. Ανέπτυξαν τις απόψεις τους με επιχειρήματα, μίλησαν με ειλικρίνεια, κατέστησαν σαφές ότι αίτημά τους είναι η φωνή τους να ακούγεται και να λαμβάνεται υπόψιν. Μας υπενθύμισαν, λοιπόν, ότι το ζητούμενο δεν είναι να διεξάγονται παράλληλοι και αχρείαστοι μονόλογοι, αλλά ένας ουσιαστικός διαγενεακός διάλογος που να οδηγεί σε απτά αποτελέσματα και σε παραγωγή παιδοκεντρικής πολιτικής.

Σε σχέση με τον πολιτισμό, τα παιδιά μίλησαν για την ανάγκη ύπαρξης ίσων ευκαιριών, για τη συνδιαμόρφωση της θεματολογίας του πολιτιστικού προϊόντος, καθώς και την προσβασιμότητα στο πολιτιστικό έργο, ειδικά στην επαρχία.

Έχω την εντύπωση ότι το μεγαλύτερο λάθος που κάνουμε ως ενήλικες είναι το γεγονός ότι αντιμετωπίζουμε τα παιδιά ως το «αύριο». Όχι, τα παιδιά δεν είναι μόνο το «αύριο», αλλά και το «σήμερα» αυτού του κόσμου. Όσον αφορά στα θέματα του πολιτισμού, μόνο αν ακούσουμε προσεκτικά τα όσα έχουν να μας πουν θα μπορέσουμε να σχεδιάσουμε μια πολιτιστική πολιτική που –με έναυσμα το «σήμερα»– να κοιτάζει ουσιωδώς προς το «αύριο». Γιατί τελικά το να ακούς (και ιδιαίτερα το να ακούς τα παιδιά!) είναι η μεγαλύτερη –ίσως και η δυσκολότερη- τέχνη…

Ο κ. Σταύρος Σταύρου είναι πρόεδρος Δ.Σ. Κέντρου Θεάτρου για Παιδιά και Νεαρά Άτομα - ASSITEJ Κύπρου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Prague Quadrennial 2023
Η Εθνική Συμμετοχή της Κύπρου από τον ΘΟΚ

Από το 1967, η διεθνής έκθεση Prague Quadrennial of Performance Design and Space παρουσιάζει ό,τι καλύτερο στον τομέα της Σκηνογραφίας με έμφαση στην αυτονομία αυτού του κλάδου. Η 15η έκδοσή της, που θα πραγματοποιηθεί από τις 8 έως τις 18 Ιουνίου 2023, τη βρίσκει να έχει μετεξελιχθεί σε πλατφόρμα που διερευνά προοδευτικές προσεγγίσεις, νέα μίντια, εικονικούς χώρους και διαθεματικές σχέσεις. Η PQ23 θα εισαγάγει έργα από δεκάδες χώρες και εκατοντάδες καλλιτέχνες όχι μόνο ως εθνικές συμμετοχές χωρών αλλά και στο πλαίσιο πρότζεκτ που επιμελείται μια διεθνής ομάδα επιμελητών για την PQ.

Ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου θα συμμετάσχει (εθνική συμμετοχή της Κύπρου) στην έκθεση με την εγκατάσταση

Η ομάδα δεν στοχεύει σε απαντήσεις, επίλυση συγκρούσεων ή λύσεις. Κοιτάζοντας στο μέλλον, υποστηρίζει εναλλακτικούς τρόπους οραματισμού τέτοιων χώρων σύγκρουσης μέσω καλλιτεχνικών και παραστατικών πρακτικών.

Ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου θα συμμετάσχει στην έκθεση Prague Quadrennial of Performance Design and Space, με την εγκατάσταση «Θεατές σε πόλη φάντασμα», σε καλλιτεχνική έρευνα και εικαστική εγκατάσταση της Μελίτας Κούτα, βασισμένη σε μια αρχική ιδέα της επιμελήτριας της κυπριακής συμμετοχής Μαρίνας Μαλένη.

«Θεατές σε πόλη φάντασμα (Spectators In A Ghost City)», σε καλλιτεχνική έρευνα και εικαστική εγκατάσταση της Μελίτας Κούτα, βασισμένη σε μια αρχική ιδέα της επιμελήτριας της κυπριακής συμμετοχής Μαρίνας Μαλένη, εμπνευσμένη από την καλλιτεχνική θεματική της PQ23, RARE και την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Η επιμελητική ομάδα προτείνει τη χρήση σκηνογραφικών μεθόδων ως διαδικασίες σκέψης, εργαλεία προβληματισμού, πολιτικές πράξεις δράσεις, που δημιουργούν συσχετισμούς μεταξύ πραγματικών χώρων σύγκρουσης και καλλιτεχνικών πρακτικών. Ψήγματα εικόνων από την Αμμόχωστο, από το σήμερα αλλά και πριν από το 1974, πειραματικές γλυπτικές μακέτες, εμπνευσμένες από την αστική υφή της πόλης, ακουστικά περιβάλλοντα και πρακτικές περφόρμανς χρησιμοποιούνται για να συνδέσουν αυτή τη σπάνια πόλη με τους επισκέπτες της PQ23. Πώς μπορούμε να κατανοήσουμε τόπους που έχουν υποστεί πολιτική / πολεμική σύγκρουση και τραύμα, μέσα από την ύλη τους, η οποία εμπεριέχει τη μνήμη; Πώς μπορούμε να συνδεθούμε μαζί τους μέσω σκηνογραφικών μεθοδολογιών και τελικά να οραματιστούμε το πιθανό μέλλον τους;

Ο επισκέπτης της PQ23 θα εκτεθεί σε μια διαφορετική οπτική της πόλης-φάντασμα της Αμμοχώστου, η οποία είναι απρόσβατη τα τελευταία 46 χρόνια, ως αποτέλεσμα της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974, χωρίς ανθρώπινη παρουσία, εγκαταλελειμμένη, απρόσιτη. Το γεγονός πως τον Οκτώβριο του 2020 επετράπη η είσοδος παρά τα ψηφίσματα του ΟΗΕ, μέσω μιας συγκεκριμένης διαδρομής, επέτρεψε στους ανθρώπους να βιώσουν την πόλη σαν σε είσοδο σε χρονοκάψουλα, να ανατρέξουν με πόνο στο παρελθόν τους ή απλώς (όπως σε πολλά άλλα μέρη στον κόσμο όπου τα ερείπια προσελκύουν τουρίστες) να βγάλουν μια selfie… Στρέφοντας την προσοχή στον ίδιο τον Χώρο της πόλης, μπορούμε να την αντιληφθούμε μέσα από τις έννοιες της μνήμης, του ανήκειν και του εκτοπισμού, προσπαθώντας να κατανοήσουμε πώς το σημαδεμένο και εγκαταλελειμμένο αστικό τοπίο γίνεται ταυτόχρονα «Συγγραφέας» και «Δραματουργία».

Κατανοώντας τις συχνά αντιφατικές και πολύπλοκες γεωπολιτικές αφηγήσεις, με σεβασμό παράλληλα στο ανθρώπινο τραύμα και υπερβαίνοντας την αισθητική γοητεία των ερειπίων, η επιμελητική ομάδα προτείνει μια διαδικασία αντίστροφης σκηνογραφίας. Πώς μπορούμε να βιώσουμε πραγματικούς τόπους ως χώρους με δραματουργία και πώς μπορούμε να κατανοήσουμε και να δημιουργήσουμε εναλλακτικές αφηγήσεις σε σχέση με τις προϋπάρχουσες;

Η ομάδα δεν στοχεύει σε απαντήσεις, επίλυση συγκρούσεων ή λύσεις. Κοιτάζοντας στο μέλλον, υποστηρίζει εναλλακτικούς τρόπους οραματισμού τέτοιων χώρων σύγκρουσης μέσω καλλιτεχνικών και παραστατικών πρακτικών. Το «Θεατές σε πόλη φάντασμα» επιχειρεί να επικοινωνήσει μέσω της ενσυναίσθησης, την ποιητικότητα των σκηνογραφικών τεχνών σε ένα ουτοπικό όραμα του μέλλοντος. Η πρόταση διαταράσσει τη σχέση ανάμεσα στον ρόλο του καλλιτέχνη και του θεατή, καθώς πραγματεύεται ζητήματα οικειοποίησης, θεάματος, παρείσακτων θεατών, και τον ρόλο της ίδιας της τέχνης μπροστά στο ανθρώπινο τραύμα που επεκτείνεται πέρα από την Αμμόχωστο και αντηχεί και σε άλλους αντίστοιχους χώρους φαντάσματα στον κόσμο.

Από το 1991

Η Κύπρος συμμετέχει ανελλιπώς από το 1991 μέσω του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου και η έκθεση αποτέλεσε βήμα στο εξωτερικό για τη δουλειά πολλών Κυπρίων καλλιτεχνών, από τους οποίους κάποιοι αποκόμισαν και κάποιες βραβεύσεις ή διακρίσεις όπως αυτή του Χάρη Καυκαρίδη που απέσπασε ειδική αναφορά από την Επιτροπή Βραβείων της PQ 2003 για το σχεδιασμό των Τρωάδων, και του Γιώργου Κουκουμά που επελέγη για παρουσίαση από το Αμερικανικό Ινστιτούτο Θεατρικής Τεχνολογίας (USITT) το 2012, με βάση τη δουλειά του στην PQ11. Το βραβείο νεανικού κοινού αποκόμισε και η συμμετοχή μας το 2015 με σχεδιαστές την Έλενα Κατσούρη και τον Γιώργο Κουκουμά. Συνολικά έχουν παρουσιαστεί πέραν των 40 καλλιτεχνών ή φορέων μέσα από τις Κυπριακές συμμετοχές στην PQ όπως είθισται να καλείται.

Οι συντελεστές

Επιμελητής - αρχική ιδέα: Μαρίνα Μαλένη
Καλλιτεχνική έρευνα-Εικαστική Εγκατάσταση: Μελίτα Κούτα
Συνεργαζόμενος τεχνικός σύμβουλος: Χάρης Καυκαρίδης
Συνεργάτης τέχνης και τεχνολογίας για τα οπτικοακουστικά μέσα: Γιώργος Λαζόγλου
Βίντεο απόδοσης των καλλιτεχνών: Pascal Caron και Μελίτα Κούτα
Γραφικός σχεδιασμός και σχεδιασμός ιστοσελίδας: Φίλιππος Βασιλειάδης
Τεχνική υποστήριξη στην Πράγα: Δώρος Τσολάκης
Τεχνική υποστήριξη στη Λευκωσία: Τεχνικές υπηρεσίες ΘΟΚ

Η PQ23 εγκαινιάζεται στις 7 Ιουνίου στην Πράγα και θα είναι ανοικτή για το κοινό από τις 8-18 Ιουνίου 2023.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

The Podium | Collection 23

Το The Podium, που ξεκίνησε το 2018 ως κολεκτίβα καλλιτεχνών των παραστατικών τεχνών, παρουσιάζει ένα δίπτυχο με έργα που πραγματεύονται τη γυναικεία θέση και ύπαρξη μέσα σ' ένα ανδροκρατούμενο κόσμο. Η βραδιά ξεκινά με το έργο «Στη Σκιά Του | Δωμάτιο 1» της Ανδρομάχης Δημητριάδου Lindahl και συνεχίζεται με το έργο «ζω(ον)» της Άνθης Κέττηρου. Η εξουσία, η καταπίεση, τα στερεότυπα, το ανδρικό βλέμμα σε αντιπαράθεση με το γυναικείο, είναι έννοιες με τις οποίες καταπιάνονται οι δύο δημιουργοί στα έργα τους.
Σάββατο 3 Ιουνίου, ώρα 8:30 μ.μ. Στέγη Χορού Λευκωσίας, Παρθενώνος 25, Λευκωσία. Πληροφορίες, κρατήσεις τηλέφωνο 99360503.

Ο σκηνοθέτης Μάριος Κακουλλής και οι ηθοποιοί του, διαμορφώνουν μαζί μια νεανική, φρέσκια πρόταση - διασκευή του λαμπρού αριστοφανικού έργου «Νεφέλες».

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει έκθεση με τη νέα δουλειά του Κύπριου ζωγράφου Ζήνων Τζέπρα, με τίτλο «Last Orders».

Στη Στέγη Χορού Λευκωσίας παρουσιάζεται το The Podium, με έργα για τη γυναικεία θέση.

Εκδήλωση για τον Καβάφη

Ο Όμιλος Λογοτεχνίας και Κριτικής, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 160 χρόνων από τη γέννηση του Κ.Π. Καβάφη και 90 χρόνων από τον θάνατό του, διοργανώνει φιλολογική εκδήλωση. Κεντρική ομιλήτρια θα είναι η δρ Στέλλα Αλεξίου, με θέμα «Για την αναγνωστική μέθοδο του Κ.Π. Καβάφη. Ακόμη λίγα σχόλια». Στην εκδήλωση θα προβληθεί απόσπασμα από την ταινία της ΕΡΤ (1983) «Κ.Π. Καβάφης: 50 χρόνια από τον θάνατό του». Χαιρετισμό θα απευθύνει ο δρ Λεωνίδας Γαλάζης, πρόεδρος του Ο.Λ.Κ. Τον συντονισμό της εκδήλωσης θα έχει η Έλενα Ματσάγγου, διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας, μέλος Δ.Σ. Ο.Λ.Κ.
Τρίτη 6 Ιουνίου, ώρα 7:00 μ.μ. Φουαγιέ Θεάτρου «ΕΝΑ», λεωφόρος Αθηνάς, 4, Λευκωσία. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης θα διατίθεται προς πώληση ο τόμος «Καβάφης και Κύπρος», έκδοση Ομίλου Λογοτεχνίας και Κριτικής (2021).

Writers taking over Prozak

Μια νέα πρωτοβουλία έρχεται να φέρει αναγνώστες και συγγραφείς πιο κοντά. Σε μια προσπάθεια να δημιουργήσουμε τις συνθήκες για μεγαλύτερη επαφή ανάμεσα στον κόσμο του βιβλίου, ένα ιδιαίτερο takeover κάνει αρχή. Έντεκα συγγραφείς αφήνουν για λίγο τα δεφτέρια, τα μολύβια, τους εκδοτικούς και τα βιβλιοπωλεία και έρχονται να κάνουν «κατάληψη» στο Common Room, δίπλα από το καφενείο Πρόζακ και να φέρουν το κοινό σε άμεση επαφή με το δημιουργικό τους κόσμο. Θα λάβουν μέρος οι συγγραφείς Βάσος Νικολάου, Μιχάλης Μαυροθέρης, Κυριάκος Χριστοδούλου, Γεωργία Ευστρατίου, Νόρα Νατζαριάν, Αντρέας Νικολαΐδης, Μάριος Γεωργίου, Σοφία Μπάρκα, Παντελής Μιτσής, Γιάννης Χατζηϊωσήφ, Γιώργος Παπακωνσταντίνου, οι οποίοι ασχολούνται με διάφορα συγγραφικά είδη και θεματολογίες.
Τετάρτη 31 Μαΐου και Πέμπτη 1 Ιουνίου, από τις 5:00 έως τις 10:00 μ.μ. Καφενείο Πρόζακ, Μέδωντος 3Α, Λευκωσία.

Ζήνων Τζέπρα

Η Alpha C.K. Art Gallery παρουσιάζει έκθεση με τη νέα δουλειά του Κύπριου ζωγράφου Ζήνων Τζέπρα, με τίτλο «Last Orders». Στη νέα σειρά έργων του ο εικαστικός παρουσιάζει με τον δικό του αφηγηματικό τρόπο ζωγραφικής έκφρασης πως στον Δυτικός πολιτισμός μέσα τις συγκεντρώσεις μας με ένα μπουκάλι αλκοόλ για πολλές χιλιετίες και από τότε η πηγή πολλών Θάρρος και δημιουργικότητα, έμπνευση και λήθη. Η νέα πρόταση του Τζέπρα συμπεριλαμβάνει 15 έργα ζωγραφικής μεγάλων διαστάσεων. Στα έργα ζωγραφικής του Τζέπρα, το μπαρ είναι ένας μικρόκοσμος αυτού. Όχι μόνο ένας τόπος παρηγοριάς και απόδρασης, αλλά και τόπος όπου πνίγονται οι θλίψεις, αλλά και της συντροφικότητας και της ανυπακοής. όπου οι ιστορίες λέγονται καθώς γελάμε με τον εαυτό μας και τον παραλογισμό των πάντων.
Εγκαίνια Πέμπτη 1 Ιουνίου. Alpha C.K. Art Gallery, λεωφόρος Μακαρίου & Παπανικολή 3, Λευκωσία.

ORCHESTRA 4 ALL 4

Αυτό το καλοκαίρι, θέατρα και πλατείες σε έξι κοινότητες και δήμους της Κύπρου θα γεμίσουν από τους ήχους της Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου, υπό τη διεύθυνση της νεαρής Κύπριας μαέστρου Κυριακής Κουντούρη. Απολαύστε κάτω από τον έναστρο ουρανό δημοφιλή κλασικά κομμάτια όπως οβερτούρες, σκηνική μουσική και έργα εμπνευσμένα από παραδοσιακούς χορούς καθώς και ενορχηστρωμένα Κυπριακά παραδοσιακά τραγούδια!
Πόλη Χρυσοχούς: Πέμπτη 1 Ιουνίου- Πολιτιστικό Κέντρο. Ύψωνας: Παρασκευή 2 Ιουνίου- Πλατεία «Μάριου Τόκα». Περβόλια: Σάββατο 3 Ιουνίου- Κοινοτικό Θέατρο Περβολιών. Παραλίμνι: Πέμπτη 8 Ιουνίου- Δημοτικό Αμφιθέατρο Παραλιμνίου. Μαλούντα: Παρασκευή 9 Ιουνίου- Κοινοτικό Αμφιθέατρο Μαλούντας. Λεύκαρα: Σάββατο 10 Ιουνίου- Συνεδριακό Κέντρο Λευκάρων, ώρα έναρξης συναυλιών 8:00 μ.μ. Πληροφορίες: 22463144, www.cyso.org.cy

«Νεφέλες» του Αριστοφάνη

Ο σκηνοθέτης Μάριος Κακουλλής και οι ηθοποιοί του, διαμορφώνουν μαζί μια νεανική, φρέσκια πρόταση – διασκευή του λαμπρού αριστοφανικού έργου «Νεφέλες», θέτοντας ερωτήματα: Πόσο επίκαιρο είναι σήμερα το ζήτημα της παιδείας αλήθεια; Πόσο επίκαιρη είναι η βάναυση εκμετάλλευση της φύσης και των ανθρώπων; Και πόσο η κατρακύλα, μας είναι γνώριμη…Σε έναν κόσμο που αλλάζει ραγδαία – όχι απαραίτητα προς το καλύτερο- μέσα από τα μάτια των νέων ανθρώπων, το θέατρο Αντίλογος προτείνει μια παράσταση που θέτει τα θέλω και τις ανάγκες των νέων στο επίκεντρο. Φτιαγμένη από νέους ανθρώπους, με τα δικά τους εργαλεία, την δική τους οπτική, τον δικό τους τρόπο δουλειάς. Πρωταγωνιστούν: Δημήτρης Αντωνίου, Βαλεντίνος Κόκκινος, Αντρέας Κουτσόφτας, Κλείτος Κωμοδίκης, Βασίλης Παφίτης, Πολυξένη Σάββα, Αντωνία Χαραλάμπους, Χριστίνα Χριστόφια.
Παραστάσεις: Κάθε Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή, ώρα 9:00 μ.μ. Ανοικτό Αμφιθέατρο Κεντρικά Πανεπιστημίου Κύπρου, λεωφόρος Καλλιπόλεως 75, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 99251331.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημήτρης Λοττίδης • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας ■ Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νωτης Παπαδοπουλος

«Κατακλυσμό» στα ξενοδοχεία φέρνει το τριήμερο

Ανοίγει η αυλαία της καλοκαιρινής περιόδου, ψηλά οι πληρότητες και οι κρατήσεις αλλά και το κόστος διανυκτέρευσης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Της τελευταίας στιγμής είναι συνήθως οι κρατήσεις για το τριήμερο του Κατακλυσμού, όπως περιγράφουν οι επαγγελματίες του τουρισμού, ωστόσο, ήδη βλέπουμε ότι οι πληρότητες κτυπούν ψηλά ποσοστά. Πρόκειται για ένα τριήμερο το οποίο αναμένουν εδώ και καιρό, αφού πρόκειται στην ουσία για την άτυπη έναρξη της τουριστικής περιόδου –της μαζικής καθόδου του εγχώριου τουρισμού στα τουριστικά καταλύματα καθώς και της ενίσχυσης των τουριστικών ροών από το εξωτερικό. Επικρατεί, λοιπόν, μια αισιοδοξία στις τάξεις των ξενοδόχων και των ιδιοκτητών τουριστικών επιχειρήσεων, αφού θεωρείται ότι το τριήμερο του Κατακλυσμού είναι ίσως η πιο δυναμική περίοδος για τον Ιούνιο και ανεβάζει τον δείκτη πληρότητας του μήνα. Ήδη η διαθεσιμότητα είναι σε χαμηλά επίπεδα. Αναζητώντας σήμερα διαθέσιμα δωμάτια για την προσεχή Παρασκευή μέχρι τη Δευτέρα, προκύπτει ότι τα διαθέσιμα δωμάτια είναι πλέον ελάχιστα. Άρα, όσοι έμειναν την τελευταία στιγμή για να κάνουν τον προγραμματισμό του τριημέρου, μάλλον θα αρκεστούν σε μονοήμερες εξορμήσεις και εκδρομές.

Ήδη οι πληρότητες έχουν ξεπεράσει τα περσινά επίπεδα, ενώ σε σύγκριση με το 2019 δεν υπάρχει ακόμα ξεκάθαρη ένδειξη.

Ανάσα στις τουριστικές επιχειρήσεις και τα ξενοδοχεία αναμένεται να δώσει το τριήμερο του Αγίου Πνεύματος, περίοδος κατά την οποία αναμένεται «κατακλυσμός» επισκεπτών στις παραθαλάσσιες τουριστικές περιοχές.

Πόσο πάει το δίκλινο

Αναζητήσαμε διαθέσιμα δωμάτια σε ξενοδοχεία χρησιμοποιώντας ψηφιακά εργαλεία διαδικτυακών πλατφορμών. Στην πλατφόρμα booking.com για παράδειγμα, στην αναζήτηση για δίκλινο δωμάτιο από Παρασκευή 2 μέχρι Δευτέρα 5 Ιουνίου τα αποτελέσματα είναι ενδεικτικά για το ψηλό ποσοστό πληρότητας στα ξενοδοχεία. Συγκεκριμένα, μόλις 19 επιλογές υπάρχουν στην κατηγορία ξενοδοχεία στον Πρωταρά, ενώ το 96% των καταλυμάτων που είναι αναρτημένα στην πλατφόρμα δεν είναι διαθέσιμα για τις συγκεκριμένες ημερομηνίες. Τα αποτελέσματα είναι ακόμη πιο περιορισμένα όταν η κράτηση αφορά περισσότερα άτομα. Όσον αφορά το κόστος διαμονής, οι τιμές στα εναπομείναντα καταλύματα ξεκινούν από 198 ευρώ και φτάνουν μέχρι και 3 χιλιάδες ευρώ –πρόκειται για αποτελέσματα αναζήτησης για διαμονή δύο ατόμων.

Η αντίστοιχη αναζήτηση στην Αγία Νάπα δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες διαφορές. Το 92% των καταλυμάτων (που είναι καταχωρημένα στην συγκεκριμένη πλατφόρμα) δεν έχουν διαθεσιμότητα. Οι τιμές για ένα δίκλινο δωμάτιο σε ξενοδοχείο ξεκινούν από 197 ευρώ και φτάνουν μέχρι τα 1.490 ευρώ (σε πεντάστερο ξενοδοχείο με ψηλή βαθμολογία σε κριτικές). Η βεντάλια των τιμών ανοίγει ακόμα περισσότερο όταν στις επιλογές προσθέτεις τουριστικά χωριά και τουριστικές επαύλεις με ιδιωτική πισίνα. Σε αυτές τις περιπτώσεις το ποσό εκτοξεύεται σε πέραν των δύο χιλιάδων ευρώ για τρεις διανυκτερεύσεις.

Πάφος και Λεμεσός

Η Πάφος πήρε τα πάνω της τα τελευταία χρόνια, με αύξηση στις πληρότητες, και του τουριστικού ρεύματος, ως αποτέλεσμα και της αύξησης της συνδεσιμότητας μέσω του αεροδρομίου της περιοχής. Για το προσεχές τριήμερο, βάσει της ίδιας αναζήτησης που έγινε για τις υπόλοιπες περιοχές, δείχνει ότι το 94% των καταλυμάτων της περιοχής δεν είναι πλέον διαθέσιμο. Από τα 42 διαθέσιμα, μόνο 16 πρόκειται για ξενοδοχειακές μονάδες.

Τα υπόλοιπα αφορούν σε τουριστικά διαμερίσματα, επαύλεις και τουριστικά χωριά. Στην περίπτωση των επιλογών που απέμειναν στην κατηγορία ξενοδοχεία, το ποσό ξεκινά από 284 ευρώ και φτάνει μέχρι τα 1.782 ευρώ –για τρεις διανυκτερεύσεις. Η μεγαλύτερη διαθεσιμότητα για το προσεχές τριήμερο παρουσιάζεται στη Λεμεσό. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αναζήτησης στην πλατφόρμα, μη διαθέσιμα είναι το 78% των τουριστικών καταλυμάτων. Υπάρχουν διαθέσιμες 76 επιλογές, εκ των οποίων οι 30 είναι ξενοδοχεία. Σε θέμα τιμών, όσοι θα κλείσουν σήμερα το τριήμερό τους θα βρουν τιμές που ξεκινούν από 119 ευρώ μέχρι τις 3,7 χιλιάδες ευρώ, ενώ προσφέρεται και η τιμή των 6,4 χιλιάδων ευρώ, τιμή η οποία αγγίζει το ρεκόρ σε κόστος διαμονής για την συγκεκριμένη περίοδο.

Πιο οικονομικά

Βάσει της πλατφόρμας, η εικόνα των κρατήσεων στη Λάρνακα είναι επίσης πολύ ικανοποιητική εφόσον το 90% των καταλυμάτων δεν έχουν διαθεσιμότητα για τις συγκεκριμένες ημερομηνίες. Η φθηνότερη επιλογή για διαμονή τρία βράδια σε ξενοδοχείο ξεκινά από 152 ευρώ και φτάνει μέχρι τα 1.134 ευρώ. Από τις διαθέσιμες επιλογές προκύπτει ότι μία κράτηση σε ξενοδοχείο στην περιοχή της Λάρνακας είναι πιο οικονομική σε σχέση με τις υπόλοιπες παραλιακές περιοχές. Στην περιοχή Λάρνακας, αν και υπάρχει απόκλιση στις πληρότητες για κάθε μονάδα, το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η πλειοψηφία των ξενοδόχων είναι ικανοποιημένοι με τη ροή των κρατήσεων και των πληροτήτων για αυτό το διάστημα. Σύμφωνα με την ΕΤΑΠ Λάρνακας, για την πλειοψηφία των μονάδων οι πληρότητες είναι αυξημένες σε σχέση με πέρσι, ενώ σε σύγκριση με το 2019 δεν υπάρχει ακόμα ξεκάθαρη ένδειξη, αφού αναμένονται ακόμα οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής. Την ίδια ώρα υπάρχουν νέα δεδομένα στον αριθμό των κλινών της περιοχής.

Η εγχώρια αγορά

Οι κρατήσεις το τριήμερο του Κατακλυσμού οδηγούνται από την εγχώρια αγορά, κυρίως, δε, στην περιοχή της ελεύθερης Αμμοχώστου. Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του συνδέσμου Κέντρων Αναψυχής της περιοχής Βάσος Ξύδιας, ανέφερε ότι τουλάχιστον σε σχέση με τα κέντρα αναψυχής, σε επίπεδο εισερχόμενου τουρισμού η εικόνα είναι ακόμα μουδιασμένη, και γύρω στο 50% σε σχέση με τις εκτιμήσεις. Όπως αναφέρει, η συμπεριφορά των επισκεπτών επηρεάζεται από την αύξηση των τιμών και τον πληθωρισμό, κάτι που αποτυπώνεται στις αγορές και τις τουριστικές δαπάνες οι οποίες είναι προς το παρόν πιο περιορισμένες σε σχέση με πέρσι. Τόνισε, πάντως, ότι το τριήμερο του Κατακλυσμού είναι μια σημαντική «ανάσα» για τους επαγγελματίες των τουριστικών επιχειρήσεων. Το τριήμερο αναμένεται ότι θα γεμίσει η περιοχή για τις καφετέριες και τα εστιατόρια και τα κέντρα αναψυχής εν γένει, και ξεκινά η μαζική κάθοδος των Κυπρίων στα παραλιακά κυρίως θέρετρα.

GoGordian REAL ESTATE

Go holidays
εξοχικές κατοικίες

Διαμέρισμα 1 υπνοδωματίου στο Coralli Spa Resort and Residence στον Πρωταρά, Αμμόχωστος

- Βρίσκεται στο ισόγειο και έχει θέα στη θάλασσα και στη πισίνα.
- Πλήρως επιπλωμένο με μοντέρνα διακόσμηση και καλυμμένο εμβαδόν 44 τ.μ.
- Το Coralli Spa Resort and Residence βρίσκεται μόλις λίγα βήματα από την παραλία Βυζάκια και την παραλία Fig Tree.
- Το Resort αποτελείται από δύο Blocks. Διαθέτει 2 κοινόχρηστες πισίνες, γυμναστήριο, σπα και γήπεδο τένις.
- Το διαμέρισμα δεν έχει ξεχωριστό τίτλο ιδιοκτησίας. Η πώληση θα γίνει με μεταβίβαση μεριδίου και συμφωνία διανομής.

Ref: 8921

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656
www.gogordian.com

€195.000

Μεγάλες προσδοκίες για αγορά και οικονομία

Οι τάσεις «Ktrends» με βλέμμα στο τρίτο τρίμηνο του 2023 – Τι κατέδειξε η νέα έρευνα της «Κ» με τη στήριξη της PwC

Των **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ** *και* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Τον Μάιο του 2023 υπάρχει ένα «κοκτέιλ» κινδύνων για την παγκόσμια οικονομία, παρόλα αυτά οι Κύπριοι αν και συγκρατημένα, αισιοδοξούν. Οι κίνδυνοι απαρτίζονται κυρίως από τα απόνερα της πανδημίας του κορωνοϊού, από τις γεωπολιτικές εξελίξεις λόγω του πολέμου της Ρωσίας στην Ουκρανία, από τη νευρικότητα στις αγορές, από τον πληθωρισμό, την ακρίβεια, την ενεργειακή κρίση, τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας και την αστάθεια κυρίως της αμερικανικών τραπεζών. Οι επιπτώσεις διαφέρουν

Ο βαθμός της εμπιστοσύνης που έχουν οι ερωτηθέντες για τις αποταμιεύσεις τους στις τράπεζες παρουσιάζεται «σημαντικά μειωμένος».

από χώρα σε χώρα, ωστόσο οι Κύπριοι αν και κράτησαν μικρό καλάθι για την κυπριακή οικονομία, οι εκτιμήσεις τους για το επόμενο τρίμηνο είναι ενθαρρυντικές.

Σημαντικά στοιχεία για τις τάσεις σε οικονομία, νοικοκυριά και αγορά περιλαμβάνονται στο τρίτο κύμα (3rd wave) της μεγάλης τριμηνιαίας έρευνας «Ktrends» της εφημερίδας «Η Καθημερινή» με τη στήριξη της PwC. Ενώ το καλοκαίρι του 2022 βάσει της έρευνας της εφημερίδας «Ktrends» τέσσερις στους 10 ανέμεναν να είναι χειρότερη η κυπριακή οικονομία στα επόμενα τρίμηνα, πλέον μόνο ένας στους 10 αναμένει το καλοκαίρι του 2023 να επιδεινωθεί. Το ποσοστό αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, αν συνυπολογίσουμε ότι στο δεύτερο κύμα της έρευνας που διενεργήθηκε το φθινόπωρο του 2022 ανέμεναν δύο στους 10 να επιδεινωθεί. Για το πώς η οικονομία στο σύνολό της θα κινηθεί τους επόμενους τρεις μήνες, τρεις στους 10 εκτιμά πως θα γίνει κάπως χειρότερα, έναντι των τεσσάρων στους 10 που εκτιμούσε πως θα χειροτερεύσει στα προηγούμενα ευρήματα της έρευνας. Τρεις στους 10 αναμένει πως το καλοκαίρι του 2023 η οικονομία θα παραμείνει ίδια με την παρούσα κατάστασή της, ενώ την ίδια ώρα, το 16% των ερωτηθέντων εκτιμά πως θα κινηθεί «κάπως καλύτερα». Στο πρώτο κύμα της έρευνας που διενεργήθηκε το καλοκαίρι του 2022 ένα 11% εκτιμούσε ότι θα πήγαινε «κάπως καλύτερα» και το φθινόπωρο του 2022 που διαμορφωνόταν η δεύτερη έρευνα και παρουσιάστηκαν τα ευρήματά της τον Ιανουάριο του 2023, εκτιμούσε ένα 12% ότι η οικονομία θα πήγαινε «κάπως καλύτερα». Όπως γίνεται αντιληπτό, οι Κύπριοι αισιοδοξούν για την οικονομία στο σύνολό της.

Χαμηλά η εμπιστοσύνη

Σημαντικά στοιχεία και για τον βαθμό εμπιστοσύνης στις τράπεζες σε σχέση με τις αποταμιεύσεις περιλαμβάνονται στο τρίτο κύμα (3rd wave) της μεγάλης τριμηνιαίας έρευνας «Ktrends» με τη στήριξη της PwC. Εδώ τα πράγματα «αντιστρέφονται», καθώς ο βαθμός της εμπιστοσύνης που έχουν οι ερωτηθέντες για τις αποταμιεύσεις τους στις τράπεζες παρουσιάζεται «σημαντικά μειωμένος». Στο πρώτο κύμα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2022 το 34% είχε αναφέρει ότι είναι σημαντικά μειωμένος ο βαθμός εμπιστοσύνης, στη συνέχεια «σημαντικά μειωμένο» έβλεπε το βαθμό το 36% και σε αυτό το ποσοστό έχει παραμείνει και στο τρίτο κύμα (36%). «Κάπως μειωμένο» βαθμό εμπιστοσύνης βλέπει το 24%-25% των ερωτηθέντων, ενώ την ίδια εμπιστοσύνη βλέπει ένα ποσοστό 23%-28% των ερωτηθέντων. Προς το θετικό πρόσημο βλέπουν λίγοι Κύπριοι, με ποσοστά που περιορίζονται από 8% και κάτω.

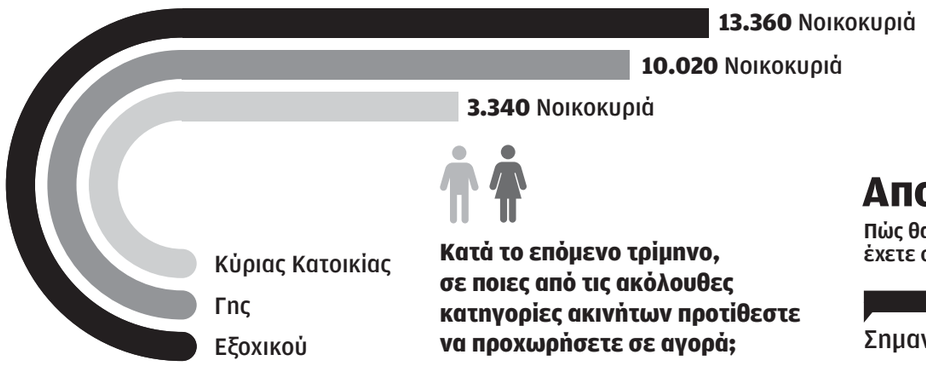

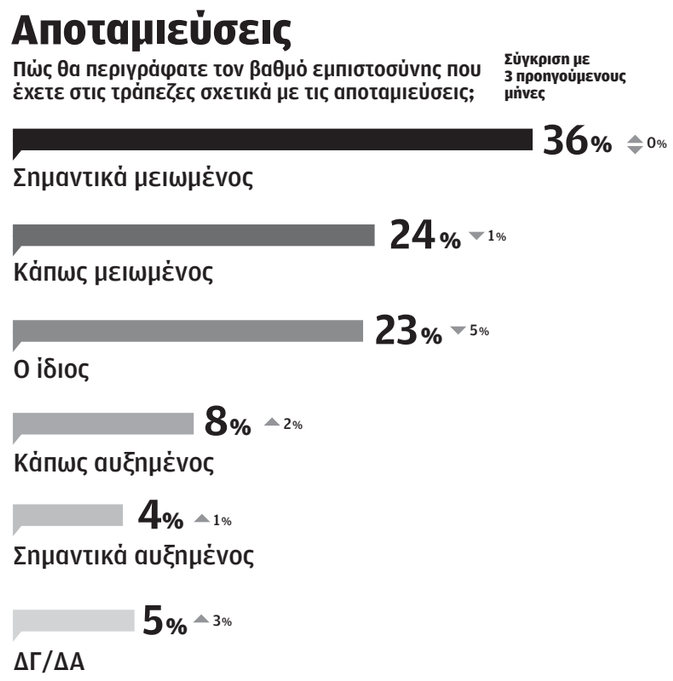

Ο πληθωρισμός και η αύξηση των επιτοκίων έχουν δείξει τα δόντια τους στους Κύπριους όσον αφορά στην αγορά κύριας κατοικίας, εξοχικού, γης, καταστήματος ή γραφείου για τους επόμενους τρεις μήνες.

Αγορές με το σταγονόμετρο

Ο πληθωρισμός και η αύξηση των επιτοκίων έχουν δείξει τα δόντια τους στους Κύπριους όσον αφορά στην αγορά κύριας κατοικίας, εξοχικού, γης, καταστήματος ή γραφείου για τους επόμενους τρεις μήνες. Κάτω από το 5% προτίθεται να προχωρήσει σε αγορά τους επόμενους 3 μήνες, με την πρόθεση για αγορά γης να είναι ακόμα λιγότερη, και φτάνει στο 3% του πληθυσμού. Η αγορά εξοχικού παραμένει περιορισμένη, με τη ζήτηση να αφορά μόνο το 1% του εγχώριου πληθυσμού. Εξάλλου, αν θυμηθούμε τις τελευταίες μακροοικονομικές προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για το 2023, είναι λογικό ο Κύπριος να κρατά στάση αναμονής μέχρι να πέσει ο πληθωρισμός. Βάσει των προβλέψεων, ο πληθωρισμός προβλέπεται να επιβραδυνθεί σημαντικά το 2023 στο 3,3% από 8,1% το 2022. Περαιτέρω εκτόνωση των πληθωριστικών πιέσεων αναμένεται τα έτη 2024 και 2025, στο 2,3% και 1,9%, αντίστοιχα, συνεπεία της ομαλοποίησης των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων, της αναμενόμενης πλήρους διόρθωσης των διαταραχών στις αλυσίδες εφοδιασμού κατά το 2023 καθώς και λόγω του αναμενόμενου αντικτύπου στη ζήτηση από την άνοδο των επιτοκίων. Σκοπός της τριμηνιαίας έρευνας είναι να αναδείξει τις εκτιμήσεις και τις προσδοκίες σε σχέση με την κυπριακή οικονομία, μέσα από ένα δείγμα 800 ατόμων σε γυναίκες και άνδρες 18 ετών και άνω. Η κάλυψη του δείγματος είναι σε παγκύπρια βάση, σε αστικές και αγροτικές περιοχές, ενώ η επιλογή του δείγματος γίνεται με τυχαία στρωματοποιημένη δειγματοληψία. Η τρίτη έρευνα για λογαριασμό της εφημερίδας «Η Καθημερινή» περιλαμβάνει ερωτήσεις με σκοπό τα πορίσματά της να αποτελέσουν χρήσιμο οικονομικό εργαλείο για επιχειρήσεις, αλλά και για ενεργούς πολίτες.

Ψωνίζουν από εμπορικά κέντρα και σουπερμάρκετ οι Κύπριοι

Το ότι δεν κόβουν ρούχα και διακοπές οι Κύπριοι, είχε δείξει η προηγούμενη τριμηνιαία έρευνα της «Κ» για τις τάσεις σε οικονομία, νοικοκυριά και αγορά. Το τρίτο κύμα της έρευνας «Ktrends» δείχνει ότι οι καταναλωτές δεν αναμένεται να μειώσουν ιδιαίτερα την κατανάλωσή τους λόγω των αυξήσεων των τιμών και του κόστους ζωής.

Συγκεκριμένα, ένα 16% είναι διατεθειμένο να κόψουν δαπάνες για διακοπές, ενώ μόλις 11% είναι διατεθειμένοι να μειώσουν έξοδα διασκέδασης. Αυτό το ποσοστό έχει μειωθεί σημαντικά σε σχέση με το 2ο κύμα της έρευνας, που

Εννιά στους δέκα κάνουν τα ψώνια για το σπίτι από τα σουπερμάρκετ. Το 19% ψωνίζει από τους φούρνους.

αφορούσε το προηγούμενο τρίμηνο. Στα ίδια επίπεδα κυμαίνεται το ποσοστό όσων είναι διατεθειμένοι να μειώσουν δαπάνες σε ένδυση και υπόδηση και σε αγορές τροφίμων. Με τις οικονομικές συνθήκες στο νοικοκυριό να παραμένουν οι ίδιες σύμφωνα με το 40% των ερωτηθέντων, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η καταναλωτική διάθεση και συμπεριφορά θα έχει το επόμενο διάστημα θετικό πρόσημο, ή τουλάχιστον θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα.

€434 σε τρόφιμα

Η έρευνα της «Κ» έδειξε ότι όσον αφορά το ύψος των δαπανών για τις ανάγκες του νοικοκυριού σε τρόφιμα, η πλειοψηφία, ένα ποσοστό 41%, ξοδεύει κάθε μήνα από 201-400 ευρώ. Περίπου τρεις στους 10 κάνουν αγορές από 401-600 ευρώ ανά μήνα. Οι δαπάνες για επτά στους δέκα κυμαίνονται από 201-700 ευρώ. Τα δύο άκρα της έρευνας είναι όσοι κάνουν αγορές μέχρι 200 ευρώ μηνιαίως, ένα ποσοστό που ανέρχεται στο 14% καθώς και όσοι ξοδεύουν πέραν των700 ευρώ μηνιαίως σε τρόφιμα. Αυτό το ποσοστό ανέρχεται σε 12%. Από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι κατά μέσο όρο τα νοικοκυριά ξοδεύουν 434 ευρώ κάθε μήνα για τρόφιμα.

Όσον αφορά το είδος καταστήματος από τα οποία κάνουν τις αγορές τους οι καταναλωτές, εκεί την πρωτοκαθεδρία έχουν τα σουπερμάρκετ, αφού γύρω στους 9 στους 10 κάνουν τα ψώνια για το σπίτι από τα σουπερμάρκετ. Το 19% ψωνίζει από τους φούρνους, με το ποσοστό να έχει μειωθεί σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο και στις επιλογές ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά τα μικρά καταστήματα, τα περίπτερα τα οποία ανεβαίνουν σημαντικά, ενώ ανεβαίνει και το ποσοστό στις φρουταρίες. Είναι αξιοσημείωτο το ότι σημειώνεται μια μικρή αύξηση στις αγορές από περίπτερα και μικρά καταστήματα. Βάσει της έρευνας, το επόμενο τρίμηνο οι δαπάνες στην κατηγορία τροφίμων για το 32% της έρευνας θα κυμανθεί από 301-500 ευρώ.

Τέσσερις στους δέκα καταναλωτές προτιμούν να πραγματοποιούν τις αγορές τους από τα εμπορικά κέντρα, με τους big spenders να είναι το κοινό των 25-44 ετών.

Ανεβαίνει η ένδυση

Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για τους επόμενους τρεις μήνες καταγράφουν αύξηση ως προς τις δαπάνες για τα τρόφιμα, στοιχείο που φαίνεται να συνδέεται περισσότερο με την αύξηση των τιμών των προϊόντων, ένεκα των πληθωριστικών πιέσεων στην αγορά. Μικρή αύξηση καταγράφεται όμως και στην πρόθεση για αγορά προϊόντων ένδυσης και υπόδησης.

Σε αυτή την κατηγορία είναι πιθανότερο οι δαπάνες να κυμανθούν μέχρι 100 ευρώ, όπως απάντησε το 57% του δείγματος, και μέχρι τα 300 ευρώ μηνιαίως, όπως απάντησε το 27%. Ευρύτερα, το λιανικό εμπόριο διανύει μια καλή φάση τους τελευταίους μήνες και αυτό καταδεικνύεται και από τους τελευταίους δείκτες της Στατιστικής Υπηρεσίας, αυτούς του Φεβρουαρίου, οι οποίοι δίνουν μια αύξηση 13,9% σε αξία και 7,3% σε όγκο, συνολικά. Στην κατηγορία ένδυσης και υπόδησης η ποσοστιαία μεταβολή από πέρσι και φέτος είναι στο 23% και στο λιανικό τροφίμων στο 15%.

Συγκεκριμένα, το τρίτο κύμα της έρευνας έχει δείξει ότι η προτίμηση για αγορά καταναλωτικών αγαθών είναι τα πολυκαταστήματα, ακολουθούν τα εμπορικά κέντρα και οι αγορές από διαδικτυακά καταστήματα. Σημαντικό εύρημα της έρευνας είναι η πρόθεση αγοράς συσκευών τεχνολογίας, η οποία καταγράφει μείωση σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ωστόσο εκτιμάται ότι είναι παροδική.

Ψηλά τα malls

Αυξημένη η προτίμηση των καταναλωτών για τα εμπορικά κέντρα, κάτι που αποτυπώνεται στους τζίρους των malls. Μάλιστα, σε πρόσφατο ρεπορτάζ της «Κ» τα στοιχεία κάνουν λόγο για ετήσιο τζίρο πέραν του μισού δισ. ευρώ και αύξηση του τζίρου κατά 25% σε σχέση με πέρσι καθώς και 30% πιο πάνω όσον αφορά τα επίπεδα επισκεψιμότητας. Αυτή η τάση προς τα κλειστά εμπορικά κέντρα παραμένει, όπως άλλωστε και καταδεικνύει η τριμηνιαία έρευνα της «Κ».

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, τέσσερις στους δέκα καταναλωτές προτιμούν να πραγματοποιούν τις αγορές τους από τα εμπορικά κέντρα, με τους big spenders να είναι το κοινό των 25-44 ετών. Ψηλά στις προτιμήσεις των καταναλωτών είναι και τα πολυκαστατήματα, σε μεγαλύτερες ηλικίες.

Αβάστακτο το κόστος σε ηλεκτρικό ρεύμα τονίζει το ΚΕΒΕ

Χρ. Αγκαστινιώτης: Τα κοιτάσματα που έχουμε είναι περισσότερα από τις ανάγκες της Κύπρου

Σε δηλώσεις ύστερα από συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΚΕΒΕ με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη στο Προεδρικό, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χριστόδουλος Αγκαστινιώτης ανέφερε ότι το ΚΕΒΕ συμφωνεί με την προτεραιότητα που δίνει η κυβέρνηση στην άφιξη φυσικού αερίου για παραγωγή φτηνού ηλεκτρικού ρεύματος.

Την ανάγκη να έλθει στην Κύπρο φυσικό αέριο όσο το δυνατόν πιο σύντομα υπογραμμίζει το ΚΕΒΕ. Σε δηλώσεις ύστερα από συνάντηση της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΚΕΒΕ με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη στο Προεδρικό, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χριστόδουλος Αγκαστινιώτης ανέφερε ότι το ΚΕΒΕ συμφωνεί με την προτεραιότητα που δίνει η κυβέρνηση στην άφιξη φυσικού αερίου για παραγωγή φτηνού ηλεκτρικού ρεύματος.

Απαντώντας σε ερώτηση, ο κ. Αγκαστινιώτης ανέφερε ότι:

«Τα κοιτάσματα που έχουμε είναι πολύ περισσότερα από τις ανάγκες της Κύπρου, οπότε δεν θα απογοητεύσουμε ούτε τους συνεργάτες μας, Ισραήλ, Αίγυπτο κ.λπ.», σημείωσε, προσθέτοντας ότι οι ανάγκες της Κύπρου σήμερα δεν ξεπερνούν το 20-22% των κοιτασμάτων.

Προτεραιότητα στην άφιξη φυσικού αερίου όσο το δυνατόν πιο σύντομα.

«Πρώτα θα φέρουμε στην Κύπρο φυσικό αέριο για ηλεκτροπαραγωγή και μετά ή συγχρόνως, θα γίνουν οι διεργασίες για να εφαρμοστεί και η εμπορευσιμότητα του», είπε, τονίζοντας ότι το κόστος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων σε ηλεκτρικό ρεύμα είναι «απαράδεκτα δυσβάσταχτο».

Κατά τη συνάντηση, στην οποία παρακάθισε και ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός, συζητήθηκε πληθώρα θεμάτων που αφορούν το ΚΕΒΕ, την οικονομία και το Κυπριακό.

Σε σχέση με το Κυπριακό, ο πρόεδρος του ΚΕΒΕ ανέφερε ότι «είμαστε πλήρως ευθυγραμμισμένοι με την Κυβέρνηση», σημειώνοντας τις δράσεις του ΚΕΒΕ όσον αφορά τη συνεργασία με τους Τουρκοκύπριους, την Πράσινη Γραμμή, συναντήσεις με τον Colin Stuart και τη συμμετοχή του ΚΕΒΕ στη δικοινοτική επιτροπή για την οικονομία.

Είπε επίσης ότι το Επιμελητήριο είναι εταίρος στο θέμα του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής, τονίζοντας τη συνεργασία του ΚΕΒΕ με το τουρκοκυπριακό εμπορικό επιμελητήριο (ΚΤΤΟ), με το οποίο από το 1973 υπάρχει συμφωνία. «Προγραμματίζουμε πολλές κοινές δράσεις, ούτως ώστε να διευκολύνουμε, μέσα στο πλαίσιο της νομιμότητας και της δικαιοσύνης, την ενίσχυση των εμπορικών σχέσεων των δύο κοινοτήτων αλλά και τη διευκόλυνση τουρκοκυπριακών επιχειρήσεων να εναρμονιστούν με τα ευρωπαϊκά πρότυπα», σημείωσε.

Άλλα θέματα που συζήτησε το ΚΕΒΕ με τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη ήταν τα εργασιακά, η μετεξέλιξη της ΑΤΑ, θέματα εμπορίου και βιομηχανίας, οι ταρίφες του λιμανιού, το τεχνολογικό πάρκο στο Πεντάκωμο. Συζητήθηκαν επίσης τα προβλήματα των επιχειρήσεων, όπως το κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος, η αύξηση του εργασιακού κόστους, η έλλειψη εργατικού δυναμικού, η πολιτική εργοδότησης υπηκόων τρίτων χωρών και πολλά άλλα.

«Εκφράσαμε τη θετική μας άποψη για τις ενέργειες που γίνονται, αλλά δηλώσαμε ότι εκ του αποτελέσματος θα κριθούμε όλοι. Ευελπιστούμε να τηρηθούν αυτά που ανακοινώθηκαν και να υλοποιηθούν το ταχύτερο δυνατόν», σημείωσε, αναφέροντας ότι έχουν συμφωνηθεί διάφορα πράγματα, τα οποία θα ανακοινώσει ο Πρόεδρος όταν θα είναι έτοιμος.

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ
ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ
Διάρκεια δανείου 25 χρόνια
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΑΘΕΡΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΚΑΙ ΔΟΣΗ
Σε κάθε επόμενη κίνηση
Τράπεζα Κύπρου
Προειδοποίηση: Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.

Αναζητούν λύση για κατάργηση του τέλους 350 ευρώ σε εταιρείες

Συζήτηση στην Επ. Ενέργειας

Λύση στο θέμα της επιβολή τέλους 350 ευρώ στις εταιρείες επεξεργάζεται η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, με στόχο, μέχρι το κλείσιμο της Βουλής για το καλοκαίρι, να οδηγηθεί προς ψήφιση νομοθεσία που θα προνοεί είτε πλήρη κατάργηση, είτε κλιμακωτή κατάργηση του συγκεκριμένου τέλους. Στη χθεσινή συνεδρία συζητήθηκαν πέντε προτάσεις νόμου που κατέθεσαν βουλευτές, ενώ το υπουργείο Οικονομικών ζήτησε χρόνο ώστε να εντάξει την κατάργηση του τέλους στο πλαίσιο της γενικότερης φορολογικής μεταρρύθμισης που επεξεργάζεται.

Μιλώντας μετά την συνεδρία της Επιτροπής, ο πρόεδρός της, βουλευτής ΔΗΣΥ Κυριάκος Χατζηγιάννη ανέφερε ότι το συγκεκριμένο τέλος που είναι απότοκο του μνημονίου και μπήκε προσωρινά θα έπρεπε κάποια στιγμή να είχε καταργηθεί, αφού αποτελεί ένα χαράτσι το οποίο δεν συμβάλλει καθόλου στην παραγωγικότητα των επιχειρήσεων και είναι εκτός λογικής. Σημείωσε ότι, σίγουρα το τέλος αυτό αποφέρει έσοδα για το κράτος, περίπου 45 εκατ. ευρώ, ωστόσο εξέφρασε τη θέση ότι στο πλαίσιο της φορολογικής μεταρρύθμισης αυτό το αδικαιολόγητο τέλος θα πρέπει να αρθεί και να ακολουθηθεί μια νέα φορολογική πολιτική που με ελάχιστη αύξηση να αναπληρώσει τα έσοδα αυτά του κράτους και να βγάζει ενδεχομένως την Κύπρο από μαύρες λίστες.

Κάλεσε τη νέα κυβέρνηση να έρθει το συντομότερο δυνατό με πρόταση για να πει ποια είναι η θέση της και πώς μπορεί να αναπληρώσει αυτό το ποσό. Πρόσθεσε, ωστόσο, ότι η Επιτροπή θα κινηθεί στη βάση χρονοδιαγράμματος και ευχήθηκε πριν από το κλείσιμο της Βουλής να μπορεί να ψηφίσει την κατάργηση του 350 ευρώ. Ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Κώστας Κώστα έκανε λόγο για εμπαιγμό και κοροϊδία της Βουλής για 5 χρόνια από την προηγούμενη Κυβέρνηση, από την οποία ανέμεναν να φέρει πρόταση για κατάργηση του συγκεκριμένου τέλους.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΤΣΑΝΣΕΛΟΡ / REUTERS**

Οι ζημίες των κεντρικών τραπεζών και τα μαθήματα της ιστορίας

Οι ισολογισμοί των κεντρικών τραπεζών άρχισαν να διογκώνονται από το 2008 και μετά. Οταν άρχισαν να αυξάνονται τα επιτόκια το περασμένο έτος, πολλές κεντρικές τράπεζες ανέφεραν ζημίες. Δεν είναι πρόβλημα, μας είπαν, γιατί οι κεντρικές τράπεζες δεν δεσμεύονται από τους συνήθεις λογιστικούς κανόνες. Οι σχετικές έρευνες όμως καταδεικνύουν πως οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις συμβαίνουν έπειτα από περιόδους διόγκωσης των ισολογισμών τους. Επιπλέον, οι ζημίες υπονομεύουν την αξιοπιστία και την ανεξαρτησία των αρχών νομισματικής πολιτικής. Δυσχεραίνουν, έτσι, το καθήκον τους που είναι να έχουν υπό έλεγχο τον πληθωρισμό. Τα τελευταία χρόνια, μια συνήθης κεντρική τράπεζα συνδυάζει το πρόβλημα δυσαναλογίας ενεργητικού και υποχρεώσεων της Silicon Valley με τη μόχλευση της Lehman Brothers και τη μυστικότητα της Enron στον ισολογισμό της. Η επέκταση των ισολογισμών τους είναι άνευ προηγουμένου. Σύμφωνα με νέα μελέτη του Νιαλ Φέργκιουσον και των συνεργατών του, που δημοσιεύσε το Ινστιτούτο Χούβερ του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ, το ενεργητικό των κεντρικών τραπεζών ως προς το ΑΕΠ είναι πολλαπλάσιο σε σύγκριση με τον ιστορικό μέσο όρο και σχεδόν διπλάσιο από το προηγούμενο ρεκόρ που είχε σημειώσει στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Το ενεργητικό της Federal Reserve ανέρχεται στα 8,5 τρισ. δολ. και στηρίζεται σε κεφάλαια ύψους μόλις 42 δισ. δολ. Πέρυσι η Federal Reserve ανέφερε ζημία για πρώτη φορά μετά το 1915, ενώ σε αντίστοιχη θέση βρίσκονται κεντρικές τράπεζες από την Αυστραλία μέχρι τη Σουηδία. Μας λένε πως οι κεντρικές τράπεζες δεν είναι συνηθισμένες τράπεζες. Υφίστανται για να χαράσσουν νομισματική πολιτική και όχι για να έχουν κερδοφορία ή να αποφύγουν τις ζημίες. Το αξιόχρεο δεν ισχύει στην περίπτωσή τους. Δεν έχουν καταθέτες και επομένως δεν μπορούν να υποστούν πανικόβλητες μαζικές αναλήψεις. Δεν γίνεται να μείνουν ποτέ από μετρητά και στο πρόσφατο παρελθόν πολλές κεντρικές τράπεζες λειτουργούσαν επιτυχώς ενώ είχαν αρνητικό κεφάλαιο. Στη διάρκεια του περασμένου έτους, όμως, αυξήθηκαν τα επιτόκια και προκάλεσαν αναταραχή στις χρηματαγορές. Ταυτοχρόνως οι υπερβολικά διογκωμένοι ισολογισμοί τους δυσχεραίνουν τις προσπάθειές τους να ανακόψουν τον πληθωρισμό. Εφόσον οι κεντρικές τράπεζες καταβάλουν τώρα τόκο στα διαθέσιμά τους, που είναι μια μορφή βραχυπρόθεσμου κρατικού χρέους, κάθε αύξηση των επιτοκίων ανεβάζει και το κόστος του χρέους της κυβέρνησης. Αν χρειαστεί να πουλήσουν τίτλους, θα παρουσιάσουν ζημίες. Ο πρώην διοικητής της Τράπεζας της Γαλλίας, Ζακ Λαροσιέρ, τονίζει πως «κανείς δεν θα έπρεπε να εξαιρείται από την πειθαρχία και την υποχρέωση να δίνει λογαριασμό, ούτε οι αυτοκράτορες ούτε οι βασιλείς, ούτε οι κεντρικές τράπεζες».

Οι έρευνες δείχνουν ότι οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις συμβαίνουν έπειτα από περιόδους διόγκωσης των ισολογισμών των κεντρικών τραπεζών.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **ΠΑΡΙΤΟΣ ΜΠΑΝΣΑΛ / REUTERS**

Οι λεπτές «χειρουργικές» επεμβάσεις της Fed

Ενθυμούμενος τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, ο Νιλ Κασκάρι ανησυχούσε για τους συστημικούς κινδύνους. Τώρα, όμως, ως υπεύθυνος χάραξης της νομισματικής πολιτικής ανησυχεί ακόμη περισσότερο για τον πληθωρισμό. «Νομίζω ότι αν είχα να επιλέξω θα προτιμούσα να είμαι λίγο πιο επιθετικός ως προς τη μείωση του πληθωρισμού», είπε ο πρόεδρος της ομοσπονδιακής κεντρικής τράπεζας της Μινεάπολης την περασμένη εβδομάδα στο Reuters. Εκπληκτος από την επιμονή του πληθωρισμού και τη γρηγορότερη αύξηση των επιτοκίων από το 1980, ο κ. Κασκάρι, καθώς και άλλοι αξιωματούχοι της Fed άσκησαν πρόσφατα μεγάλη πίεση και είχαν μία προσέγγιση όμοια με τα «γεράκια» της νομισματικής πολιτικής, ως προς την αύξηση των επιτοκίων. Με αυτή την κίνηση μπορεί άθελά τους να στήνουν το σκηνικό για την επόμενη κρίση στις αγορές και ακολούθως την παρέμβαση της κεντρικής τράπεζας, πλήττοντας την περιοριστική πολιτική της τράπεζας ενάντια στον πληθωρισμό. Ετσι η προσπάθεια της κεντρικής τράπεζας να οδηγήσει την οικονομία σε ομαλή προσγείωση, διατηρώντας παράλληλα την οικονομική σταθερότητα, αυξάνει αντιθέτως τις πιθανότητες να εξελιχθεί είτε σε πρόσκρουση είτε σε μια μακρά και ταραγμένη ολίσθηση.

Τον τελευταίο χρόνο η γρήγορη αύξηση των επιτοκίων, έπειτα από μια δεκαετία πολύ φθηνού χρήματος, οδήγησε σε κακά επιχειρηματικά μοντέλα. Η αναταραχή εξαπλώθηκε σε διαφορετικά σημεία της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, από την έκρηξη της φούσκας του κλάδου των κρυπτονομισμάτων έναν χρόνο πριν, μέχρι και την αστάθεια που καταγράφηκε στον τραπεζικό κλάδο τον Μάρτιο. Ενώ ακόμη δεν είναι σαφές πού θα χτυπήσει τις αγορές η επόμενη καταιγίδα, οι πιθανές πηγές όπου θα οδηγήσουν σε αυτό είναι πολλές, από το εμπορικό real estate μέχρι και τα επενδυτικά κεφάλαια. Οι αγορές «αποκαταστάθηκαν» ύστερα από τη χειρότερη αναταραχή που καταγράφηκε τελευταία στο τραπεζικό σύστημα. Τα σημάδια πως η οικονομία παραμένει ανθεκτική οδηγούν πολλούς επενδυτές στο συμπέρασμα πως η Fed θα μπορούσε να μειώσει τον πληθωρισμό χωρίς να προκαλέσει μεγάλη οικονομική αναταραχή ή αστάθεια. Νωρίτερα μέσα στον μήνα ο πρόεδρός της Τζερόμ Πάουελ ανέφερε πως η νομισματική πολιτική της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, καθώς και τα εργαλεία χρηματοπιστωτικής σταθερότητας «λειτουργούν συνδυαστικά πολύ καλά», κάτι που επιτρέπει τη στήριξη των τραπεζών αλλά και τη σταθερότητα των τιμών.

Η προσγείωση της οικονομίας μέσω της αύξησης των επιτοκίων εγκυμονεί κινδύνους.

Ωστόσο, δεν είναι λίγα τα άτομα της αγοράς που πιστεύουν πως δεν είναι μόνον ο κλάδος των περιφερειακών τραπεζών που βρίσκεται υπό πίεση, αλλά υπάρχουν πολλοί άλλοι κίνδυνοι για την οικονομική σταθερότητα. Η σφιχτή νομισματική πολιτική μπορεί να οδηγήσει στην εμφάνισή τους ή να επιδεινώσει την επίδραση που μπορεί να έχουν άλλα σοκ, όπως οι διαπραγματεύσεις για το όριο χρέους.

Η καρδιά και η ψυχή της Megabet Plus είναι κυπριακές

Γιώργος Χαλλουμής: Στα σχέδια της εταιρείας είναι η διαρκής επέκταση στην Κύπρο και όχι μόνο - Επενδύουμε διαρκώς στην τεχνολογία

Συνέντευξη στον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ο συνδυασμός της γνώσης της τοπικής αγοράς και της γνώσης της διεθνούς αγοράς είναι ο παράγοντας που διαφοροποιεί και καταφέρνει να προσφέρει μια μοναδική στοιχηματική εμπειρία, σημειώνει στην «Κ» ο Chief Human Resources Officer, Γιώργος Χαλλουμής.

Σε συνέντευξή του ο Chief Human Resources Officer αναφέρει ότι αυτή τη στιγμή στη Megabet Plus απασχολούνται περισσότεροι από 460 εργαζόμενοι, τόσο στα κεντρικά γραφεία όσο και στα πρακτορεία στοιχημάτων τους σε όλο το νησί.

Τέλος, ο κ. Χαλλουμής υπογραμμίζει πως, η εταιρεία επενδύει διαρκώς στην τεχνολογία και συνεχώς αναζητά νέους τρόπους ανάπτυξης, προσθήκης νέων προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν σημασία για τους πελάτες τους.

- Ποια είναι η θέση της Megabet Plus στην εγχώρια αγορά του στοιχήματος; Ποιοι είναι οι στόχοι σας;

- Η Megabet Plus μετρά πέραν των 30 χρόνων ζωής στην Κύπρο. Αυτό που ξεκίνησε ως μια αλυσίδα μικρών πρακτορείων στοιχημάτων, έχει εξελιχθεί σε ένα αναγνωρίσιμο brand σε όλες τις πόλεις και τα χωριά της Κύπρου, αλλά και στο διαδίκτυο. Σήμερα βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να δηλώσουμε υπερήφανα πως η Megabet Plus παρέχει την πιο ολοκληρωμένη εμπειρία στοιχήματος στους παίκτες της, τόσο στα φυσικά της καταστήματα όσο και στην ιστοσελίδα και την εφαρμογή της, με αγώνες και επιλογές που δεν ήταν διαθέσιμα στην κυπριακή αγορά μέχρι πρότινος.

«Θεωρώ πως η καινοτομία και η συνεχής βελτίωση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επιτυχία».

Είναι ασφαλές να πούμε πως η Megabet Plus βρίσκεται πρώτη στην προτίμηση του Κύπριου παίκτη, όχι μόνο γιατί η καρδιά και η ψυχή της είναι κυπριακές, αλλά επειδή η πελατοκεντρική μας προσέγγιση σε όλα τα στάδια των υπηρεσιών μας, μας καθιστά μια αξιόπιστη επιλογή στη στοιχηματική δραστηριότητα των Κυπρίων. Αυτή η εμπιστοσύνη που μας έδειξε ο Κύπριος παίκτης, είναι σίγουρα η κινητήριος δύναμη για να εξελιχθούμε, χρησιμοποιώντας – όπως ήδη κάνουμε– τις βέλτιστες πρακτικές και την τεχνολογία που αλιεύουμε από το εξωτερικό αλλά και να παραμείνουμε στην κορυφή που μας κατέταξε. Συμμετέχουμε διαρκώς σε διεθνή συνέδρια, σεμινάρια και expos σχετικά με το gaming. Ο συνδυασμός της γνώσης της τοπικής αγοράς και της γνώσης της διεθνούς αγοράς είναι ο παράγοντας που μας διαφοροποιεί και καταφέρνουμε να προσφέρουμε μια μοναδική στοιχηματική εμπειρία στους παίκτες μας.

Στη φωτογραφία ο Chief Human Resources Officer της Megabet Plus Γιώργος Χαλλουμής, με τον CEO της εταιρείας, Dominique Laconico.

Πέραν όμως της εξέλιξης των διαδικασιών και της τεχνολογίας, στα σχέδια μας είναι και η διαρκής επέκτασή μας στην Κύπρο και όχι μόνο. Είμαστε σίγουροι και πιστεύουμε στα προϊόντα, τις υπηρεσίες και τη διαχείρισή μας.

- Σε επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού, πόσους εργαζόμενους απασχολεί αυτή τη στιγμή η Megabet Plus; Ποιες είναι οι δυσκολίες για την εξεύρεση ταλέντων σε έναν τόσο ανταγωνιστικό τομέα όπως ο στοιχηματισμός;

- Αυτή τη στιγμή στη Megabet Plus απασχολούνται περισσότεροι από 460 εργαζόμενοι, τόσο στα κεντρικά γραφεία όσο και στα πρακτορεία στοιχημάτων μας σε όλο το νησί. Το υπόβαθρό μου στον τομέα του Ανθρώπινου Δυναμικού μου έχει διδάξει ότι η δύναμη ενός οργανισμού έγκειται στο προσωπικό του.

Στην Megabet Plus επενδύουμε διαρκώς στο προσωπικό. Όπως προανέφερα, μεταβαίνουμε συνέχεια με την ομάδα μας σε διεθνή συνέδρια, σεμινάρια και expos για τον τομέα μας. Επιζητούμε διαρκώς τη γνώση για εμάς και τους εργαζομένους μας. Δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στη μοναδικότητα κάθε εργαζόμενου, ώστε να μπορούμε να τους επιτρέψουμε να αναδείξουν τον καλύτερο εαυτό τους και να εξελιχθούν προς στην σωστή κατεύθυνση. Ένα υγιές εργασιακό περιβάλλον προάγει την ομαδική εργασία αλλά ταυτόχρονα προσελκύει και κρατά κοντά του τα καλύτερα και λαμπρότερα ταλέντα.

Όποιος θέλει να δουλέψει σε έναν οργανισμό που σκέφτεται το μέλλον, η Megabet Plus είναι σίγουρα ο κατάλληλος προορισμός.

Διαρκής εκπαίδευση

- Η Megabet Plus έχει ένα εκτεταμένο δίκτυο πρακτορείων σε όλη την Κύπρο. Ποιες είναι οι προκλήσεις για τη διαχείριση και την ανάπτυξη αυτού του δικτύου;

- Αντιλαμβάνεστε πως ο κάθε πράκτοράς μας έχει διαφορετικές ανάγκες, διαφορετικό κοινό και διαφορετική προσέγγιση προς τους παίκτες του. Το κάθε πρακτορείο μας είναι μοναδικό, ωστόσο διασφαλίζουμε πως η εμπειρία Megabet Plus είναι η ίδια παντού! Ένας παίκτης που θα μπει σε ένα πρακτορείο στη Λεμεσό και στη συνέχεια ο ίδιος παίκτης μπει μέσα σε ένα πρακτορείο στη Λευκωσία, θα έχει την ίδια στοιχηματική εμπειρία ποιότητας Megabet Plus.

Είτε πρόκειται για φυσικό πρακτορείο, είτε για την ιστοσελίδα μας ή για την εφαρμογή μας, η Megabet Plus προσφέρει την ίδια ποιοτική και ευχάριστη εμπειρία.

Στη Megabet Plus επενδύουμε διαρκώς στην τεχνολογία και συνεχώς αναζητούμε νέους τρόπους ανάπτυξης, προσθήκης νέων προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν σημασία για τους πελάτες μας και θα συνεχίσουμε να το κάνουμε. Πρωταρχικός μας στόχος είναι η εξυπηρέτηση των πελατών μας. Αν και η τεχνολογία είναι πολύ σημαντική για εμάς και για την ικανοποίηση των πελατών μας, εντέλει η εμπειρία του κάθε παίκτη είναι το κύριο μέλημά μας.

Θεωρώ πως η καινοτομία και η συνεχής βελτίωση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επιτυχία. Βελτιώνουμε την εμπειρία διαδικτυακού παιχνιδιού των πελατών μας για να τους παρέχουμε αυτό που χρειάζονται ή θα χρειαστούν στο μέλλον. Η πολυδιάστατη προσέγγισή μας μάς κρατά συνεχώς σε επαφή με τις ανάγκες των πελατών μας και συνεχίζουμε να ενισχύουμε αυτό το χαρακτηριστικό της εταιρείας μας.

Όπως προανέφερα, η πελατοκεντρική μας προσέγγιση και η διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού μας αλλά και η δημιουργία ενός ευχάριστου εργασιακού περιβάλλοντος, δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την πολυδιάστατη και ευχάριστη εμπειρία παιχνιδιού στους παίκτες μας, διασφαλίζοντας την ίδια ώρα και την ασφάλεια των πελατών μας.

Βρισκόμαστε στην πρώτη γραμμή της ασφάλειας και της τεχνολογίας. Αποθηκεύουμε και προστατεύουμε τα προσωπικά δεδομένα των χιλιάδων πελατών μας με προστατευμένους διακομιστές και εξατομικευμένες λύσεις. Διατηρούμε πρωτόκολλα και τεχνολογία στρατιωτικών προτύπων, τα οποία μας κρατούν στην πρώτη γραμμή της ασφάλειας πληροφορικής στην Κύπρο.

Φόροι - εισφορές στο κράτος

- Η εταιρεία σας είναι μία από τις παλαιότερες στην Κύπρο, με πολλά χρόνια λειτουργίας και ανάπτυξης. Σήμερα, πως αντιλαμβάνεστε τον ρόλο σας στην κοινωνία και ποιος είναι ο αντίκτυπός σας στην κυπριακή οικονομία;

- Η Megabet Plus, ως κυπριακή εταιρεία, από την αρχή δεσμεύτηκε να προσφέρει πίσω στο κοινωνικό σύνολο μέσω του εκτεταμένου Προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Προβαίνουμε κάθε χρόνο σε εκστρατεία αιμοδοσίας σε όλα τα καταστήματα και τα γραφεία μας, συμμετέχουμε σε πρωτοβουλίες καθαρισμού στις κοινότητες όπου είμαστε πιο δραστήριοι και έχουμε ένα δίκτυο φιλανθρωπικών οργανώσεων στις οποίες συνεισφέρουμε σε σταθερή βάση.

Ταυτόχρονα, από τον κύκλο εργασιών μας, λαμβάνουν εισοδήματα 500 οικογένειες, ενώ συνεργαζόμαστε σχεδόν αποκλειστικά με Κύπριους προμηθευτές και εταιρείες. Επιπλέον, το κράτος ενισχύεται με εκατομμύρια ευρώ φόρων και εισφορών από τις δραστηριότητές μας, όπως ανακοίνωσε πρόσφατα και η Εθνική Αρχή Στοιχημάτων.

Η Megabet Plus, είναι μια κυπριακή εταιρεία, αποτελούμενη από Κύπριους. Ακόμη και ο πρόεδρος και διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας κύριος Dominique Laconico, θεωρεί τον εαυτό του «υιοθετημένο» Κύπριο και το δήλωσε πάρα πολλές φορές. Η Megabet Plus είναι μια εταιρεία που δίνει πίσω στην κοινωνία της Κύπρου, ευχαριστώντας την με αυτόν τον απειροελάχιστο τρόπο, για το γεγονός πως εδώ και τόσα χρόνια την αγκάλιασε και τη θεωρεί δική της.

Πρασινίζουν τα χαρτοφυλάκια των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε στρατηγική προτεραιότητα εξελίσσεται για τις εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ) η διαμόρφωση ενός όσο το δυνατόν πιο «πράσινου» χαρτοφυλακίου ακινήτων. Τα οφέλη είναι πολλαπλά, αρχής γενομένης από την εξασφάλιση υψηλότερων ενοικίων και υπεραξιών για τα πράσινα ακίνητα. Οι χρήστες αναζητούν πλέον ακίνητα με χαμηλά λειτουργικά έξοδα, κάτι που σημαίνει ότι ζητούν κτίρια με υψηλή ενεργειακή απόδοση. Υπολογίζεται ότι ένα τέτοιο ακίνητο μπορεί να εξασφαλίσει τουλάχιστον 15%-20% υψηλότερο μίσθωμα, συγκριτικά με ένα συμβατικό κτίριο αντίστοιχου μεγέθους και στο ίδιο σημείο.

Ενας ακόμα σημαντικός λόγος είναι ότι αυτήν ειδικά την περίοδο παρέχεται ένα πολύτιμο χρηματοδοτικό εργαλείο για τις ΑΕΕΑΠ, εφόσον προχωρούν σε επενδύσεις ανάπτυξης πράσινων ακινήτων, ή αναβαθμίζουν ενεργειακά τα υφιστάμενα ακίνητα του χαρτοφυλακίου τους. Ο λόγος για τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης, τα οποία ήδη έχουν αρχίσει να αιτούνται οι εταιρείες του κλάδου, καθώς τους εξασφαλίζουν πολύ χαμηλό κόστος χρηματοδότησης, σε μια περίοδο που κάτι τέτοιο είναι αδύνατο να επιτευχθεί με άλλον τρόπο. Ο μόνος «αστερίσκος» είναι ότι τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης θα πρέπει να αφορούν αποκλειστικά τέτοιες παρεμβάσεις, π.χ. συστήματα αυτοματισμού, συλλογής υδάτων, πράσινο στην οροφή, φωτοβολταϊκά και γενικότερα τεχνολογίες οι οποίες καθιστούν ένα κτίριο φιλικότερο προς το περιβάλλον και ενεργειακά αποδοτικό. Δεν χρηματοδοτούνται π.χ. έργα εκσκαφής, θεμελιώσεων και ό,τι συνδέεται με τη συμβατική κατασκευή ενός ακινήτου.

Μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης οι ΑΕΕΑΠ μπορούν να αναβαθμίσουν ενεργειακά τα ακίνητά τους με μικρό κόστος.

Υπολογίζεται ότι ένα ακίνητο υψηλής ενεργειακής απόδοσης μπορεί να εξασφαλίσει τουλάχιστον 15%-20% υψηλότερο μίσθωμα, συγκριτικά με ένα συμβατικό κτίριο αντίστοιχου μεγέθους και στο ίδιο σημείο.

Στο πλαίσιο αυτό, οι νέες επενδύσεις που πραγματοποιούν οι ΑΕΕΑΠ αφορούν στο σύνολό τους πράσινα ακίνητα, είτε τα αγοράζουν ολοκληρωμένα είτε τα αναπτύσσουν οι ίδιες οι εταιρείες για λογαριασμό τους. Κατά τη διάρκεια του 2022, η Prodea προχώρησε σε επενδύσεις 250 εκατ. ευρώ, μεγάλο μέρος των οποίων αφορούσε την ανάπτυξη πράσινων κτιρίων. Παράλληλα, σχεδιάζει και ένα ευρύ πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης υφιστάμενων ακινήτων, ενώ όπου αυτό δεν είναι εφικτό, επιλέγεται η σταδιακή αποεπένδυση.

Απώτερος στόχος που έχει θέσει η διοίκηση, είναι το 80% του ενεργητικού της Prodea να απαρτίζεται από πράσινα ακίνητα εντός των επόμενων πέντε ετών.

Για παράδειγμα, αυτό το διάστημα η εισηγμένη «τρέχει» πρόγραμμα πώλησης 50 ακινήτων του χαρτοφυλακίου της, εύλογης αξίας 46,2 εκατ. ευρώ. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ακίνητα στην περιφέρεια, όπως καταστήματα και γραφεία που ανήκαν στην Εθνική Τράπεζα, όπως επίσης και άλλες ιδιοκτησίες. Για παράδειγμα, προς πώληση βρίσκεται και εμπορικό κατάστημα στην οδό Χαροκόπου στην Καλλιθέα, το οποίο μισθώνει η αλυσίδα Jysk.

Ανάλογη στρατηγική ακολουθεί τα τελευταία χρόνια και η Trastor ΑΕΕΑΠ, η οποία αυτήν την περίοδο «τρέχει» νέες αναπτύξεις πράσινων κτιρίων logistics και γραφείων σε Ασπρόπυργο και Μαρούσι. Παράλληλα, η εταιρεία έχει προχωρήσει στην πώληση σειράς ακινήτων που δεν εξυπηρετούν τη στρατηγική αυτή, π.χ. μικρά καταστήματα και γραφεία, ή σταθμοί εξυπηρέτησης οχημάτων.

Αντίστοιχα και η Noval του ομίλου Βιοχάλκο επενδύει αποκλειστικά σε βιοκλιματικά ακίνητα, έχοντας δημιουργήσει ένα σημαντικό χαρτοφυλάκιο το οποίο πρόκειται να εμπλουτιστεί σημαντικά την επόμενη διετία. Η Noval έχει ξεκινήσει μια σειρά από νέες αναπτύξεις και επεκτάσεις κτιρίων γραφείων στο Μαρούσι σε ακίνητα ιδιοκτησίας της, το σύνολο των οποίων θα πιστοποιηθεί κατά το πρότυπο LEED, ενώ ανάλογο προσανατολισμό έχει και για όσα άλλα ακίνητα αναπτύξει τα επόμενα χρόνια.

ΑΡΘΡΟ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ**

Εκκλησία και πολιτική

Πάντα η εκκλησία είχε έναν έμμεσο ρόλο στην πολιτική σε Ελλάδα και Κύπρο. Αυτό ίσως βόλευε γιατί η εκκλησία έχει ένα κοινό που την ακολουθεί όχι μόνο όσον αφορά την πίστη, αλλά και σε ζητήματα της καθημερινότητας. Για παράδειγμα, είδαμε κατά την περίοδο του κορονοϊού ότι κάποιοι ιεράρχες ίσως άθελά τους παραπλάνησαν τον κόσμο όσον αφορά την επικινδυνότητα του ιού. Πολλοί είναι οι άνθρωποι που εμπιστεύονται τυφλά τον παπά της ενορίας τους λόγω της πίστης στον θεό, με αποτέλεσμα να μην σκέφτονται αντικειμενικά για διάφορα θέματα, αφού ο παπάς έχει ήδη αποφασίσει γι' αυτούς. Ο ρόλος της εκκλησίας και κατ' επέκταση της πίστης είναι πολύ σημαντικός και χρειαζόμαστε αυτόν τον θεσμό για να μπορούμε να απαλύνουμε τον πόνο μας, να γιατρέψουμε τις πληγές της ψυχής μας και να έχουμε ελπίδα για το αύριο, φτάνει όμως αυτό να μην γίνεται αιτία πολιτικής εκμετάλλευσης από επιτηδείους. Δυστυχώς, σε αυτές τις εκλογές στην Ελλάδα υπάρχει συγκεκριμένο κόμμα το οποίο εκμεταλλεύεται το θρησκευτικό αίσθημα έχοντας τη στήριξη από συγκεκριμένους κύκλους με τον φόβο ότι μπορεί να είναι φιλικοί προς το καθεστώς της Ρωσίας. Έχουμε δει πολλές φορές στο παρελθόν τον Πούτιν να χρησιμοποιεί τη Ρωσική εκκλησία για προώθηση πολιτικών ή για να ασκήσει επιρροή όπου χρειάζεται. Στην Κύπρο επίσης, η Ρωσία φαίνεται να δείχνει ενδιαφέρον. Στο παρελθόν υπήρξαν περιπτώσεις που κάποιοι πήραν θέση υπέρ της Ρωσικής εκκλησίας στη διένεξη με την Ουκρανική. Βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας μας όπου οι αποφάσεις μας θα παίξουν ρόλο στην εξέλιξη του τόπου μας και η εκκλησία έχει καθήκον να προστατεύσει το ποίμνιο της και να λειτουργήσει όπως πάντα υπέρ του Ελληνισμού. Χρειαζόμαστε μια δυνατή, αντικειμενική, χωρίς εξαρτήσεις εκκλησία και προπαντός μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες. Οι ιεράρχες μας πρέπει να ενεργοποιηθούν ώστε η εκκλησία να κάνει αυτό που πρέπει. Να μας βοηθήσει όλους για την προσωπική μας σωτηρία, τονίζοντας όμως ότι η θρησκεία δεν έχει λόγο στην πολιτική.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Μέλη της ομάδας KFOR δημιούργησαν «κλοιούς» γύρω από τα δημαρχεία τριών από τις τέσσερις πόλεις προστατεύοντάς τα από διαδηλωτές που επιχειρούσαν να τα καταλάβουν.

Σινορωσική στήριξη της Σερβίας στο Κόσοβο

Παρέμβαση του γ.γ. του ΝΑΤΟ για τον τερματισμό των συγκρούσεων στην περιοχή

Τη στήριξή τους στη Σερβία εξέφρασαν χθες Κίνα και Ρωσία αναφορικά με τα βίαια επεισόδια που εκτυλίσσονται από την Παρασκευή στο βόρειο Κόσοβο. Οι ταραχές, που άρχισαν με αφορμή την ορκωμοσία τεσσάρων δημάρχων αλβανικής υπηκοότητας σε δήμους που κατοικούνται κυρίως από Σέρβους, εξελίχθηκαν τις τελευταίες μέρες σε σφοδρές συγκρούσεις, με αποτέλεσμα να αναπτυχθούν οι ειρηνευτικές δυνάμεις του ΝΑΤΟ που βρίσκονται προληπτικά στην περιοχή εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες (KFOR). Οι στρατιώτες, εξοπλισμένοι με ασπίδες και δακρυγόνα, δημιούργησαν «κλοιούς» γύρω από τα δημαρχεία τριών από τις τέσσερις πόλεις προστατεύοντάς τα από διαδηλωτές που επιχειρούσαν να τα καταλάβουν.

«Είμαστε ενάντια στις μονομερείς δράσεις εκ μέρους του Κοσόβου», δήλωσε ο εκπρόσωπος του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών, Μάο Νινγκ. «Στηρίζουμε τη Σερβία στην προσπάθειά της να υπερασπιστεί την ανεξαρτησία και την εδαφική της ακεραιότητα», πρόσθεσε. Η Κίνα ανήκει στις χώρες που δεν έχουν αναγνωρίσει την ανεξαρτησία του Κοσόβου, ενώ έχει υπάρξει δριμύς επικριτής της ανάμειξης του ΝΑΤΟ στην περιοχή, ιδίως μετά τον βομβαρδισμό της κινεζικής πρεσβείας στο Βελιγράδι το 1999 κατά τη διάρκεια των εναέριων επιχειρήσεων της Συμμαχίας στη χώρα. «Καλούμε επειγόντως το ΝΑΤΟ να δείξει σεβασμό στην ανεξαρτησία των εμπλεκομένων χωρών και να κάνει αυτό που πραγματικά χρειάζεται για να επέλθει η ειρήνη στην περιοχή», σχολίασε επικριτικά ο Κινέζος εκπρόσωπος.

Στα επεισόδια τραυματίστηκαν 30 νατοϊκοί στρατιώτες και πάνω από 50 Σέρβοι διαδηλωτές.

Από την πλευρά της η Ρωσία κατηγόρησε τη Δύση πως στοχοποιεί τη Σερβία και κάλεσε την κυβέρνηση του Κοσόβου, το οποίο επίσης δεν αναγνωρίζει ως ανεξάρτητο κράτος, να ακυρώσει τα αποτελέσματα των εκλογών. «Καλούμε τη Δύση να παύσει επιτέλους την προπαγάνδα και να σταματήσει να κατηγορεί τους απεγνωσμένους Σέρβους για τα γεγονότα στο Κόσοβο. Οι άνθρωποι αυτοί προσπαθούν να υπερασπιστούν τα νόμιμα δικαιώματά τους και την ελευθερία τους ειρηνικά και χωρίς όπλα», δήλωσε εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών. «Εάν η Δύση ενδιαφέρεται πραγματικά για την ειρήνη στην περιοχή, προλαβαίνει έστω και τώρα να αντιστρέψει τα αποτελέσματα των εκλογών. Χρειαζόμαστε αποφασιστικά βήματα προς την αποκλιμάκωση και όχι ημίμετρα σαν αυτά που προτείνουν οι ΗΠΑ. Ο νούμερο ένα στόχος είναι να δημιουργηθεί μια αυτόνομη κοινότητα σερβικών δήμων», πρόσθεσε.

Το βράδυ της Δευτέρας 30 νατοϊκοί στρατιώτες και πάνω από 50 Σέρβοι διαδηλωτές τραυματίστηκαν, μερικοί με σοβαρά εγκαύματα από βόμβες μολότοφ. Ανάμεσα στα μέλη των ειρηνευτικών δυνάμεων που τραυματίστηκαν βρέθηκαν 11 Ιταλοί και 19 Ούγγροι, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις από τις πρεσβείες της Ιταλίας και της Ουγγαρίας στο Κόσοβο.

Παράλληλα ο πρόεδρος της Σερβίας, Αλεξάνταρ Βούτσιτς, ζήτησε από τον στρατό να βρίσκεται σε αυξημένη ετοιμότητα. Ο Βούτσιτς έχει έρθει σε ρήξη με την κυβέρνηση του Κοσόβου, η οποία τον έχει κατηγορήσει επανειλημμένα ότι παρέχει στήριξη σε αυτονομιστές και υπονομεύει σκόπιμα τη σταθερότητα στη χώρα. Από τη μεριά του ο Σέρβος πρόεδρος ασκεί κριτική στην Πρίστινα, πως επέμεινε στην ορκωμοσία των δημάρχων ώστε να προκαλέσει προβλήματα.

Χθες το απόγευμα ο Βούτσιτς είχε συνάντηση με διπλωμάτες της λεγόμενης Quint, μιας ομάδας πέντε κρατών-μελών του ΝΑΤΟ (ΗΠΑ, Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία και Μεγάλη Βρετανία), τα οποία επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στα δυτικά Βαλκάνια και τους ζήτησε να μεσολαβήσουν για την απομάκρυνση των τεσσάρων δημάρχων, ενώ αργότερα συναντήθηκε ξεχωριστά με διπλωμάτες από την Κίνα και τη Ρωσία.

Λίγο αργότερα ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ, Γενς Στόλτενμπεργκ δήλωσε πως οι συγκρούσεις πρέπει να σταματήσουν άμεσα και κάλεσε τις δύο εμπλεκόμενες κυβερνήσεις να έρθουν το συντομότερο δυνατό σε συμφωνία. Ενημέρωσε επίσης πως θα σταλούν στο Κόσοβο 700 ακόμη στρατιώτες της Συμμαχίας.

Δηλώσεις Τζόκοβιτς

Ο Σέρβος σούπερ σταρ και νούμερο 3 του παγκόσμιου τένις, Νόβακ Τζόκοβιτς, πήρε θέση για το ζήτημα από το Παρίσι, όπου βρίσκεται για το τουρνουά του Ρολάν Γκαρός, προχωρώντας σε δηλώσεις που αρκετοί χαρακτήρισαν αμφιλεγόμενες. Υστερα από τη νίκη του ενάντια στον Αλεξάνταρ Κοβάσεβιτς πλησίασε την κάμερα που τον ακολουθούσε και έγραψε στον φακό της το μήνυμα «το Κόσοβο είναι Σερβία, σταματήστε τη βία», ενώ δίπλα ζωγράφισε μια καρδιά. Ερωτώμενος σχετικά με την κίνησή του αυτή στη συνέντευξη Τύπου που ακολούθησε, ο Τζόκοβιτς δήλωσε: «Ηταν το λιγότερο που μπορούσα να κάνω. Ως δημόσιο πρόσωπο –δεν έχει σημασία σε ποιον τομέα– νιώθω την ανάγκη να εκφράσω τη στήριξή μου. Ως γιος ενός ανθρώπου που μεγάλωσε στο Κόσοβο θέλω να εκφράσω τη στήριξή μου στον λαό μας και σε ολόκληρη τη Σερβία», είπε αναφερόμενος στον πατέρα του που γεννήθηκε στο Ζβέτσαν, μία από τις τέσσερις πόλεις που βρίσκονται στο επίκεντρο των συγκρούσεων αυτών των ημερών.

Οι Σέρβοι του βορείου Κοσόβου δεν έχουν αποδεχθεί ποτέ την απόσχιση της χώρας και θεωρούν ακόμη το Βελιγράδι ως πρωτεύουσά τους. Στις δημοτικές εκλογές της 23ης Απριλίου στις πόλεις βόρεια Μιτρόβιτσα, Ζβέτσαν, Λεποσάβιτς και Ζούμπιν Πότοκ μποϊκοτάρισαν τη διαδικασία απέχοντας μαζικά. Βασική τους απαίτηση είναι να δημιουργηθεί στη χώρα μια Ενωση Σερβικών Δήμων, όπως προβλέπει η Συμφωνία των Βρυξελλών του 2013, την οποία η Πρίστινα έχει αθετήσει, ενώ πλέον αρνούνται τη νομιμότητα των τεσσάρων δημάρχων και απαιτούν την απομάκρυνσή τους.

AFP, REUTERS, A.P.

Ο χάρτης της ανάφλεξης

Δεκάδες στρατιώτες της ειρηνευτικής δύναμης του ΝΑΤΟ και περισσότεροι από 50 Σέρβοι τραυματίστηκαν σε ταραχές στο βόρειο Κόσοβο, ενώ ο πρόεδρος της Σερβίας, Αλ. Βούτσιτς, έθεσε τον στρατό σε κατάσταση επιφυλακής.

29 Μαΐου
19 Ούγγροι και 11 Ιταλοί στρατιώτες του ΟΗΕ τραυματίστηκαν καθώς προσπαθούσαν να αποτρέψουν διαδηλωτές να εισβάλουν σε κρατικά κτίρια στο Ζβέτσαν. Στρατιώτες του ΝΑΤΟ τοποθέτησαν κιγκλιδώματα γύρω από δύο ακόμη δημαρχεία.

Οι πρόσφατες ταραχές έχουν αφορμή την εκλογή Αλβανών δημάρχων σε σερβικά χωριά από το 4% των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων, μετά το μποϊκοτάζ των δημοτικών εκλογών του Απριλίου από τους Σέρβους.

Δύναμη Κοσόβου (KFOR): Στρατιωτικό σώμα του ΝΑΤΟ δυναμικότητας **3.762** ανδρών από **27** κράτη, Ιταλία (**715**), ΗΠΑ (**561**) και Ουγγαρία (**469**).

ΠΗΓΕΣ: KFOR, BBC, AFP, Graphic News

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σκληρό παζάρι μεταξύ Ερντογάν και Μπάιντεν

Στο τραπέζι η αγορά των μαχητικών F-16

Ανταπόκριση από την ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ **ΛΕΝΑ ΑΡΓΥΡΗ**

«Δώσε μου τα F-16 για να εγκρίνω την ένταξη της Σουηδίας». «Οχι, να εγκρίνεις πρώτα την ένταξη της Σουηδίας και μετά θα μπορέσουμε να κάνουμε μια σοβαρή συζήτηση για τα F-16». Κάπως έτσι περιγράφουν τον πρόσφατο, αδιέξοδο διάλογο μεταξύ του Αμερικανού προέδρου Μπάιντεν και του νεοεκλεγέντος Τούρκου προέδρου Ερντογάν, πηγές στην Ουάσιγκτον, οι οποίες δίνουν έμφαση στην εγγενή δυσκολία υποχώρησης των δύο ηγετών από τις προαναφερθείσες θέσεις. Για τον Μπάιντεν δεν είναι μόνο η – απολύτως αναγκαία– διεύρυνση της Συμμαχίας που διακυβεύεται. Είναι η ίδια αξιοπιστία της Αμερικής, η οποία μέσα σε ένα άκρως ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον μοιάζει ανήμπορη να μπορεί να διαχειριστεί «τα του νατοϊκού οίκου της» και να δώσει τέλος στον πρωτοφανή εκβιασμό του συμμάχου της. Και αυτή η δυσχερής θέση στην οποία έχει περιέλθει η χώρα, προκαλεί πραγματική οργή στο Κογκρέσο. Για τον Ερντογάν, από την άλλη, η Σουηδία είναι το πιο πολύτιμο διαπραγματευτικό χαρτί που έχει πέσει στα χέρια του τα τελευταία χρόνια. Προφανώς δεν προτίθεται να το κάψει χωρίς να πάρει ουσιαστικά ανταλλάγματα.

Στόχος, μία συνάντηση

Το ζήτημα αυτό, που εν πολλοίς θα καθορίσει τις σχέσεις μεταξύ Ουάσιγκτον και Αγκυρας προσεχώς, ο Ερντογάν θέλει να το διαπραγματευθεί μέσα στον Λευκό Οίκο. Ολόκληρος ο τουρκικός μηχανισμός που δραστηριοποιείται στην Ουάσιγκτον δουλεύει νυχθημερόν για την εξασφάλιση μιας συνάντησης στο Οβάλ Γραφείο, κατά την οποία, όπως εκτιμάται, ο Τούρκος πρόεδρος, εκμεταλλευόμενος το ενισχυμένο προφίλ του, θα επιχειρήσει να πουλήσει την εικόνα του ισότιμου εταίρου και όχι του απλού νατοϊκού συμμάχου. Πληροφορίες αναφέρουν ότι αν δούμε να ανακοινώνεται μια τέτοια συνάντηση μέσα στο καλοκαίρι θα σημαίνει ότι οι προκαταρκτικές συνομιλίες, είτε για το ένα είτε για το άλλο ζήτημα, έχουν προχωρήσει αρκετά.

Είναι βέβαιο πως, εάν σε ένα υποθετικό σενάριο η Αγκυρα ενέκρινε χωρίς εκβιασμούς και προϋποθέσεις την ένταξη της Σουηδίας πριν από τη σύνοδο του Ιουλίου, το κλίμα στο Κογκρέσο θα άλλαζε αισθητά υπέρ της. Επειδή, όμως, κανείς δεν περιμένει να συμβεί κάτι τέτοιο, ο πρόεδρος Μπάιντεν εξακολουθεί να μην μπορεί να υποσχεθεί τίποτα στον Ερντογάν χωρίς την έγκριση των αρμοδίων επιτροπών.

Σειρά όρων

Εγκριση η οποία δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη ακόμη και αν δοθεί το πράσινο φως για τη Σουηδία. Και αυτό, διότι ισχυροί παράγοντες στο Κογκρέσο, όπως ο πρόεδρος της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων της Γερουσίας Ρόμπερτ Μενέντεζ, ο αντιπρόεδρος Τζιμ Ρις και ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Σχέσεων της Βουλής Γκρέγκορι Μικς, έχουν με σαφήνεια θέσει μια σειρά από όρους προκειμένου να βάλουν την υπογραφή τους στην πώληση και αναβάθμιση των μαχητικών αεροσκαφών. Η Σουηδία είναι μόνο ένας από αυτούς τους όρους. Οι υπόλοιποι που έχουν να κάνουν, μεταξύ άλλων, με τους S-400, την επιθετικότητα στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, τους Κούρδους συμμάχους και τη Συρία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στο εσωτερικό της χώρας, εκτιμάται πως ούτως ή άλλως δεν πρόκειται να εκπληρωθούν από τη νέα τουρκική κυβέρνηση. Και μπορεί ο Ερντογάν με την τόσο νωπή λαϊκή εντολή και τον αέρα της νίκης να αισθάνεται ότι έχει όλο τον χρόνο με το μέρος του, όμως στην πραγματικότητα έχει μόνο λίγους μήνες.

Αδιέξοδος για την ώρα ο διάλογος μεταξύ των δύο προέδρων, οι οποίοι έχουν εγγενή δυσκολία υποχώρησης από τις θέσεις τους.

Από το φθινόπωρο και μετά, ο υποψήφιος για την προεδρία Μπάιντεν θα κινείται σε προεκλογικούς ρυθμούς και θα έχει ελάχιστο χρόνο να ασχοληθεί μαζί του. Και κυρίως, καμία απολύτως διάθεση να προκαλέσει κρίση στις σχέσεις του με το Κογκρέσο ή ακόμη και με την ισχυρή ελληνοαμερικανική κοινότητα προεκλογικά, για τα F-16.

Στο μεταξύ, υπήρξε τηλεφωνική συνομιλία του ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Αντονι Μπλίνκεν με τον Τούρκο ομόλογό του Μεβλούτ Τσαβούσογλου με αφορμή τη νίκη στις εκλογές. Σύμφωνα με το πρακτορείο Ανατολή, συζήτησαν τον μηχανισμό στρατηγικής συνεργασίας των δύο χωρών, αλλά και την ένταξη της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ.

Για τον Ερντογάν, η Σουηδία είναι το πιο πολύτιμο διαπραγματευτικό χαρτί που έχει πέσει στα χέρια του τα τελευταία χρόνια. Προφανώς δεν προτίθεται να το κάψει χωρίς να πάρει ουσιαστικά ανταλλάγματα.

Ο πόλεμος της Ουκρανίας έφθασε πλέον και στη Μόσχα

Αν και στους 15 μήνες που έχουν περάσει από την έναρξη της ρωσικής εισβολής οι συγκρούσεις διεξάγονται κυρίως επί ουκρανικού εδάφους, οι παραμεθόριες ρωσικές περιοχές, όπως το Μπέλγκοροντ, το Μπριάνσκ και το Κουρσκ, έχουν δεχθεί πυρά και σαμποτάζ από τον αντίπαλο, που κρατούν τους κατοίκους τους σε κατάσταση διαρκούς έντασης. Στις 3 Μαΐου ακόμη και το Κρεμλίνο έγινε στόχος επίθεσης με drone, χωρίς όμως να υπάρξουν θύματα ή σημαντικές καταστροφές. Αλλά αυτό που συνέβη χθες νωρίς το πρωί ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Ηταν η πρώτη ημέρα για την οποία θα μπορούσε κανείς να πει ότι ο πόλεμος έφθασε στην ίδια τη ρωσική πρωτεύουσα.

Το ρωσικό υπουργείο Αμυνας ανακοίνωσε ότι οι Ουκρανοί εκτόξευσαν οκτώ drones εναντίον προαστίων της Μόσχας, αλλά η ρωσική αεράμυνα κατέρριψε τέσσερα από αυτά και αποπροσανατόλισε με ηλεκτρονικό πόλεμο τα υπόλοιπα τρία, με αποτέλεσμα να μη χαθούν ανθρώπινες ζωές και να μη σημειωθούν σοβαρές ζημιές. Δύο άτομα τραυματίστηκαν από θραύσματα, ενώ κάποιες πολυκατοικίες εκκενώθηκαν προληπτικά.

Παρά τις περιορισμένες ζημιές, ο ψυχολογικός αντίκτυπος της επίθεσης δεν μπορεί να υποτιμηθεί, καθώς επλήγησαν ορισμένα από τα πιο εύπορα προάστια της Μόσχας όπου κατοικούν άνθρωποι της ρωσικής ελίτ, συμπεριλαμβανομένου του Βλαντιμίρ Πούτιν. Ο Ρώσος πρόεδρος μετέβη κανονικά χθες το πρωί στο Κρεμλίνο, όπου ενημερώθηκε για το συμβάν, όπως ανακοινώθηκε από το γραφείο του. Αργότερα κατηγόρησε το Κιέβο ότι επιδίωξε συνειδητά να προκαλέσει απώλειες στις γραμμές του άμαχου πληθυσμού και προσπάθησε να καθησυχάσει τους συμπατριώτες του ανακοινώνοντας ότι θα ενισχυθεί η ρωσική αεράμυνα. Παράλληλα ανέφερε ότι ο ρωσικός στρατός κατάφερε να πλήξει το αρχηγείο της στρατιωτικής μυστικής υπηρεσίας των Ουκρανών. Από την πλευρά του το υπουργείο Εξωτερικών προειδοποίησε ότι η Ρωσία «έχει κάθε δικαίωμα να απαντήσει με τον σκληρότερο δυνατό τρόπο» στην επίθεση που δέχθηκε.

Στο Κιέβο, ο σύμβουλος της προεδρίας Μιχαΐλο Ποντόλιακ αρνήθηκε οποιαδήποτε ευθεία ανάμειξη της χώρας του στην επίθεση κατά της Μόσχας, αν και δεν δίστασε να προσθέσει ότι «παρακολουθήσαμε με ικανοποίηση» το συμβάν. Η Ουκρανία είχε αποποιηθεί κάθε ευθύνη και για την προηγούμενη επίθεση στο Κρεμλίνο, αν και οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες κατέληξαν, βάσει ηλεκτρονικών υποκλοπών, ότι ήταν εκείνη που την είχε οργανώσει.

Νωρίτερα η Ρωσία είχε εξαπολύσει τον 17ο γύρο βομβαρδισμών εναντίον του Κιέβου στη διάρκεια του Μαΐου, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους τέσσερις άνθρωποι και να τραυματιστούν δεκάδες. Ωστόσο, ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι εμφανίστηκε καθησυχαστικός στο τελευταίο του βίντεο, υποστηρίζοντας ότι οι αμερικανικοί αμυντικοί πύραυλοι Patriot, με τους οποίους εφοδιάστηκε η χώρα του, αποδεικνύονται κατά 100% αποτελεσματικοί έναντι των εχθρικών drones και πυραύλων.

REUTERS, A.P.

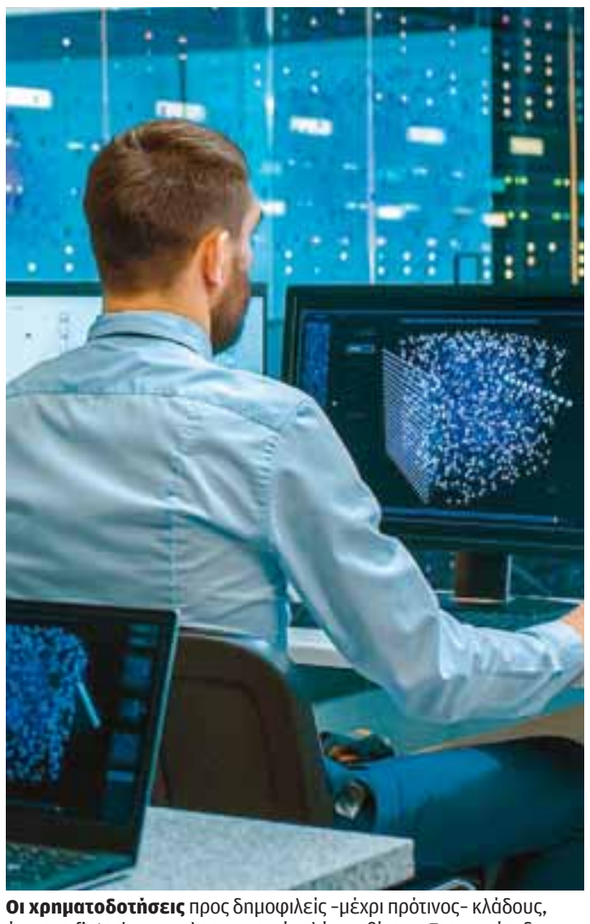

Οι χρηματοδοτήσεις προς δημοφιλείς –μέχρι πρότινος– κλάδους, όπως το fintech και η πληροφορική, πλέον φθίνουν. Στον αντίποδα, νέοι κλάδοι, όπως η ενέργεια, θεωρούνται πολλά «υποσχόμενοι» και συγκεντρώνουν το επενδυτικό ενδιαφέρον.

Πτώση επενδύσεων σε ευρωπαϊκές startups

Στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας τριετίας βρέθηκαν το α΄ τρίμηνο του 2023 οι χρηματοδοτήσεις των venture capital funds προς τις ευρωπαϊκές startups. Το οικοσύστημα υποδέχθηκε τους τρεις πρώτους μήνες του έτους συνολικά κεφάλαια 10,6 δισ., ποσό που είναι μειωμένο κατά 66% σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα και κατά 18% έναντι του τελευταίου τριμήνου του 2022. Η μείωση της ροής των κεφαλαίων προς τις νεοφυείς εταιρείες είχε παγκόσμια διάσταση το α΄ τρίμηνο του 2023, αφού διεθνώς οι χρηματοδοτήσεις ακολούθησαν την κατιούσα. Ειδικά στην περίπτωση των ευρωπαϊκών startups η υποχώρηση συνδέεται σε μεγάλο

Το πρώτο τρίμηνο μειώθηκαν κατά 66% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022.

βαθμό με τη δυσθυμία των Αμερικανών επενδυτών να εκτεθούν σε επενδύσεις υψηλού ρίσκου. Αποτελεί, δε, σημάδι ότι το οικοσύστημα εξακολουθεί να πλήττεται από τα υψηλά επιτόκια και την ευρύτερη οικονομική αβεβαιότητα.

«Η Ευρώπη εξακολουθεί να προσαρμόζεται σε ένα νέο μοντέλο χρηματοδότησης – ένα μοντέλο που θα πρέπει να εξαρτάται όλο και λιγότερο από τα ξένα κεφάλαια», αναφέρει report της Crunchbase, που επικαλείται ο ΣΕΠΕ. «Οι συνέπειες των παγκόσμιων μακροοικονομικών αλλαγών έγιναν αισθητές και στην Ευρώπη, δημιουργώντας ένα περιβάλλον έντονων προκλήσεων τόσο για τις ίδιες τις startups όσο και για τους επενδυτές», σχολιάζει άλλο report της Pitchbook. Η επίδραση αυτών των αλλαγών δεν αποτυπώνεται μόνο στη μείωση της αξίας και του αριθμού των χρηματοδοτήσεων. Γίνεται εμφανής και στους κλάδους τους οποίους επιλέγουν πλέον οι επενδυτές για να κατευθύνουν τα κεφάλαιά τους.

Για παράδειγμα, οι χρηματοδοτήσεις VCs προς δημοφιλείς –μέχρι πρότινος– κλάδους, όπως το fintech και η πληροφορική, πλέον φθίνουν. Στον αντίποδα, νέοι κλάδοι, όπως η ενέργεια, θεωρούνται πλέον πολλά «υποσχόμενοι» και συγκεντρώνουν το επενδυτικό ενδιαφέρον. Οσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις, πραγματική καθίζηση υπέστησαν αυτές προς νεοφυείς εταιρείες, που βρίσκονται σε όψιμα στάδια ανάπτυξης.

Για την ακρίβεια, οι startups τελικών σταδίων «σήκωσαν» μόλις 4,3 δισ. δολ., κεφάλαια μειωμένα κατά 77% σε σχέση με το α΄ τρίμηνο του 2022. Η πτώση της χρηματοδότησης σε startups τελικών σταδίων σχετίζεται με τις εξελίξεις στο μέτωπο του πληθωρισμού και την επίδρασή τους στις αποτιμήσεις των εταιρειών.

Η μείωση των χρηματοδοτήσεων προς τις ευρωπαϊκές startups, που βρίσκονται σε στάδιο εκκίνησης, ήταν πιο ήπια και κινήθηκε ποσοστιαία στο 25%, ενώ όσον αφορά τον αριθμό των γύρων χρηματοδότησης, αυτός ήταν μειωμένος κατά 28% την ίδια χρονική περίοδο. Πρόκειται για ένα ξεκάθαρο μήνυμα ότι τα VCs δεν είναι διατεθειμένα να αναλάβουν μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις αυτή τη στιγμή και προτιμούν να συνεχίζουν να στηρίζουν εταιρείες στις οποίες έχουν πρόσφατα τοποθετηθεί. Αυτό επιβεβαιώνει το γεγονός ότι οι νεοσύστατες εταιρείες σε πρώιμο στάδιο ήταν αυτές που είδαν τις μικρότερες απώλειες, «σηκώνοντας» οριακά – κατά 7%– μειωμένα κεφάλαια σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα.

Κίνδυνοι στην οικονομία παρά τη συμφωνία για το χρέος των ΗΠΑ

Ο αντίκτυπος από τις μειώσεις δαπανών και η στάση των οίκων αξιολόγησης

Οι επενδυτές προσπαθούν να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο που θα έχει η συμφωνία για την αύξηση του ανώτατου ορίου του αμερικανικού χρέους στις διεθνείς αγορές. Η κατ' αρχήν συμφωνία για αύξηση του ανώτατου ορίου του χρέους, στα 31,4 τρισ. δολάρια, θα αποτρέψει ένα καταστροφικό σενάριο στάσης πληρωμών και θα ανοίξει την όρεξη για επενδύσεις ρίσκου, στηρίζοντας ταυτόχρονα και κάποιους τομείς που υπολείπονται του τεχνολογικού ράλι, όπως οι λεγόμενες «κυκλικές» μετοχές και αυτές της μικρότερης κεφαλαιοποίησης.

Ωστόσο, ορισμένοι επενδυτές ανησυχούν ότι οι προτεινόμενες μειώσεις δαπανών θα μπορούσαν να ασκήσουν πιέσεις στην ανάπτυξη της αμερικανικής οικονομίας. Την ίδια στιγμή, η διαπραγματευτική διαδικασία που απέτρεψε στο παρά πέντε μία στάση πληρωμών χρέους απειλεί να υπονομεύσει τη θέση των ΗΠΑ απέναντι στους οίκους αξιολόγησης.

Παρότι η συμφωνία Λευκού Οίκου και Ρεπουμπλικανών αποτελεί θετικό νέο, η αμερικανική κυβέρνηση έχει ακόμη να αντιμετωπίσει ένα σωρό προβλήματα με τον χρόνο να πιέζει για την ολοκλήρωση της συμφωνίας, όπως αναφέρει ο Μπομπ Σταρκ, επικεφαλής στρατηγικής της Kyriba.

Η κατ' αρχήν συμφωνία για αύξηση του ανώτατου ορίου του χρέους, στα 31,4 τρισ. δολ., αποτρέπει το καταστροφικό σενάριο στάσης πληρωμών.

Η συμφωνία για το χρέος είναι μόνο το πρώτο βήμα στο πλαίσιο των προσπαθειών της Ουάσιγκτον να αποφύγει μία κρίση ρευστότητας.

Από τους κλάδους της αγοράς που αναμένεται να ωφεληθούν περισσότερο είναι οι «αμυντικές» μετοχές, οι οποίες υποχωρούσαν στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και οι «κυκλικές» μαζί με τον κλάδο ενέργειας, ανέφερε ο Κουίνσι Κρόσμπι, στρατηγικός αναλυτής της LPL Financial. Αυτό που ευελπιστούν οι επενδυτές είναι ότι η συμφωνία θα ωφελήσει ολόκληρη την αγορά και όχι μόνο λίγα μεγάλα ονόματα της τεχνολογίας που έχουν κρατήσει τους δείκτες της Wall Street σε θετικό έδαφος.

Οι επενδυτές είναι προετοιμασμένοι για πιθανή μεταβλητότητα στην αγορά κρατικών ομολόγων των ΗΠΑ, καθώς το αμερικανικό υπουργείο Οικονομικών θα σπεύσει να ξαναγεμίσει τα άδεια ταμεία του με ομολογιακές εκδόσεις.

Ο Στιούαρτ Κάιζερ, επικεφαλής του τμήματος στρατηγικής για τις αγορές της Citi, αναφέρει ότι η συμφωνία θα μπορούσε να προσφέρει μεγαλύτερο στήριγμα στους τομείς εκείνους που είχαν μείνει πίσω φέτος, όπως οι μετοχές των εταιρειών με πιο αδύναμους ισολογισμούς και τις μετοχές μικρότερης κεφαλαιοποίησης. Αυτό ωστόσο στο οποίο εστιάζουν τώρα οι επενδυτές είναι το κόστος των περικοπών κρατικών δαπανών στην ευρωστία της αμερικανικής οικονομίας, αναφέρει ο Σταρκ. Τι αντίκτυπο έχουν οι περικοπές των δαπανών στο αμερικανικό ΑΕΠ και στην ανάπτυξη;

Την ίδια στιγμή, η πολιτική πόλωση στην Ουάσιγκτον θα μπορούσε να οδηγήσει ξανά τους οίκους αξιολόγησης να υποβαθμίσουν το αμερικανικό χρέος. Ο οίκος Fitch υποβάθμισε την προοπτική της πιστοληπτικής αξιολόγησης των ΗΠΑ σε αρνητική, όπως και ο καναδικός DBRS. Υπενθυμίζεται ότι ο οίκος S&P είχε υποβαθμίσει την πιστοληπτική αξιολόγηση των ΗΠΑ το 2011, λίγες μόλις ημέρες μετά την επίτευξη, την τελευταία στιγμή, συμφωνίας, με τον οίκο να εκτιμά τότε ότι η συμφωνία δεν σταθεροποιεί τις μεσοπρόθεσμες δυναμικές του χρέους. Η υποβάθμιση είχε οδηγήσει με τη σειρά της σε απώλειες 17% του δείκτη S&P 500 το διάστημα από τα τέλη Ιουλίου έως τα μέσα Αυγούστου του 2011.

Οι επενδυτές είναι επίσης προετοιμασμένοι για πιθανή μεταβλητότητα στην αγορά κρατικών ομολόγων των Ηνωμένων Πολιτειών, καθώς το αμερικανικό υπουργείο Οικονομικών θα σπεύσει γρήγορα να ξαναγεμίσει τα άδεια ταμεία του με ομολογιακές εκδόσεις όταν αυξηθεί το ανώτατο όριο του χρέους. Η μεγάλη προσφορά θα μπορούσε να ασκήσει πιέσεις στις τιμές.

Νέο «καμπανάκι» διεθνούς οίκου για τη Γαλλία

Σε αρνητική υποβαθμίστηκε η προοπτική της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Γαλλίας από τον οίκο Scope Ratings, γεγονός που εγείρει ερωτήματα σχετικά με τις προσπάθειες του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν για τόνωση της ανάπτυξης και μείωσης του χρέους. Ο οίκος αξιολόγησης ανακοίνωσε ότι άλλαξε την προοπτική του για την αξιολόγηση AA λόγω της εξασθένησης των δημοσιονομικών και των κινδύνων εφαρμογής των οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Η αλλαγή αυτή λαμβάνει χώρα αφότου ο οίκος Fitch υποβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Γαλλίας σε AA- από AA τον περασμένο μήνα, αναφέροντας ότι το υψηλό δημόσιο χρέος και ο κίνδυνος από το πολιτικό αδιέξοδο μετά τις διαμαρτυρίες για τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν τις μελλοντικές οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

Η αλλαγή αυτή υπογραμμίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Γαλλία στην προσπάθειά της να μειώσει το δημοσιονομικό έλλειμμα, που εκτινάχθηκε στα ύψη κατά τη διάρκεια της πανδημίας και μειώθηκε με αργό ρυθμό, καθώς η κυβέρνηση ξόδεψε τεράστια ποσά για να περιορίσει τις τιμές της ενέργειας.

Αν και η Scope δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγάλων οίκων αξιολόγησης, αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών και έχει υποβάλει αίτηση για αναγνώριση στο πλαίσιο αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ο οίκος αξιολόγησης Scope Ratings ανακοίνωσε ότι άλλαξε την προοπτική του για την αξιολόγηση AA λόγω της εξασθένησης των δημοσιονομικών και των κινδύνων εφαρμογής των οικονομικών μεταρρυθμίσεων Μακρόν.

Η Standard & Poor's θα μπορούσε επίσης να προβεί σε μέτρα για την αξιολόγηση της Γαλλίας σε μία εβδομάδα από τώρα. Η γαλλική κυβέρνηση έχει παρουσιάσει μακροπρόθεσμο σχέδιο για να τιθασεύσει το έλλειμμα και να βάλει το χρέος της σε καθοδική τροχιά προκειμένου να στηρίξει την ανάπτυξη της οικονομίας, να αποσύρει τα μέτρα στήριξης στον ενεργειακό κλάδο και να συγκρατήσει την αύξηση των δαπανών σε επίπεδα χαμηλότερα του πληθωρισμού.

Μετά τη Fitch και ο οίκος Scope υποβάθμισε την πιστοληπτική της αξιολόγηση – Δεν πείθει το σχέδιο Μακρόν για τη μείωση του χρέους.

Ωστόσο, η υπηρεσία δημοσιονομικών της χώρας, HCFP, εμφανίζεται επιφυλακτική, σημειώνοντας ότι τα σχέδια στηρίζονται σε οικονομικές προβλέψεις που φαίνονται υπερβολικά αισιόδοξες και σε εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό που φαίνονται κάπως υποτιμημένες. Η Scope αναφέρει ότι θα μπορούσε να υποβαθμίσει τη Γαλλία εάν ο δείκτης δημόσιου χρέους αυξανόταν σταθερά λόγω ανεπαρκούς δημοσιονομικής εξυγίανσης ή εάν οι προοπτικές ανάπτυξης επιδεινωθούν σημαντικά. Η Γαλλία αντιμετωπίζει υψηλές πιέσεις δαπανών και αυξανόμενο κόστος δανεισμού, ενώ έχει επίσης «άνισο ιστορικό δημοσιονομικής εξυγίανσης».

Υποστηρίζει επίσης ότι η έλλειψη πλειοψηφίας για την κυβέρνηση του Μακρόν στη Βουλή και οι κοινωνικές αναταραχές αυξάνουν τον κίνδυνο αναβολής ή αποδυνάμωσης των οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

Ricoh RansomCare:
Προστατευτείτε
από τις Κυβερνοεπιθέσεις

Tsiakkastel OFFICE LINE

Επικοινωνήστε μαζί μας στο 22862700 ή στο info@tsiakkastel.com.cy

ΑΝΑΛΥΣΗ

Συνεχίζεται η μάχη ΗΠΑ - Κίνας για τα μικροτσίπ

Του **ΤΣΑΝΓΚ ΤΣΕ / THE NEW YORK TIMES**

Το Πεκίνο κάλεσε όσες κινεζικές εταιρείες χειρίζονται κρίσιμες πληροφορίες να διακόψουν κάθε αγορά προϊόντων της Micron Technology, της αμερικανικής βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών που χρησιμοποιούνται σε τηλέφωνα, υπολογιστές και διάφορα ηλεκτρονικά είδη. Πολλοί αναλυτές ερμηνεύουν την κίνηση ως αντίποινα στις προσπάθειες της Ουάσιγκτον να εμποδίσει την πρόσβαση της Κίνας σε μικροεπεξεργαστές υψηλής τεχνολογίας. Η αρχή κυβερνοχώρου της Κίνας ανακοίνωσε ότι έπειτα από έλεγχο για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο διαπίστωσε ότι τα προϊόντα της εν λόγω βιομηχανίας εγκυμονούν «σοβαρούς κινδύνους ασφάλειας», που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την εφοδιαστική αλυσίδα κρίσιμων υποδομών πληροφορίας της Κίνας και να απειλήσουν την εθνική ασφάλεια. Πρόκειται για την τελευταία κίνηση στην ανταλλαγή πυρών ανάμεσα στο Πεκίνο και την Ουάσιγκτον, που αναδιατάσσει τον ιστό της παγκόσμιας βιομηχανίας μικροεπεξεργαστών. Η απόφαση μπορεί να έχει αλυσιδωτές επιπτώσεις στις εφοδιαστικές αλυσίδες της Κίνας, καθώς η κινεζική πελατεία της Micron θα προσπαθήσει να αντικαταστήσει τους μικροεπεξεργαστές της είτε με την εγχώρια παραγωγή είτε με την παραγωγή της Νότιας Κορέας. Και οι νοτιοκορεατικές Samsung SK και Hynix είναι ανταγωνίστριες της Micron και ήδη δραστηριοποιούνται σημαντικά στην Κίνα. Το Πεκίνο εγκαινίασε έναν έλεγχο ασφαλείας στη Micron στα τέλη Μαρτίου ως «σύνηθες ρυθμιστικό μέτρο».

Το Πεκίνο κάλεσε τις κινεζικές εταιρείες να διακόψουν τις αγορές τους από την αμερικανική Micron.

Είχε προηγηθεί τον Οκτώβριο η απόφαση της Ουάσιγκτον να επιβάλει περιορισμούς στη βιομηχανία μικροεπεξεργαστών της Κίνας. Η Micron δήλωσε ευθύς εξαρχής ότι συνεργάζεται πλήρως με τις Αρχές και ότι η επιχείρησή της στην Κίνα λειτουργεί κανονικά. Σχολιάζοντας τώρα την απόφαση του Πεκίνου, ανέφερε σε ανακοίνωσή της ότι «αξιολογεί τα συμπεράσματα και εξετάζει ποια θα είναι τα επόμενα βήματα». Πρόσθεσε, πάντως, ότι εξακολουθεί να συνομιλεί με τις κινεζικές αρχές.

Από τον Μάρτιο η Κίνα έχει αποδυθεί σε αγώνα δρόμου για να θωρακίσει την εγχώρια βιομηχανία μικροεπεξεργαστών. Το Πεκίνο έχει δαπανήσει δισεκατομμύρια δολάρια σε μια προσπάθεια να διασφαλίσει αυτάρκεια, και οι κινεζικές εταιρείες στρέφονται σε όλες τις εφοδιαστικές αλυσίδες στην προσπάθειά τους να υποκαταστήσουν τους δυτικούς μικροεπεξεργαστές και τα εξαρτήματά τους. Οι κινεζικές αρχές δεν αναφέρθηκαν στα ευρήματά τους που εγκυμονούν κινδύνους. Δεν ενημέρωσαν ούτε τι είναι αυτό που θέλουν από τις εταιρείες στο πλαίσιο του ελέγχου για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Από την πλευρά του το αμερικανικό υπουργείο Εμπορίου τόνισε πως η κίνηση κατά της Micron, «σε συνδυασμό με τις επιδρομές σε άλλες αμερικανικές εταιρείες που έχουν βρεθεί στο στόχαστρο, δεν συνάδει με τον ισχυρισμό της Κίνας ότι έχει ανοίξει τις αγορές της και ότι δεσμεύεται στη διαφάνεια του ρυθμιστικού της πλαισίου».

Σύμφωνα με τον Γκράχαμ Γουέμπστερ, αρχισυντάκτη του DigiChina Project στο Κέντρο Πολιτικής Κυβερνοχώρου στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, ο κίνδυνος που είδαν οι κινεζικές αρχές ήταν μεταξύ άλλων το ενδεχόμενο περαιτέρω κυρώσεων από την Ουάσιγκτον. Οπως πρόσθεσε, η απόφαση της Κίνας μπορεί να αποτελεί «ένα μέτρο μείωσης του κινδύνου για να αποφύγει την περαιτέρω εξάρτηση από τις προμήθειες από τις ΗΠΑ που μπορούν να διακοπούν». Εν τω μεταξύ, η Ουάσιγκτον έχει ζητήσει από τους αξιωματούχους της Νότιας Κορέας να αποτρέψουν τις βιομηχανίες τους από το να σπεύσουν να καλύψουν το κενό αν η Micron δεν μπορεί να πουλήσει στην Κίνα. Σε ό,τι αφορά τον αντίκτυπο που θα έχει η απόφαση στη Micron, το 2022 η εταιρεία ανακοίνωσε ότι οι πωλήσεις της στην Κίνα έφτασαν στα 3,3 δισ. δολ., σχεδόν το 11% του διεθνούς κύκλου εργασιών της που ανήλθε σε 30,8 δισ. δολάρια.

«Καμπανάκι» SRB για κορυφαίες τράπεζες της Ευρωζώνης

Για ποιες θα είναι αναγκαίες ενέσεις ρευστότητας σε περίπτωση μείζονος κρίσης

Τον κώδωνα του κινδύνου έκρουσε ηχηρά το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης Τραπεζών (SRB), προειδοποιώντας τις κεντρικές τράπεζες των ευρωπαϊκών χωρών πως υπάρχουν και στην Ευρωζώνη συστημικές τράπεζες υπερβολικά μεγάλες για να αφεθούν να καταρρεύσουν και θα αναγκαστούν να χορηγήσουν σε αυτές ενέσεις ρευστότητας σε περίπτωση κατάρρευσής τους. Στην προειδοποίησή του το SRB, η ευρωπαϊκή αρχή που διαχειρίζεται καταρρεύσεις τραπεζών και παίζει σημαντικό ρόλο στην πιστωτική σταθερότητα του μπλοκ, επικαλέστηκε την περίπτωση της Credit Suisse. Οπως τόνισε, η κατάρρευση και η βεβιασμένη και αιφνιδιαστική διάσωση της ελβετικής τράπεζας κατέστησε σαφές πως όταν μια συστημικά σημαντική τράπεζα βρεθεί σε κρίση, τότε θα εξαντληθούν οι βασικοί και οι πρόσθετοι μηχανισμοί έκτακτης στήριξης.

Για την προειδο-ποίησή του το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης Τραπεζών επικαλέστηκε την περίπτωση της Credit Suisse.

Μετά την κρίση του 2008, οι εποπτικές αρχές ανά τον κόσμο προσπαθούν να βάλουν τέλος στον κύκλο στήριξης των τραπεζών από τα χρήματα των φορολογουμένων. Το γεγονός, όμως, ότι υπήρξε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και αναγκάστηκαν οι Ελβετοί πολίτες και η κεντρική τράπεζα της χώρας να στηρίξουν την αιφνιδιαστική εξαγορά της Credit Suisse από τη μεγαλύτερη ελβετική τράπεζα, τη UBS, αποτελεί θλιβερή υπενθύμιση ότι οι πολύ μεγάλες τράπεζες δεν μπορεί να αφεθούν να καταρρεύσουν.

Υπενθυμίζεται ότι η κεντρική τράπεζα της Ελβετίας συμφώνησε να ανοίξει επιπλέον πιστωτικές γραμμές 200 δισ. ελβετικών φράγκων στο πλαίσιο της συμφωνίας για την εξαγορά της Credit Suisse από τη UBS. Από την πλευρά του, άλλωστε, ο διευθύνων σύμβουλος της UBS, Σέρτζιο Ερμότι, χαρακτήρισε «εξαιρετικά απίθανο» το σενάριο ζημίας για την ελβετική κυβέρνηση ή το SRB.

Σημειώνεται ότι μέχρι το τέλος του έτους αναμένεται ότι θα διπλασιαστεί το μέγεθος του SRB με έκτακτο στήριγμα για τη χρηματοδότηση του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης (SRF) των τραπεζών της Ευρωζώνης. Το SRF στηρίζεται σε συνεισφορές των τραπεζών και ανερχόταν στα 66 δισ. ευρώ. Τελικά, θα ανέρχεται τουλάχιστον στο 1% των καταθέσεων στις χώρες της Ευρωζώνης. Η ελβετική περίπτωση επιβεβαίωσε ότι οι ανάγκες μιας συστημικά σημαντικής τράπεζας παγκοσμίως θα υπερβαίνουν τις δυνατότητες του SRF και το έκτακτο στήριγμα. Την περασμένη εβδομάδα, άλλωστε, ο Σεμπαστιάνο Λαβιόλα, μέλος του διοικητικού συμβουλίου του SRB τόνισε πως «εξακολουθεί να είναι αναγκαία η εμπλοκή του ευρωσυστήματος» στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

Το γεγονός ότι υπήρξε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και αναγκάστηκαν οι Ελβετοί πολίτες και η κεντρική τράπεζα της χώρας να στηρίξουν την αιφνιδιαστική εξαγορά της Credit Suisse από τη μεγαλύτερη ελβετική τράπεζα, τη UBS, αποτελεί υπενθύμιση ότι οι πολύ μεγάλες τράπεζες δεν μπορεί να αφεθούν να καταρρεύσουν.

Σύμφωνα με τον ίδιο, ο αντίκτυπος από την κατάρρευση της Credit Suisse και των αμερικανικών τραπεζών στα υπόλοιπα ιδρύματα του μπλοκ ήταν περιορισμένος. Αυτό επιβεβαιώνει την ευστάθεια των τραπεζικών κανόνων στην Ε.Ε., αλλά δεν είναι λόγος εφησυχασμού. Επικαλούμενος και πάλι την περίπτωση της Credit Suisse, ο Λαβιόλα τόνισε πως όταν υπάρχουν γραμμές χρηματοδότησης που συνδέονται με τους επενδυτές, «μειώνεται ο κίνδυνος μετάδοσης μιας κρίσης και υποστηρίζονται οι στρατηγικές εξυγίανσης των τραπεζών».

Το ευρωσύστημα στο οποίο αναφέρθηκε ο Σεμπαστιάνο Λαβιόλα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις κεντρικές τράπεζες των χωρών-μελών της Ευρωζώνης.

Σε ό,τι αφορά τις μεγάλες συστημικές τράπεζες της Ε.Ε., που θεωρητικά θα μπορούσαν να απαιτήσουν στήριξη από κεντρικές τράπεζες σε περίπτωση μείζονος κρίσης, είναι: Banco Santander SA, BNP Paribas SA, Credit Agricole Group, Deutsche Bank AG, Groupe BPCE, ING Groep NV, Societe Generale SA και UniCredit SpA.

BLOOMBERG

Λουκέτο σε καταστήματά τους βάζουν μεγάλες αλυσίδες στις ΗΠΑ

Υπό την πίεση της αύξησης των ηλεκτρονικών αγορών και της τηλεργασίας

Μεγάλες αλυσίδες όπως οι Wal-mart και Starbucks, προχώρησαν πρόσφατα σε κλείσιμο των καταστημάτων τους στις μεγάλες πόλεις των ΗΠΑ, προκαλώντας συναγερμό για το μέλλον του λιανικού εμπορίου σε ορισμένα από τα πιο σημαντικά κέντρα και επιχειρηματικές περιοχές της χώρας. Οι λόγοι γι' αυτό είναι πολλοί: πληθώρα καταστημάτων, άνθρωποι που εργάζονται από το σπίτι, διαδικτυακές αγορές, υπέρογκα ενοίκια, ανησυχίες για τη δημόσια ασφάλεια και τις αυξημένες περιπτώσεις εγκλημάτων και δυσκολία στην πρόσληψη εργαζομένων.

Το Σαν Φρανσίσκο, το Λος Αντζελες, το Σαν Ντιέγκο, η Νέα Υόρκη, το Σιάτλ, το Μαϊάμι και το Σικάγο έχασαν καταστήματα λιανικής από τις αρχές του 2017 έως τα τέλη του 2021, σύμφωνα με έρευνα του Ινστιτούτου JPMorgan Chase. Σύμφωνα με τη Morgan Stanley, από το 1995 έως το 2021, περισσότερα καταστήματα έκλειναν κάθε χρόνο παρά άνοιγαν. Η τάση έγινε γνωστή ως η «Αποκάλυψη της Λιανικής». Η Walmart έχει κλείσει περίπου 40 καταστήματα από το 2021 και θα κλείσει ακόμη 20 φέτος, ενώ η Nordstrom 15. Η CVS ανακοίνωσε επίσης το 2021 ότι θα κλείσει 900 καταστήματα μέσα σε τρία χρόνια. Παράλληλα, η άνοδος της εξ αποστάσεως εργασίας έχει βλάψει τις αστικές εμπορικές περιοχές, οι οποίες σχεδιάστηκαν για να εξυπηρετούν τους υπαλλήλους γραφείου που μετακινούνται καθημερινά πέρα - δώθε.

Η Walmart έχει κλείσει περίπου 40 καταστήματα από το 2021 και θα κλείσει ακόμη 20 φέτος, ενώ η Nordstrom 15. Η CVS ανακοίνωσε επίσης το 2021 ότι θα κλείσει 900 καταστήματα μέσα σε τρία χρόνια.

Ο τυπικός υπάλληλος γραφείου ξοδεύει τώρα περίπου 2.000 έως 4.600 δολάρια λιγότερα ετησίως στα κέντρα των πόλεων, σύμφωνα με έρευνα του οικονομολόγου του Πανεπιστημίου Στάνφορντ, Νίκολας Μπλουμ. Οπως είπε, πλέον οι δαπάνες μεταφέρονται στα προάστια, καθώς ένα εκατομμύριο άνθρωποι εγκατέλειψαν τα κέντρα των πόλεων κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ως εκ τούτου, οι λιανέμποροι ακολούθησαν αυτή τη στροφή. Εφυγαν από πιο ακριβές πόλεις όπως το Σαν Φρανσίσκο και η Νέα Υόρκη και κατευθύνθηκαν σε φθηνότερες, όπως το Φοίνιξ και το Χιούστον, διαπίστωσε το Ινστιτούτο JPMorgan Chase.

Το Σαν Φρανσίσκο έχασε περίπου το 6% των καταστημάτων λιανικής του από το 2019 έως το 2021, σύμφωνα με την έρευνα του think tank, ενώ το Λος Αντζελες περίπου 4% και η Νέα Υόρκη 3%. Εν τω μεταξύ, το Χιούστον και το Φοίνιξ κέρδισαν 4% νέα καταστήματα λιανικής στη διάρκεια αυτής της περιόδου. Τα καταστήματα λιανικής βρίσκονται επίσης υπό πίεση από τη συνεχιζόμενη στροφή προς τις ηλεκτρονικές αγορές.

Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελούσε το 14,7% του συνόλου των λιανικών πωλήσεων το τελευταίο τρίμηνο του 2022 και είναι προφανές πως η πανδημία επιτάχυνε αυτή την ανάπτυξη. Για παράδειγμα, το κλείσιμο αλυσίδων καταστημάτων στη Νέα Υόρκη έχει συσχετιστεί με τα προϊόντα που αγοράζονται πιο συχνά στο Διαδίκτυο. Τα καταστήματα ρούχων, υποδημάτων, αξεσουάρ, βιταμινών και ηλεκτρονικών ειδών έκλεισαν με ταχύτερο ρυθμό, δήλωσε ο Τζόναθαν Μπόουλς, εκτελεστικός διευθυντής του Κέντρου για ένα Αστικό Μέλλον, ενός think tank δημόσιας πολιτικής.

Για την επανεφεύρεση του λιανικού εμπορίου στο κέντρο της πόλης, χρειάζονται δραστικές αλλαγές. Αυτό σημαίνει πιο πυκνοκατοικημένες γειτονιές με ευρύτερο μείγμα προσιτών κατοικιών, βιωματικών λιανικών πωλήσεων, εστιατορίων, ψυχαγωγίας, πάρκων και άλλων ανέσεων, κάτι που δεν θα συμβεί από τη μια μέρα στην άλλη.

«Μόλις αυτές οι πόλεις γίνουν αληθινά αστικές γειτονιές, τότε θα διαπιστώσετε ότι το λιανικό εμπόριο θα αρχίσει να επιστρέφει με διαφορετικούς τρόπους και μορφές», εξήγησε ο Τέρι Σουκ, συνιδρυτής της συμβουλευτικής εταιρείας Shook Kelly. Ο τρόπος με τον οποίο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα ανακατασκευάσουν τα κέντρα τους – με το λιανικό εμπόριο ως κρίσιμο πόλο έλξης– θα είναι ζωτικής σημασίας για τη δημοσιονομική υγεία των πόλεων και τις περιφερειακές οικονομίες.

Το Σαν Φρανσίσκο έχασε περίπου το 6% των καταστημάτων λιανικής του από το 2019 έως το 2021, σύμφωνα με την έρευνα του think tank, ενώ το Λος Αντζελες περίπου 4% και η Νέα Υόρκη 3%.

Τριπλή κρίση στην Τουρκία και στο βάθος ΔΝΤ

Η λίρα κατρακυλάει, ο πληθωρισμός είναι στο 44% και την ίδια στιγμή η χώρα βρίσκεται στα πρόθυρα μιας κρίσης χρέους

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Πριν από περίπου 20 χρόνια ο Ταγίπ Ερντογάν απελευθέρωσε την Τουρκία από τον στενό εναγκαλισμό του ΔΝΤ ξεχρεώνοντας εσπευσμένα το δάνειό της. Οδήγησε την τουρκική οικονομία σε μια πορεία συνεχούς ανάπτυξης μετά την ολέθρια κρίση που εξαφάνισε την παλιά πολιτική τάξη της. Τον είχε ευνοήσει η διεθνής συγκυρία καθώς η νομισματική πολιτική που εφάρμοζαν τότε οι περισσότερες δυτικές οικονομίες οδηγούσε επί χρόνια τους επενδυτές στους τουρκικούς τίτλους και το ξένο κεφάλαιο εισέρρεε μαζικά στην Τουρκία. Την βοηθούσε, έτσι, να καλύπτει τα ελλείμματά της. Ο Ταγίπ Ερντογάν οδηγεί την τουρκική οικονομία σε μια τριπλή κρίση που την φέρνει απειλητικά κοντά στο ΔΝΤ. Οι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης προειδοποιούν και η Fitch, που ήδη έχει δώσει στην Τουρκία βαθμολογία Β με αρνητική προοπτική, τονίζει ότι η ενδεχόμενη υποβάθμισή της θα εξαρτηθεί από το κατά πόσον θα εφαρμοστεί ένα μείγμα οικονομικής πολιτικής «πιο αξιόπιστο και πιο συνεπές».

Η μόνη δυνατότητα διαφυγής από το ΔΝΤ είναι τα κεφάλαια των αραβικών χωρών του Κόλπου, του Κατάρ, των Εμιράτων αλλά και τελευταία της Σαουδικής Αραβίας, που στις αρχές Μαρτίου προσέφερε στην Τράπεζα της Τουρκίας 5 δισ. δολ. Παράλληλα όμως ενέσεις κεφαλαίου στην Τουρκία προσφέρουν και η Κίνα και η Νότια Κορέα. Ίσως και τα σκοτεινά κεφάλαια των Ρώσων ολιγαρχών που βρίσκονται στις τουρκικές τράπεζες σε ένα λογιστικά αινιγματικό καθεστώς.

Το κόστος ασφάλισης έναντι χρεοκοπίας έχει αυξηθεί δραματικά, φτάνοντας στις 700 μονάδες βάσης, με περισσότερες από 200 μ.β. να έχουν προστεθεί μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών.

Τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τράπεζας της Τουρκίας έχουν υποχωρήσει σε αρνητικό έδαφος για πρώτη φορά ύστερα από 21 χρόνια.

Η αντίδραση, πάντως, των αγορών προδίδει πως η οικονομία της Τουρκίας αντιμετωπίζει τρεις τουλάχιστον κρίσεις: εκτός από τη νομισματική και την κρίση του κόστους διαβίωσης, βρίσκεται επίσης στα πρόθυρα μιας κρίσης χρέους. Η τουρκική λίρα έχει υποτιμηθεί 80% τα τελευταία πέντε χρόνια και ο πληθωρισμός είναι στο 44% και προ ολίγων μηνών βρισκόταν στο 85%.

Όμως, την ίδια στιγμή, το κόστος ασφάλισης έναντι χρεοκοπίας της Τουρκίας έχει αυξηθεί δραματικά φτάνοντας στις 700 μονάδες βάσης, με περισσότερες από 200 μ.β. να έχουν προστεθεί μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών. Παράλληλα, οι επενδυτές πωλούν μαζικά τα ομόλογα της Τουρκίας, που σημειώνουν πτώση, όπως και τα μακροπρόθεσμα ομόλογα σε δολάρια. Ο αυτονόητος λόγος ασφαλώς είναι οι αυξημένες πιθανότητες επανεκλογής του Ερντογάν, δηλαδή οι αυξημένες πιθανότητες να συνεχιστεί η ίδια αυθαίρετη και ανορθόδοξη νομισματική πολιτική που οδηγεί το νόμισμα σε πτώση, τον πληθωρισμό σε εκτόξευση όπως και το κόστος δανεισμού της χώρας και τα συναλλαγματικά της διαθέσιμα σε εξαφάνιση.

Εν ολίγοις, η αντίδραση της αγοράς αντανακλά την ανησυχία πως θα συνεχιστούν όλες εκείνες οι πρακτικές που προκάλεσαν συλλήβδην φυγή του ξένου επενδυτικού κεφαλαίου από την Τουρκία και τους τίτλους της. Σήμερα το σύνολο των τουρκικών τίτλων, ομολόγων και μετοχών, που βρίσκονται στα χέρια ξένων επενδυτών ανέρχεται σε λιγότερο από 24 δισ. δολ., όταν πριν από μια δεκαετία είχε φτάσει στα 152 δισ. δολ. Σύμφωνα με τον τραπεζικό όμιλο Citi, η επιστροφή της Τουρκίας σε πιο ορθόδοξη οικονομική και νομισματική πολιτική μπορεί να φέρει στη χώρα ξένα επενδυτικά κεφάλαια ύψους 40 έως 50 δισ. δολ. και μάλιστα μέσα σε μόλις 12 μήνες.

Ξεμένει από συνάλλαγμα

Μείζων κίνδυνος για την τουρκική οικονομία είναι το τεράστιο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών, που επί χρόνια καλυπτόταν από το ξένο κεφάλαιο αλλά τώρα έχει πάρει την ανιούσα, και το πρώτο τρίμηνο του έτους έφτασε στα 24 δισ. δολάρια. Αναλυτές της Barclays υπολογίζουν πως μπορεί να εκτοξευθεί στα 40 δισ. δολ. μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Εν μέρει, αιτία ήταν η χαίνουσα πληγή της τουρκικής οικονομίας, η συνεχής υποχώρηση του νομίσματος. Επειτα από πέντε και πλέον χρόνια ελεύθερης πτώσης η ισοτιμία της τουρκικής λίρας βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από τις 20 λίρες προς ένα δολάριο. Αναλυτές των τραπεζών JP Morgan Chase και HSBC Holdings προβλέπουν πως η τουρκική λίρα θα υποχωρήσει περαιτέρω και η ισοτιμία της θα διαμορφωθεί στις 24 με 25 λίρες προς ένα δολάριο. Δεν αποκλείουν ακόμη και την περαιτέρω πτώση στις 27 λίρες προς το δολάριο.

Το ξένο κεφάλαιο άρχισε να εγκαταλείπει τους τουρκικούς τίτλους, ενώ ήδη καταγραφόταν διεύρυνση ανισοτήτων στην κατανομή του πλούτου.

Το νόμισμα της Τουρκίας μπήκε σε πτωτική πορεία πριν από πέντε χρόνια, το 2018, όταν άρχισε να εφαρμόζεται η ανορθόδοξη πολιτική του Ταγίπ Ερντογάν με κύρια χαρακτηριστικά τις αλλεπάλληλες μειώσεις των επιτοκίων παρά τον υψηλό πληθωρισμό, διάφορες έμμεσες προσπάθειες χειραγώγησης των συναλλαγματικών ισοτιμιών και προπαντός τις συστηματικές παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος.

Αυτές οι συστηματικές παρεμβάσεις ευθύνονται που έχουν εξανεμισθεί τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας. Εκτιμάται πως η Τράπεζα της Τουρκίας έφτασε στο σημείο να δαπανήσει 177 δισ. δολ. μέσα σε λιγότερο από τον τελευταίο ενάμισυ χρόνο με περιορισμένα αποτελέσματα.

Ετσι, τα συνολικά συναλλαγματικά διαθέσιμα της Τράπεζας της Τουρκίας έχουν υποχωρήσει σε αρνητικό έδαφος για πρώτη φορά ύστερα από 21 χρόνια και συγκεκριμένα στα μείον 13 δισ. δολ., όταν μόλις πριν από ένα χρόνο ανέρχονταν στο 1,4 δισ. δολ. Και όμως σε αυτά συμπεριλαμβάνονται τα περίπου 28 δισ. δολ. που έχει εξασφαλίσει η Αγκυρα μέσα από συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων με φιλικές χώρες. Οι ανορθόδοξες πολιτικές με τις οποίες προσπαθεί η Τράπεζα της Τουρκίας να στηρίξει το νόμισμα θα μπορούσαν, άλλωστε, να προκαλέσουν και ένα είδος τραπεζικής κρίσης στη χώρα. Κατά καιρούς έχει επιβάλει ασφυκτικούς περιορισμούς στο ποσοστό των καταθέσεων που επιτρέπεται να διατηρούν σε ξένο συνάλλαγμα, αυξάνει επίσης συχνά τον όγκο των κρατικών ομολόγων που υποχρεούνται να κρατούν οι τράπεζες στα χαρτοφυλάκιά τους.

Παράγοντες του τραπεζικού κλάδου έχουν επανειλημμένως χαρακτηρίσει την κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι τουρκικές τράπεζες έμμεσους ελέγχους στις κινήσεις κεφαλαίου. Ενδεικτική και πάλι η αντίδραση της αγοράς που αμέσως μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών οδήγησε σε πτώση 8% τις μετοχές των τουρκικών τραπεζών, ενώ την εβδομάδα πριν από τις εκλογές κι ενώ οι δημοσκοπήσεις έδειχναν προβάδισμα της αντιπολίτευσης, οι τραπεζικές μετοχές είχαν σημειώσει άλμα 26%.

Η σταδιακή επιδείνωση της τουρκικής οικονομίας μέσα στην τελευταία δεκαετία

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Τουρκίας κορυφώθηκε το 2013 μετά από χρόνια συνεχούς και επιταχυνόμενης ανάπτυξης. Εκτοτε όμως υποχωρεί και μαζί του υποβαθμίζεται και το βιοτικό επίπεδο των Τούρκων, που πλήττεται από τις παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος.

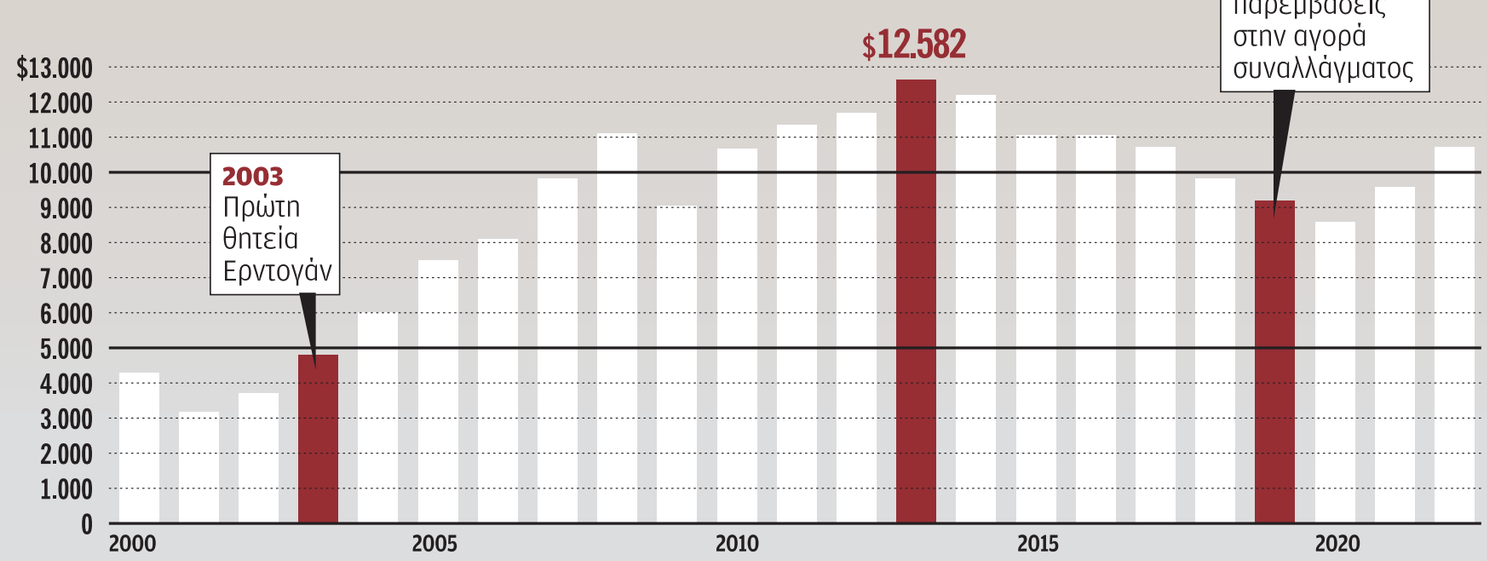

ΠΗΓΗ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το 2013 ξεκίνησε η κατάρρευση της τουρκικής οικονομίας

Η κακοδαιμονία της τουρκικής οικονομίας και υπ' αυτήν την έννοια και του ιδίου του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ξεκίνησε περίπου πριν από 10 χρόνια, το 2013, οπότε και άρχισε να αντιστρέφεται η ανοδική πορεία της ανάπτυξης και της ευημερίας. Ηταν η εποχή που ο τότε πρόεδρος της Federal Reserve, Μπεν Μπερνάνκι, προετοίμασε την αγορά για την πρώτη αύξηση των επιτοκίων ύστερα από χρόνια και προκάλεσε αιμορραγία κεφαλαίων από τις αναδυόμενες αγορές προς τις ΗΠΑ και γενικότερα προς τη Δύση. Τότε το ξένο κεφάλαιο άρχισε να εγκαταλείπει τους τουρκικούς τίτλους, τα ομόλογα, τα δάνεια και το νόμισμα.

Δύο χρόνια νωρίτερα, το 2011, είχε αρχίσει να καταγράφεται διεύρυνση της ανισότητας τόσο ως προς το εισόδημα όσο και ως προς την κατανομή του πλούτου. Η τάση επιταχύνθηκε το 2013 διαγράφοντας τότε μεγάλο μέρος από τα οφέλη που είχε προσποριστεί η τουρκική κοινωνία στο διάστημα 2006-2010. Από το διάστημα δηλαδή που η τουρκική οικονομία είχε ανακάμψει δυναμικά, αφήνοντας πίσω της τη χειρότερη κρίση που την είχε πλήξει μετά τη δεκαετία του 1970.

Η αύξηση της παραγωγικότητας που είχε σημειωθεί στη διάρκεια της πρώτης θητείας Ερντογάν άρχισε να αντιστρέφεται μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση της διετίας 2008-2009 και κύριος μοχλός της ανάπτυξης έγινε ο δανεισμός.

Η υποτίμηση της τουρκικής λίρας που ακολούθησε συνδυάστηκε με τους άλλους παράγοντες και οδήγησαν στην αντιστροφή της πορείας στην Τουρκία.

Υπάρχουν, πάντως, τομείς όπως της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, των υποδομών και της πρόσβασης στην αγορά που παραμένουν σε καλή κατάσταση, μετά τη θεαματική βελτίωση που έφερε ο Ερντογάν από το 2003 και μετά. Κατά πολλούς, αυτές οι καλές επιδόσεις εξηγούν την αντοχή της δημοτικότητας του Τούρκου προέδρου.

Ο συγγραφέας Σονέρ Καγκαπτάι στο βιβλίο του με τίτλο «Ενας σουλτάνος το φθινόπωρο» τονίζει πως ο Ερντογάν διαθέτει «μια βάση πιστών οπαδών αποτελούμενη από πολίτες που γνώρισαν μαζί του αισθητά καλύτερο βιοτικό επίπεδο σε σύγκριση με όσα είχαν ζήσει το μεγαλύτερο μέρος του 20ού αιώνα». Μιλώντας στο Reuters, ο Μπουλέν Γκιουλτεκίν, πρώην διοικητής της κεντρικής τράπεζας και νυν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Γουόρτον, τονίζει πως «όλοι θυμούνται τα πρώτα χρόνια της κυβέρνησης Ερντογάν, όταν έβλεπαν ότι προσπαθούσε να συμπεριλάβει στα σχέδιά του όλη την κοινωνία. Τελικά, όμως, άφησε πολλά στρώματα της κοινωνίας εντελώς εξαρτημένα από τη βοήθεια του κράτους και αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί για πολύ».

Κατάρρευση

«Μπορείς να αναβάλεις κάποια πράγματα για λίγο αλλά στο τέλος πρέπει να πληρώσεις τον λογαριασμό», επισημαίνει ο Μπουλέντ Γκιουλτεκίν, πρώην διοικητής της Τράπεζας της Τουρκίας και νυν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Γουόρτον, που προεξοφλεί «πλήρη κατάρρευση αν ο Ερντογάν συνεχίσει την ίδια οικονομική πολιτική».

8,5%

είναι το ύψος των επιτοκίων, με πληθωρισμό 44% και προσφάτως 85%.

Τα τρικ Ερντογάν

Βετεράνος αναλυτής των αναδυόμενων αγορών, ο Καρτίκ Σανκαράν, διαπιστώνει πως τα ισχυρά θεμέλια της τουρκικής οικονομίας «της δίνουν τη δυνατότητα να αντεπεξέρχεται στις οικονομικές κρίσεις και να αναπτύσσεται γρήγορα», αλλά αυτή τη φορά η επιστροφή στην ευημερία προϋποθέτει «πως ο Ερντογάν θα εγκαταλείψει τα οικονομικά και νομισματικά κόλπα του».

80%

η πτώση της τουρκικής λίρας έναντι του δολαρίου τα τελευταία πέντε χρόνια.

Τέλεια καταιγίδα

Σχολιάζοντας το μείγμα αυταρχισμού και ανορθόδοξης οικονομικής πολιτικής που επέβαλε στην Τουρκία ο Ερντογάν τα τελευταία χρόνια, ο Ατές Αλτινορντού, καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Σαμπαντσί, τονίζει πως «ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων αποτέλεσε την τέλεια καταιγίδα για μια οικονομική καταστροφή».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο νέος γενναίος κόσμος περιφερειακής εσωστρέφειας

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Ο κόσμος αλλάζει πιο γρήγορα από ό,τι μπορεί να καταναλώσει η πολιτική σκηνή κι έγινε πιο επικίνδυνος και όσον αφορά την οικονομία. Πριν από μερικά χρόνια το πρόβλημα για κάποιους ήταν η παγκοσμιοποίηση και οι συνέπειές της. Σήμερα, το ζήτημα είναι ότι υποχωρεί η παγκοσμιοποίηση για γεωπολιτικά αίτια. Το Brexit, εμπορικές εντάσεις μεταξύ των ΗΠΑ, της Κίνας και της Ρωσίας, η εισβολή στην Ουκρανία αποτέλεσαν προκλήσεις για τις διεθνείς σχέσεις και προκαλούν γεωοικονομικό κατακερματισμό. Η τάση αυτή αναδεικνύει διαφορετικά κανάλια, εμπορίου, κεφαλαίου και μεταναστευτικές ροές.

Ο νέος κίνδυνος για την ανάπτυξη είναι η γεωοικονομία που διαμορφώνει τμηματοποίηση της παγκόσμιας αγοράς σε μπλοκ, τον κατακερματισμό της. Και ένας από τους τομείς που διαμορφώνουν το νέο τοπίο είναι οι ξένες επενδύσεις. Το τελευταίο

Η τμηματοποίηση της παγκόσμιας αγοράς σε μπλοκ και οι κίνδυνοι που δημιουργούνται.

τρίμηνο του 2022, οι νέες άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ευρώπη ήταν διπλάσιες από εκείνες σε χώρες της Ασίας. Ειδικά σε στρατηγικούς κλάδους, οι ΗΠΑ και η Ευρώπη ενισχύουν την εγχώρια παραγωγή περιορίζοντας την εξάρτηση από προμηθευτές σε χώρες που δεν είναι ευθυγραμμισμένες μαζί τους.

Πρόσφατη έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) περιγράφει την υποχώρηση των άμεσων ξένων επενδύσεων διεθνώς.

Μειώνονται από 3,3% του ΑΕΠ, που ήταν τη δεκαετία του 2000, σε 1,3% μεταξύ 2018 και 2022. Στην πτώση των άμεσων ξένων επενδύσεων παγκοσμίως έχει συμβάλει η χρηματοοικονομική κρίση, αλλά κυρίως οι γεωπολιτικές εντάσεις, που εμποδίζουν τη ροή κεφαλαίων, όπως και η εμφάνιση περιφερειακών γεωπολιτικών μπλοκ.

Σήμερα γίνεται ιδιαίτερα κρίσιμη για την ανάπτυξη η πολιτική σταθερότητα μιας χώρας, αλλά και η ξεκάθαρη ένταξή της στο μπλοκ όπου ανήκει. Η διαταραχή της εφοδιαστικής αλυσίδας και αυξανόμενες γεωπολιτικές εντάσεις δημιουργούν αστάθεια και νέους κινδύνους. Οι ροές κεφαλαίων είναι ολοένα και πιο συγκεντρωμένες ανάμεσα σε γεωπολιτικά ευθυγραμμισμένες χώρες, ιδίως στους στρατηγικούς τομείς. Δύσκολοι καιροί για «μοναχικούς» φιλόδοξους παγέτες.

Οι χώρες που είναι απομακρυσμένες από τις χώρες προέλευσης επενδύσεων είναι περισσότερο ευάλωτες. Στον νέο, κατακερματισμένο κόσμο, η αγορά κινείται με βάση το μπλοκ στο οποίο ανήκουν οι χώρες. Και όσες δεν ευθυγραμμίζονται με τους συμμάχους τους παγιδεύονται σε στενό διάδρομο, δεχόμενες πιέσεις από όλες τις πλευρές. Είναι ένας νέος τύπος αστάθειας καθώς οι επενδυτές αξιολογούν το ρίσκο αν η παρούσα πολιτική στάση της χώρας στο μέλλον μπορεί να μετακινηθεί δραστικά, λειτουργώντας ως εμπόδιο σε επενδύσεις και εμπόριο.

Αλλάζει συνολικά η αντίληψη για την παγκόσμια οικονομία, η εικόνα του κόσμου. Δεν είναι πλέον η αγορά που έχει ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες προσβλέπουν στα κεφάλαια των πρώτων για να αναπτυχθούν όπως συνέβαινε τις προηγούμενες δεκαετίες.

Σήμερα, τα μπλοκ όπως τα διαχωρίζει η έκθεση του ΔΝΤ είναι: ΗΠΑ, που έχουν το 16% του παγκόσμιου ΑΕΠ, Κίνα με 17,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ, Ευρωπαϊκή Ενωση και Ελβετία με 15,6% του ΑΕΠ, άλλες ανεπτυγμένες οικονομίες με 13,8%, Ινδία και Ινδονησία με 9,6% του ΑΕΠ, νοτιοανατολική Ασία 4%, Λατινική Αμερική και Καραϊβική 6,5% ο υπόλοιπος κόσμος με 17% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Αυτή είναι η παγκόσμια αγορά. Και κάθε τμήμα της έχει την τάση να συγκεντρώνει τις δικές της επενδύσεις και τεχνολογία ώστε να ενισχύσει την ανάπτυξη και την απασχόληση, αλλά και να αποκτήσει υπεροχή σε τεχνογνωσία και δυναμική. Εφαρμόζεται στην πράξη μια πολιτική περιφερειακής εσωστρέφειας. Η πραγματικότητα αυτή μάλλον δεν είναι αντιληπτή στην ελληνική πολιτική συζήτηση και γι' αυτό συχνά η αντιπαράθεση γίνεται με ρητορική που «κατατροπώνει» την κατάσταση του παρελθόντος, παλιά προβλήματα.

Ανησυχία στην Ε.Ε. για τις μεγάλες εισαγωγές βιοκαυσίμων από Κίνα

Σε μειονεκτική θέση οι Ευρωπαίοι παραγωγοί, κίνδυνος για κύμα πτωχεύσεων

Η προσπάθεια της Ε.Ε. να αυξήσει τη χρήση πράσινων καυσίμων έχει οδηγήσει στη δημιουργία μιας βιομηχανίας στην Κίνα που περισυλλέγει, ανακυκλώνει και εξάγει απόβλητα όπως είναι, για παράδειγμα, το χρησιμοποιημένο μαγειρικό λάδι. Το αποτέλεσμα είναι, ωστόσο, ότι έχει κατακλυσθεί η Ευρώπη από βιοκαύσιμα που θέτουν σε μειονεκτική θέση τους Ευρωπαίους παραγωγούς, ενώ παράλληλα εμπνέουν ανησυχία για το κατά πόσον είναι όντως βιώσιμα και κατάλληλα ως προς τη σύνθεσή τους.

Οι Ευρωπαίοι παραγωγοί βιοκαυσίμων ανησυχούν ότι τους θέτουν σε μειονεκτική θέση οι ασιατικές εταιρείες, που αναμειγνύουν καύσιμα με φθηνές πρώτες ύλες για την παραγωγή τροφίμων και τα παρουσιάζουν ως βιοκαύσιμα. Στόχος τους, βέβαια, είναι να επωφεληθούν από τα κίνητρα που προσφέρει η Ε.Ε. για τη στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η ανησυχία εντείνεται καθώς έχουν εκτοξευθεί οι εξαγωγές βιοντίζελ από την Κίνα στην Ε.Ε. Η Κίνα διαθέτει τεράστια βιομηχανία, που παράγει και εξάγει βιοκαύσιμα για την Ε.Ε., τα οποία καταχωρίζονται ως παραγωγή από επεξεργασμένες πρώτες ύλες για την παραγωγή τροφίμων, πιστοποιούνται ως βιώσιμα και καταλήγουν στη Γηραιά Ηπειρο.

Παράλληλα, καταγράφεται υπερβολικά μεγάλος όγκος εισαγωγών αποβλήτων από φοινικέλαιο της Ινδονησίας και της Μαλαισίας, που εμπνέουν προβληματισμό μήπως τα φορτία τους περιέχουν άλλα

Δεδομένων των κινήτρων που έχουν προσφερθεί σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει αυξηθεί η ζήτηση για βιοκαύσιμα για την κίνηση οχημάτων και αεροσκαφών.

Η Κίνα διαθέτει τεράστια βιομηχανία που παράγει και εξάγει βιοκαύσιμα για την Ευρωπαϊκή Ενωση και από τα τέλη του περασμένου έτους οι εξαγωγές της προς την Ε.Ε. έχουν αυξηθεί θεαματικά.

συστατικά. Η ανησυχία έχει ενταθεί από τα τέλη του περασμένου έτους, οπότε αυξήθηκαν θεαματικά οι εισαγωγές βιοκαυσίμων από την Κίνα. Παράγοντες του κλάδου εκφράζουν φόβους πως υπάρχει κάποια σχέση ανάμεσα σε αυτήν την αύξηση και στις εισαγωγές από την Ινδονησία και τη Μαλαισία. Από τις δύο αυτές χώρες ξεκινούν πλοία με προορισμό την Κίνα και μεγάλα φορτία αποβλήτων φοινικέλαιου.

Το πρόβλημα για την ευρωπαϊκή βιομηχανία βιοκαυσίμων είναι ότι όλες αυτές οι εισαγωγές στην Ε.Ε. πιέζουν πτωτικά τις τιμές των βιοκαυσίμων και περιορίζουν τα περιθώρια κέρδους των τοπικών παραγωγών, αναγκάζοντας ορισμένους να διακόψουν την παραγωγή τους. Γενικά το εμπόριο βιοκαυσίμων είναι ελκυστικό στην Ε.Ε. χάρη στα κίνητρα που το συνοδεύουν. Τα καύσιμα που προέρχονται από απόβλητα πωλούνται σε υψηλότερες τιμές από εκείνα που παράγονται με καθαρή σοδειά και θεωρούνται πιο βιώσιμα. Το πρόβλημα είναι, όμως, ότι είναι δύσκολο να εξακριβωθεί η σύνθεση των βιοκαυσίμων.

Οπως τονίζει ο Χαβιέ Νογιόν, γενικός γραμματέας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Βιοκαυσίμων (EBB), «όταν πρόκειται για προϊόν χημικής επεξεργασίας που το έχει μετατρέψει σε βιοκαύσιμο, δεν είναι δυνατόν να ξέρει κανείς τι είδους πρώτες ύλες έχουν χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή του». Και όλες αυτές οι πάμφθηνες εισαγωγές βιοκαυσίμων στην Ε.Ε. είναι πιθανόν να προέρχονται από άλλου είδους συστατικά.

Το EBB αντιπροσωπεύει το 70% της αγοράς και μέλη του είναι μεταξύ άλλων οι Cargill Inc., Bunge Ltd και Neste Oyj, που εκφράζουν έντονη ανησυχία για την εκτόξευση των εισαγωγών βιοκαυσίμων στην Ευρώπη. Η πλημμύρα από εισαγωγές έχει οδηγήσει ορισμένους παραγωγούς της Ευρώπης να διακόψουν την παραγωγή και υπάρχει κίνδυνος κύματος πτωχεύσεων στον κλάδο σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ενωση Προηγμένων Βιοκαυσίμων (EWABA).

Δεδομένων των κινήτρων που έχουν προσφερθεί σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει αυξηθεί η ζήτηση για βιοκαύσιμα για την κίνηση οχημάτων και αεροσκαφών. Δημιουργούνται, έτσι, ευκαιρίες και προκλήσεις σε όλη την σχετική εφοδιαστική αλυσίδα, ενώ παράλληλα εντείνεται η διαμάχη για το κατά πόσον πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στην παραγωγή τροφίμων ή καυσίμων. Και ο λόγος είναι ότι οι πρώτες ύλες, όπως τα φυτικά έλαια, τα ζωικά λίπη και τα απόβλητα, δεν επαρκούν για να αυξηθεί η παραγωγή.

BLOOMBERG

Αποτίμηση 2 δισ. δολ. για την τουρκική νεοφυή εταιρεία Insider

Στην «κούρσα» της τεχνητής νοημοσύνης μπαίνει, όπως όλα δείχνουν, και η Τουρκία, καθώς μια πλατφόρμα μάρκετινγκ που εδρεύει στην Κωνσταντινούπολη και υποστηρίζεται από το AI έφθασε να αποτιμάται στα 2 δισ. δολάρια, εν μέσω της επενδυτικής άνθησης που βιώνει ο κλάδος.

Πρόκειται για τη startup Insider, η οποία άντλησε περίπου 105 εκατ. δολάρια σε ένα γύρο χρηματοδότησης που την αποτίμησε σχεδόν στα 2 δισ. δολάρια, επιβεβαιώνοντας πως οι εταιρείες τεχνητής νοημοσύνης αψηφούν την παγκόσμια τεχνολογική ύφεση. Η εταιρεία, που ιδρύθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 2012 από έξι Τούρκους επιχειρηματίες, έλαβε τη χρηματοδότηση από την Qatar Investment Authority και την εταιρεία εξαγορών Esas Private Equity με έδρα την Κωνσταντινούπολη.

Οπως μεταδίδει το Bloomberg, η τεχνητή νοημοσύνη έχει αντισταθμίσει την παγκόσμια μείωση της χρηματοδότησης μέσω venture capitals για νεοφυείς επιχειρήσεις τεχνολογίας από τότε που η OpenAI Inc. κυκλοφόρησε το ChatGPT πέρυσι, οδηγώντας σε μαζικό ενδιαφέρον γι' αυτή την ανατρεπτική τεχνολογία.

Η εταιρεία Insider έχει συγκεντρώσει συνολικά 274 εκατ. δολάρια. Τον Μάρτιο του 2022 έλαβε 121 εκατ. δολάρια από επτά επενδυτές που αποτίμησαν την εταιρεία σε 1,22 δισ. δολάρια. Η startup θα χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια για επέκταση και «ανυπομονεί για μία ή δύο εξαγορές στην Ευρώπη και την αγορά των ΗΠΑ για να βελτιωθεί η τεχνολογία μας», όπως δήλωσε η CEO και co-Founder, Hande Cilingir. Εξετάζει, επίσης, μια αρχική

Η τεχνητή νοημοσύνη έχει αντισταθμίσει την παγκόσμια μείωση της χρηματοδότησης μέσω venture capitals.

δημόσια προσφορά το 2025 ή στις αρχές του 2026, πρόσθεσε. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η εταιρεία σημείωσε αύξηση πωλήσεων 280% τους 12 μήνες έως τον Φεβρουάριο στη Βόρεια Αμερική μετά την εγγραφή πελατών όπως η Samsung.

Η πλατφόρμα Insider χρησιμοποιεί τεχνητή νοημοσύνη για να προβλέψει τη μελλοντική καταναλωτική συμπεριφορά. Εχει περισσότερους από 1.200 πελάτες, συμπεριλαμβανομένων των Singapore Airlines, Toyota Motor Corp. και Vodafone Group Plc, σε 28 χώρες.

Εργαστήριο παραγωγής startups η Ευρώπη

Πέντε νεοφυείς επιχειρήσεις «γεννάει» κατά μέσον όρο κάθε unicorn, ήτοι εταιρεία με αποτίμηση άνω του 1 δισ. δολαρίων, σε Ευρώπη και Ισραήλ, όπως προκύπτει από νέα έκθεση της εταιρείας venture capital Accel.

Ειδικότερα, από τις 535 εταιρείες unicorn στην περιοχή, οι 221 οδήγησαν στη δημιουργία 1.171 startups, γαλουχώντας ταλέντα τα οποία μετά κάνουν τα δικά τους επιχειρηματικά ανοίγματα. Στα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα συγκαταλέγεται η Spotify, από την οποία προέκυψαν 21 νέες εταιρείες, η Delivery Hero με 32 νέες εταιρείες και η Criteo με 31 startups.

Στον κόσμο των νεοφυών επιχειρήσεων, αυτός ο πολλαπλασιασμός εταιρειών από κοινή βάση αποκαλείται «μαφία». Οι μαφίες είναι ακριβώς αυτές οι εταιρείες που ιδρύθηκαν από εργαζομένους άλλων τεχνολογικών επιχειρήσεων και έχουν οδηγήσει στη δημιουρ-

Στη Γηραιά Ηπειρο και στο Ισραήλ «γεννήθηκαν» 1.171 νεοφυείς από τεχνολογικές εταιρείες με αποτίμηση άνω του 1 δισ. δολ.

γία ορισμένων κολοσσών στον κλάδο. Ενδεικτικά, από τον αμερικανικό γίγαντα της PayPal, ο Ελον Μασκ προχώρησε στην ίδρυση της Tesla και της εταιρείας διαστήματος SpaceX.

Οι επενδυτές venture capitals υποστηρίζουν ότι αυτοί οι επιχειρηματίες πήραν το παράδειγμα από μια κουλτούρα ανάληψης κινδύνου που επικρατούσε στη Silicon Valley, αλλά επί πολλά χρόνια δεν είχε εδραιωθεί στην Ευρώπη. Αρχισε όμως να παίρνει μορφή με την ανάδυση ώριμων ψηφιακών πλατφορμών, όπως το Skype, από το οποίο προέκυψαν το VC fund Atomico και ο γίγαντας του fintech, το Wise. Πλέον, τα μεγαλύτερα «εργαστήρια» παραγωγής νέων επιχειρήσεων στη Γηραιά Ηπειρο είναι οι fintech, καθώς σχεδόν το 20% των ευρωπαϊκών startups προκύπτουν από unicorns που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα. Οι εργαζόμενοι σε Ευρώπη και Ισραήλ τείνουν να προτιμούν τις πόλεις τους για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Ειδικότερα, τα στοιχεία της Accel δείχνουν ότι τουλάχιστον οι μισές από τις νέες εταιρείες δημιουργήθηκαν στην ίδια πόλη με τη unicorn από την οποία βγήκαν. Το Τελ Αβίβ συγκεκριμένα είναι το μεγαλύτερο κέντρο αναπαραγωγής επιχειρήσεων, καθώς μετράει 127 startups από 33 unicorns. Σύμφωνα πάντοτε με τα στοιχεία της Accel, το Λονδίνο είναι η πόλη με τις περισσότερες «μαφίες», συγκεκριμένα 27 unicorns και 185 startups, ενώ το Βερολίνο ακολουθεί με 25 unicorns και 165 startups.

Τουλάχιστον το 59% των startups που προήλθαν από τις «μαφίες» έχουν ήδη διασφαλίσει χρηματοδότηση από venture capitals. Μάλιστα, από αυτές το 45% προσείλκυσε μεταξύ 1 και 10 εκατ. δολαρίων σε επενδύσεις και το 30% άνω των 10 εκατ. δολαρίων.

Στην ίδια έρευνα διαφαίνονται και τα προσόντα που απαιτούνται για να ιδρύσει κανείς δική του εταιρεία. Ειδικότερα, αυτοί οι ιδρυτές «δεύτερης γενιάς» χρειάζονται κατά μέσον όρο 28 μήνες προκειμένου να ιδρύσουν μια εταιρεία και έχουν μέση ηλικία 33 ετών. Τέλος, ο μέσος χρόνος που απαιτείται για να φθάσει μια νεοφυής επιχείρηση σε αποτίμηση 1 δισ. δολ. στην Ευρώπη είναι τα επτά χρόνια.

Στον κόσμο των startup επιχειρήσεων, ο πολλαπλασιασμός εταιρειών από κοινή βάση αποκαλείται «μαφία». Στα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα συγκαταλέγεται η Spotify, από την οποία προέκυψαν 21 νέες εταιρείες, η Delivery Hero με 32 νέες εταιρείες και η Criteo με 31 startups.

Ανάπτυξη στη Γερμανία, με μοχλό τις υπηρεσίες

Την ίδια στιγμή, η δραστηριότητα στις βιομηχανίες της μειώνεται

Η Γερμανία εξακολουθεί να αναπτύσσεται οικονομικά, αλλά όχι χάρη στις βιομηχανίες της. Σε αντίθεση με ό,τι θα περίμενε κανείς, η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία έχει διαφύγει την ύφεση και σημειώνει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, αλλά ο μοχλός της ανάπτυξης είναι ο τομέας των υπηρεσιών. Την ίδια στιγμή η δραστηριότητα στις βιομηχανίες της μειώνεται. Τα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα τείνουν να διαψεύσουν, μερικώς τουλάχιστον, τα πορίσματα έρευνας της Ενωσης Γερμανικών Βιομηχανικών Επιμελητηρίων (DIHK) που δόθηκε στη δημοσιότητα μία ημέρα νωρίτερα και κατατείνει σε μηδενική ανάπτυξη για το τρέχον έτος, καθώς οι επιχειρήσεις δεν «βλέπουν» προοπτική ανόδου.

Ο Μάιος ήταν, πάντως, ο τέταρτος συναπτός μήνας ανάπτυξης της γερμανικής οικονομίας, με τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ της να φθάνει στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 12 και πλέον μηνών, σύμφωνα με σχετικές έρευνες της S&P Global. Η ανάπτυξη επετεύχθη αποκλειστικά χάρη στον επιταχυνόμενο τομέα των υπηρεσιών και όπως επισημαίνει ο Σάιρους ντε λα Ρούμπια, επικεφαλής των οικονομολόγων της Hamburg Commercial Bank, «η καλή κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο τομέας των υπηρεσιών υποδηλώνει πως οι καταναλωτικές δαπάνες είναι σε καλύτερα επίπεδα από τα προσδοκώμενα, παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός έχει μειώσει την αγοραστική δύναμη των γερμανικών νοικοκυριών». Ο ίδιος εξηγεί πως ο μεταποιητικός τομέας υποχωρεί εξαιτίας της πτώσης που γνωρίζει ο κλάδος στην Κίνα, μιας πτώσης που άρχισε μέσα στο δεύτερο τρίμηνο του έτους.

Η είδηση, πάντως, ότι η γερμανική οικονομία αναπτύσσεται είναι ιδιαιτέρως ενθαρρυντική, καθώς η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης φλερτάριζε με την ύφεση επί μήνες εξαιτίας της αιφνίδιας, σχεδόν βίαιης, αποκοπής της από τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες. Η ραγδαία μείωση της προσφοράς ενέργειας και οι διάφορες στρατηγικές εξοικονόμησης ενέργειας που επιστράτευσαν οι γερμανικές βιομηχανίες, είχαν αποτέλεσμα να μειωθεί η παραγωγή μέσα στους τελευταίους τρεις μήνες του περασμένου έτους. Σε ό,τι αφορά, άλλωστε, τα τελευταία στοιχεία που α-

Το γεγονός ότι ο μεταποιητικός τομέας επιβραδύνεται για παρατεταμένο χρονικό διάστημα εμπνέει επιφυλακτικότητα ως προς τη διάρκεια που θα έχει η ανάκαμψη.

ναμένεται να δοθούν στη δημοσιότητα και αφορούν το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις θα καταδεικνύουν στασιμότητα στη βιομηχανική παραγωγή. Από τη δημοσκόπηση που διεξήγαγε η S&P Global μεταξύ των γερμανικών επιχειρήσεων προκύπτει πως οι υπεύθυνοι προμηθειών προσδοκούν σταδιακή αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Το γεγονός όμως ότι ο μεταποιητικός τομέας επιβραδύνεται για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, εμπνέει επιφυλακτικότητα και αμφιβολίες ως προς τη διάρκεια που θα έχει η ανάκαμψη. Το γενικό αίσθημα στον μεταποιητικό τομέα είναι αρνητικό για πρώτη φορά έπειτα από πέντε μήνες, ενώ στον τομέα των υπηρεσιών επικρατεί αισιοδοξία.

Την ίδια στιγμή, άλλωστε, οι εξελίξεις στο μέτωπο των τιμών αντανακλούν και τη διαφορετική πορεία που έχουν πάρει οι δύο ζωτικοί τομείς της γερμανικής οικονομίας. Στον τομέα των καταναλωτικών προϊόντων οι πληθωριστικές πιέσεις έχουν αρχίσει να αποκλιμακώνονται, ενώ επιταχύνονται στον τομέα των υπηρεσιών. Οπως τονίζει ο Σάιρους ντε λα Ρούμπια, οι εξελίξεις ενσπείρουν την υποψία ότι «οι εταιρείες στον τομέα των υπηρεσιών έχουν κατορθώσει να αυξήσουν τα περιθώρια κέρδους κατά μέσον όρο και έτσι διατηρούν τον πληθωρισμό σε υψηλά επίπεδα».

Σε ό,τι αφορά, πάντως, την κρίση στον κλάδο της μεταποίησης, η εικόνα είναι παρεμφερής σε όλη την Ευρωζώνη. Τα τελευταία στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα φέρουν τη δραστηριότητα στον κλάδο να μειώνεται με τον ταχύτερο ρυθμό που έχει γνωρίσει μετά το πρώτο κύμα της πανδημίας, που ανάγκασε τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες να κλείσουν απειλώντας το σύνολο της οικονομίας.

Ο δείκτης υπεύθυνων προμηθειών της Ευρωζώνης υποχώρησε τον Μάιο στις 44,6 μονάδες, σαφώς κάτω των 50 μονάδων που χωρίζουν την ανάπτυξη από τη συρρίκνωση. Ο αντίστοιχος δείκτης του τομέα των υπηρεσιών υποχώρησε επίσης, αλλά παραμένει σε υψηλά επίπεδα και συγκεκριμένα στις 55,9 μονάδες, καταδεικνύοντας υγιή ανάπτυξη. Τα στοιχεία, πάντως, θέτουν σοβαρά ερωτήματα σχετικά με τον ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη και καλλιεργούν αμφιβολίες για το κατά πόσον θα μπορέσει να σημειώσει την τριμηνιαία ανάπτυξη 0,4% που προέβλεψε η Κομισιόν

Η εικόνα της κρίσης στον κλάδο της μεταποίησης είναι παρεμφερής σε όλη την Ευρωζώνη. Τα τελευταία στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα φέρουν τη δραστηριότητα στον κλάδο να μειώνεται με τον ταχύτερο ρυθμό που έχει γνωρίσει μετά το πρώτο κύμα της πανδημίας, που ανάγκασε τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες να κλείσουν, απειλώντας το σύνολο της οικονομίας. Ο δείκτης υπεύθυνων προμηθειών της Ευρωζώνης υποχώρησε τον Μάιο στις 44,6 μονάδες, σαφώς κάτω των 50 μονάδων που χωρίζουν την ανάπτυξη από τη συρρίκνωση.

την περασμένη εβδομάδα για το τρέχον έτος.

Σε ό,τι αφορά, άλλωστε, τη δεύτερη οικονομία της Ευρωζώνης, τη Γαλλία, σημείωσε τον Μάιο τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης των τελευταίων τεσσάρων μηνών. Ο δείκτης υπεύθυνων προμηθειών υποχώρησε στις 51,4 μονάδες από τις 52,4 του Απριλίου και κάτω από τη μέση πρόβλεψη των οικονομολόγων για 52 μονάδες. Κατέδειξε, έτσι, ότι επιβραδύνεται η οικονομική δραστηριότητα στις γαλλικές επιχειρήσεις, οι οποίες αναφέρουν μείωση της ζήτησης, ενώ η επιχειρηματική εμπιστοσύνη υποχώρησε στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων πέντε μηνών.

BLOOMBERG

Το ΔΝΤ εκτιμά ότι το βρετανικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1% το 2024 και κατά μέσον όρο 2% το 2025 και το 2026.

Ανοδο του βρετανικού ΑΕΠ κατά 0,4% βλέπει το ΔΝΤ

Αιφνιδιάζει η μεγάλη ανατροπή στις προβλέψεις του ΔΝΤ, που επανεξετάζοντας τις εκτιμήσεις του «βλέπει» τη χειμαζόμενη οικονομία της Βρετανίας να αναπτύσσεται ταχύτερα από εκείνη της Γερμανίας φέτος. Μετά την επανεξέταση και βελτίωση των προβλέψεών του, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εκτιμά τώρα ότι η οικονομία της Βρετανίας, όχι μόνον θα αποφύγει την ύφεση φέτος, αλλά και θα αναπτυχθεί ταχύτερα από τη μεγαλύτερη και ισχυρότερη οικονομία της Ε.Ε. Οι παράγοντες που θα τη στηρίξουν θα είναι η ισχυρή κατανάλωση αλλά και οι βελτιωμένες σχέσεις με την Ε.Ε. Σύμφωνα με την αναθεωρημένη εκτίμηση του ΔΝΤ, η Βρετανία αναμένεται να αναπτυχθεί φέτος κατά 0,4%. Πρόκειται για σημαντική αναβάθμιση των προβλέ-

Πριν από ένα μήνα το Ταμείο προέβλεπε ύφεση 0,3% στη Βρετανία, τώρα αναμένει να αναπτυχθεί ταχύτερα από τη Γερμανία.

ψεών του, καθώς μόλις τον περασμένο μήνα το Ταμείο προέβλεπε πως η οικονομία της Γηραιάς Αλβιόνας θα συρρικνωθεί κατά 0,3% στη διάρκεια του έτους.

Οπως υπογραμμίζει το ΔΝΤ, ένας από τους παράγοντες που θα βοηθήσουν τη βρετανική οικονομία θα είναι η πτώση που σημειώνουν οι τιμές ενέργειας. Συνολικά, αναμένει ότι το βρετανικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1% το 2024 και κατά μέσον όρο 2% το 2025 και το 2026. Τα νούμερα αυτά θα απομακρύνουν το Ηνωμένο Βασίλειο από τον πάτο της λίστας του G7.

Η προοπτική ταχύτερης ανάπτυξης θα δημιουργήσει ελπίδες στην κυβέρνηση του πρωθυπουργού Ρίσι Σούνακ, ότι μπορεί να υποσχεθεί περικοπές φόρων ενόψει των εκλογών τον επόμενο χρόνο. Οι κυβερνώντες Συντηρητικοί έπονται των Εργατικών στις δημοσκοπήσεις, καθώς η χώρα αντιμετωπίζει τον εκτοξευόμενο πληθωρισμό, την αδύναμη ανάπτυξη, τις απεργίες του δημοσίου τομέα και την αύξηση των φόρων.

Ο Σούνακ προσπαθεί να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης στην κυβέρνηση και ειδικότερα στην ικανότητά της να αντιμετωπίσει τα ζητήματα της οικονομίας. Ο λόγος είναι ότι έχουν προηγηθεί οι καταστροφικές επιπτώσεις των οικονομικών σχεδίων της πρώην πρωθυπουργού Λιζ Τρας, πέρυσι, τα οποία βύθισαν τη λίρα και προκάλεσαν αναταραχή στις αγορές ομολόγων.

Στην τακτική έκθεσή του για τη βρετανική οικονομία, το ΔΝΤ αναφέρει ότι η αναβάθμισή του αντανακλά καλύτερη αύξηση των μισθών και «βελτιωμένη εμπιστοσύνη, εν μέσω κάπως μειωμένης αβεβαιότητας μετά το Brexit». Ωστόσο, ανέφερε επίσης ότι τα νοικοκυριά θα πρέπει να προετοιμαστούν για ένα δύσκολο δεύτερο εξάμηνο του έτους, όταν θα γίνει αισθητός ο «μέγιστος αντίκτυπος» του υψηλότερου κόστους δανεισμού.

Αναζητώντας τον ιδανικό χρόνο εργασίας

Ισως έχετε ακούσει για το πείραμα της εβδομάδας των τεσσάρων εργάσιμων ημερών, στο πλαίσιο του οποίου οι υπάλληλοι απασχολούνται μόνο τις τέσσερις από τις παραδοσιακά πέντε εργάσιμες ημέρες, αλλά με την ίδια αμοιβή και προσδοκώντας να διατηρηθεί αμετάβλητη η παραγωγικότητά τους. Το εν λόγω εγχείρημα εφαρμόστηκε σε αρκετές δυτικές χώρες, ενώ μια πολύ επιτυχημένη δοκιμή έξι μηνών ολοκληρώθηκε πρόσφατα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι εταιρείες εμφάνισαν αυξημένη παραγωγικότητα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τους υπαλλήλους, ενώ οι ίδιοι υπογραμμίζουν ότι βελτίωσε την ποιότητα ζωής τους. Ωστόσο δεν παύει να υπάρχει κι ένας προβληματισμός σχετικά με μεταβλητές όπως το κέρδος, η πρόσθετη πίεση για τους εργαζομένους λόγω του υψηλότερου ημερήσιου φόρτου εργασίας και η ανάγκη να είναι διαθέσιμοι στους πελάτες κατά τη διάρκεια όλων των τυπικών ωρών εργασίας, όπως επισημαίνει σε σχετικό του δημοσίευμα το αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC. Ο Σαμ Φράνκλιν, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας τεχνολογίας Otta, προσθέτει ότι η μείωση του εργάσιμου χρόνου κατά μία ολόκληρη ημέρα έδειχνε μεγάλο βήμα, διότι οι ώρες εργασίας ελαττώνονται κατά 20%. «Περνώντας ουσιαστικά από το 100% του χρόνου στο 80% του χρόνου ένιωθα ότι δυνητικά επρόκειτο να κάνω μεγάλες αναπροπές», είπε στο CNBC Make It. Ισως, όμως, να υπάρχει εναλλακτική και να εισαχθεί το δεκαπενθήμερο των εννέα ημερών. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι σε 14 ημερολογιακές ημέρες, οι εννέα από αυτές είναι εργάσιμες και οι πέντε είναι ρεπό. Κάθε δεύτερη εβδομάδα οι εργαζόμενοι έχουν μία επιπλέον ημέρα αδείας κι αυτή συχνά είναι η Παρασκευή. Ορισμένες εταιρείες ζητούν από τους υπαλλήλους τους να απασχολούνται περισσότερες ώρες τις ημέρες που εργάζονται, για να έχουν το περιθώριο της επιπλέον ημέρας αδείας, άλλες διατείνονται ότι αυτό δεν είναι σημαντικό γι' αυτές εφόσον η απόδοσή τους παραμένει σταθερή.

Η Otta είναι μία από τις πολλές επιχειρήσεις που δοκιμάζουν αυτό το μοτίβο εργασίας υπό την αίρεση πως εάν δεν τελεσφορήσει, τότε η μετάβαση στην τετραήμερη εβδομάδα θα μπορούσε τελικά να είναι μια επιλογή. Πολλά από τα οφέλη είναι παρόμοια με αυτά του τετραημέρου εντός της εβδομάδας, σύμφωνα με όσους το έχουν δοκιμάσει. Αυτό περιλαμβάνει το γεγονός πως η παραγωγικότητα δεν μεταβάλλεται, ότι υπάρχει ικανοποίηση εκ μέρους των εργαζομένων, ενώ επιτυγχάνεται καλύτερη ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Ο Σαμ Φράνκλιν παρατήρησε επίσης ότι το θέμα ανέκυψε κατά τη διαδικασία πρόσληψης. «Είναι ένα από τα πράγματα που όλοι αναφέρουν. Οταν ερωτώνται «γιατί θέλεις να δουλέψεις στην Otta;», η απάντηση είναι «διάβασα για το νέο μοτίβο εργασίας, μου αρέσει ο τρόπος που σκέφτεστε και πάντα ήθελα να το κάνω αυτό». Και όπως προσθέτει ο Μπεν Μπράνσον-Γκέιτλι, ιδρυτής της εταιρείας λογισμικού ανθρώπινου δυναμικού Charlie HR, «ο λόγος που είμαι πραγματικά υπέρ των εννέα και όχι των τεσσάρων ημερών είναι πως η Πέμπτη δεν γίνεται η νέα Παρασκευή», λέει. Η εναλλαγή τετραήμερων και πενθήμερων εβδομάδων δημιουργεί επίσης καλύτερη ισορροπία, προσέθεσε, τέλος, ο ίδιος, αν και το συγκεκριμένο μοντέλο δεν μπορεί να εφαρμοστεί οριζοντίως σε όλους τους κλάδους και στις επιχειρήσεις τους.

Σύμφωνα με το μοντέλο των 9 εργασίμων ανά 14 ημέρες, κάθε δεύτερη εβδομάδα οι εργαζόμενοι έχουν μία επιπλέον ημέρα αδείας και αυτή συχνά είναι η Παρασκευή.

GAP | Insurance Agency
Ασφαλιστικά προϊόντα για ιδιώτες & επιχειρήσεις.
Coverholder at LLOYD'S AXA IGI
G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP

Μποτιλιάρισμα από σούπερ γιοτ στις ελληνικές θάλασσες

Νούμερο ένα προορισμός παγκοσμίως λόγω αμελητέων τελών και κανόνων

ΤΟΥ ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Οι ελληνικές θάλασσες παραμένουν για μία ακόμα χρονιά ο Νο 1 προορισμός για ναυλωμένα super yachts παγκοσμίως. Πρόκειται για εξέλιξη που αποδίδεται αφενός στην ενίσχυση του brand name της χώρας και της απαράμιλλης φυσικής ομορφιάς της και αφετέρου στο γεγονός πως η κάθε λογής χρεώσεις με τις οποίες επιβαρύνονται τα ναυλωμένα σκάφη στην Ελλάδα είναι αμελητέες, ενώ παράλληλα οι δυνατότητες ανεξέλεγκτης πρυμνοδέτησης και αγκυροβόλησης είναι απεριόριστες. Στοιχεία που φαίνονται ότι αντισταθμίζουν την έλλειψη σοβαρών υποδομών ελλιμενισμού, οι οποίες ακόμα και όταν υπάρχουν είναι διαθέσιμες έναντι πάρα πολύ χαμηλών τελών, με ελάχιστες εξαιρέσεις τις λιγοστές ιδιωτικών συμφερόντων μαρίνες που έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία έτη.

Αποτέλεσμα, το μερίδιο της Ελλάδας στην παγκόσμια αγορά του yacht chartering να είναι εντυπωσιακό και μάλιστα πολλαπλάσιο από αυτό του ελληνικού τουρισμού.

Βάσει επιβεβαιωμένων κρατήσεων για το 2023 (στοιχεία μέχρι 30/4), για το σύνολο της χρονιάς η Ελλάδα παραμένει ο Νο 1 προορισμός σε ναυλώσεις σκαφών σε παγκόσμιο επίπεδο, με μερίδιο αγοράς 27% επί του συνόλου των εβδομάδων κρατήσεων θαλαμηγών μήκους άνω των 20 μέτρων, σύμφωνα με στοιχεία της International Yacht Company (IYC), η οποία διαθέτει ένα διευρυμένο δίκτυο 14 γραφείων σε 9 χώρες και είναι μία από τις μεγαλύτερες

Ενα στα τρία γιοτ που ναυλώνονται παγκοσμίως για τους μήνες Μάιο - Οκτώβριο έχει προορισμό την Ελλάδα.

ναυλομεσιτικές εταιρείες θαλαμηγών διεθνώς. Πρόκειται για μερίδιο αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες από το 24% του 2022. Και διπλάσιο σχεδόν της δεύτερης Γαλλίας που βρίσκεται στο 15%. Ευνόητα ο πολύ μεγάλος αριθμός των σκαφών επιβαρύνει δυσανάλογα το περιβάλλον και δεδομένων των περιορισμένων δυνατοτήτων του ελληνικού ελεγκτικού μηχανισμού, εγείρει ερωτήματα για την ορθή διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων που παράγουν.

Μαζί με τη ραγδαία ανάπτυξη του yacht chartering στην Ελλάδα, που έχει προσελκύσει πλήθος ξένων ιδιωτικών θαλαμηγών και ιδιοκτητριών εταιρειών, πληθαίνει και ο αριθμός των Ελλήνων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται ήδη στην αγορά αυτή ή εισέρχονται τώρα με αξιώσεις στον κλάδο με στόλους super yachts. Μεταξύ αυτών ο εφοπλιστής Πάρης Δράγνης, ο οποίος μέσω της εταιρείας του Golden Yachts διαχειρίζεται 15 θαλαμηγούς, πολλές εκ των οποίων έχει ναυπηγήσει ο ίδιος στην Ελλάδα. Τον στόλο των super yachts που ελέγχει, μεγεθύνει και ο εφοπλιστής και πρώην δήμαρχος Οινουσσών, Ευάγγελος Αγγελάκος, που παρήγγειλε προ λίγων εβδομάδων ταυτόχρονα τρεις υπερπολυτελείς θαλαμηγούς, 70 μέτρων εκάστη, στα ναυπηγεία «The Italian Sea Group». Ο εν λόγω επιχειρηματίας έχει ήδη άλλες δύο θαλαμηγούς που ναυλώνει υπό τον έλεγχό του. Αλλά και άλλοι Ελληνες εφοπλιστές, όπως για παράδειγμα ο Σπύρος Βαμβακάς, που έχουν μπει στην αγορά αυτή τα τελευταία χρόνια, ναυπηγούν τώρα και επιπλέον super yachts.

Η άνθηση της δραστηριότητας αυτής στην Ελλάδα είναι ακόμα πιο δυναμική αν εξεταστούν χωριστά οι μήνες αιχμής του καλοκαιριού: Αν κοιτάξουμε την καλοκαιρινή σεζόν μεμονωμένα, δηλαδή την περίοδο μεταξύ Μαΐου και Οκτωβρίου, η Ελλάδα όχι μόνον είναι ο Νο 1 προορισμός σε ναυλώσεις σκαφών παγκοσμίως, αλλά αποτελεί τον προορισμό του ενός σε κάθε τρία super yachts που ναυλώνονται παγκοσμίως, με μερίδιο αγοράς 33% επί του συνόλου των εβδομάδων κρατήσεων. Το μερίδιο αυτό το 2022 ήταν 29%. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται πολύ χαμηλότερα, με μερίδιο 21%, η Γαλλία και τρίτη η Ιταλία με 19%. Χώρες που έχουν αυστηρούς περιορισμούς στο πού μπορούν να δέσουν και έναντι ποιου ανταλλάγματος τέτοια μεγάλα σκάφη αναψυχής. Για παράδειγμα, στις χώρες αυτές δεν επιτρέπεται παρά μόνο σε πολύ συγκεκριμένα μέρη η πρυμνοδέτηση σε κόλπους, η γνωστή πρυμάτσα, και αυτό έναντι διόλου ευκαταφρόνητου ανταλλάγματος. Ελέγχεται αυστηρά η εφαρμογή των περιορισμών από τις λιμενικές τους αρχές. Επιπλέον, τα τέλη ελλιμενισμού στα κατά τόπους αντίστοιχα λιμενικά ταμεία των χωρών αυτών υπερβαίνουν κατά πολύ τα ποσά που εισπράττονται στην Ελλάδα, όταν εισπράττονται. Ωστόσο με τις πολιτικές αυτές οι εν λόγω χώρες καταφέρνουν και έχουν σημαντικά μεγαλύτερα έσοδα για τον κρατικό προϋπολογισμό τους από το yachting απ' ό,τι η Ελλάδα.

Αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με στοιχεία της IYC φέτος παρατηρείται αύξηση της δυναμικής των ναυλώσεων στα πολύ μεγάλα σκάφη, θαλαμηγούς από 40 έως 50 μέτρα. Στα σκάφη 40-50 μέτρων οι επιβεβαιωμένες κρατήσεις είναι ήδη στο 75% συγκριτικά με το 2022 και καθώς πλησιάζει η κυρίως καλοκαιρινή σεζόν ενδέχεται να ξεπεράσουν τα περυσινά μεγέθη. Στις κατηγορίες 20-40 μέτρα και 50-60 μέτρα οι επιβεβαιωμένες κρατήσεις είναι κοντά στο 65% συγκριτικά με το 2022.

Αύξηση κρατήσεων καταγράφεται όμως και σε σκάφη 60 μέτρων και άνω. Ο ελληνικός στόλος σκαφών που είναι διαθέσιμα προς ναύλωση αυξάνεται χρόνο με τον χρόνο. Σύμφωνα με την IYC, «το 2023 είδαμε πολλά νέα σκάφη να μπαίνουν στην αγορά και αυτή τη στιγμή, για το καλοκαίρι 2023, υπάρχουν επιβεβαιωμένες κρατήσεις στο 70% του στόλου». Οι Αμερικανοί εξακολουθούν να αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό πελατών όσον αφορά τις ναυλώσεις σκαφών στη Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας.

Τι αφήνουν όμως όλοι αυτοί οι ταξιδιώτες στην Ελλάδα; Τα όποια έσοδα δεν εμφανίζονται καν στον προϋπολογισμό και αποτελούν μόνο εγγραφές στις πωλήσεις κάποιων λιμενικών ταμείων, οι οποίες ωστόσο προσμετρώνται αθροιστικά σε μονοψήφιο αριθμό εκατομμυρίων ετησίως, όπως και τα τέλη και ο ΦΠΑ από τους πλόες και τις ναυλώσεις αντίστοιχα. Από την πλευρά τους οι εταιρείες ναυλώσεων αντιτάσσουν πως η δραστηριότητα αυτή προσελκύει μια κατηγορία τουριστών με υψηλή αγοραστική δύναμη. Η εκτίμηση είναι ότι το 2022 τα «έξοδα ταξιδιού» ανήλθαν σε 144 εκατ. Χρήματα δηλαδή τα οποία δαπάνησαν στη χώρα οι ταξιδιώτες που ναύλωσαν θαλαμηγούς. Οι δαπάνες αυτές, εξηγούν πηγές της αγοράς, έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομία μικρότερων νησιών, ενώ το yachting δημιουργεί ευκαιρίες επαγγελματικής απασχόλησης. Σήμερα εκτιμάται ότι απασχολούνται στο yachting έμμεσα και άμεσα πάνω από 45.000 επαγγελματίες.

ΠΗΓΗ: International Yacht Company (IYC), στοιχεία μέχρι 30/4

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

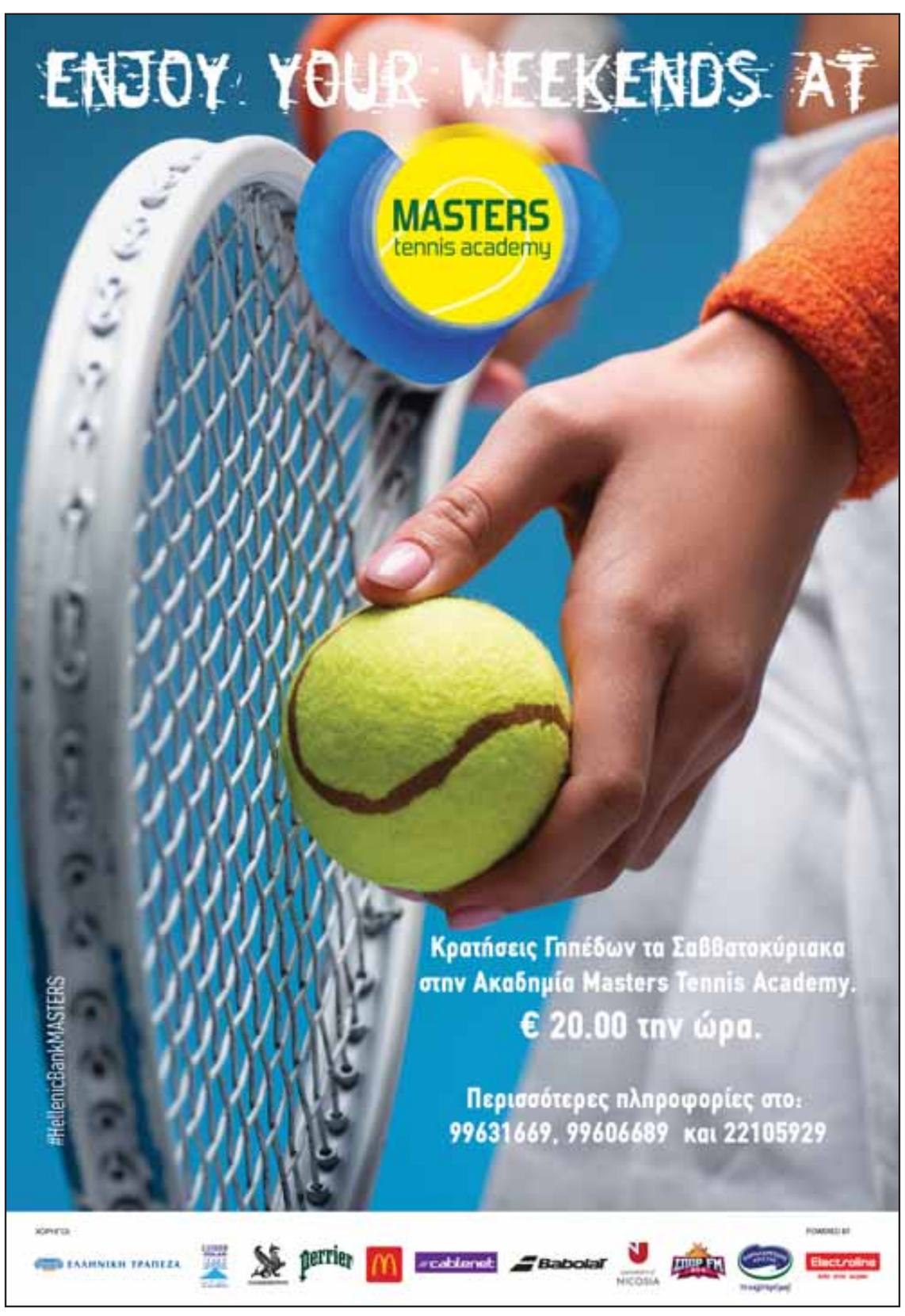

Εκτίναξη επιτοκιακών κερδών στις τράπεζες

Αυξήθηκαν έως 75% το α΄ τρίμηνο και ανήλθαν στο 1,9 δισ. ευρώ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Αύξηση των επιτοκιακών κερδών από 50% έως 75% κατέγραψαν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες το α΄ τρίμηνο του έτους, επωφελούμενες από την άνοδο των επιτοκίων στο δανειακό τους χαρτοφυλάκιο και τη συγκράτηση των επιτοκίων στις καταθέσεις. Τα συνολικά έσοδα από τόκους προσέγγισαν το 1,9 δισ. ευρώ, από 1,2 δισ. ευρώ (αύξηση κατά 58%) σε σχέση το αντίστοιχο τρίμηνο του 2022, και αποτέλεσαν τη βασική πηγή ενίσχυσης της κερδοφορίας, που ανήλθε σε 788,4 εκατ. ευρώ.Με βάση τα αποτελέσματα του α΄ τριμήνου 2023, τα καθαρά κέρδη μετά από φόρους των τεσσάρων συστημικών τραπεζών είναι μειωμένα κατά 38,2% σε σχέση με αυτά του α΄ τριμήνου του 2022.

Σε προσαρμοσμένη όμως βάση, χωρίς δηλαδή το κόστος των τιτλοποιήσεων που ήταν σε εξέλιξη την προηγούμενη χρονιά και χωρίς τα έκτακτα αποτελέσματα από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη είναι αυξημένα κατά μέσον όρο 7%.

Αυτή η τάση θέτει τις βάσεις για βιώσιμη κερδοφορία την τρέχουσα χρονιά, που θα επιτρέψει με τη σειρά της τη διανομή μερίσματος για την παρούσα χρήση, δηλαδή το 2024, και σύμφωνα με τις ανακοινώσεις των διοικήσεων ο στόχος για τη διανομή μερίσματος τοποθετείται μεταξύ 10% έως 30% των οργανικών κερδών. Η μετάθεση του στόχου για ένα χρόνο υπήρξε αποτέλεσμα της παρέμβασης του SSM, που

Η κερδοφορία των τεσσάρων συστημικών τραπεζών διαμορφώθηκε στα 788,4 εκατ. – Ανοίγει ο δρόμος για διανομή μερίσματος το 2024.

θεώρησε πρόωρη τη διανομή μερίσματος για φέτος.

Σύμφωνα με ανάλυση της Eurobank Equities, σε επίπεδο κλάδου τα καθαρά έσοδα από τόκους αυξήθηκαν κατά 10% σε σχέση με το δ΄ τρίμηνο του 2022 και αναμένεται να κορυφωθούν μεταξύ του β΄ και του γ΄ τριμήνου του 2023. Βασικό χαρακτηριστικό του α΄ τριμήνου ήταν οι αυξημένες αποπληρωμές στις οποίες προχώρησαν επιχειρήσεις από κλάδους με υψηλή ρευστότητα. Έτσι, παρά το γεγονός ότι οι εκταμιεύσεις νέων δανείων παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα (1,7 δισ. ευρώ για την Alpha Bank, 1,5 δισ. ευρώ για την Εθνική και 2 δισ. ευρώ για την Τράπεζα Πειραιώς), οι αποπληρωμές αντιστάθμισαν τις νέες χορηγήσεις και τα υπόλοιπα των ενήμερων χορηγήσεων στην Ελλάδα διατηρήθηκαν σχεδόν στα ίδια επίπεδα σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2022. Αυτή η τάση αναμένεται να περιοριστεί τα επόμενα τρίμηνα και σύμφωνα με τη Eurobank Equities ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης θα διαμορφωθεί σε θετικό έδαφος, αλλά σε μονοψήφιο ρυθμό για το έτος. Οπως

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	ALPHA BANK α' τρίμ. 2023	ALPHA BANK ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΕΘΝΙΚΗ α' τρίμ. 2023	ΕΘΝΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	EUROBANK α' τρίμ. 2023	EUROBANK ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ α' τρίμ. 2023	ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Καθαρά έσοδα από τόκους	423,6	50%	497,3	73%	502,5	55,6%	446,9	56%
Καθαρά έσοδα προμηθειών	87,9	-17%	86,5	2%	129,3	9,5%	121,6	7%
Χρηματοοικονομικά έσοδα	14,3	-86%	69,3	-50%	-8	-104%	8,3	-99%
Χαρτοφυλάκιο ενήμερων δανείων	31.083	5%	29.310	9%	34.859	9%	28.246	8%
Οργανικά κέρδη προ προβλέψεων	288,1	76%	382,9	112%	410,3	74,6%	362,8	85%
Κέρδη προ προβλέψεων	264	-4%	433	44%	398	-16%	371,1	-52%
Καθαρά κέρδη μετά φόρων	111,2	-11%	259,9	-28%	237,1	-12%	180,2	-65%
Καθαρά κέρδη από συνεχιζ. δραστηριότητες	134,6	-21%	278,2	34%	252,1	-7%	180,2	-65%
Προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη	167,1	4%	278,2	34%	240,7	-20%	203,6	27%
Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα %	7,6%		5,2%		5,1%		6,6%	
Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	2.980		1.772		2.108		2.437	
Συνολική κεφαλαιακή επάρκεια %	17,1%		17,6%		18,4%		17%	
Κεφαλαιακή επάρκεια (CET1) %	12,8%		16,5%		15,5%		12,2%	

ΠΗΓΗ: Eurobank Equities

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

προκύπτει από τα στοιχεία του α΄ τριμήνου, η άνοδος των επιτοκιακών εσόδων στηρίχθηκε:

• Στην άνοδο των επιτοκίων από την ΕΚΤ, που ξεκίνησε τον περασμένο Ιούλιο και αποτυπώθηκε στη σύγκριση των αποτελεσμάτων μεταξύ του α΄ τριμήνου 2022 και 2023.

• Στην ενίσχυση του χαρτοφυλακίου των εξυπηρετούμενων δανείων, που αυξήθηκε κατά 7,7% και συγκεκριμένα από 114,6 δισ. ευρώ σε 123,5 δισ. ευρώ.

• Στη συγκράτηση των επιτοκίων στα επιτόκια καταθέσεων, με αποτέλεσμα την αύξηση του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου κατά 90 μονάδες βάσης και συγκεκριμένα από 1,50% το α΄ τρίμηνο του 2022 σε 2,4% το α΄ τρίμηνο του 2023.

• Στην αύξηση των επιτοκιακών εσόδων από το χαρτοφυλάκιο ομολόγων που συνεισέφερε περί τα 286 εκατ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά την ποιότητα του ενεργητικού τους, οι ελληνικές τράπεζες σημείωσαν πτώση στα υπόλοιπα των μη εξυπηρετούμενων δανείων, καθώς με βάση τα αποτελέσματα οι εισροές νέων κόκκινων δανείων παρέμειναν χαμηλά, χωρίς να υπάρχουν σημάδια επιδείνωσης του ρυθμού εξυπηρέτησης από νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Το ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων διαμορφώθηκε στο 6,1% και ο δείκτης κάλυψης από προβλέψεις στο 64%, με την καλύτερη επίδοση να διατηρεί η Εθνική Τράπεζα με δείκτη κάλυψης 89%, ενώ ακολουθούν η Eurobank με 74%, η Τράπεζα Πειραιώς με 55% και η Alpha Bank με 40%. Τα εποπτικά κεφάλαια βελτιώθηκαν περαιτέρω το α΄ τρίμηνο και ο μέσος όρος του βασικού κεφαλαιακού δείκτη (FL CET1) διαμορφώθηκε στο 14,2%, ενισχυμένος κατά 50 μονάδες βάσης.

Σε πρώτο πλάνο μετά τις εκλογές οι τιτλοποιήσεις που εκκρεμούν

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Η ολοκλήρωση των τιτλοποιήσεων που εκκρεμούν μέσω του «Ηρακλή» επανέρχεται ως προτεραιότητα στην κυβερνητική ατζέντα μετά τις εκλογές, σε μια προσπάθεια να κλείσει ο κύκλος της εξυγίανσης των τραπεζών. Παράλληλα, αναμένεται να ανοίξει σταδιακά η συζήτηση για την αποεπένδυση του Δημοσίου από τις τράπεζες, που έχει «παγώσει» τους τελευταίους μήνες ενόψει των εκλογών, αλλά και της αναταραχής που προκάλεσε στις διεθνείς αγορές η κατάρρευση της Credit Suisse.Ο τραπεζικός κλάδος έχει ανακάμψει από τα επίπεδα του Μαρτίου και όλες οι αναλύσεις συγκλίνουν στο ότι, υποστηριζόμενες από την άνοδο των επιτοκίων, οι τράπεζες έχουν μπει στον ενάρετο κύκλο της κερδοφορίας, αφήνοντας οριστικά πίσω τους τις ζημιογόνες χρήσεις. Η ολοκλήρωση των τριών τιτλοποιήσεων που απομένουν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του «Ηρακλή», απο-

Θα ανοίξει παράλληλα η συζήτηση για την αποεπένδυση του Δημοσίου από τις τράπεζες.

τελεί τυπικό θέμα, αφού οι τράπεζες έχουν ήδη εγγράψει τη ζημία από τις προγραμματισμένες συναλλαγές και η απόφαση της Eurostat για τον μη υπολογισμό των εγγυήσεων του «Ηρακλή» στο δημόσιο χρέος, ανοίγει τον δρόμο για την υλοποίησή τους.

Στο μέτωπο της αποεπένδυσης, η συζήτηση αναμένεται να ξεκινήσει από μηδενική βάση καθώς οι κινήσεις που έχουν προηγηθεί, όπως το ενδιαφέρον των Αράβων για την Εθνική ή το ενδιαφέρον του ιταλικού ομίλου για την Τράπεζα Πειραιώς, είτε έχουν ξεπεραστεί από τις εξελίξεις είτε έχουν ατονήσει. Εξαίρεση στην απραξία των τελευταίων μηνών αποτελεί η περίπτωση της Eurobank, που προωθεί εντός του έτους την επαναγορά των μετοχών που διαθέτει το ΤΧΣ (αντιστοιχούν στο 1,4% του μετοχικού της κεφαλαίου), κλείνοντας έτσι το κεφάλαιο της συμμετοχής του Δημοσίου στο μετοχικό της κεφάλαιο.

Η άνοδος των τραπεζικών μετοχών τους τελευταίους μήνες αποτυπώνει το θετικό κλίμα που υπάρχει για τον τραπεζικό κλάδο με συνεχείς αναβαθμίσεις των συστάσεων από τους διεθνείς οίκους, ως αποτέλεσμα της βελτίωσης των θεμελιωδών μεγεθών του κλάδου. Τη μεγαλύτερη άνοδο έχει καρπωθεί η Τράπεζα Πειραιώς με +32,08% άνοδο τον τελευταίο μήνα (κλείσιμο στα 2,8 ευρώ και κεφαλαιοποίηση στα 3,5 δισ. ευρώ) και ακολουθούν η Εθνική Τράπεζα με άνοδο +29,13% (κλείσιμο στα 6,122 ευρώ και κεφαλαιοποίηση στα 5,6 δισ. ευρώ), η Alpha Bank με άνοδο 18,88% (κλείσιμο στο 1,445 ευρώ και κεφαλαιοποίηση στα 3,4 δισ. ευρώ) και η Eurobank με +13,12% (κλείσιμο στο 1,539 ευρώ και κεφαλαιοποίηση στα 5,7 δισ. ευρώ).

Το ΤΧΣ ελέγχει το 40,4% της Εθνικής Τράπεζας, το 27% της Τράπεζας Πειραιώς, το 9% της Alpha Bank και με βάση τη στρατηγική αποεπένδυσης που έχει δημοσιοποιήσει στις αρχές του χρόνου, διακρίνει δύο βασικές μορφές διάθεσης μετοχών:

• Μέσω κεφαλαιαγοράς που περιλαμβάνει εναλλακτικούς τρόπους διάθεσης (accelerated book building, dribble out κ.ά.) ή συνδυασμό αυτών.

• Μέσω ιδιωτικής πώλησης, που ευνοεί τη διάθεση μεγάλων πακέτων μετοχών –άνω του 5%– ή την απευθείας διάθεση του συνόλου των μετοχών που διαθέτει το Ταμείο σε μια τράπεζα.

Το Ταμείο μπορεί να εξετάσει και το ενδιαφέρον ή την προσφορά αυτόκλητου επενδυτή, αλλά σύμφωνα με όσα προβλέπει η στρατηγική αποεπένδυσης, δεν θα προχωρήσει σε διμερή διαπραγμάτευση χωρίς να προηγηθεί ανταγωνιστική διαδικασία.

Η άνοδος των τραπεζικών μετοχών αποτυπώνει το θετικό κλίμα που δημιουργήθηκε και από τις συνεχείς αναβαθμίσεις των συστάσεων από τους διεθνείς οίκους.

Συνωστισμός ξένων αεροπορικών στους ελληνικούς αιθέρες

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Με τις τουριστικές αφίξεις να εκτιμάται ότι θα εμφανίσουν νέο ρεκόρ το φετινό καλοκαίρι, καταρρίπτοντας το προηγούμενο του 2019, οι ξένες αεροπορικές εταιρείες ενισχύουν την παρουσία τους στην ελληνική αγορά. Δεν πρόκειται για αποφάσεις της τελευταίας στιγμής, δεδομένου ότι ήδη από τις αρχές της χρονιάς οι πτήσεις στους ελληνικούς αιθέρες είχαν ξεπεράσει αυτές του 2019 οπότε η πανδημία δεν είχε κάνει ακόμη την εμφάνισή της. Την έκρηξη της ζήτησης φανερώνει και το γεγονός ότι η Aegean, που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο στις ελληνικές αερομεταφορές, διαθέτει το φετινό καλοκαίρι το μεγαλύτερο στην ιστορία της πρόγραμμα πτήσεων, με τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων να αγγίζει τα 18 εκατ.

Η συνολική προσφερόμενη χωρητικότητα είναι σημαντικά μεγαλύτερη, λόγω και του... συνωστισμού των ξένων αεροπορικών στους ελληνικούς αιθέρες που προσφέρουν δεκάδες τακτικές και ναυλωμένες πτήσεις. Η (ενδεικτική) λίστα των ξένων αερομεταφορέων περιλαμβάνει την Air Astana από το Καζακστάν που θα συνδέει από την 1η Ιουνίου, με τέσσερις πτήσεις ανά εβδομάδα,

Ρεκόρ πτήσεων προς την Ελλάδα από τη βρετανική Jet2, η TUI αύξησε ήδη τις προσφερόμενες θέσεις για το 2024.

διάρκειας πεντέμισι έως εξίμισι ωρών, το Ηράκλειο με το Αλμάτι, τη μεγαλύτερη πόλη της κεντροασιατικής χώρας.

Την Κωνσταντινούπολη με τη Ρόδο και τη Μυτιλήνη θα συνδέει, δύο φορές την εβδομάδα, μέσω του αεροδρομίου Sabiha Gökçen Airport από την 1η Ιουνίου η χαμηλού κόστους αεροπορική εταιρεία Pegasus. Από τις 14 Ιουνίου τακτικές πτήσεις προς Αθήνα και Μύκονο, δύο φορές την εβδομάδα, θα εκτελεί η Kuwait Airways. Τους δύο αυτούς ελληνικούς προορισμούς έχει επιλέξει η αεροπορική «ύστερα από ενδελεχή μελέτη με κριτήριο τη βιωσιμότητα και την κερδοφορία», σύμφωνα με όσα έχει αναφέρει κατά το παρελθόν ο διευθύνων σύμβουλος της Kuwait Airways Μαέν Ραζούκι. Την Αθήνα με τη Σεούλ συνδέει και η Korean Air, μέσω ναυλωμένων πτήσεων, οι οποίες είχαν

Η Aegean, που καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο στις ελληνικές αερομεταφορές, διαθέτει το φετινό καλοκαίρι το μεγαλύτερο στην ιστορία της πρόγραμμα πτήσεων, με τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων να αγγίζει τα 18 εκατ.

αναστελεί για διάστημα δύο χρόνων λόγω της πανδημικής κρίσης. Η Κορέα διαθέτει πληθυσμό 52 εκατομμυρίων ατόμων από τα οποία 26 εκατ. ταξιδεύουν κάθε χρόνο εκτός χώρας, με την Ελλάδα να προσβλέπει στην προσέλκυση ακόμη κι ενός μικρού κλάσματος αυτών.

Στόχος είναι να δημιουργηθεί τακτική πτήση μεταξύ Σεούλ και Αθήνας, κάτι που προϋποθέτει, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, την ύπαρξη τουλάχιστον 100.000 αφίξεων και αναχωρήσεων ετησίως.

Την ίδια στιγμή, παίκτες που δίνουν σταθερά το «παρών» στην ελληνική αγορά διευρύνουν την παρουσία τους. Σε αυτούς ανήκουν ο τουριστικός όμιλος TUI που έχει αυξήσει ήδη κατά 250.000 τις προσφερόμενες θέσεις από και προς την Ελλάδα για το καλοκαίρι του 2024, εκτελώντας 144 πτήσεις ανά εβδομάδα μέσω της TUIfly. Σύμφωνα με την TUI, η υψηλότερη ζήτηση για την Ελλάδα προέρχεται, παραδοσιακά, από την Αγγλία και τη Γερμανία, γεγονός που επιβεβαιώνουν και τα στοιχεία επιβατικής κίνησης στα 14 μεγαλύτερα αεροδρόμια της Περιφέρειας. Τον περασμένο Απρίλιο ανήλθαν σε περίπου μισό εκατομμύριο οι συνολικές αφίξεις και αναχωρήσεις από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία αντίστοιχα.

Το μεγαλύτερο πρόγραμμα πτήσεων στην ιστορία του έχει δημιουργήσει φέτος για την Ελλάδα ο βρετανικός αερομεταφορέας Jet2, που συνδέεται με το ταξιδιωτικό πρακτορείο Jet2holidays, προφέροντας από και προς τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου περισσότερες από 400.000 θέσεις, αριθμός διπλάσιος συγκριτικά με το 2019. Την Αθήνα και την Κω με το Δουβλίνο συνδέει ο αερομεταφορέας της Ιρλανδίας Aer Lingus με τέσσερις και δύο πτήσεις ανά εβδομάδα αντίστοιχα, έχοντας φέτος αυξήσει τη συχνότητα των δρομολογίων από και προς το αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος». Οσον αφορά την Aegean, που καταλαμβάνει μερίδιο αγοράς της τάξεως του 50%, το φετινό καλοκαίρι επιχειρεί με 76 αεροπλάνα σε 46 χώρες, με 264 δρομολόγια σε 161 προορισμούς από οκτώ βάσεις. Η αεροπορική προσφέρει συνολικά 18 εκατ. θέσεις από τις οποίες οι 11 εκατ. αφορούν το εξωτερικό και είναι κατά 2 εκατ. και κατά 800.000 περισσότερες συγκριτικά με το 2022 και το 2019, αντίστοιχα. Στο δίκτυό της έχουν προστεθεί 16 νέοι διεθνείς προορισμοί, 25 νέα απευθείας διεθνή δρομολόγια, καθώς και τέσσερις νέες χώρες (Μαρόκο, Κουβέιτ, Λετονία και Αζερμπαϊτζάν), ενώ αυξήθηκαν σημαντικά και οι συχνότητες σε υφιστάμενα δρομολόγια. Τα δρομολόγια των επόμενων ημερών της Aegean είναι από την Αθήνα προς Νιούκαστλ, Βαλένθια και Αϊντχόφεν, από τη Θεσσαλονίκη προς Βαρκελώνη, Νυρεμβέργη, Κολωνία, Αννόβερο και Βενετία, από το Ηράκλειο προς Βιέννη και Μασσαλία και από τη Ρόδο προς Βελιγράδι. Εκτός από την προσθήκη τακτικών δρομολογίων, μεταξύ άλλων, από και προς Ηνωμένο Βασίλειο (Μπέρμιγχαμ, Νιούκαστλ και Μπρίστολ), Σλοβακία (Μπρατισλάβα), Γαλλία (Λιλ), Ισπανία (Σεβίλλη), η αεροπορική πραγματοποιεί και ναυλωμένες πτήσεις σε νέους προορισμούς. Αυτοί περιλαμβάνουν τη Βρέμη, το Μάλμε και το Γκέτεμποργκ, το Μπουργκάς και την Τιμισοάρα.

Πρόσθετα έσοδα 1 δισ. φέρνουν οι e-πληρωμές

Ανοδος ηλεκτρονικών συναλλαγών καταγράφεται ακόμη και σε κλάδους που βρίσκονται στην κορυφή της λίστας φοροδιαφυγής

ΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές οδηγούν στην αύξηση των εσόδων από τον ΦΠΑ και στον περιορισμό της διακίνησης «μαύρου» χρήματος. Αυτό δείχνουν τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, σε σύγκριση τόσο με το 2022 όσο και με το 2019. Εκτός όμως από τη μεγέθυνση των εσόδων από τους έμμεσους φόρους, η αύξηση των συναλλαγών και δη του τζίρου οδηγεί αυτόματα και στη δήλωση υψηλότερων εισοδημάτων από πολλές κατηγορίες επαγγελμάτων και μάλιστα από κλάδους που βρίσκονται στην κορυφή της λίστας φοροδιαφυγής.

Γιατροί, οδοντίατροι, συνεργεία αυτοκινήτων, πάρκινγκ παρουσιάζουν αύξηση του τζίρου μέσω των ηλεκτρονικών πληρωμών. Με βάση τις εκτιμήσεις στελεχών του υπουργείου Οικονομικών η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών θα οδηγήσει σε πρόσθετα έσοδα άνω του 1 δισ. ευρώ το 2023. Και αυτό, όπως σημειώνουν, είναι αποτέλεσμα των περισσότερων αποδείξεων που εκδίδονται από κλάδους που αποφεύγουν να εκδίδουν αποδείξεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, το πρώτο τρίμηνο του έτους καταγράφεται αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών κατά 18,1% σε σύγκριση με το 2022, ενώ σε σύγκριση με το 2019 η αύξηση ξεπερνάει το 59%.

Η πανδημική κρίση, όπως δείχνουν και τα στοιχεία, άφησε και ορισμένα θετικά πράγματα στην οικονομία, αλλάζοντας την κουλτούρα πληρωμών. Αυτό προκύπτει και από τα στοιχεία της ΤτΕ, όπου οι Έλληνες συναλλάσσονται ακόμη και για μικρά ποσά με χρεωστικές κάρτες αντί μετρητών. Ωστόσο, όπως αναφέρουν από το υπουργείο Οικονομικών, υπάρχει ακόμη δρόμος μπροστά για να φθάσουμε άλλες χώρες όπου η χρήση μετρητών ανήκει στο παρελθόν. Ο δρόμος αυτός φαίνεται ότι θα καλυφθεί με γοργούς ρυθμούς, καθώς η διασύνδεση των ταμειακών με τα POS, τα ηλεκτρονικά βιβλία, η επέκταση, πιθανόν εντός του έτους των POS σε όλη την οικονομική δραστηριότητα θα βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση. Οπως προαναφέρθηκε, τα στοιχεία που εντυπωσίασαν το οικονομικό επιτελείο σχετίζονται κυρίως με τους κλάδους της οικονομίας που έχουν ροπή στη φοροδιαφυγή. Ενα ακόμη ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι πολλά περίπτερα έχουν πλέον τερματικά POS, κάτι που φαίνεται και από τη σημαντική αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών που καταγράφουν. Αντίθετα, δεν υπάρχουν στοιχεία για τα ταξί, καθώς ελάχιστα είναι αυτά που έχουν μηχανήματα POS. Από τους λιγοστούς κλάδους που σημειώνουν μείωση του τζίρου των ηλεκτρονικών συναλλαγών το πρώτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος είναι τα πρατήρια βενζίνης, κάτι που οφείλεται, όπως αναφέρουν στελέχη του οικονομικού επιτελείου, στη μείωση της τιμής της βενζίνης. Αντίστοιχα βέβαια, τμήμα της αύξησης του τζίρου των e-πληρωμών οφείλεται στην ακρίβεια.Σύμφωνα με τα στοιχεία, καταγράφεται αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, κάτι που σημαίνει ότι έχουν εκδώσει περισσότερες αποδείξεις στους εξής κλάδους:

Το υπ. Οικονομικών εκτιμά ότι το 2023 οι ηλεκτρονικές πληρωμές θα ανέλθουν στο 60% της ιδιωτικής κατανάλωσης.

- Συνεργεία αυτοκινήτων: 25,5%.
- Πάρκινγκ: 35%.
- Καφέ μπαρ: 29,6%.
- Εστιατόρια: 39,4%.
- Γιατροί: 30%.
- Οφθαλμίατροι: 33%.
- Οδοντίατροι: 26%.

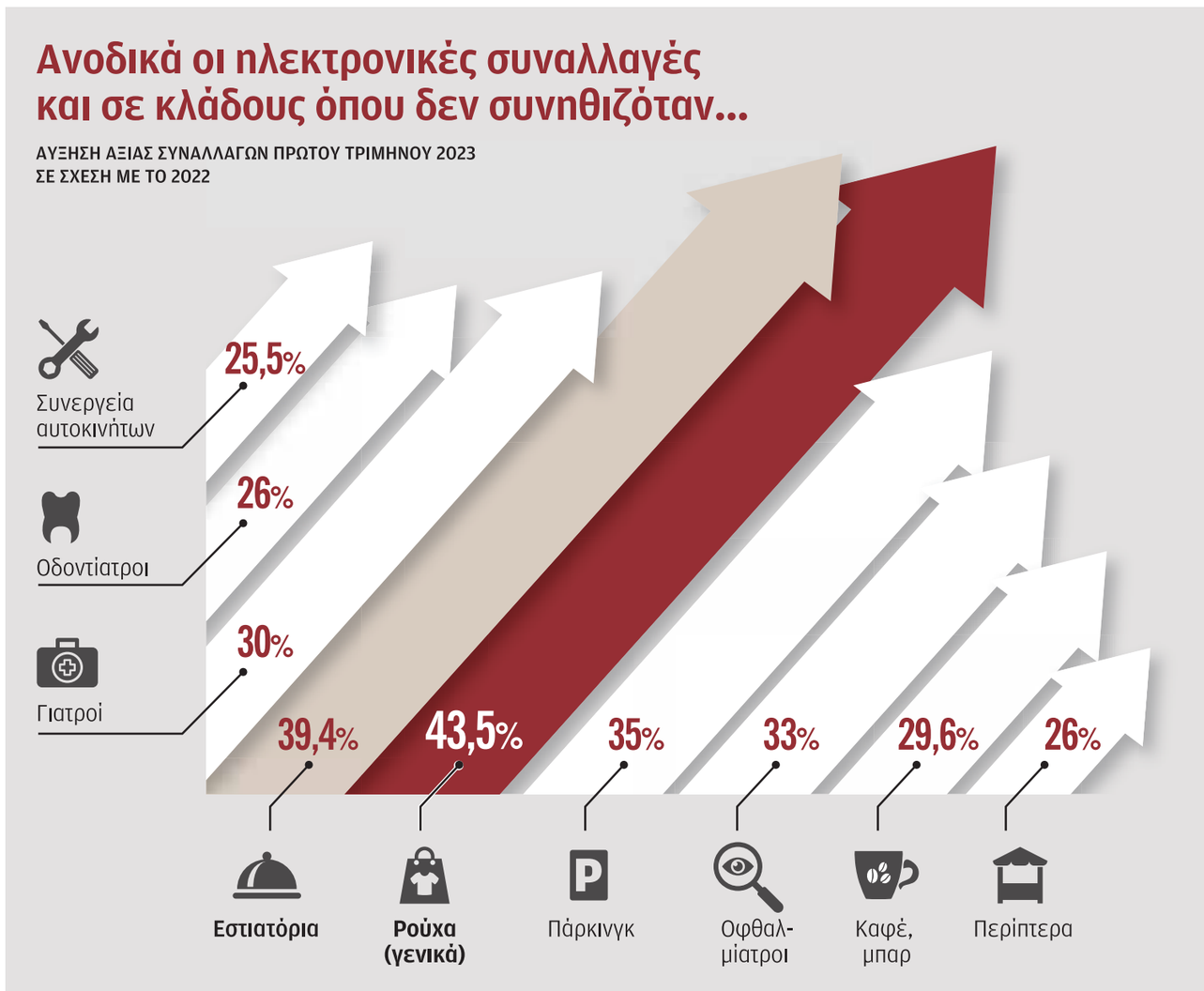

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο τουρισμός

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών τα οποία σχετίζονται με τον τουρισμό, από τα οποία προκύπτει μεγάλη αύξηση του τζίρου των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Συγκεκριμένα, ο ηλεκτρονικός τζίρος των αεροπορικών εταιρειών καταγράφει αύξηση 45,7%, των ξενοδοχείων 84,6%, των tour operators 59,9%, όπως επίσης και των καταστημάτων δώρων όπου ο τζίρος με κάρτες αυξήθηκε κατά 58%.

Από το υπουργείο Οικονομικών εκτιμούν ότι το 2023 οι ηλεκτρονικές πληρωμές θα ανέλθουν στο 60% της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, η ιδιωτική κατανάλωση ανήλθε το 2021 στα 125 δισ. ευρώ, ενώ το 2022 υπολογίζεται ότι τα στοιχεία θα δείξουν 135 δισ. ευρώ.

Η αισιοδοξία για αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών βασίζεται στο σχέδιο του υπουργείου Οικονομικών και της ΑΑΔΕ, που προβλέπει τη διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα POS από τα τέλη Ιουνίου, την επέκταση των POS και σε άλλες κατηγορίες επαγγελμάτων που σήμερα εξαιρούνται και την υποχρεωτική χρήση καρτών για το 50% των επιδομάτων που λαμβάνουν διάφορες κατηγορίες πολιτών.

Τα στοιχεία της ΤτΕ

Τα στοιχεία της ΤτΕ δείχνουν ότι οι ηλεκτρονικές συναλλαγές έχουν μπει για τα καλά στη ζωή μας και χρόνο με τον χρόνο αυξάνονται τόσο ως προς τον όγκο των συναλλαγών όσο και ως προς τα ποσά. Ο συνολικός αριθμός συναλλαγών με κάρτες πληρωμών το 2022 ανήλθε σε 1.930 εκατ., από 1.658 εκατ. το 2021, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 16% σε σύγκριση με το 2021. Ο αριθμός των συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες ανήλθε σε 1.775 εκατ., από 1.523 εκατ. το προηγούμενο έτος, αυξημένος κατά 17%. Οι χρεωστικές κάρτες συνέχισαν να αποτελούν το κύριο υποκατάστατο της χρήσης μετρητών, με ποσοστιαία συμμετοχή 92% στον συνολικό αριθμό συναλλαγών με όλα τα είδη καρτών πληρωμών. Ο αριθμός των συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες ανήλθε σε 154 εκατ., από 135 εκατ. το 2021, αυξημένος κατά 14%.

Οι πιστωτικές κάρτες συμμετείχαν κατά 8% στον συνολικό αριθμό συναλλαγών. Η αξία των συναλλαγών με κάρτες ανήλθε σε 94 δισ., αυξημένη κατά 14% συγκριτικά με το 2021. Ο μέσος αριθμός συναλλαγών ανά κάρτα αυξήθηκε κατά 12% σε 94 συναλλαγές, από 84 το 2021.

Rialto

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
προτείνει

23

1 ΠΕΜ 20:30 (80')
Red Peter Από τον πίθηκο στον Άνθρωπο
Φραντς Κάφκα | Θέατρο Αντίλογος **(12+)** Θ

Η ιστορία του Red Peter ξεκινά στη ζούγκλα, όπου μια κυνηγετική αποστολή τον αιχμαλωτίζει και τον μεταφέρει με πλοίο στην Ευρώπη. Θέλοντας να ξεφύγει, μελετά τις συνήθειες του πληρώματος και τις μιμείται με εκπληκτική ευκολία. Σκηνοθεσία: Νεοκλής Νεοκλέους. Με ελληνικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους. €13 / 10

3 ΣΑΒ 20:30 (150')
Μαρίζα Ρίζου Μ

Με τον ενθουσιασμό της κυκλοφορίας του τέταρτου προσωπικού της άλμπουμ *Το Χωριό,* η Μαρίζα Ρίζου επιστρέφει στο Θέατρο Ριάλτο παρουσιάζοντας με τους μουσικούς της συνεργάτες, ένα live που μιλά για τη διαδρομή που δε γίνεται να παραλείψει κανείς εάν θέλει να φτάσει στην ευγνωμοσύνη και στην εκτίμηση της ζωής και «του Χωριού» του. €25 / 20

7 ΤΕΤ
Hocus Pocus & Vacuum |
Cie Phillippe Saire* Χ

Hocus Pocus 17:00 (45') **7+**

Το έργο βασίζεται στη δύναμη των εικόνων, στη μαγεία και τις αισθήσεις που προκαλούν. Μέσα από ένα παιχνίδι όπου σώματα και αντικείμενα εμφανίζονται και εξαφανίζονται, διεγείρει τη φαντασία, αφήνοντας ελεύθερο κάθε παιδί να δημιουργήσει τη δική του ιστορία.

Vacuum 20:30 (25')

Το *Vacuum* δημιουργεί απίθανες εικόνες και ευφάνταστες ζωγραφιές, μια αλληλεπίδραση σωμάτων που εμφανίζονται και εξαφανίζονται ανάμεσα σε μαύρες τρύπες και εκθαμβωτικά φώτα, διατρέχοντας την ιστορία της τέχνης, από την Αναγέννηση μέχρι τη Φωτογραφία.

17 ΣΑΒ 20:30 (60')
Living Room | Suzanne Dellal Centre / Inbal Pinto* Χ

Ένα ευφάνταστο, υπερρεαλιστικό ντουέτο, το πρώτο μεγάλου μήκους της καταξιωμένης χορογράφου, το οποίο διερευνά την απρόβλεπτη φύση της καθημερινής μας πραγματικότητας. Απομονωμένη σε ένα λιτά επιπλωμένο δωμάτιο, μία μοναχική χορεύτρια θέτει υπό αμφισβήτηση το σώμα της και τον περιβάλλοντα χώρο.

21 ΤΕΤ 20:30 (75')
Lamenta | Siamese Cie / Koen Augustijnen & Rosalba Torres Guerrero* Χ

Η παράσταση εμπνέεται από το μοιρολόι της Ηπείρου, τα τραγούδια θρήνου που ακούγονταν στις κηδείες και στους οικογενειακούς αποχωρισμούς. Οι χορογράφοι, μαζί με εννέα Έλληνες σύγχρονους χορευτές, εξερευνούν πώς οι ιδιότητες της μουσικής και των χορών της Ελλάδας ξεδιπλώνονται θρέφοντας ένα σύγχρονο δημιούργημα.

22, 23 ΠΕΜ, ΠΑΡ 20:30 (80')
Performing Biography - Λία Χαράκη |
Associate Artist Residence Scheme |
Επί Σκηνής Π

Στην 3η έκδοση του Προγράμματος Συν-εργαζόμεν@ Καλλιτέχν@, το Θέατρο Ριάλτο επιλέγει τη δημιουργό Λία Χαράκη. Ανάμεσα στις δράσεις του Προγράμματος, περιλαμβάνεται μία σειρά εργαστηρίων που θα εξερευνήσει το αυτοβιογραφικό solo ως είδος. Σύντομα soli των συμμετεχόντων θα παρουσιαστούν στη σκηνή του Ριάλτο. €5

26 - 30 ΔΕΥ - ΠΑΡ @ Πλάτρες
Rialto Residency | Μιχάλης Κουλουμής Μ

Ο βιολιστής και συνθέτης Μιχάλης Κουλουμής είναι ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Rialto Residency 2023. Μέσα από τη σύμπραξη 12 νέων ταλαντούχων Κύπριων μουσικών το Residency θα εστιάσει στην ερμηνεία του υφιστάμενου ρεπερτορίου, καθώς και τη σύνθεση νέας κυπριακής μουσικής. Με τη συνεργασία του Κ.Σ. Πλατρών.

27 ΤΡΙ 20:30 (45')
Migrena2x2 | Yotam Peled* Χ

Μία υβριδική σόλο περφόρμανς που εκτυλίσσεται σε έναν υπερρεαλιστικό χώρο φτιαγμένο από θραύσματα μνήμης, που μετατρέπει την αιώρηση και τον χειρισμό αντικειμένων σε κίνηση. Μία αφηρημένη, σύγχρονη ερμηνεία της βιβλικής ιστορίας του Ιωνά που εγκιβωτίζει την έννοια της προφητείας διερευνώντας το υποσυνείδητο, αντιμέτωπη με τραύματα και φαντασίες.

29 ΠΕΜ 20:30 (60')
Forever | Tabea Martin* **8+** Χ

Τι πιστεύουν τα παιδιά για τη ζωή και τον θάνατο; Συνεντεύξεις, παιχνίδια και εργαστήρια, πυροδότησαν ιδέες, κεντρίζοντας τη φαντασία παιδιών 8 έως 12 ετών γύρω από το ζήτημα. Το υλικό που προέκυψε μεταφράστηκε από πέντε επαγγελματίες χορευτές σε ένα εικαστικό, γεμάτο συναίσθημα ταξίδι που θέτει το ερώτημα: τι θα συνέβαινε αν ζούσαμε όλοι αιώνια;

***Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου 2023**

Διοργάνωση: Υφυπουργείο Πολιτισμού (Τμήμα Νεότερου και Σύγχρονου Πολιτισμού) και Θέατρο Ριάλτο.
Εισιτήρια: **€8** (€30 για όλες οι παραστάσεις)

@Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας:
A line, a gaze, a horizon - Alexandra Waierstall (14/6) & *Lamenta* | Siamese Cie / Koen Augustijnen & Rosalba Torres Guerrero (19/6)

www.rialto.com.cy

Design: Nasia Demetriou, nasiademetriou.com

Αρση εμποδίων για να «τρέξουν» οι επενδύσεις την επόμενη 4ετία

Μέτρα αύξησης του εργατικού δυναμικού, μείωση γραφειοκρατίας

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Η Ευρ. Επιτροπή προτείνει η αύξηση των «καθαρών πρωτογενών δαπανών» το 2024 να μην υπερβαίνει το 2,6%.

Μια περίοδο ισχυρής ανάπτυξης, με μοχλό τις επενδύσεις τόσο από το Ταμείο Ανάκαμψης όσο και από το εξωτερικό, θεωρούν στο οικονομικό επιτελείο της απελθούσας κυβέρνησης ότι θα μπορούσε να αποτελέσει η ερχόμενη τετραετία, και προς τον σκοπό αυτό σχεδιάζουν παρεμβάσεις για την άρση των υφιστάμενων επενδυτικών εμποδίων και τη διευκόλυνση των σχετικών πρωτοβουλιών.

Οι παρεμβάσεις είναι κυρίως θεσμικού χαρακτήρα, με σχετικά μικρό δημοσιονομικό κόστος, καθώς οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες που θα ισχύσουν στην Ε.Ε. δεν επιτρέπουν χαλάρωση και οι φοροελαφρύνσεις δεν είναι πλέον στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων. Ως υπ' αριθμόν ένα εμπόδιο για την πραγματοποίηση, αλλά και την υποστήριξη στη συνέχεια, των επενδύσεων κατονομάζουν τα στελέχη αυτά την έλλειψη εργατικού δυναμικού. Ετσι, αναφέρουν ότι θα δοθούν κίνητρα ή θα αρθούν αντικίνητρα για την προσέλκυση στο εργατικό δυναμικό γυναικών και νέων, των οποίων η συμμετοχή είναι χαμηλή. Μεταξύ άλλων αναφέρουν ότι στην κατεύθυνση αυτή σχεδιάζεται εξορθολογισμός των επιδομάτων, ώστε να μην αποτελούν αντικίνητρο για εργασία, αλλά και παρεμβάσεις για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και για τον προσανατολισμό της τεχνικής εκπαίδευσης σε κλάδους που έχουν ζήτηση. Η περαιτέρω ψηφιοποίηση του κράτους αποτελεί επίσης προτεραιότητα, η οποία συνδέεται μάλιστα με τη μετάβαση από τη «μαύρη» στην «άσπρη» οικονομία, όπως αναφέρουν.

Στο μέτωπο της φοροδιαφυγής η κατάσταση παραμένει ανεξέλεγκτη και τα κυβερνητικά στελέχη υποστηρίζουν ότι θα δοθεί έμφαση με τρία βήματα που εκτιμούν ότι θα φέρουν σημαντικά αποτελέσματα: μετά τη σύνδεση των POS με τις ταμειακές μηχανές και με τα ηλεκτρονικά συστήματα της ΑΑΔΕ, το επόμενο βήμα είναι η καθιέρωση του ηλεκτρονικού δελτίου αποστολής online, με χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης, και στη συνέχεια του ηλεκτρονικού τιμολογίου, που ήδη προχωρεί στον δημόσιο και θα επεκταθεί και στον ιδιωτικό τομέα. Θα αναζητηθούν και άλλα εργαλεία για τον έλεγχο της φοροδιαφυγής στους ελεύθερους επαγγελματίες, σημειώνουν τα ίδια στελέχη. Βασικός στόχος της επόμενης τετραετίας είναι, εξάλλου, η αύξηση του μέσου μεγέθους της ελληνικής επιχείρησης, κάτι στο οποίο εκτιμάται ότι θα συμβάλουν ο έλεγχος της φοροδιαφυγής αλλά και πρόσθετα εργαλεία που θα αναπτυχθούν.

Η οικονομία ανοίγεται σε τομείς που είχαν εγκαταλειφθεί, όπως ο γεωργικός, με επενδύσεις 1-1,5 δισ. από το Ταμείο Ανάκαμψης. Αναγέννηση παρατηρείται σταδιακά και στη βιομηχανία, με πρωτοπόρο τη φαρμακοβιομηχανία, αλλά και στα ναυπηγεία, ενώ υπάρχει άνθηση των startups στην τεχνολογία.

Ο στόχος της κυβέρνησης είναι οι ετήσιες επενδύσεις να φτάσουν στο 22% του ΑΕΠ, από 15% περίπου σήμερα. Αυτό, βεβαίως, προϋποθέτει ετήσιο ρυθμό αύξησης επενδύσεων 15%-20% για να επιτευχθεί σε τέσσερα χρόνια. Τα στελέχη του απελθόντος οικονομικού επιτελείου υποστηρίζουν ότι η χώρα αποτελεί ελκυστικό προορισμό των επενδυτών για γεωπολιτικούς λόγους, αλλά και λόγω πολιτικής σταθερότητας και λόγω του γεγονότος ότι έχει μια από τις πιο μεταρρυθμιστικές κυβερνήσεις στην Ε.Ε. Σημειώνουν ότι ήδη η οικονομία ανοίγεται σε τομείς που είχαν εγκαταλειφθεί, όπως ο γεωργικός, με επενδύσεις 1-1,5 δισ. από το Ταμείο Ανάκαμψης, ενώ ο τουρισμός αλλάζει πρόσωπο στρεφόμενος στην ποιότητα, στη διάρκεια και στην προσφορά μόνιμης κατοικίας. Στην ενέργεια, συνεχίζουν οι ίδιες πηγές, αναμένεται πλήθος μεγάλων επενδύσεων και η χώρα θα πάψει πλέον να είναι εξαρτημένη από τις εισαγωγές, ιδίως καθώς θα αναπτύσσεται ο τομέας της αποθήκευσης, με μπαταρίες. Σημειώνουν επίσης ότι παρατηρείται σταδιακά μια αναγέννηση της βιομηχανίας, με πρωτοπόρο τη φαρμακοβιομηχανία, αλλά και των ναυπηγείων, ενώ υπάρχει άνθηση των startups στην τεχνολογία αλλά και των κινηματογραφικών παραγωγών (για τις οποίες πάντως θα εξορθολογιστούν τα κίνητρα που έχουν δοθεί). Θεωρούν ακόμη ότι ο τομέας των ακινήτων έχει αλλάξει χαρακτήρα σε σύγκριση με το παρελθόν, καθώς ένα μέρος τους έχει πιο επενδυτικό χαρακτήρα και απευθύνεται σε μη μονίμους κατοίκους.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας

Οι συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την περασμένη εβδομάδα, προς την Ελλάδα ορίζουν ότι η αύξηση των «καθαρών πρωτογενών δαπανών» το 2024 δεν πρέπει να υπερβεί το 2,6%. Οι «καθαρές πρωτογενείς δαπάνες» είναι ένα καινούργιο μέτρο δημοσιονομικής συμμόρφωσης, που περιλαμβάνεται στην πρόταση της Κομισιόν για το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας και δοκιμάζεται για πρώτη φορά μέσω των συστάσεών της για το 2024, αφού το Σύμφωνο αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή από το 2025. Οι καθαρές πρωτογενείς δαπάνες είναι οι δαπάνες γενικής κυβέρνησης, αφαιρουμένων των τόκων, των εσόδων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ενωση (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης κ.τ.λ.) και ενδεχόμενων νέων μόνιμων μέτρων στην πλευρά των εσόδων. Στην περίπτωση της Ελλάδας υπολογίζεται ότι το σχετικό ποσό ανέρχεται το 2024 σε 95 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου, οπότε η επιτρεπόμενη αύξηση δαπανών 2,6% είναι περίπου 2,5 δισ. ευρώ.

Στο οικονομικό επιτελείο υποστηρίζουν ότι παγίως απαιτούνται πρόσθετες δαπάνες 1 δισ. ευρώ περίπου, λόγω π.χ. πληθωρισμού, αύξησης τιμής υλικών του Δημοσίου, αύξησης καυσίμων κ.τ.λ. Το πρόγραμμα της Ν.Δ. περιλαμβάνει επιπλέον δαπάνες 1,3 δισ. ευρώ τον πρώτο χρόνο, μεταξύ των οποίων η αύξηση των συντάξεων και των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, επομένως καλύπτεται οριακά το περιθώριο που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Αυτό που έχει σημασία, όμως, είναι ότι το νέο μέτρο, των καθαρών πρωτογενών δαπανών, δεν αφήνει περιθώρια για πρόσθετες δαπάνες σε περίπτωση «δημοσιονομικού χώρου» που θα προέλθει από τη συγκυρία, όπως π.χ. μια καλή πορεία του τουρισμού. Ενδεχόμενα τέτοια έκτακτα έσοδα πρέπει να διατεθούν για τη βελτίωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος, δηλαδή για μεγαλύτερο πρωτογενές πλεόνασμα.

Ισχύει όμως και το αντίστροφο: δηλαδή σε μια ενδεχόμενη αρνητική συγκυρία δεν θα απαιτηθεί να στραγγαλίσει η κυβέρνηση την οικονομία και να μειώσει υπερβολικά τις δαπάνες για να πετύχει τους στόχους. Το μέτρο υπηρετεί αντικυκλική λογική, όπως σημειώνεται. Βεβαίως, στην πράξη θα υπάρχουν διαπραγματεύσεις και προσαρμογές.

Αγωνία για το πώς θα βγάλουμε τον χειμώνα χωρίς επιδοτήσεις ρεύματος

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Με το βλέμμα στον καιρό η επόμενη κυβέρνηση για τις τιμές αερίου.

Το πώς θα βγει ο φετινός χειμώνας χωρίς επιδοτήσεις στο ρεύμα και στο φυσικό αέριο είναι ένα από τα καυτά ζητήματα που θα χρειαστεί να διαχειριστεί ο νέος υπουργός Ενέργειας και συνολικότερα η κυβέρνηση που θα προκύψει από τις εθνικές εκλογές της 25ης Ιουνίου. Ενα επίσης από τα ζητήματα που θα απασχολήσουν άμεσα είναι αυτό της ενεργειακής επάρκειας, καθώς θα αναλάβουν καθήκοντα εν μέσω θέρους που η ζήτηση αυξάνεται κατακόρυφα λόγω των αναγκών για ψύξη.

Αυτή είναι και η μεγάλη αγωνία του υπηρεσιακού υπουργού Ενέργειας Παντελή Κάπρου, με τη βαθιά γνώση και εμπειρία του ενεργειακού γίγνεσθαι στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Ο παράγοντας που θα κρίνει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των δύο αλληλένδετων αυτών ζητημάτων είναι σε μεγάλο βαθμό ο καιρός, κατά κοινή ομολογία των αρμόδιων αρχών. Ο... στρατηγός καιρός θα κρίνει συνολικότερα την πορεία των τιμών φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη, και καταγράφεται και επισήμως από την Κομισιόν και τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας (IEA) ως η βασική αβεβαιότητα για το επόμενο διάστημα. Αλλωστε ο ήπιος χειμώνας πέρυσι αποδείχθηκε ο ισχυρότερος σύμμαχος στη μάχη για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης. Από τα 53 δισ. κ.μ. φυσικού αερίου που εξοικονόμησε συνολικά η Ευρώπη το διάστημα Αυγούστου 2022 - Μαρτίου 2023 στο πλαίσιο των μέτρων μείωσης της ζήτησης, τα 18 δισ. κ.μ. αερίου, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αρμόδιων ευρωπαϊκών αρχών, οφείλονται στις ευνοϊκές καιρικές συνθήκες.

Θα σταθεί και φέτος σύμμαχος ο καιρός; «Δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι η φύση θα κάνει ξανά ένα τέτοιο δώρο», προειδοποίησε χαιρέκακα προσφάτως η Gazprom, και αυτό το ξέρουν και στην Ευρώπη. Η Κομισιόν στις εαρινές προβλέψεις της, παρότι εκτιμά ότι οι τιμές φυσικού αερίου το 2023/2024 θα σταθεροποιηθούν λίγο πάνω από τα 50 ευρώ/MWh, επισημαίνει την αβεβαιότητα των καιρικών συνθηκών.

Ο συνδυασμός ενός πολύ θερμού καλοκαιριού, που θα «κάψει» σημαντικό μέρος των αποθεμάτων φυσικού αερίου, με έναν ψυχρό χειμώνα είναι το κακό σενάριο που μπορεί να προκαλέσει μια νέα εκτίναξη των τιμών μετά πολλούς μήνες συνεχούς αποκλιμάκωσης, σύμφωνα με την Ε.Ε.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για την Ελλάδα τα πράγματα θα είναι δύσκολα ακόμη και στην περίπτωση που οι τιμές κινηθούν στα επίπεδα των 50 ευρώ/MWh, και αυτό γιατί καλείται να εγκαταλείψει το πολύτιμο εργαλείο των επιδοτήσεων, μέσω των οποίων απορρόφησε το 2022 το 50% των αυξήσεων στο φυσικό αέριο και έως και το 90% των αυξήσεων στην ηλεκτρική ενέργεια, διασφαλίζοντας για τα ελληνικά νοικοκυριά από τις χαμηλότερες τιμές ρεύματος στην Ευρώπη. Η υψηλή εξάρτηση από το φυσικό αέριο στο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής καθιστά την ελληνική οικονομία ιδιαίτερα ευαίσθητη στις διακυμάνσεις των τιμών, εκτιμά η Κομισιόν.

Η χονδρεμπορική αγορά ηλεκτρισμού της Ελλάδας ήταν το 2022 μια από τις ακριβότερες αγορές της Ευρώπης, μετά την Ιταλία και τη Μάλτα, και η ακριβότερη στο τέταρτο τρίμηνο του έτους με την υποχώρηση της τιμής του φυσικού αερίου. Η Ε.Ε. στην έκθεσή της για την ελληνική οικονομία συνιστά κατάργηση των οριζόντιων επιδοτήσεων από το φθινόπωρο και μέχρι το τέλος του 2023 και για τους ευάλωτους καταναλωτές, ώστε οι διαθέσιμοι πόροι να κατευθυνθούν στη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος.

Σε περίπτωση εκτίναξης των τιμών, οι επιδοτήσεις μπορεί να επανέλθουν, αλλά μόνο για τους ευάλωτους καταναλωτές. Αν και οι τιμές έχουν υποχωρήσει σημαντικά από τα υψηλά επίπεδα των 279 ευρώ/MWh του 2022 και το ρεκόρ των 414 ευρώ/MWh της 14ης Δεκεμβρίου, κινούνται σε πολύ υψηλότερα από τα προ κρίσης επίπεδα (40-50 ευρώ/MWh) και συγκεκριμένα στα 108,21 ευρώ/MWh τον Μάιο και στα 140,55 ευρώ/MWh στο πεντάμηνο.

Η συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση της τιμής του φυσικού αερίου, στα 25,49 ευρώ στα προθεσμιακά συμβόλαια του Ιουνίου και στα 44 ευρώ τον χειμώνα του 2023 στο TTF της Ολλανδίας, είναι ένας καλός οιωνός και για τις τιμές ηλεκτρικού ρεύματος, αφού μπορεί να τις οδηγήσει στα προ κρίσης επίπεδα. Πιθανή εκτίναξη λόγω καιρικών συνθηκών, ωστόσο, θα πιέσει σημαντικά τους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών, που θα πρέπει να αποπληρώσουν υψηλούς λογαριασμούς χωρίς επιδοτήσεις, και πολιτικά τη νέα κυβέρνηση, που σύμφωνα με κάποιες εκτιμήσεις θα πρέπει να ξεκινήσει από νωρίς έναν κύκλο διαπραγματεύσεων με την Κομισιόν για να διασφαλίσει κάποιου είδους στήριξη.

Το ζήτημα της επάρκειας δεν ανησυχεί ιδιαίτερα, αφού το σύστημα θα είναι ενισχυμένο φέτος με επιπλέον 1.500 MW από τη νέα λιγνιτική μονάδα Πτολεμαΐδα V (660 MW) της ΔΕΗ και τη νέα μονάδα φυσικού αερίου της Mytilineos στη Βοιωτία (826 MW), αλλά και επιπλέον ισχύ ΑΠΕ 1.000 MW από πέρυσι. Σε ικανοποιητικά επίπεδα βρίσκονται και τα υδάτινα αποθέματα στους ταμιευτήρες των υδροηλεκτρικών μονάδων της ΔΕΗ.

Οι δύο φόβοι

Στον ΑΔΜΗΕ, ωστόσο, ανησυχούν για δύο λόγους: Ο πρώτος προέρχεται από μια πιθανή άνοδο των τιμών ρεύματος στις γειτονικές χώρες λόγω προβλημάτων που η ξηρασία μπορεί να προκαλέσει στην παραγωγή πυρηνικών και υδροηλεκτρικών μονάδων, κάτι που μπορεί να κατευθύνει την εγχώρια παραγωγή σε εξαγωγές.

Ο δεύτερος λόγος είναι η εξάντληση των αποθεμάτων σε νερό και λιγνίτη σε περίπτωση ενός πολύ θερμού καλοκαιριού, που μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα επάρκειας τον χειμώνα. Ενας ψυχρός χειμώνας, σε συνδυασμό με μια πιθανή νέα στενότητα της αγοράς LNG που μπορεί να προκαλέσει η αύξηση της ζήτησης από την Κίνα ή η υποκατάσταση λόγω ξηρασίας πυρηνικής και υδροηλεκτρικής παραγωγής στην Ευρώπη από μονάδες φυσικού αερίου, θα δυσκολέψει τη διαχείριση τόσο της επάρκειας όσο και των τιμών, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά πανευρωπαϊκά.

Δεν εγκαταλείπουν εύκολα τις πληρωμές με μετρητά οι Ελληνες καταναλωτές

Το 2022 το 33% των συναλλαγών έγινε με κάρτα, καλύπτοντας το 43% της συνολικής αξίας των αγορών.

Παρά την ψηφιοποίηση της οικονομίας και την άνοδο των ηλεκτρονικών συναλλαγών, οι Ελληνες συγκριτικά με άλλες χώρες της Ε.Ε. φαίνεται ότι ακόμη προτιμούν τα μετρητά. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η χώρα μας καταγράφει θεαματικούς ρυθμούς αύξησης των συναλλαγών με κάρτες και συνολικά των ηλεκτρονικών πληρωμών και μάλιστα από τους υψηλότερους στην Ε.Ε. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΚΤ, οι πληρωμές με κάρτα διαμορφώνονται στο 33% με βάση τον αριθμό των συναλλαγών και στο 43% όσον αφορά την αξία τους. Ενα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο το οποίο προκύπτει από την πρόσφατη έκθεση της ΤτΕ είναι ότι έχει μειωθεί η μέση αξία ανά συναλλαγή, κυρίως στις συναλλαγές με χρεωστικές κάρτες, σε 49 ευρώ, από 50 ευρώ το 2021.

Με βάση τα στοιχεία, ο συνολικός αριθμός συναλλαγών με κάρτες πληρωμών το 2022 ανήλθε σε 1,930 δισ., από 1,658 δισ. το 2021, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 16%.

Οι χρεωστικές κάρτες αποτελούν το κύριο υποκατάστατο της χρήσης μετρητών, με ποσοστιαία συμμετοχή 92% στον συνολικό αριθμό συναλλαγών με όλα τα είδη καρτών πληρωμών. Ο αριθμός των συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες ανήλθε σε 154 εκατ., από 135 εκατ. το 2021, αυξημένος κατά 14%. Οι πιστωτικές κάρτες συμμετείχαν κατά 8% στον συνολικό αριθμό συναλλαγών.

Ο συνολικός αριθμός συναλλαγών με κάρτες πληρωμών το 2022 ανήλθε σε 1,930 δισ., από 1,658 δισ. το 2021.

Πάντως, σε αρκετές χώρες η πλειονότητα των πληρωμών στα σημεία αγοράς προϊόντων (καταστήματα κ.λπ.) το 2022 εξακολούθησε να γίνεται με μετρητά. Τα υψηλότερα μερίδια ως προς τον αριθμό των πληρωμών αυτών παρατηρήθηκαν στη Μάλτα (77%), στη Σλοβενία (73%), στην Αυστρία (70%) και την Ιταλία (69%) και ως προς την αξία των πληρωμών στη Μάλτα (65%), στη Λιθουανία (61%) και τη Σλοβενία (59%). Οι πληρωμές με κάρτα ήταν η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη μέθοδος για αγορές σε καταστήματα και υπηρεσίες το 2022 σε τέσσερις χώρες της ζώνης του ευρώ: τη Φινλανδία (70%), την Ολλανδία (67%), το Λουξεμβούργο (52%) και το Βέλγιο (48%). Στην Εσθονία, το μερίδιο των πληρωμών με κάρτα ήταν σχεδόν το ίδιο με το μερίδιο των πληρωμών με μετρητά (και οι δύο 46%). Βέβαια, η χρήση μετρητών περιορίζεται χρόνο με τον χρόνο και ήδη οι τελωνειακές αρχές έχουν θέσει περιορισμούς ως προς τα χρήματα που μπορεί να έχει κάποιος μαζί του ταξιδεύοντας. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, κάθε φυσικό πρόσωπο που εισέρχεται ή εξέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ενωση και μεταφέρει μετρητά πάνω από 10.000 ευρώ, δηλώνει το ποσό αυτό στις αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών. Εάν το ποσό είναι μικρότερο των 10.000 ευρώ, δεν είναι υποχρεωμένο να το δηλώσει. Στην Ελλάδα, ο έλεγχος διακίνησης ρευστών διαθεσίμων έχει εκχωρηθεί στις τελωνειακές αρχές.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Λείπουν 100.000 κατοικίες από την αγορά

Μειώνεται κάθε χρόνο η προσφορά στέγης, έχει φρενάρει η ανέγερση νέων οικοδομών, πολλά τα σπίτια που παραμένουν κλειστά

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ελλειμμα, που σύμφωνα με ορισμένους επαγγελματίες της κτηματαγοράς υπολογίζεται σε πάνω από 100.000 κατοικίες, παρουσιάζει η αγορά κατοικίας, με αποτέλεσμα η προσφορά να αδυνατεί να καλύψει τη ζήτηση τόσο για αγορά όσο και για ενοικίαση ποιοτικών ακινήτων. Ταυτόχρονα, αυτό το έλλειμμα τροφοδοτεί και ένα «ράλι» τιμών, το οποίο με τη σειρά του καθιστά όλο και πιο δύσκολη την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των νοικοκυριών. Αυτή η πραγματικότητα είναι εμφανής με την περίπτωση του προγράμματος «Σπίτι Μου», που παρέχει χαμηλότοκα δάνεια σε 10.000 νέους ηλικίας έως 39 ετών, προκειμένου να αποκτήσουν ακίνητα αξίας έως 200.000 ευρώ, επιφάνειας έως 150 τ.μ. και ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών.

Βάσει των σχετικών αναφορών, παρότι έχουν ήδη εγκριθεί πάνω από 1.500 αιτήσεις δανειοδότησης, μέσα σε διάστημα 45 ημερών (από τις 3 Απριλίου έως τις 15 Μαΐου), υποβλήθηκαν σχεδόν 30.000 αιτήσεις από ενδιαφερομένους, με αποτέλεσμα η κυβέρνηση να μελετάει ήδη την επέκταση του προγράμματος, ανάλογα φυσικά και με το εκλογικό αποτέλεσμα. Από την άλλη πλευρά, η προσφορά κατάλληλων κατοικιών είναι πολύ χαμηλότερη. Σε πρόσφατη έρευνα που πραγματοποίησε ο Σύλλογος Μεσιτών Αθηνών - Αττικής, από τις 45.000 αναρτημένες αγγελίες πώλησης κατοικιών από τα μέλη του συλλόγου, μόλις οι 10.674 αφορούν επιλέξιμα ακίνητα για το πρόγραμμα, στοιχείο το οποίο καταδεικνύει τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι ενδιαφερόμενοι να εντοπίσουν το σπίτι της αρεσκείας τους.

Η συνολική προσφορά το 2022 υποχώρησε κατά 7.727 κατοικίες σε σύγκριση με το τέλος του 2021.

Την ίδια στιγμή, συνολικά στην αγορά κατοικίας η προσφορά βαίνει σταθερά μειούμενη. Με βάση τα στοιχεία της «Χρυσής Ευκαιρίας», που συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο όγκο ηλεκτρονικών αγγελιών ακινήτων, στο κέντρο της Αθήνας η συνολική προσφορά το 2022 υποχώρησε κατά 7.727 κατοικίες, με τον συνολικό διαθέσιμο αριθμό να περιορίζεται σε 69.971 ακίνητα, από τα 77.698 στο τέλος του 2021. Αυτή η πτώση κατά 10% καταδεικνύει και την αδυναμία που παρατηρείται στην αναπλήρωση του αποθέματος των κατοικιών που πωλούνται.

Σύμφωνα με τον κ. Μιχάλη Καλογιαννάκη, επικεφαλής του μεσιτικού γραφείου TOPOS ΙΚΕ, «οι βασικοί λόγοι για τους οποίους περιορίζεται η προσφορά κατοικιών, ιδίως μεταχειρισμένων, οφείλεται κατ' αρχάς στο ότι υπάρχουν πολλά σπίτια που παραμένουν κλειστά. Πολλά ακίνητα είναι παλιά και απαιτούν σημαντικές ανακαινίσεις προκειμένου να καταστούν και πάλι λειτουργικά κι επομένως να βρεθούν σε κατάσταση κατάλληλη για πώληση».

Κατά τον ίδιο, ακόμη ένας λόγος είναι η πολυϊδιοκτησία, κάτι που παρατηρείται ιδίως στα διαμερίσματα του κέντρου της Αθήνας.

Με δεδομένη την ύπαρξη πολλών κληρονόμων που συχνά διαφωνούν μεταξύ τους, ένας σημαντικός όγκος ακινήτων παραμένει εκτός αγοράς. Ο τρίτος και σημαντικός λόγος, σύμφωνα με τον κ. Καλογιαννάκη, είναι το ότι πλέον πολλοί ιδιοκτήτες προτιμούν να εκμισθώνουν παρά να πωλούν τα ακίνητά τους. «Η ενοικίαση είναι πλέον ιδιαίτερα επικερδής λόγω της αύξησης των ενοικίων, με αποτέλεσμα πολλοί ιδιοκτήτες να προτιμούν αυτή την επιλογή αντί της πώλησης, κάτι που δεν συνέβαινε στο παρελθόν», τονίζει ο κ. Καλογιαννάκης.

Με βάση τα στοιχεία που επεξεργάστηκε το Ινστιτούτο για την Ερευνα και την Κοινωνική Αλλαγή Eteron, «η Ελλάδα έχει ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά κενών κατοικιών στην Ευρώπη, με μεγάλες συγκεντρώσεις στα αστικά κέντρα. Το 2011 το ποσοστό των κενών κατοικιών στον Δήμο Αθηναίων ήταν 31%, στον Δήμο Πειραιά 28% και στον Δήμο Θεσσαλονίκης 28,2%. Ο αριθμός κενών διαμερισμάτων στην περιοχή της Αττικής αυξήθηκε κατά 77% το 2011 συγκριτικά με το 2001, ενώ μόνο στον Δήμο Αθηναίων τα κενά διαμερίσματα έφθασαν τις 132.000. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού κενών κατοικιών σε κεντρικές περιοχές των πόλεων αλλά και η μη αξιοποίηση των διαθέσιμων κτιριακών πόρων είναι σκανδαλώδης, σε μια περίοδο όξυνσης των στεγαστικών προβλημάτων», σημειώνεται χαρακτηριστικά.

Σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της κυβέρνησης, όπως αυτά έχουν δημοσιοποιηθεί από τον υπ. Επικρατείας Ακη Σκέρτσο, 750.000 ακίνητα δηλώνονται στην ΑΑΔΕ ως κενά/κλειστά. Σύμφωνα με την ανάλυση του Eteron, οι βασικότεροι λόγοι που συμβαίνει αυτό είναι επειδή οι ιδιοκτήτες τους π.χ. δεν θέλουν να επιβαρυνθούν με τυχόν προβλήματα που σχετίζονται με την ενοικίαση (κακή συνεργασία με ενοικιαστές, κακοπληρωτές, ανάγκες συντήρησης κ.τ.λ.) ή ανήκουν σε πολλούς κληρονόμους. Επίσης, πολλά από αυτά τα ακίνητα δεν μπορούν να ενοικιαστούν επειδή βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση και οι ιδιοκτήτες τους αδυνατούν ή δεν θέλουν να επενδύσουν τα απαιτούμενα χρήματα για τη συντήρηση ή την επισκευή τους.

Την ίδια στιγμή, αισθητά περιορισμένη είναι και η είσοδος νεόδμητων κατοικιών στην αγορά, κάτι που επίσης δεν ίσχυε τα χρόνια πριν από την οικονομική κρίση.

Για παράδειγμα, κατά τη δεκαετία 1998-2008 οι νέες οικοδομικές άδειες (ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα) ανήλθαν σε 460.204 συνολικά, με το απόγειο να καταγράφεται το 2005 όταν «έπεσαν» στην αγορά 56.342 νέα ακίνητα.

Στον αντίποδα, κατά τη δεκαετία 2012-2022 οι νέες οικοδομές δεν ξεπέρασαν τις 71.539. Για σειρά ετών οι νέες κατασκευές δεν ξεπερνούν τις 5.000 κατ' έτος, ενώ την τελευταία διετία σημειώθηκε σημαντική βελτίωση με σχεδόν 10.000 νέες άδειες ετησίως. Ασφαλώς όμως αυτά τα ακίνητα δεν επαρκούν για να καλύψουν τη ζήτηση, ενώ διατίθενται και σε τιμές που ξεπερνούν τις 3.000 ευρώ/τ.μ. (συχνά πάνω και από τις 4.000 ευρώ/τ.μ.), είναι δηλαδή απαγορευτικά για τη συντριπτική πλειονότητα των υποψήφιων αγοραστών.

Ακόμη ένας λόγος που έχει περιορίσει την προσφορά κατοικιών είναι και ο όγκος των κόκκινων δανείων, που αφορά κατά βάση τα ακίνητα τα οποία αποκτήθηκαν την περίοδο 1995-2010. Ο αριθμός τους υπολογίζεται σε 45.000 πανελλαδικά, εκ των οποίων περίπου 10.000 έχουν αποκτηθεί από τις τράπεζες και τις εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων. Αυτά τα ακίνητα καθυστερούν χαρακτηριστικά να διατεθούν στην αγορά, επιδεινώνοντας το πρόβλημα.

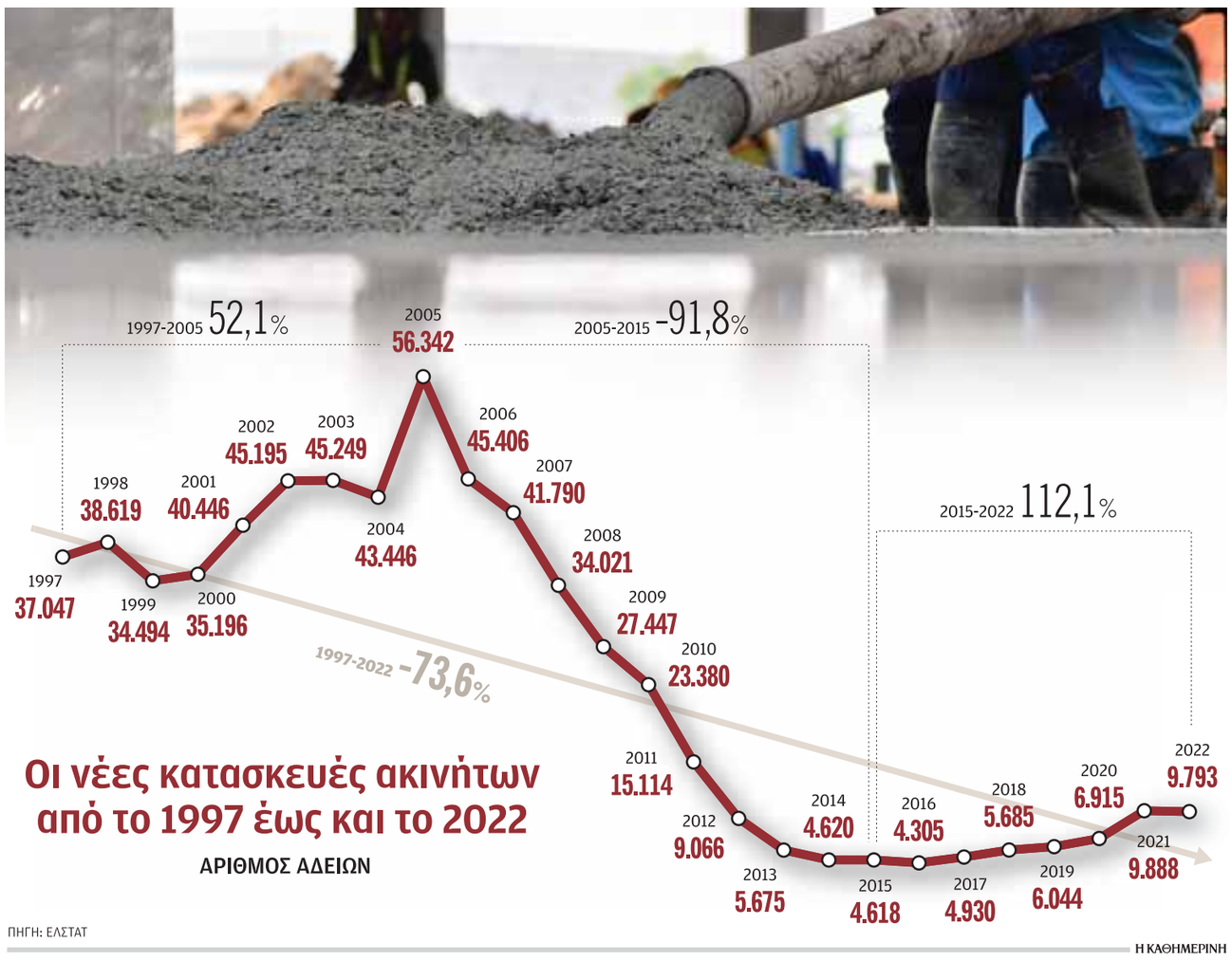

Αξιοποίηση κενών ακινήτων

Η χάραξη μιας νέας στεγαστικής πολιτικής φαίνεται πως θα αποτελέσει έναν από τους στόχους της επόμενης κυβέρνησης, ιδίως εφόσον προχωρήσει και ο σχεδιασμός για τη δημιουργία αυτόνομου υπουργείου Στεγαστικής Πολιτικής. Στο επίκεντρο θα βρεθεί η εκ του μηδενός δημιουργία ενός μοντέλου στεγαστικής πολιτικής που θα είναι αυτοχρηματοδοτούμενο και βιώσιμο, ώστε να μην εξαρτάται από τη διάθεση αναπτυξιακών πόρων ή από τον δημοσιονομικό χώρο κάθε χρονιάς. Επίσης, όπως ανέφερε σε πρόσφατη ανάλυση της διαΝΕΟσις ο κ. Αλέξης Πατέλης, επικεφαλής του οικονομικού γραφείου του πρωθυπουργού, «η αξιοποίηση των κενών κατοικιών είναι ένα κομβικό σημείο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων στέγασης. Αλλά είναι και η βέλτιστη πρακτική, δεδομένων των περιορισμών που εκ των πραγμάτων θα θέσει η κλιματική μετάβαση στο συνολικό κτιριακό απόθεμα. Η συγκράτηση των τιμών θα έρθει και από την ενεργοποίηση της προσφοράς», καταλήγει ο κ. Πατέλης.

Μάθιου Σέι, *πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής Ενωσης Λιανεμπορίου των ΗΠΑ*

Οι καταναλωτές επέστρεψαν στα εμπορικά καταστήματα

Ατού για το λιανεμπόριο το μοντέλο σχέσεων εργασίας που ισχύει στις ΗΠΑ

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

«Αφήνουμε τις επιχειρήσεις να δημιουργούν ελκυστικό περιβάλλον για τους εργαζομένους με προνόμια, μπόνους και άλλα κίνητρα και αυτοί επιλέγουν τι τους ταιριάζει. Εάν η αγορά είναι ανταγωνιστική και ανοιχτή, αυτά τα προνόμια θα αυξάνονται». Με αυτά τα λόγια ο κ. Μάθιου Σέι, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής Ενωσης Λιανεμπορίου των ΗΠΑ (National Retail Federation - NRF) υπεραμύνεται, μιλώντας στην «Κ», του μοντέλου των εργασιακών σχέσεων στον λιανεμπορικό κλάδο των ΗΠΑ, μοντέλο πολύ διαφορετικό από αυτό που ισχύει στην Ελλάδα και συνολικότερα στην Ευρώπη. Ο κ. Σέι, επικεφαλής της μεγαλύτερης λιανεμπορικής ένωσης στον κόσμο, βρέθηκε στην Αθήνα τις προηγούμενες ημέρες, προκειμένου να λάβει μέρος στην εαρινή συνάντηση της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ενώσεων Λιανικού Εμπορίου (Federation of International Retail Associations - FIRA), συνάντηση την οποία φιλοξένησε η Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ).

– Ποιες είναι οι νέες τάσεις στο λιανεμπόριο στις ΗΠΑ, αλλά και παγκοσμίως;

– Στη διάρκεια της πανδημίας οι καταναλωτές στράφηκαν από τις δαπάνες σε υπηρεσίες και εμπειρίες, στις δαπάνες για αγαθά. Στον κλάδο καταγράφηκε ιστορικό υψηλό στη ζήτηση και επίπεδα δαπανών μη βιώσιμα. Ο τζίρος του λιανεμπορίου αυξήθηκε κατά 7,7% το 2020, κατά 13,6% το 2021 και κατά 8% το 2022. Προ πανδημίας, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του λιανεμπορίου ήταν 3,6% και αναμένουμε οι πωλήσεις να επιστρέψουν στα προ πανδημίας επίπεδα. Αυτά που διαπιστώνουμε στις ΗΠΑ σε σχέση με τις συνήθειες των καταναλωτών είναι τα εξής: βάζουν σε προτεραιότητα την άνεση, την ευκολία, επιλέγουν να ψωνίζουν στα φυσικά καταστήματα, το ηλεκτρονικό εμπόριο επιστρέφει σε μακροπρόθεσμους ρυθμούς ανάπτυξης και τους απασχολεί ο πληθωρισμός, οι δαπάνες του δημοσίου και το έγκλημα. Στις ΗΠΑ εξακολουθούμε να βλέπουμε ένα δίπολο, μια διαφοροποίηση στις συνήθειες των νοικοκυριών ανάλογα με το εισόδημά τους. Τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα απομακρύνονται από την αγορά ειδών πολυτελείας καθώς το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού προορίζεται για τα τρόφιμα, το ενοίκιο και την ενέργεια. Επιπλέον, χρησιμοποιούν εκπτωτικά κουπόνια, στρέφονται στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και στα γενόσημα, ψωνίζουν προϊόντα σε προσφορά πιο συχνά και κάνουν λιγότερες επισκέψεις στα καταστήματα για ψώνια. Από την άλλη, τα νοικοκυριά με υψηλό εισόδημα εξακολουθούν να αγοράζουν είδη πολυτελείας, στρέφονται σε δαπάνες που έχουν σχέση με τις εμπειρίες, όπως είναι τα ταξίδια, η διασκέδαση.

Ρεκόρ δύο δεκαετιών για τον αριθμό φυσικών καταστημάτων στις ΗΠΑ το 2022.

– Εκτιμάτε ότι τα ηλεκτρονικά καταστήματα θα αντικαταστήσουν τελικά τα φυσικά καταστήματα;

– Τα μερίδια αγοράς του ηλεκτρονικού εμπορίου έφτασαν στο υψηλότερο σημείο στη διάρκεια της πανδημίας, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 20% των πωλήσεων. Το ηλεκτρονικό εμπόριο επιστρέφει τώρα σε μακροπρόθεσμους ρυθμούς ανάπτυξης και αντιπροσωπεύει περίπου το 17% των πωλήσεων. Παρά την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, οι καταναλωτές δείχνουν ισχυρή προτίμηση για άνεση, επιλέγοντας να ψωνίζουν από διάφορα κανάλια. Τα ψώνια στο φυσικό κατάστημα παραμένει ζωτικής σημασίας κομμάτι της αγοραστικής εμπειρίας στις ΗΠΑ. Αποτέλεσμα: το τρίτο τρίμηνο του 2022 ο αριθμός των εμπορικών καταστημάτων στις ΗΠΑ έφτασε στο υψηλότερο σημείο των δύο τελευταίων δεκαετιών και πλέον. Το φυσικό κατάστημα δεν είναι μόνο ένας προορισμός για συναλλαγές. Μπορεί να είναι ένα μέρος όπου οι καταναλωτές αλληλεπιδρούν με τις μάρκες, γνωρίζουν προϊόντα και αποκτούν νέες αγοραστικές εμπειρίες.

Επιπλέον, πολλές παραγγελίες που πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά, διεκπεραιώνονται από τα φυσικά καταστήματα, καθιστώντας το φυσικό κατάστημα σημαντικό τμήμα του ψηφιακού οικοσυστήματος αγορών. Το 2022 οι Αμερικανοί λιανέμποροι ανακοίνωσαν ότι σχεδιάζουν να ανοίξουν περίπου 7.860 καταστήματα και να κλείσουν περίπου 1.680. Από τις αρχές του 2023 έως τώρα έχουν ανακοινώσει ότι θα ανοίξουν 2.925 καταστήματα και θα κλείσουν 2.585. Αυτό δείχνει ότι τα φυσικά καταστήματα έχουν καίρια σημασία για το αμερικανικό λιανεμπόριο.

– Εχει επηρεάσει η Μεγάλη Παραίτηση το λιανεμπόριο στις ΗΠΑ; Τι κάνετε για να αντιμετωπίσετε το πρόβλημα;

– Η αγορά εργασίας και οι μισθοί εξακολουθούν να είναι ισχυροί στις ΗΠΑ, όμως δεν υπάρχουν πολλοί υπάλληλοι διαθέσιμοι για να καλύψουν τις κενές θέσεις εργασίας στο λιανεμπόριο. Οι απολύσεις στον κλάδο είναι οι λιγότερες των τελευταίων 10 ετών. Οσοι εργάζονται στο λιανεμπόριο με καθεστώς πλήρους απασχόλησης είδαν τις ωριαίες αμοιβές τους να αυξάνονται κατά 16,1% το 2022 σε σύγκριση με το 2019. Βεβαίως, και πάλι εξακολουθούμε να έχουμε περί το ένα εκατομμύριο κενές θέσεις εργασίας στο λιανεμπόριο.

Τα πλεονέκτημα

– Η νομοθεσία για το λιανεμπόριο και ειδικά σε ό,τι αφορά το ωράριο λειτουργίας και τις σχέσεις εργασίας θεωρείται στην Ελλάδα και συνολικότερα στην Ευρώπη πιο «προστατευτική» σε σύγκριση με ό,τι ισχύει στις ΗΠΑ. Θεωρείτε ότι αυτό είναι κακό για τον ανταγωνισμό;

– Γενικότερα, η ελεύθερη ροή των κεφαλαίων και η δυνατότητα των εργοδοτών σε όλους τους κλάδους, συμπεριλαμβανομένου του λιανεμπορίου, να διατηρούν το εργατικό δυναμικό που χρειάζονται, είναι μεγάλο πλεονέκτημα του αμερικανικού καπιταλιστικού συστήματος. Αυτός ο δυναμισμός της αγοράς εργασίας αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα του οικονομικού μας συστήματος και κύριο παράγοντα της καλής απόδοσης της αμερικανικής οικονομίας. Μας αρέσει το δικό μας σύστημα! Οι εργαζόμενοι μπορούν να επιλέξουν μεταξύ διαφόρων ευκαιριών, να βρουν κάτι που ταιριάζει στις ανάγκες και τον τρόπο ζωής τους. Προσπαθούμε να έχουμε μια ισορροπημένη προσέγγιση σε ό,τι αφορά την εργατική νομοθεσία. Στις ΗΠΑ δεν έχουμε νομοθεσία που να λέει ότι οι ώρες εργασίας είναι 30 ή 40 την εβδομάδα ή ότι οι εργαζόμενοι θα δουλεύουν 6 ημέρες την εβδομάδα. Αφήνουμε τις επιχειρήσεις να δημιουργούν ελκυστικό περιβάλλον με προνόμια, μπόνους και άλλα κίνητρα, και οι εργαζόμενοι επιλέγουν. Εάν η αγορά είναι ανταγωνιστική και ανοιχτή, αυτά τα προνόμια θα αυξάνονται.

– Θα συστήνατε σε αμερικανικές λιανεμπορικές επιχειρήσεις να επενδύσουν στην Ελλάδα;

– Θα το έκανα. Βεβαίως, εξαρτάται και από τον υποκλάδο, είναι διαφορετικές οι ευκαιρίες για μια αλυσίδα σούπερ μάρκετ, για ένα πολυκατάστημα ή για μια άλλη κατηγορία.

Τα ψώνια στο φυσικό κατάστημα είναι ζωτικής σημασίας κομμάτι της αγοραστικής εμπειρίας στις ΗΠΑ, λέει ο Μάθιου Σέι.

Στη διάρκεια της πανδημίας οι καταναλωτές στράφηκαν από τις δαπάνες σε υπηρεσίες και εμπειρίες, στις δαπάνες για αγαθά. Ο τζίρος του λιανεμπορίου αυξήθηκε κατά 7,7% το 2020, κατά 13,6% το 2021 και κατά 8% το 2022.

Γιόχαν Σμιτς, *PwC Ελβετίας*

Η πράσινη μετάβαση φέρνει τεκτονικές αλλαγές στην αγορά εργασίας

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σε ένα περιβάλλον διαρκώς μεταβαλλόμενο, όπως το μεταπανδημικό, είναι βέβαιο πως κανείς δεν μπορεί να παραμείνει ανεπηρέαστος. Το τελευταίο διάστημα έχουμε γίνει όλοι μάρτυρες τεκτονικών αλλαγών σε διάφορους κλάδους και τομείς στον χώρο εργασίας, με την πράσινη μετάβαση και τη συνεπακόλουθη ανάγκη στρατηγικού μετασχηματισμού και καλλιέργειας κουλτούρας ευημερίας των ανθρώπων να βρίσκονται στις πρώτες θέσεις της λίστας των εταιρικών προτεραιοτήτων. Εφόσον τα παραπάνω υλοποιηθούν με επιτυχία, οι επιχειρήσεις όχι μόνο θα εξασφαλίσουν σημαντικά οικονομικά οφέλη για τις ίδιες, αλλά θα δουν τους εργαζομένους τους να επηρεάζονται θετικά προσφέροντας συγχρόνως στην κοινωνία συνολικά, ισχυρίζεται ο Γιόχαν Σμιτς, εταίρος στην PwC Ελβετίας με ειδικότητα στη Διαφορετικότητα, την Πολιτισμική Περιεκτικότητα και την Ισότητα και επικεφαλής των υπηρεσιών People & Sustainability για όλη την περιοχή της Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Ασίας.

– Ποιες είναι οι νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η αγορά εργασίας και πώς διαμορφώνεται το μεταπανδημικό τοπίο;

– Καθώς κυβερνήσεις και οργανισμοί μεταβαίνουν προς μια οικονομία μηδενικού αποτυπώματος, η διαδικασία αυτή μπορεί αφενός να δημιουργήσει τεράστιες ευκαιρίες και αφετέρου –αν δεν υλοποιηθεί σωστά– να επιφέρει τεράστιο περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό κόστος. Η μετάβαση αυτή, όμως, δεν είναι αποκλειστικά περιβαλλοντική και οι οργανισμοί καλούνται να συνυπολογίσουν στις αποφάσεις τους και τη βιωσιμότητα του ανθρώπινου στοιχείου.

– Πώς συνδέεται η πράσινη μετάβαση με την αγορά εργασίας και πώς μπορεί να εξασφαλιστεί η επιτυχία της;

– Είναι ξεκάθαρο ότι η μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικού αποτυπώματος συνοδεύεται από σημαντικές ανακατατάξεις και μετασχηματισμό σε επίπεδο ανθρώπινου δυναμικού και κοινωνιών. Ειδικά στην αγορά εργασίας, παρακολουθούμε νέες θέσεις να δημιουργούνται και παλαιότερες να καταργούνται. Οπως συμβαίνει σε κάθε μεταβατική διαδικασία, οι εμπλεκόμενοι θα ενδιαφερθούν ουσιαστικά για αυτήν μόνο εάν κατανοήσουν τα ουσιαστικά οφέλη της προτεινόμενης λύσης. Μόνον εφόσον αναπτυχθεί μια κουλτούρα βιωσιμότητας σε όλους τους κρίκους της αλυσίδας αξίας των επιχειρήσεων, θα είναι δυνατό να μιλάμε για μια επιτυχημένη διπλή μετάβαση (twin transition) στην οικονομία. Ανάμεσα στους κρίκους αυτούς περιλαμβάνονται οι εργαζόμενοι, οι συνεργάτες, οι προμηθευτές αλλά και οι τοπικές κοινωνίες, ενώ η υπεύθυνη στάση όλων επηρεάζει την επίτευξη των βιώσιμων στόχων.

Προτεραιότητες, συμμόρφωση με εργασιακά δικαιώματα, μέριμνα για ασφάλεια, ένταξη των ευάλωτων ομάδων και ίση αντιμοιβή για την ίδια εργασία.

– Πώς ορίζεται η κουλτούρα αυτή της ευημερίας των ανθρώπων;

– Είναι ο συνδυασμός των εργαζομένων, των επενδύσεων ανάπτυξης νέων δεξιοτήτων εργατικού δυναμικού αλλά και της εταιρικής ευθύνης των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται στις αρχές τού ότι οι άνθρωποι πρέπει να αντιμετωπίζονται με ηθική και ισοτιμία σε όλα τα στάδια του εργασιακού τους βίου, διασφαλίζοντας ότι έχουν ίση πρόσβαση σε ευκαιρίες. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις καλούνται να συνδυάσουν τα παραπάνω με τους επιχειρηματικούς τους στόχους, ούτως ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες όλων των εμπλεκόμενων μερών αλλά και να διαχειρίζονται τα επιχειρηματικά ρίσκα. Οι βασικοί πυλώνες της κουλτούρας αυτής είναι η εμπλοκή όλων των ενδιαφερομένων στη διαδικασία αυτή, ώστε αφενός να κατανοήσουν τον συγκεκριμένο στόχο και αφετέρου να λάβουν τα εργαλεία και τα κίνητρα προκειμένου να συνδράμουν στην επίτευξή του. Ταυτόχρονα, στην καρδιά της στρατηγικής αυτής βρίσκεται η διασφάλιση στόχων που σχετίζονται όχι απλά με τη διαφορετικότητα, αλλά κυρίως με την ισοτιμία και την ενσωμάτωση. Επιπλέον, ιδιαίτερα σημαντικοί πυλώνες για την επιτυχία της συγκεκριμένης στρατηγικής είναι η απαρέγκλιτη συμμόρφωση με τα εργασιακά δικαιώματα, η μέριμνα για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων, η ένταξη των ευάλωτων ομάδων στην απασχόληση αλλά και η ίση ανταμοιβή για την ίδια εργασία.

Παρατηρούμε ότι νέες θέσεις δημιουργούνται και παλαιότερες καταργούνται, σημειώνει ο Γιόχαν Σμιτς.

– Πώς μπορεί να επιτευχθεί ο στόχος της βιωσιμότητας για τους ανθρώπους;

– Για την επίτευξη του στόχου της βιωσιμότητας και για τους ανθρώπους της, πρέπει η εταιρεία να ορίσει πρώτα τη σχετική στρατηγική εξετάζοντας αρχικά την υφιστάμενη κατάσταση και θέτοντας συγκεκριμένους, μετρήσιμους στόχους μετάβασης για τα επόμενα χρόνια. Ολα αυτά πρέπει να αποτυπώνονται και να μπορούν να επικοινωνηθούν με κατανοητό τρόπο σε όλους τους εργαζομένους, συμβάλλοντας στη διαφάνεια, η οποία μπορεί από μόνη της να αποτελέσει μοχλό επιτάχυνσης των αναγκαίων αλλαγών. Εν συνεχεία, ο στρατηγικός μετασχηματισμός θα πρέπει να υλοποιηθεί έτσι ώστε να μην αποτελείται μόνο από περιορισμένες ή επιφανειακές λύσεις αλλά ουσιαστική αναβάθμιση του ρόλου του ανθρώπινου δυναμικού, τόσο εντός της εταιρείας όσο και στο εξωτερικό της περιβάλλον, εξασφαλίζοντας συγχρόνως την εμπλοκή όλων σε αυτή τη διαδικασία αλλαγής. Τέλος, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επικοινωνηθούν οι συγκεκριμένοι στόχοι και να συνδεθούν με την ευρύτερη στρατηγική και τις εταιρικές προτεραιότητες.

– Υπάρχει κάποια μεθοδολογία που ακολουθείτε ή προτείνετε, προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι;

– Για τη δημιουργία αξίας σε μακροπρόθεσμο επίπεδο ακολουθούμε ένα σχέδιο που ενσωματώνει τα κριτήρια ESG στο πλάνο ευημερίας των ανθρώπων μας. Συγκεκριμένα, το πρώτο βήμα αφορά την κατανόηση της άμεσης σύνδεσης των στόχων, που σχετίζονται με το ανθρώπινο δυναμικό, με τη στρατηγική και τις προτεραιότητες της εταιρείας. Το δεύτερο, με την αλλαγή στην κουλτούρα, η οποία θα διασφαλίσει τη βιωσιμότητα στην κατεύθυνση της ισότιμης μεταχείρισης, του σεβασμού των δικαιωμάτων και της ουσιαστικής συμπερίληψης. Το τρίτο βήμα αφορά τη συμμόρφωση των στόχων της στρατηγικής βιωσιμότητας με όλες τις ευρωπαϊκές και εθνικές υποχρεώσεις, που σχετίζονται με την ίση αμοιβή και τη μείωση του μισθολογικού χάσματος, τα δικαιώματα και την ισοτιμία στους χώρους εργασίας. Το τέταρτο με την εμπλοκή των ίδιων των εργαζομένων στην ανάπτυξη και υλοποίηση της στρατηγικής, ώστε να αισθανθούν μέρος των επικείμενων αλλαγών, ενώ το πέμπτο βήμα σχετίζεται με την ανάπτυξη διαδικασιών διατμηματικής συνεργασίας και την υιοθέτηση διαδικασιών εταιρικής διακυβέρνησης, για την υλοποίηση των παραπάνω. Τέλος, το έκτο βή-μα αφορά την εστίαση στον τρόπο μέτρησης της υπεραξίας-στόχου και τον χρονικό ορίζοντα που τίθεται για κάθε αλλαγή, συνδυάζοντας τη μακροπρόθεσμη οικονομική επιτυχία με τη βιωσιμότητα του ανθρώπινου δυναμικού.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΤΖΟ ΡΕΝΙΣΟΝ / THE NEW YORK TIMES**

Κίνδυνος μακροπρόθεσμης υποβάθμισης των ΗΠΑ

Μια στάση πληρωμών του αμερικανικού κράτους, ακόμη και λίγες ώρες μέσα στην εβδομάδα, μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για το μέλλον της χώρας. Οι τρεις μεγάλοι οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης, S&P Global Ratings, Moody's και Fitch Ratings, παίζουν σημαντικό ρόλο ως προς το πόσο επιζήμιες μπορεί να είναι οι επιπτώσεις. Δεδομένου ότι οι οικονομικές επιπτώσεις θα είναι σημαντικές, οι οίκοι αυτοί εκτιμούν πως τελικά θα υπάρξει συμφωνία προτού μείνει η κυβέρνηση από μετρητά. Στην αντίθετη περίπτωση, όμως, και οι τρεις θα υποβαθμίσουν την πιστοληπτική ικανότητα των ΗΠΑ και ενδεχομένως δεν θα την επαναφέρουν στο πρότερο επίπεδό της, ακόμη κι αν επιτευχθεί συμφωνία λίγο μετά τη στάση πληρωμών.

Οι ΗΠΑ δεν έχουν ποτέ αθετήσει ηθελημένα τις πληρωμές του χρέους τους στη σύγχρονη εποχή, αλλά ο οίκος Moody's προειδοποιεί ότι ακόμη και μια σύντομη στάση πληρωμών θα εμφανίσει πλέον ως πολιτικό θέατρο τις διαπραγματεύσεις για το όριο δανεισμού και θα υπονομεύσει την αξιοπιστία της αμερικανικής κυβέρνησης.

Ο Γουίλιαμ Φόστερ, κορυφαίος αναλυτής του οίκου, υπογραμμίζει πως «πρέπει αυτή η πραγματικότητα να αντανακλάται στη βαθμολογία των ΗΠΑ». Κατά τη Moody's, αν η Ουάσιγκτον δεν καταβάλει έναν τόκο, η πιστοληπτική της αξιολόγηση θα υποβαθμιστεί κατά μία βαθμίδα. Για να ανακτήσει η υπερδύναμη την προηγούμενη αξιολόγησή της, σύμφωνα με τον κ. Φόστερ, πρέπει οι πολιτικοί της είτε να αλλάξουν ουσιαστικά το όριο του δανεισμού είτε να το καταργήσουν.

Η στάση των οίκων αξιολόγησης σε μια ενδεχόμενη στάση πληρωμών του αμερικανικού κράτους.

Σύμφωνα πάντα με τον εν λόγω αναλυτή, για τις ΗΠΑ ένα αδιέξοδο που οδηγεί σε στάση πληρωμών «δεν συνάδει με την υψηλότερη βαθμολογία πιστοληπτικής ικανότητας». Αν, όμως, καταργηθεί ο σχετικός κανόνας ή αλλάξει έτσι ώστε να μην αποτελεί κίνδυνο για στάση πληρωμών, τότε μπορεί να αναθεωρηθεί το προφίλ αξιοπιστίας της υπερδύναμης και να ανακτήσει τη βαθμολογία Aaa.

Ο οίκος S&P υποβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση των ΗΠΑ κατά μία βαθμίδα το 2011, όταν οι συνομιλίες για το όριο του δανεισμού περιήλθαν σε αδιέξοδο, μολονότι την τελευταία στιγμή επετεύχθη συμφωνία και απεφεύχθη η στάση πληρωμών. Εκτοτε ο οίκος διατήρησε αμετάβλητη αυτή τη βαθμολογία των ΗΠΑ σε ένα επίπεδο ελαφρώς κατώτερο από το ανώτατο και συγκεκριμένα στο AA+. Σύμφωνα μάλιστα με τον Τζον Τσάμπερς, μέλος της ομάδας της S&P που υποβάθμισε τότε τις ΗΠΑ, «η τρέχουσα κατάσταση στην Ουάσιγκτον δικαιώνει την απόφασή μας να μειώσουμε τη βαθμολογία των ΗΠΑ και να τη διατηρήσουμε σε αυτό το μειωμένο επίπεδο». Αν κάποιος από τους άλλους δύο οίκους, είτε η Fitch είτε η Moody's, κάνει το ίδιο, τότε οι ΗΠΑ δεν θα ανήκουν πλέον στη μικρή ομάδα χωρών με την υψηλότερη βαθμολογία πιστοληπτικής ικανότητας. Εν ολίγοις, οι ΗΠΑ θα βρεθούν σε κατώτερη κατηγορία από εκείνη της Γερμανίας, της Σιγκαπούρης και του Καναδά.

Μπορεί, άλλωστε, να πλησιάσει το γόητρο των ΗΠΑ ακόμη και χωρίς στάση πληρωμών. ΟΙ ΗΠΑ επωφελούνται από τον κεντρικό ρόλο τους στην παγκόσμια οικονομία, γι' αυτό και το δολάριο κυριαρχεί στο παγκόσμιο εμπόριο, ενώ το χρέος της αμερικανικής κυβέρνησης είναι το υψηλότερο στον κόσμο.

Οποιαδήποτε αμφιβολία για τη φερεγγυότητα της υπερδύναμης θα μπορούσε να ανησυχήσει τους επενδυτές και τις κυβερνήσεις που είναι πιστωτές του αμερικανικού κράτους και να υπονομεύσει τη δυνατότητά του να χρηματοδοτείται αντλώντας δανεισμό με όρους ευνοϊκούς, όπως στο παρελθόν. Δεν αποκλείεται ακόμη και να υποβαθμιστεί η διεθνής θέση της υπερδύναμης.

Κάρολος Γ' – Η Στέψη

Ακόμα μία πρωτότυπη εκδοτική προσφορά στον παλμό της εποχής, κυκλοφορεί την Κυριακή 4 Ιουνίου με την «Καθημερινή».

Η «Καθημερινή της Κυριακής» σας προσφέρει ένα πλούσιο τεύχος αφιερωμένο στο μεγάλο αυτό γεγονός, που αναπόδραστα σηματοδοτεί μια νέα εποχή για τον θεσμό της μοναρχίας στο Ηνωμένο Βασίλειο και για τη σχέση της με τον κόσμο.

Σε αρνητικό έδαφος ξανά το Χ.Α., σημείωσε οριακές απώλειες 0,9%

Κατοχύρωση κερδών σε τράπεζες και blue chips, ανοδικά η μεσαία κεφαλαιοποίηση

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σταθερά σε αρνητικό έδαφος κινήθηκε το Χρηματιστήριο Αθηνών, με πολλά χαρτοφυλάκια να προχωρούν στην κατοχύρωση βραχυπρόθεσμων κερδών, χωρίς ωστόσο να σημειώνονται ακραίες κινήσεις, τη στιγμή που η συναλλακτική δραστηριότητα βρέθηκε σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα. Οπως σημειώνουν εγχώριοι αναλυτές, οι διορθώσεις μετά το πρόσφατο ράλι που έχει διατηρήσει το Χ.Α. στις πρώτες θέσεις των αποδόσεων διεθνώς, είναι λογικό και «υγιές» να συμβούν.

Εχοντας προσεγγίσει το άνω εύρος των εκτιμώμενων τιμών μετά τις πρώτες εκλογές, ήτοι τις 1.250 μονάδες (σημείο που συμπεριλαμβάνει και τις αποκοπές μερισμάτων του Ιουνίου), ο Γενικός Δείκτης ενδέχεται να προσπαθήσει να «χωνέψει» τα επίπεδα αυτά μέχρι τη δεύτερη κάλπη, εκτιμά η Depolas Investment Services.

Οι διορθώσεις μετά το πρόσφατο ράλι είναι λογικό και «υγιές» να συμβούν, λένε αναλυτές.

«Στο μεσοδιάστημα δεν πρέπει να αγνοούμε και την πορεία των διεθνών αγορών, αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι η αυτονόμηση του Χ.Α. είναι φυσιολογική έως έναν βαθμό», προσθέτει η χρηματιστηριακή.

Στα στατιστικά της συνεδρίασης, ο Γενικός Δείκτης υποχώρησε κατά 0,9% στις 1.225,07 μονάδες και ο τζίρος ανήλθε στα 91,4 εκατ. ευρώ. Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης κατέγραψε πτώση 1,2% στις 2.968,49 μονάδες, ενώ με κέρδη 0,18% στις 1.837,41 μονάδες έκλεισε ο δείκτης μεσαίας κεφαλαιοποίησης.

Η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας θα διευκολύνει τον δρόμο για την αναβάθμιση της ελληνικής αγοράς, στο καθεστώς των ανεπτυγμένων αγορών.

Στα μη τραπεζικά blue chips, απώλειες άνω του 2% κατέγραψαν οι ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, Quest και Autohellas, ενώ με πτώση που ξεπέρασε το 1% έκλεισαν οι ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Motor Oil, Mytilineos, ΟΠΑΠ και ΕΛΒΑΛΧαλκόρ. Με ήπια κέρδη κάτω του 1% έκλεισαν οι Aegean, Βιοχάλκο, ΔΕΗ, Coca-Cola, Ελλάκτωρ, ΟΛΠ, Σαράντης και Titan.

Ο τραπεζικός δείκτης σημείωσε πτώση 1,97% στις 976,53 μονάδες, με την Alpha Bank να υποχωρεί κατά 2,4%, τη Eurobank να κλείνει στο -2,33%, την Εθνική Τράπεζα στο -1,96% και την Τράπεζα Πειραιώς στο -0,57%.

Σε κάθε περίπτωση, η ανοδική τάση του Χ.Α. διατηρείται, όπως σημειώνουν οι αναλυτές, αποτιμώντας και την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας η οποία θα διευκολύνει τον δρόμο για την αναβάθμιση της ελληνικής αγοράς στη συνέχεια, στο καθεστώς των ανεπτυγμένων αγορών.

Ειδικότερα, όπως σχολιάζει η Axia Ventures, με την Ελλάδα να είναι έτοιμη για άλλα τέσσερα χρόνια πολιτικής σταθερότητας και ένα φιλοεπενδυτικό περιβάλλον, είναι πιθανό η χώρα να κινηθεί προς την επενδυτική βαθμίδα, ανοίγοντας νέες επενδυτικές ευκαιρίες. «Συστήνουμε στους επενδυτές να επικεντρωθούν στην αυξημένη ημερήσια συναλλακτική δραστηριότητα που παρατηρήθηκε στο Χ.Α. από τον πρώτο γύρο των εκλογών στις 21 Μαΐου, συμπεριλαμβανομένης της ημέρας ρεκόρ της 22ης Μαΐου. Αυτοί οι όγκοι, μαζί με υψηλότερες αποτιμήσεις, θα συνοδευτούν από διάφορες εταιρικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων νέων εισαγωγών (IPOs), καθώς η αναβάθμιση του Χ.Α. στις αναπτυγμένες αγορές θα λειτουργεί στο εξής ως καταλύτης για την ανατίμησή του», τονίζει ο οίκος.

Αν και η αναβάθμιση του Χ.Α. εκτιμάται πως θα έρθει σε 12-24 μήνες μετά την επενδυτική βαθμίδα, η δυναμική της αγοράς τείνει στην προ-τοποθέτηση, με αποτέλεσμα αυξημένους όγκους συναλλαγών –η ρευστότητα «γεννάει» ρευστότητα– και εταιρικές ενέργειες, εξηγεί η Axia.

Ολα αυτά θα οδηγήσουν στην αύξηση της κεφαλαιοποίησης της εγχώριας αγοράς, καθώς οι εισηγμένες, σε ένα ευνοϊκό μακροοικονομικό περιβάλλον, θα έχουν υποστηρικτικά θεμελιώδη μεγέθη και νέο κοινό επενδυτών, ενώ θα δημιουργηθεί επίσης μία νέα γενιά εισηγμένων εταιρειών.

Πτωτικά κινήθηκαν οι ευρωπαϊκές αγορές

Πτωτικά κινήθηκαν χθες οι ευρωπαϊκές αγορές καθώς οι επενδυτές είχαν στραμμένο το βλέμμα τους στις τελευταίες εξελίξεις γύρω από τη συμφωνία για την αύξηση του ορίου δανεισμού των ΗΠΑ και στα εμπόδια που ενδέχεται να προκύψουν για την ψήφιση και οριστικοποίησή της.

Δεδομένου ότι μερίδα των Ρεπουμπλικανών εξέφρασε την πρόθεση να αποτρέψει την ψήφιση της συμφωνίας, θα απαιτηθούν πολιτικοί ελιγμοί για να προχωρήσει τελικά εγκαίρως το αμερικανικό δημόσιο σε αύξηση του ορίου δανεισμού πριν από τις 5 Ιουνίου. Στο μεταξύ, αναλυτές της αγοράς, όπως ο Αντόνιο Καβαρέρο που μίλησε στο CNBC, προεξοφλούν πως δεν πρόκειται να υπάρξει κάποιου είδους ράλι των αγορών μετά την ψήφιση της επίμαχης συμφωνίας, καθώς «η αγορά θα έχει στραμμένο το ενδιαφέρον της στους κινδύνους που μπορεί να μπλοκάρουν τη συμφωνία».

Ετσι, ο πανευρωπαϊκός δείκτης Eurostoxx 600 έκλεισε με μικρές απώλειες 0,92%, ο δείκτης FTSE 100 του Λονδίνου με πτώση 1,385 και ο Xetra DAX της Φρανκφούρτης με υποχώρηση 0,27%. Παράλληλα, ο δείκτης CAC 40 του Παρισιού έκλεισε με απώλειες 1,29% και ο FTSE MIB του Μιλάνου με ελαφρά υποχώρηση 0,15%.

Στο μεταξύ, οι τελευταίες εξελίξεις σχετικά με την αύξηση του ορίου δανεισμού των ΗΠΑ επηρέασαν και την αγορά πετρελαίου ενόψει και της επικείμενης συνάντησης των πετρελαιοπαραγωγών χωρών στις 4 Ιουνίου. Ετσι, τα προθεσμιακά συμβόλαια του Brent υποχώρησαν χθες κατά 3%, στα 74,83 δολ. το βαρέλι, ενώ την ίδια στιγμή το αργό Δυτικού Τέξας υποχωρούσε κατά 2,8% στα 70,64 δολ. το βαρέλι. Εξάλλου, τα ομόλογα του αμερικανικού δημοσίου που λήγουν στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου σημειώνουν άνοδο και οι αποδόσεις τους υποχωρούν όπως ήταν αναμενόμενο μετά τη συμφωνία για την αύξηση του ορίου δανεισμού. Ενδεικτικά, οι αποδόσεις των ομολόγων που λήγουν στις 6 Ιουνίου υποχώρησαν στο 5,2% από το 7%, στο οποίο βρίσκονταν την περασμένη εβδομάδα όταν οι συνομιλίες ήταν σε εξέλιξη, αλλά δεν είχε ακόμη διαφανεί λευκός καπνός. Πρόκειται για τα ομόλογα που θεωρούνται αυτή τη στιγμή τα πιο επισφαλή, δεδομένου ότι η Αμερικανίδα υπουργός Οικονομικών Τζάνετ Γέλεν έχει επανειλημμένως προειδοποιήσει πως μέχρι τις 5 Ιουνίου θα έχουν εξαντληθεί πλήρως τα μετρητά στα ταμεία του αμερικανικού κράτους.

Τα προθεσμιακά συμβόλαια του Brent υποχώρησαν χθες κατά 3%, στα 74,83 δολ. το βαρέλι, ενώ την ίδια στιγμή το αργό Δυτικού Τέξας υποχωρούσε κατά 2,8%, στα 70,64 δολ. το βαρέλι.

Οι επενδυτές συνεχίζουν να έχουν στραμμένο το βλέμμα στη συμφωνία για το αμερικανικό χρέος.

REUTERS, BLOOMBERG, CNBC

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη

(Σε δολάρια)

Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%
3M COMPANY	95.62	-1.3617
ALCOA CORP	32.6701	-3.0273
ALTRIA GROUP	43.96	-1.4571
AMAZON COM	121.39	1.0657
AMER EXPRESS C	157.31	0.0445
AMER INTL GROU	54.2	0.2404
AMGEN	217.565	0.2927
APPLE INC	177.39	1.1173
BANK OF AMERIC	28.045	-0.9361
BAXTER INTL IN	40.61	-1.6469
BOEING CO	204.6372	0.4946
BRISTOL MYERS	63.4181	-0.6297
CAMPBELL SOUP	50.89	-1.2036
CATERPILLAR IN	209.79	-0.949
THE CIGNA GP O	242.6	-0.6145
CHEVRON	152.51	-1.019
CISCO SYSTEMS	50.335	0.9527
CITIGROUP	44.37	-0.5157
CERVECERIAS	15.12	-3.939
COCA-COLA CO	59.595	-1.1036
COLGATE PALMOL	75.23	-1.2859
DANAOS CORP	60.47	3.9003
DIANA SHIPPING	3.7986	0.4921
DOW INC	49.185	-0.9166
DUPONT DE NMOU	68.36	1.6657
GLBL X EM MR E	23.791	-1.6088
ENTERGY CP	96.62	-0.186
EXXON MOBIL	103.56	-1.3432
FEDEX CORP	226.33	0.9726
FORD MOTOR CO	12.65	4.6319
INTL BUS MACHI	128.92	0.0233
GENERAL DYNAMI	205.2	-0.0244
GENERAL ELEC C	101.945	-0.7738
GOLDM SACHS GR	328.62	-1.0211
HALLIBURTON CO	29.32	-2.9139
HARTFORD FINL	68.83	0.2184
HP INC	31.22	-0.2556
HOME DEPOT INC	289.79	-1.0381
INTEL CORP	29.82	2.8276
JOHNSON JOHNSO	153.87	-0.311
JPMORGAN CHASE	136.54	-0.2921
LAZARD	28.8	0.1391
MCDONALD'S COR	285	-0.3636
MERCK & CO	109.34	-1.5576
MICROSOFT CP	331.6701	-0.3665
3M COMPANY	95.63	-1.3514
MORGAN STANLEY	83.395	-0.6019
NIKE INC CL B	107.06	-0.4186
NORFOLK SOUTHE	208.96	-0.7646
PFIZER INC	37.095	-1.3431
PROCTER & GAMB	142.99	-1.6575
ROCKWELL AUTOM	287.04	0.283
SCHLUMBERGER L	43.75	-1.6412
SOUTHERN	69.615	0.2087
STEALTHGAS	3.105	1.8033
TSAKOS ENERGY	17.65	0.0567
UNISYS CORP	4.225	0.8353
UNITEDHEALTH G	477.67	-0.7996
US BANCORP	30.32	-1.1412
VERIZON COMMS	34.845	-0.4429
WALT DISNEY CO	87.42	-0.9854
WELLS FARGO &	40.55	-1.6493
WALMART INC	146.04	-0.2595

London/Λονδίνο

(Σε πέννες)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ANGLO AMERICAN	2305.2736	-2.308
A.B.FOOD	1858.625	-1.639
ADMIRAL GRP	2336	0.733
ASHTEAD GRP.	4923	0.345
ANTOFAGASTA	1366.91579	-1.907
AVIVA	405.9	0.947
ASTRAZENECA	11780	-2.427
BABCOCK INTL	311.51	0.649
BAE SYS.	946.88735	-0.842
BARCLAYS	156.3409	-0.966
BR.AMER.TOB.	2668.1923	-2.715
BARRATT DEVEL.	473.4	-0.169
BERKELEY GP.HL	3983	0.201
BR.LAND	344.1	-0.665
BUNZL	3154	-1.127
BP	475.87991	-2.16
BURBERRY GRP	2217.43076	-0.316
BT GROUP	145.9	1.284
COCACOLA HBC A	2425.7574	-1.569
CARNIVAL	795.75	-0.1
CENTRICA	119.2	1.267
COMPASS GROUP	2205.30556	-0.451
CAPITA GROUP	32.88	0.122
CRH	3873	-1.4
DCC	4684.8333	-0.934
DIAGEO	3513	-2.73
DIRECT LINE	163.92679	2.301
EXPERIAN	2835.05	-0.141
EASYJET	477.5	-1.628
FRESNILLO	658.6253	-1.128
GLENCORE	423.69031	-1.372
GSK	1378.3448	-1.523
HIKMA	1811.625	-2.89
HAMMERSON	25.22	2.098
HARGREAVES LAN	802.63871	1.774
HSBC HLDGS.UK	598.6	-1.752
INTL CONSOL AI	156.85	0.255
INTERCON. HOTE	5314	-0.71
3I GRP.	1950	1.084
IMP.BRANDS	1704	-2.132
INTERTEK GROUP	4206	-1.364
ITV	71	-0.754
JOHNSON MATTHE	1769.3925	-2.737
KINGFISHER	234.42838	1.211
LAND SECS.	605.4	1.068
LEGAL&GEN.	230.69282	0.964
LLOYDS GRP.	45.14897	-0.637
MARKS & SP.	10000	0.891
MONDI	1280	-0.468
NATIONAL GRID	1096.18542	0.964
NEXT	6403	-0.313
PRUDENTIAL	1125.4394	0
PERSIMMON	1218.2174	-0.856
PEARSON	805.6	0.85
RELX	2487.24134	-0.08
RIO TINTO	4842.3605	-1.736
ROLLS-ROYCE HL	146.97907	-3.12
SAINSBURY(J)	273.49196	-1.273
SCHRODERS	462.78214	0.722
SAGE GRP.	855.2	-0.07
ST.JAMES'S PLA	1123	1.393
SMITHS GROUP	1637.43182	-0.792
SMITH&NEPHEW	1216.14254	-0.857
SSE	1856.5	1.364
STAND.CHART.	642.2	-0.955
SEVERN TRENT	2748.9959	1.137
TRAVIS PERKINS	902	0.94
TESCO	265.49512	-0.607
TUI AG	520	-2.26
TAYLOR WIMPEY	115.6	-0.043
UNILEVER	4149.58	-2.974
UTD. UTILITIES	1011.3989	0.597
VODAFONE GRP	77.75	-2.164
WPP	884.69	0.527
WHITBREAD	3307	1.535

Zurich/Ζυρίχη

(Σε ελβ. Φρ.)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ABB LTD N	33.69	-0.03
RICHEMONT N	150.4	0.47
GEBERIT N1	489	-0.47
NOVARTIS N	87.02	-2.13
ROCHE HOLDING	287.9	-0.96
SGS N	80.92	-0.93
SWATCH GROUP I	285.5	1.13
ADECCO N	27.92	-0.96
JULIUS BAER N	56.1	-1.16
CS GROUP AG	0.7732	-2.37
GIVAUDAN N	3023	-0.92
NESTLE SA	108.34	-3.32
TRANSOCEAN N	0	0
SWISSCOM N	573.4	0
SWISS RE N	91.96	0.68
UBS GROUP N	17.58	-1.87
ZURICH INSURAN	427.3	0.4

Frankfurt/Φρανκφούρτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ADIDAS N	155.36	1.04
ALLIANZ SE	207.35	-0.4
BASF SE	45.98	-0.725
BAY MOT WERKE	104.18	-0.22
BEIERSDORF	121.15	-2.8
BAYER N AG	53.42	-0.93
COMMERZBANK	9.616	-0.124
CONTINENTAL AG	65.38	-0.22
DEUTSCHE BANK	9.646	-0.044
DEUTSCHE POST	42.47	0.63
DT BOERSE N	163.7	-0.4
DT LUFTHANSA A	9.218	0.022
DT TELEKOM N	20.77	-0.285
E.ON SE NA	11.315	0.115
FRESENIUS MEDI	40.23	-0.62
FRESENIUS SE	26.16	-0.73
HEIDELBERG MAT	68.18	-0.32
HENKEL AG&CO V	74.84	-1.4
INFINEON TECH	35.095	0.465
K+S AG NA	15.23	-1.125
MERCK KGAA	164.05	-0.9
MUENCH. RUECK	333.8	-0.5
RWE AG	38.99	-0.01
THYSSENKRUPP A	6.572	-0.144
VOLKSWAGEN VZ	118.8	-1.44
VONOVIA SE	17.335	-0.045
SIEMENS N	156.66	0.66
SAP SE	122.08	0.2

Amsterdam/Αμστερνταμ

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
AALBERTS	40.1	-0.5
AEGON	4.243	0.28
ABN AMRO BANK	14.045	-2.5
AKZO NOBEL	71.6	-0.8
ARCELORMITTAL	23.735	-1.8
ASML HOLDING	683.1	1.02
GALAPAGOS	39.5	-2.08
HEINEKEN	96.6	-3.01
ING GROEP	11.732	-1.94
KONINKLIJKE DS	114.05	0.13
KPN KON	3.217	-0.71
NN GROUP	34.72	-0.29
KONINKLIJKE DS	114.05	0.13
IMCD	142.3	-0.32
RANDSTAD	46.87	-0.51
RELX	28.78	0.42
VOPAK	33.06	1.54
WOLTERS KLUWER	106.85	-0.19

Milano/Μιλάνο

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
A2A SPA	1.54	1.52
AZIMUT HLDG	18.97	19.14
ENEL	6.01	5.95
ENI	12.91	13.22
GENERALI ASS	17.88	17.81
GEOX	0.92	0.93
INTESA SANPAOL	2.21	-0.7
MEDIOBANCA	10.34	10.34
RCS MEDIAGROUP	0.71	0.72
PRYSMIAN	36.17	35.40
SNAM	4.94	4.92
TELECOM ITALIA	0.25	0.25
TENARIS	11.88	12.21
TERNA	7.87	7.75
UNICREDIT	18.574	-0.48

Tokyo/Τόκιο

(Σε γιέν)

Εταιρείες	2/5	Μετ.%
AJINOMOTO	5422	-0.4
ASAHI GROUP HL	5314	-0.75
ASTELLAS PHARM	2264	-1.39
BRIDGESTONE CO	5752	-0.19
CANON INC	3502	-0.17
CASIO COMPUTER	1178	0.17
CITIZEN WATCH	861	4.11
CREDIT SAISON	1952	0.36
DAIWA SEC GROU	634	-0.16
SUBARU	2446.5	1.85
FUJIFILM HOLDI	8539	0.12
FUJITSU	17880	-0.72
HINO MOTORS	553	0
HITACHI	8154	0.31
HONDA MOTOR	4071	1.14
IHI	3340	-1.18
ISUZU MOTORS	1630	-0.12
KAWASAKI HVY I	3065	-2.23
KAJIMA CORP	2059	-0.1
KEIO	5000	-1.38
KOBE STEEL	1144	5.73
KONICA MINOLTA	475	-0.84
JTEKT	1200	-0.58
MITSUB UFJ FG	933.9	0.64
MITSUBISHI COR	5943	0.59
MITSUBISHI ELE	1831.5	-0.03
MITSUBISHI MOT	470	1.95
NEC CORPORATIO	6480	0.62
NIKKON HLDG	2659	-1.37
NIKON CORP	1588	0.44
NISSUI CORP	5314	-0.31
NISSAN MOTOR C	533.3	1.6
NOMURA HOLDING	495.4	-0.7
NISSAN CHEMICA	6100	0.49
NIPPON PAPER I	1170	
OBAYASHI CORP	1171	-0.26
ODAKYU ELEC RA	2073	-1.57
OJI HOLDINGS	545	-0.73
OSAKA GAS	2252	0.18
RICOH CO LTD	1167	-1.6
SECOM	9242	-0.38
SEVEN & I HLDG	6053	-1.58
SHARP CORP	828	0.85
SHIMIZU CORP	863	-0.46
SHISEIDO	6492	-0.17
SONY GROUP COR	13355	0.6
SMFG	5640	-0.16
SUMITOMO CHEM	425	0
SUZUKI	926	1.54
TAISEI CORP	4545	-1.62
TDK CORPORATIO	5450	1.68
TOBU RAILWAY	3650	-0.14
TOKIO MARINE H	3069	-1.35
TORAY INDUSTRI	743.1	1.02
TREND MICRO	6680	1.98
TOPY INDS LTD	2042	2.72
TORAY INDUSTRI	743.1	1.02
TOSHIBA CORP	4497	0.2
TOYOBO	1011	-0.39
TOYOTA MOTOR C	1940	0.6
YAMAHA CORP	5640	-0.53

Paris/Παρίσι

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ACCOR	31.43	0.74
AIR LIQUIDE	159.58	-0.05
ALSTOM	26.20	-1.13
AXA	26.97	-1.05
BNP PARIBAS	55.29	-1.44
BOUYGUES	30.17	-1.05
CAPGEMINI	152.40	-1.2
CARREFOUR	17.41	-1.94
CASINO GUICHAR	5.78	-6.77
CREDIT AGRICOL	10.73	-1.38
DANONE	55.72	-2.76
DASSAULT SYSTE	40.75	1.07
EDF	0.00	0
L'OREAL	404.20	-0.97
L.V.M.H.	836.00	-0.48
LAGARDERE	21.10	0.48
MICHELIN	27.43	-0.15
PERNOD RICARD	204.80	-2.89
KERING	513.30	-0.27
PUBLICIS GROUP	70.54	0.37
RENAULT	32.70	-1.03
SAINT-GOBAIN	53.25	-0.71
SANOFI	94.31	-1.13
SCHNEIDER ELEC	164.60	0.3
SOCIETE GENERA	22.31	1.41
SODEXO	101.20	-0.59
TF1	6.59	-0.83
THALES	132.30	-1.38
VEOLIA ENVIRON	27.24	0.59

Madrid/Μαδρίτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ACS CONS Y SER	31.27	0.2886
AENA SME	147.35	0.2722
ACERINOX	9.916	-1.9674
ACCIONA	158.5	-1.7359
AMADEUS	67.72	0.5046
BBVA	6.358	-0.6563
BANKINTER	5.47	-0.762
CAIXABANK	3.536	-0.8413
DSTR INT ALIME	0.014	0.7194
ENDESA	20.32	1.4985
ENAGAS	18.06	1.9187
FERROVIAL	29.06	-0.206
FOMENTO DE CON	9.09	-1.6234
GRIFOLS	11.265	-2.086
IBERDROLA	11.495	0.3054
INT AIRLINES G	1.812	0.8067
INDRA SISTEMAS	11.47	-0.6066
INDITEX	31.45	0.6722
MAPFRE	1.856	-0.5892
MERLIN PROP	7.67	0.327
ARCELORMITTAL	23.72	-1.8009
REPSOL	12.865	-2.2788
BCO DE SABADEL	0.9604	-0.6825
BANCO SANTANDE	3.1105	-1.0183
SACYR	2.876	-0.9642
TELEFONICA	3.915	-1.4599
TECNICAS REUN	8.725	-0.7395

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ			ΤΙΜΕΣ SPOT
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0744	ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	5,3756
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	150,01	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,4586
ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ	7,5990
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	23,709	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	8,4158
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4486	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	16.086,45
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,86365	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ	3,9890
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	370,40	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ	88,7985
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,5235	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ	1.415,24
ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,9630	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ	18,8465
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,6340	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ	4,9439
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	0,9690	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,7716
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	149,30	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ	60,474
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	11,8745	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,4500
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	21,9118	ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ	37,260
ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,6397	ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	21,1269

ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ: Λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατουσών συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νεωτέρας.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ

ΜΑΪΟΣ 2023	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0933
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ	0,8811
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4514
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,3060

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)		
	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ	410,93	495,21
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	410,93	495,21
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	410,93	490,75

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.225,07	1.236,20	-11,13	-0,90%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	2.968,49	3.004,40	-35,91	-1,20%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	7.324,46	7.316,83	7,63	0,10%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.701,94	3.741,14	-39,20	-1,05%
ATHEX SELECT PLUS	4.091,99	4.102,31	-10,32	-0,25%
ATHEX SELECT	5.906,98	5.878,85	28,13	0,48%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	1.391,89	1.408,06	-16,17	-1,15%
FTSE/XA MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	5.050,22	5.045,60	4,62	0,09%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.837,41	1.834,12	3,29	0,18%
FTSE/XA ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	3.429,71	3.439,13	-9,42	-0,27%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	707,44	714,82	-7,38	-1,03%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.180,18	2.199,98	-19,80	-0,90%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	976,53	996,12	-19,59	-1,97%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.330,06	4.329,87	0,19	0,00%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.290,07	1.326,82	-36,75	-2,77%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	2.812,77	2.858,63	-45,86	-1,60%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	6.645,17	6.715,14	-69,97	-1,04%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	1.280,69	1.258,34	22,35	1,78%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	12.678,33	12.702,82	-24,49	-0,19%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	10.496,87	10.467,88	28,99	0,28%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	8.467,94	8.470,16	-2,22	-0,03%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	4.176,66	4.198,43	-21,77	-0,52%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.388,47	5.472,20	-83,73	-1,53%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	7.705,68	7.669,27	36,41	0,47%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.787,63	2.836,68	-49,05	-1,73%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.535,97	2.547,73	-11,76	-0,46%
FTSE/Χ.Α. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.967,69	3.998,26	-30,57	-0,76%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	410,97	413,23	-2,26	-0,55%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.842,54	5.886,54	-44,00	-0,75%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	29.405.837,87
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	10.807.542,29
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	7.200.293,58
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	7.040.837,22
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	5.850.996,76
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	5.126.436,81
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	4.896.599,98
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	3.109.907,06
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	2.792.343,47
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.353.084,66
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	2.161.518,35
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	1.928.041,79
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1.264.793,81
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.187.399,15
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	792.306,17
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	777.049,58
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	557.856,06
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	448.900,01
ΥΔΡΕΥΣΗ	419.283,19
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	408.796,23
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	294.442,50
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	289.136,72
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	201.154,39
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	199.660,46
ΤΡΟΦΙΜΑ	185.059,32
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	150.493,89
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	137.515,22

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
PROFILE (ΚΟ)	3,790	6,16%	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	0,706	-3,29%
AUSTRIACARD HOLDINGS AG (ΚΑ)	13,800	6,15%	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ (ΚΟ)	5,120	-3,21%
PREMIA PROPERTIES (ΚΟ)	1,258	5,01%	QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	5,800	-2,85%
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	5,670	2,90%	ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	20,080	-2,81%
ΒΙΟΚΑΡΠΕΤ (ΚΟ)	2,190	2,82%	ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	1,406	-2,40%
ΜΟΤΟΔΥΝΑΜΙΚΗ (ΚΟ)	3,500	2,34%	LAVIPHARM (ΚΟ)	0,458	-2,35%
ΑΒΑΞ (ΚΟ)	1,068	2,10%	EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	1,488	-2,33%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4,540	1,79%	AUTOHELLAS (ΚΟ)	14,340	-2,05%
ΣΙΔΜΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΑΕ (ΚΟ)	2,650	1,53%	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	5,990	-1,96%
ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	2,230	1,36%	ΟΠΑΠ (ΚΟ)	16,010	-1,96%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	10.688.549,49	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	1,01%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	8.867.725,61	PROFILE (ΚΟ)	0,60%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	7.824.782,10	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	0,38%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	7.333.477,34	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,37%
ΟΤΕ (ΚΟ)	7.200.293,58	GALAXY COSMOS MEZZ PLC (ΚΟ)	0,37%
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	5.850.996,76	ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ - ΛΑΠΠΑΣ (ΚΟ)	0,34%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	5.270.012,97	ΑΒΑΞ (ΚΟ)	0,31%
JUMBO (ΚΟ)	4.896.599,98	ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	0,31%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	4.843.472,22	PERFORMANCE TECHNOLOGIES (ΚΟ)	0,28%
ΔΕΗ (ΚΟ)	4.360.972,24	DIMAND A.E. (ΚΟ)	0,27%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

		Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ	(ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	5,73	0,53
TITC	(TITAN)	16,48	0,37
ΕΕΕ	(COCA COLA HBC)	28	0,29
ΟΤΕ	(ΟΤΕ)	14,2	-0,77
ΑΡΑΙΓ	(AEGEAN AIRLINES)	9,86	0,2
ΤΕΝΕΡΓ	(ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	20,08	-2,81
ΣΑΡ	(ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	7,76	0,52
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	(ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	2,28	0,22
ΓΕΚΤΕΡΝΑ	(ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	13,74	-1,58
ΜΥΤΙΛ	(ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	29,06	-1,42
ΛΑΜΔΑ	(LAMDA DEVELOPMENT)	6,455	-0,23
ΕΛΧΑ	(ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,838	-1,18
ΑΛΦΑ	(ALPHA BANK)	1,4055	-2,4
ΜΠΕΛΑ	(JUMBO)	22,2	0
ΕΤΕ	(ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	5,99	-1,96
ΠΕΙΡ	(ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	2,768	-0,57
ΕΥΡΩΒ	(EUROBANK)	1,488	-2,33
ΕΛΠΕ	(ΕΛΠΕ)	7,94	-0,5
ΚΟΥΕΣ	(QUEST)	5,8	-2,85
ΟΤΟΕΛ	(AUTOHELLAS)	14,34	-2,05
ΕΥΔΑΠ	(ΕΥΔΑΠ)	6,8	-0,73
ΟΠΑΠ	(ΟΠΑΠ)	16,01	-1,96
ΜΟΗ	(MOTOR OIL)	23,58	-1,91
ΔΕΗ	(ΔΕΗ)	9,98	0,1
ΟΛΠ	(ΟΛΠ)	20,15	0,25

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	171	618	8.122
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	7	36	1.713
FTSE/Χ.Α. Large Cap	164	582	6.225
MSCI GREECE REBASED	0	0	184
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.676	28.962	459.655
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	40	430	14.337
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	71	445	1.753
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	227	9.151	200.880
AUTOHELLAS (ΚΟ)	0	0	92
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	1	1	520
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	3	14	241
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	65	237	5.715
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	26	61	1.090
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	3	3	1.502
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	158	5.260	44.822
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	3	3	522
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	18	80	956
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	9	27	8.165
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	34	417	2.195
HELLENiQ ENERGY (ΚΟ)	25	76	1.559
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	12	68	4.623
INTRAKAT (ΚΟ)	65	840	11.100
JUMBO (ΚΟ)	6	24	400
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	47	123	5.798
MIG (ΚΟ)	29	141	1.405
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	36	384	2.144
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	42	84	2.457
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	297	5.514	22.999
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	3	32	1.617
ΟΤΕ (ΚΟ)	38	216	12.093
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	356
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	188	4.049	69.602
ΔΕΗ (ΚΟ)	109	764	22.694
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	2	10	222
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	43	218	12.091
TITAN CEMENT (ΚΑ)	8	30	507
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	68	260	5.198
Δικαιώματα σε Δείκτες	4	41	1.608
FTSE/Χ.Α. Large Cap	4	41	1.608
Δικαιώματα σε Μετοχές	2	24	842
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	20
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	287
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	50
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	30
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	5
ΔΕΗ (ΚΟ)	2	24	450
Συνολική Δραστηριότητα	1.853	29.645	470.227

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 30 Μαΐου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	1.7800	1.7900	1.7842	-0.5260	"6,900"	1.7650	1.7900	1.7900	0.00
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.5800	2.6400	2.6101	1.2030	"5,210"	2.5700	2.6200	2.6100	0.38
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	0.5000	0.5100	0.5015	1.1490	"8,190"	0.4920	0.5100	0.5100	4.08
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.0890	0.0900	0.0899	-0.0070	"2,645"	0.0810	0.0970	0.0900	0.00
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0800	0.0805	0.0801	0.0140	"7,000"	0.0805	0.0840	0.0805	0.63
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.1800	2.2000	2.1835	-1.6460	"2,881"	2.1800	2.2000	2.1800	-0.91
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1.7200	1.8000		
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.0555	0.0605		
MINE	MINERVA ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ	0.0180	0.0180	0.0180	0.1500	"7,400"	0.0150	0.0000	0.0180	9.09
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0260		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΕΛΗΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3300	0.3620		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (EM)						0.0605	0.0655		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0010	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.2700	0.3300		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ""" ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ "						1.0500	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0210	0.0225		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.1080		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0.0590	0.0590	0.0590	0.0020	"3,000"	0.0535	0.0590	0.0590	0.00
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.7700	0.8150		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	2.2000	2.2000	2.2000	0.0000	800	2.2000	2.2600	2.2000	0.00
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0610	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0575		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.9000	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD						0.6300	0.6400		
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.0000	0.0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	2.7600	2.8000	2.7684	1.6100	950	2.7200	2.7800	2.8000	2.19
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0300	0.0330		
ΚΕΟ	KEO PLC	1.5000	1.5000	1.5000	0.0000	715	1.5000	0.0000	1.5000	0.00
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						0.2160	0.2500		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC	0.9000	0.9500	0.9071	-5.2920	"2,861"	0.8650	0.9600	0.9000	-6.25
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD	0.2700	0.2700	0.2700	0.0000	"77,000"	0.2620	0.2700	0.2700	0.00
Τεχνολογία										
NETIN	NET INFO PLC						0.0000	1.0000		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0815	0.0875		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.3180	0.3180	0.3180	0.4000	"3,644"	0.3100	0.3180	0.3180	1.27
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.0800	0.0850		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.0000	0.0000		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.1200	1.1300	1.1226	0.2560	"1,799"	1.1100	1.1200	1.1300	0.89
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (EM, Σ)"						0.0450	0.0000		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0015	0.0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0025	0.0035		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ERMES DEPARTMENT STORES PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΣΕ	"Ch. Charilaou Group Plc (AN, Σ)"						0.0020	0.0000		
ΤΟΕΠ	ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.0000	0.0315		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD						0.0695	0.0770		
Βιομηχανία										
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογα)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						83.1000	91.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						84.4000	85.0000		

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.
** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο 'Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή'.
Ειδική κατηγορία διαπραγμάτευσης: Στην Κατηγορία αυτή θα ταξινομούνται εταιρείες όταν ενδεχομένως θα συντρέχουν σοβαροί λόγοι μη πλήρους συμμόρφωσης τους με τη νομοθεσία και μη παραχής επαρκών στοιχείων /εκεγγύων προς τους επενδυτές.
Αγορά ειδικών χαρακτηριστικών: ταξινομούνται εταιρείες οι οποίες έχουν: (α) δεν τηρούν τις υποχρεώσεις της διασποράς ή της εμπορευσιμότητας ή της χρηματιστηριακής αξίας της αγοράς στην οποία είναι εισηγμένες ή (β) παραλείπουν να εισαγάγουν στο Χρηματιστήριο μετοχές τους όπως προβλέπεται από το Άρθρο 129 των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων ή (γ) i. για τις οποίες επίκειται ουσιαστική διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους ή ii. για τις οποίες επίκειται αντίστροφη εξαγορά ή iii. οι οποίες είναι επενδυτικοί οργανισμοί και επιζητούν την απαλλαγή τους από περιορισμό αναφορικά προς τις υποχρεώσεις τους.

NBG Securities

Ο άνυδρος χειμώνας φέρνει μεγάλες πυρκαγιές

Σήμα κινδύνου από τους ειδικούς για «καυτό» καλοκαίρι, εξαιτίας των περιορισμένων βροχοπτώσεων και χιονοκάλυψης

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Καθώς έχουμε μπει στη φετινή αντιπυρική περίοδο, είναι εύλογη η ανησυχία για το τι θα συμβεί φέτος το καλοκαίρι με τις δασικές πυρκαγιές, αφού η κλιματική αλλαγή διαμορφώνει τάσεις ενίσχυσης του κινδύνου εκδήλωσης μεγάλων πυρκαγιών. Το τι θα γίνει εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις μετεωρολογικές συνθήκες που θα διαμορφωθούν τους θερινούς μήνες. Επίδραση ωστόσο θα υπάρχει και απ' ό,τι προηγήθηκε τον χειμώνα και την άνοιξη, κυρίως όσον αφορά τις βροχοπτώσεις και τη χιονοκάλυψη. Λόγω του περιορισμού των φαινομένων αυτών τους χειμερινούς μήνες φέτος απαιτείται αυξημένη επαγρύπνηση, παρά τον βροχερό Απρίλιο και δροσερό Μάιο.

«Σύμφωνα με επιστημονικές εργασίες που έχουν δημοσιευθεί, το ύψος των βροχοπτώσεων τόσο κατά τους μήνες του χειμώνα όσο και της άνοιξης συνδέεται άμεσα με τις δασικές πυρκαγιές κατά τους θερινούς μήνες, κυρίως σε ό,τι αφορά την ένταση και την ταχύτητα εξάπλωσής τους. Ουσιαστικά, η μείωση της βροχόπτωσης μειώνει την υγρασία εδάφους και καθιστά περισσότερο ξηρή τη βλάστηση τόσο στην επιφάνεια όσο και καθ' ύψος, αυξάνοντας κατά συνέπεια την ευφλεκτότητα της δασικής ύλης», εξηγεί στην «Κ» ο Κώστας Καρτάλης, καθηγητής στον Τομέα Φυσικής Περιβάλλοντος του ΕΚΠΑ.

Οι επιστημονικές προσεγγίσεις επιβεβαιώθηκαν με τον πιο τραγικό τρόπο το φοβερό καλοκαίρι του 2007, όταν εκδηλώθηκαν μεγαπυρκαγιές στην Πελοπόννησο και στην Εύβοια, με εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα καμένα και δεκάδες ανθρώπινες ζωές χαμένες, αλλά και στην Αττική με την καταστροφή του μεγαλύτερου μέρους του εθνικού δρυμού της Πάρνηθας. Χαρακτηριστικά ήταν τα στοιχεία που αναφέρθηκαν στην παρουσίαση της έκθεσης για την Ανθεκτικότητα των Ελληνικών Δασικών Οικοσυστημάτων στην Κλιματική Αλλαγή στην Ακαδημία Αθηνών. Το 2006 η βροχόπτωση τους μήνες Ιανουάριο - Απρίλιο ήταν 3,4 χιλιοστά την ημέρα. Η μέση θερμοκρασία θέρους ήταν 22,7 βαθμοί Κελσίου (°C) και ο δείκτης επικινδυνότητας πυρκαγιάς FWI (ένας σύνθετος δείκτης που υπολογίζει τιμές θερμοκρασίας, υγρασίας εδάφους, ταχύτητας ανέμου κ.ά.) στο 26,6. Το καλοκαίρι του 2006 κάηκαν 161.790 στρέμματα. Το 2007, στην αντίστοιχη περίοδο Ιανουαρίου - Απριλίου η μέση βροχόπτωση περιορίστηκε σε 1,9 χιλιοστά την ημέρα, η μέση θερμοκρασία θέρους ανέβηκε στους 24,3° C και ο δείκτης FMI στο 30,1. Το αποτέλεσμα ήταν τραγικό: 1.990.040 στρέμματα καμένα!

«Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επιδρούν στον βαθμό επικινδυνότητας όσον αφορά την εκδήλωση πυρκαγιών το καλοκαίρι, αλλά η ξηρασία και η μείωση των κατακρημνίσεων, είτε των βροχών είτε του χιονιού, τον χειμώνα και την άνοιξη αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικό σημείο. Στο πλαίσιο της εργασίας για την εκπόνηση της έκθεσης Ανθεκτικότητας των ελληνικών δασών μελετήσαμε την περίοδο 2000-2021 και είδαμε πως υπάρχει σαφής συσχέτιση ανάμεσα στο ύψος των βροχοπτώσεων των χειμερινών και των ανοιξιάτικων μηνών και στον κίνδυνο για δασικές πυρκαγιές το καλοκαίρι», σημειώνει

«Υπάρχει σαφής συσχέτιση ανάμεσα στο ύψος της βροχής και στον κίνδυνο για δασικές πυρκαγιές», λέει στην «Κ» ο Χρήστος Ζερεφός.

στην «Κ» ο Χρήστος Ζερεφός, γενικός γραμματέας της Ακαδημίας Αθηνών και εκπρόσωπος της Ελλάδας για την κλιματική αλλαγή. «Επειδή φέτος χάσαμε μεγάλο μέρος από το νερό του χειμώνα, απαιτείται ιδιαίτερη εγρήγορση της Πολιτείας», συμπληρώνει.

Λιγότερα χιόνια

Ποια είναι η εικόνα της φετινής περιόδου; Οπως σημειώνει στην «Κ» ο ερευνητής του Αστεροσκοπείου Αθηνών, Σταύρος Ντάφης, «η χιονοκάλυψη φέτος ήταν 25% χαμηλότερη από τον μέσο όρο της περιόδου 2004-2021. Ειδικά την περίοδο Δεκεμβρίου - Ιανουαρίου ήταν 64% πιο περιορισμένη από τη μέση κλιματική τιμή. Πρόκειται για την πιο περιορισμένη έκταση χιονοκάλυψης τουλάχιστον από το 2004, με τον χειμώνα 2006-2007 να ακολουθεί». Οι μειωμένες χιονοπτώσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς το χιόνι, όταν λιώνει, εμπλουτίζει τον υδροφόρο ορίζοντα και γεμίζει τους υπόγειους ταμιευτήρες.

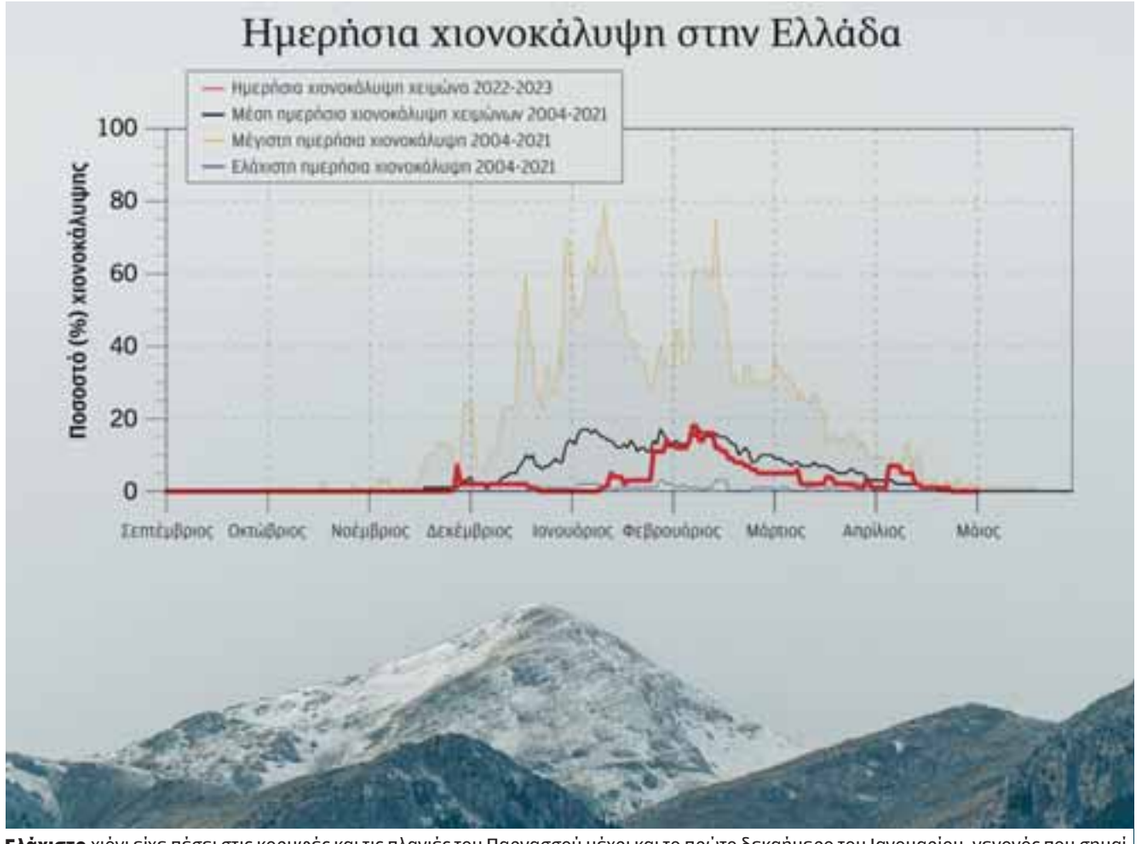

Ελάχιστο χιόνι είχε πέσει στις κορυφές και τις πλαγιές του Παρνασσού μέχρι και το πρώτο δεκαήμερο του Ιανουαρίου, γεγονός που σημαίνει ότι ανάλογη ποσότητα νερού κατέληξε στους ταμιευτήρες του υδροφόρου ορίζοντα. Ο Σταύρος Ντάφης, ερευνητής του Αστεροσκοπείου Αθηνών, υπολογίζει ότι η φετινή χιονοκάλυψη «ήταν 25% χαμηλότερη από τον μέσο όρο της περιόδου 2004-2021».

Αντίστοιχα, σημαντικά περιορισμένες ήταν και οι βροχοπτώσεις σε αρκετές περιοχές φέτος, παρά τον σχετικά πιο βροχερό Απρίλιο. Σύμφωνα με την ανάλυση στοιχείων του δικτύου μετεωρολογικών σταθμών του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, που επιμελήθηκε ο κ. Ντάφης, στο Ρέθυμνο από τον Δεκέμβριο του 2022 έως τον Απρίλιο του 2023 έπεσαν 178 χιλιοστά βροχής λιγότερα από την μέση τιμή των ετών 2000-2019. Στη Σπάρτη το αντίστοιχο μέγεθος είναι 152 χιλ., στη Σάμο 156 χιλ., στην Ξάνθη 62 χιλ., ενώ πιο ισορροπημένη ήταν η κατάσταση στη Λάρισα με μείωση 10 χιλιοστών. Συνολικά καταγράφεται μια μείωση στην ποσότητα του βρόχινου νερού που έπεσε στη χώρα μας, κυρίως τους χειμερινούς μήνες. Ο Απρίλιος ήταν βροχερός. Βεβαίως, η κατάσταση στην Ελλάδα δεν συγκρίνεται με τα φαινόμενα ξηρασίας που διαμορφώθηκαν στην Ιβηρική Χερσόνησο και όχι μόνο. Για το πώς θα διαμορφωθούν οι συνθήκες τους θερινούς μήνες δεν υπάρχει ασφαλής πρόγνωση, αλλά οι τάσεις που διαμορφώνονται λόγω της ευρείας διαταραχής του κλίματος δεν είναι ευνοϊκές. Σύμφωνα με τον κ. Καρτάλη, «η κλιματική αλλαγή επηρεάζει όλες τις παραμέτρους που καθορίζουν αν μία δασική πυρκαγιά θα εξελιχθεί σε ακραία, δηλαδή τη θερμοκρασία του αέρα, τον υετό (βροχόπτωση και χιονόπτωση), την υγρασία του εδάφους και την εμφάνιση καυσώνων».

Οπως υπογραμμίζει ο καθηγητής του ΕΚΠΑ και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ενωσης για την Κλιματική Αλλαγή, «λαμβάνοντας υπόψη τις τάσεις που αναπτύσσονται στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, θα επέλεγα ως το σημαντικότερο κλιματικό κίνδυνο τους καύσωνες, ιδίως σε ό,τι αφορά την αύξηση της έντασης, της συχνότητας και της διάρκειάς τους αλλά και τη συνδυασμένη εμφάνισή τους με ξηρασία. Πρόκειται για τα λεγόμενα συνδυαστικά φαινόμενα (compound events), με το ένα φαινόμενο να ενισχύει το άλλο».

Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον; Σύμφωνα με τη μελέτη για Ανθεκτικότητα των Ελληνικών Δασικών Οικοσυστημάτων, που επεξεργάστηκε η αντίστοιχη επιτροπή, αναμένεται σημαντική αύξηση των ημερών με μέγιστη θερμοκρασία άνω των 37° C την περίοδο από 2031-2060. Συγκεκριμένα, αναμένονται έως και 15-20 περισσότερες ημέρες το έτος με θερμοκρασίες άνω των 37° C σε ευαίσθητες για καύσωνα περιοχές, όπως στον θεσσαλικό και μακεδονικό κάμπο και δευτερευόντως στις πεδινές περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας και της Ηλείας, τον Αργολικό, τον μεσσηνιακό και τον λακωνικό κάμπο.

Οσον αφορά τις ημέρες με ακραίο κίνδυνο πυρκαγιάς αναμένεται αύξηση έως και 10 ημέρες στα πεδινά της χώρας για την περίοδο 2031-2060. Σύμφωνα με το πιο αρνητικό κλιματικό σενάριο RCP8.5 οι επιπλέον μέρες μπορεί να φτάσουν στα ανατολικά ηπειρωτικά τμήματα και στην Κρήτη έως και 15 ημέρες/έτος.

Σημείο καμπής θεωρείται γενικά το 2050, εάν δεν ληφθούν τα αναγκαία μέτρα, με αποτέλεσμα την περίοδο 2071-2100 και σύμφωνα με το RCP8.5 στην ανατολική Στερεά, στην Αττική, στην ανατολική Πελοπόννησο και στην Κρήτη, η αύξηση των ημερών με ακραίο κίνδυνο πυρκαγιάς να ξεπερνάει τις 35 ημέρες το έτος. Στην υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα, και στα νησιά του Αιγαίου, η αύξηση υπολογίζεται σε 25-35 ημέρες ανά έτος.

Ολα αυτά μπορεί να μοιάζουν πολύ μακρινά, αλλά οι κλιματικές διαταραχές έχουν ήδη ξεκινήσει και εμφανίζονται πλέον πιο συχνά τα καλοκαίρια μας, άρα χρειάζεται αυξημένη προσοχή, προετοιμασία και ανάλογα μέτρα.

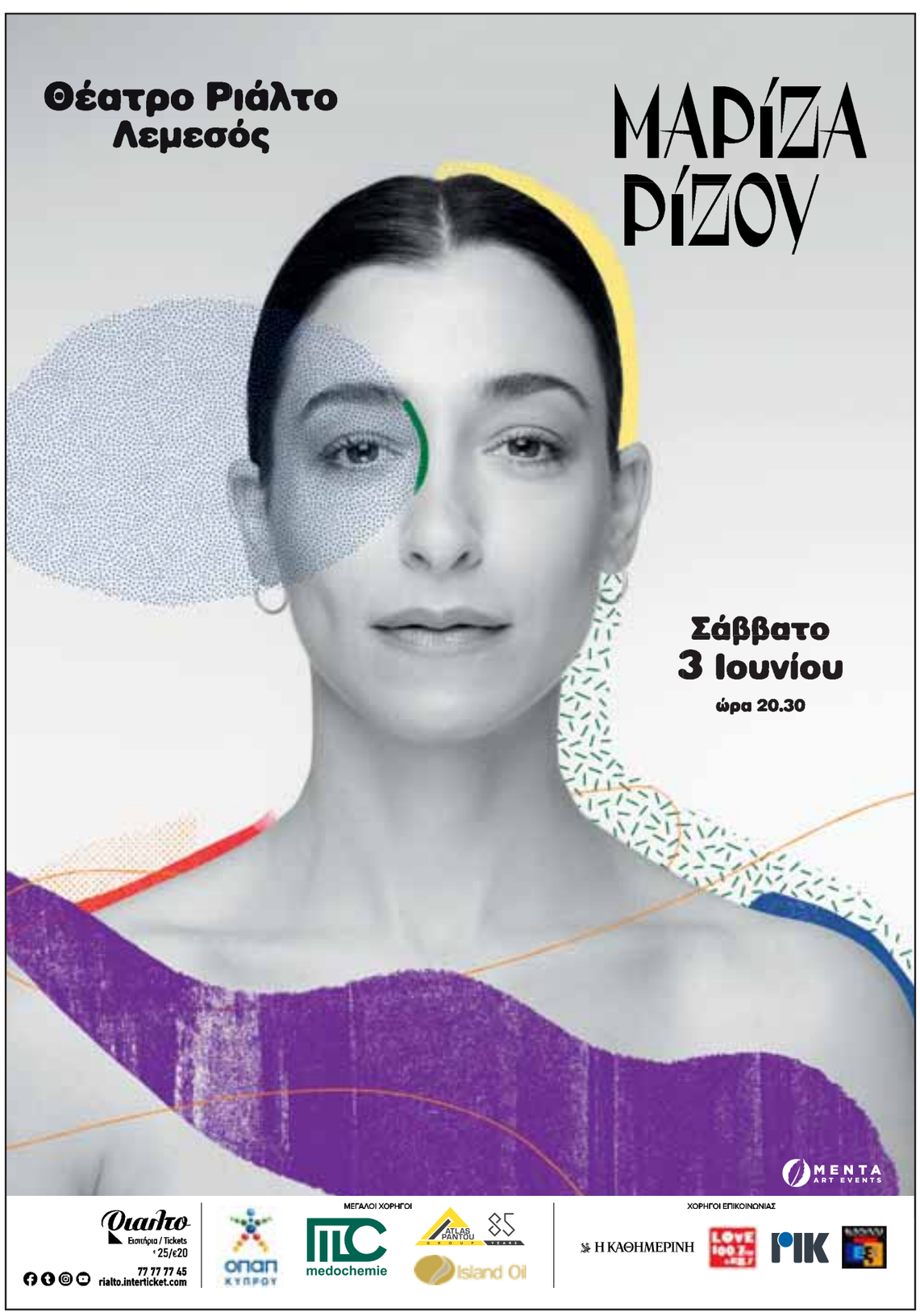

Σκέφτεται γρήγορα, δεν παίρνει αποφάσεις

Καθοριστικός ο ρόλος της τεχνητής νοημοσύνης στην υγεία, ωστόσο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον ανθρώπινο παράγοντα

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης έχει ανοίξει τη συζήτηση για τα επαγγέλματα που «κινδυνεύουν» να αντικατασταθούν από συστήματα AI (Artificial Intelligence). «Σε αυτά δεν συμπεριλαμβάνονται γιατροί και νοσηλευτές», τονίζουν οι ειδικοί επιστήμονες.

Μία από τις βασικές εφαρμογές των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης αφορά την υποστήριξη της κλινικής απόφασης. Έχοντας τη δυνατότητα ταχείας ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων, οι αλγόριθμοι της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να εντοπίζουν μοτίβα για διάφορες καταστάσεις υγείας και να βοηθούν τους επαγγελματίες υγείας στην τελική διάγνωση και λήψη απόφασης για τη θεραπεία. «Αυτή τη στιγμή η μεγαλύτερη εφαρμογή των συστημάτων AI στην υγεία είναι στην ανάλυση εικόνας. Π.χ. σε μια αξονική τομογραφία, μια μαστογραφία κ.ά. μπορεί να εντοπίσει κακοήθειες σε στάδια που το ανθρώπινο μάτι δεν μπορεί να ξεχωρίσει. Ομως αυτό σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον γιατρό», σημειώνει στην «Κ» η καθηγήτρια Βιολογίας/Γενετικής - Νανοϊατρικής της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, Μαρία Γαζούλη. Ο καθηγητής Πολιτικής Υγείας, κοσμήτωρ της Σχολής Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Κυριάκος Σουλιώτης, τονίζει στην «Κ» πως «πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι με την πολυπλοκότητα που προκαλείται από τον συνδυασμό της επιστημονικής έρευνας, των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, της διάθεσης μεγάλου όγκου δεδομένων, αλλά και της επέκτασης των ψηφιακών λειτουργιών σε πολλά πεδία των συστημάτων υγείας, η τεχνητή νοημοσύνη καθίσταται εξ ορισμού απαραίτητη. Αυτή η συνθήκη όμως δεν σημαίνει ότι μπορεί να εξελιχθεί σε υποκατάστατο του ανθρώπινου παράγοντα, π.χ. με την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων στη βάση διαγνωστικών και θεραπευτικών αλγορίθμων. Αυτοί είναι χρήσιμοι υπό την προϋπόθεση ότι θα αξιολογηθούν από τους γιατρούς, οι οποίοι θα λάβουν τις αποφάσεις σε συνεργασία με τους ασθενείς. Με λίγα λόγια είναι ένα σύστημα που σκέφτεται πολύ γρήγορα, αλλά δεν παίρνει αποφάσεις».

«Οι διαγνωστικοί και θεραπευτικοί αλγόριθμοι είναι χρήσιμοι υπό την προϋπόθεση ότι θα αξιολογηθούν από τους γιατρούς».

Αυτή τη στιγμή η μεγαλύτερη εφαρμογή των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης στην υγεία είναι στην ανάλυση εικόνας, όπως σημειώνει στην «Κ» η Μαρία Γαζούλη, καθηγήτρια Βιολογίας/Γενετικής - Νανοϊατρικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Την προηγούμενη εβδομάδα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας προειδοποίησε για τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, τονίζοντας μεταξύ άλλων ότι τα δεδομένα που χρησιμοποιεί μπορεί να είναι μεροληπτικά ή να χρησιμοποιούνται λανθασμένα. Η κ. Γαζούλη επισημαίνει ότι «καθώς οι προγραμματιστές δημιουργούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης εμφανίζονται αρκετοί κίνδυνοι και προκλήσεις: ο κίνδυνος για τους ασθενείς από σφάλματα του συστήματος, για το απόρρητο και πολλά άλλα».

Οι καθηγητές τονίζουν την ανάγκη διαμόρφωσης, το συντομότερο δυνατόν, ενός θεσμικού πλαισίου που θα ρυθμίζει όλα τα κρίσιμα σημεία εφαρμογής της τεχνητής νοημοσύνης στην υγεία. «Το τελευταίο που θέλουμε είναι να χάσουμε την ευκαιρία να εκμεταλλευθούμε την τεχνητή νοημοσύνη γιατί δεν έχουμε έτοιμο το "περιβάλλον" για την εφαρμογή της», τονίζει ο κ. Σουλιώτης. Σύμφωνα με τον ίδιο, η χώρα μας οφείλει να κινηθεί γρήγορα στο πεδίο της ψηφιοποίησης αρχείων, ώστε να μη μείνει ουραγός σε αυτόν τον τομέα. Την ώρα που μιλάμε για τεχνητή νοημοσύνη και τροφοδότηση των συστημάτων με δεδομένα, στην Ελλάδα ο γιατρός εξακολουθεί και ζητεί πληροφορίες για προηγούμενες θεραπείες και αποτελέσματα εξετάσεων από τον ίδιο τον ασθενή.

Οι επιστήμονες τονίζουν την ανάγκη διαμόρφωσης θεσμικού πλαισίου που θα ρυθμίζει όλα τα κρίσιμα σημεία εφαρμογής της AI.

ΥΠΕΡ

Εγκαιρη πρόγνωση, ταχύτερη ανάπτυξη νέων φαρμάκων

Ενα εργαλείο με τεράστιες δυνατότητες ως προς τη βελτίωση της ικανότητας διάγνωσης παθήσεων, την υποστήριξη της κλινικής απόφασης για την αποτελεσματικότερη θεραπεία αλλά και την πιο εύκολη πρόσβαση του ασθενούς στο σύστημα υγείας χαρακτηρίζουν οι ειδικοί επιστήμονες της Υγείας τα συστήματα τεχνητής εφαρμογής.

Οπως σημειώνει στην «Κ» ο κ. Κυριάκος Σουλιώτης, «η δυνατότητα που παρέχει η τεχνητή νοημοσύνη έχει πολλαπλά οφέλη, όπως η επεξεργασία μεγάλων βάσεων δεδομένων σε μικρό χρονικό διάστημα και, στη βάση αυτής, η υποστήριξη της κλινικής απόφασης. Η λήψη αποφάσεων θεραπείας με βάση πραγματικά δεδομένα εκβάσεων μεγάλου αριθμού ασθενών εγγυάται αυξημένη πιθανότητα επίτευξης του διαχρονικού στόχου που είναι "η κατάλληλη θεραπεία στον κατάλληλο ασθενή", με τα οφέλη να επεκτείνονται και στην οικονομική λειτουργία των συστημάτων υγείας.

Επιπλέον, η ψηφιοποίηση όλων των ιατρικών πληροφοριών των πολιτών και η δυνατότητα αναζήτησης και άμεσης εύρεσης διαθέσιμων δομών και φροντίδας υγείας θα συμβάλλει στη βελτίωση των διαδικασιών και των συνθηκών πρόσβασης των πολιτών στο σύστημα υγείας, όπως π.χ. σε μια κλίνη σε ΜΕΘ, αλλά και στην προτυποποίηση της χρήσης των υγειονομικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα τη βέλτιστη κατανομή των πόρων».

Η κ. Μαρία Γαζούλη τονίζει ότι «αν και ο τομέας είναι αρκετά νέος, η τεχνητή νοημοσύνη έχει τη δυνατότητα να παίξει σημαντικούς ρόλους στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης».

Σύμφωνα με την καθηγήτρια, η πιο εντυπωσιακή χρήση της ιατρικής τεχνητής νοημοσύνης είναι να κάνει πράγματα που οι «ανθρώπινοι» πάροχοι υγείας δεν μπορούν ακόμη να κάνουν. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση απεικόνισης, όπως ακτινογραφίες και μαγνητική τομογραφία, για να βοηθήσει τους γιατρούς να εντοπίσουν ασθένειες και να σχεδιάσουν τη θεραπεία. «Για παράδειγμα», σημειώνει, «αλγόριθμοι με τεχνητή νοημοσύνη μπορούν να ανιχνεύσουν σημάδια καρκίνου στις μαστογραφίες με υψηλό βαθμό ακρίβειας, κάτι που μπορεί να βοηθήσει τους γιατρούς να κάνουν διάγνωση και να προγραμματίσουν τη θεραπεία πιο γρήγορα».

Η ψηφιοποίηση των ιατρικών πληροφοριών και η δυνατότητα αναζήτησης διαθέσιμων δομών υγείας θα βελτιώσει τις συνθήκες πρόσβασης στο σύστημα υγείας.

Τα συστήματα AI μπορούν να οδηγήσουν σε έγκαιρη πρόγνωση. Οπως λέει η κ. Γαζούλη, ηλεκτρονικά αρχεία υγείας και άλλα δεδομένα ασθενών μπορούν να αναλυθούν από την τεχνητή νοημοσύνη για να προβλεφθεί ποιοι ασθενείς κινδυνεύουν να αναπτύξουν ορισμένες καταστάσεις. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους γιατρούς να παρέμβουν εγκαίρως, πριν μια κατάσταση γίνει πιο σοβαρή, και μπορεί επίσης να βοηθήσει τους οργανισμούς υγειονομικής περίθαλψης να κατανέμουν τους πόρους πιο αποτελεσματικά. Πεδίο εφαρμογής της είναι και η ανάπτυξη νέων φαρμάκων. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξέταση δεδομένων σχετικά με τις αλληλεπιδράσεις και τις παρενέργειες φαρμάκων, καθώς και για την πρόβλεψη ενώσεων που θα είναι πιο αποτελεσματικές στη θεραπεία ορισμένων καταστάσεων. Αυτό μπορεί να επιταχύνει τη διαδικασία ανακάλυψης και ανάπτυξης φαρμάκων, η οποία μπορεί τελικά να οδηγήσει σε νέες θεραπείες για τους ασθενείς.

Διαγνώσεις από μακριά

Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να μοιραστεί την τεχνογνωσία και τις επιδόσεις των ειδικών για να συμπληρώσει τους παρόχους υγείας, όπως π.χ. έναν γενικό γιατρό σε απομακρυσμένη δομή. Η κ. Γαζούλη εξηγεί ότι «π.χ., πολλά προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης χρησιμοποιούν εικόνες του ανθρώπινου ματιού για να δώσουν διαγνώσεις που διαφορετικά θα απαιτούσαν οφθαλμίατρο».

ΚΑΤΑ

Κίνδυνος μεροληψίας και διαρροής πληροφοριών

Η διασφάλιση του απορρήτου και της διαθεσιμότητας έγκυρων και αντιπροσωπευτικών δεδομένων αποτελεί βασική πρόκληση αλλά και προϋπόθεση για την αξιοποίηση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της υγείας και της υγειονομικής περίθαλψης. Ο κ. Κυριάκος Σουλιώτης αναφέρει ότι «αναμφίβολα πρόκειται για κάτι σχετικά νέο στην υγειονομική περίθαλψη και εύλογα προκαλούνται ανησυχίες για τους κινδύνους π.χ. από την τροφοδότηση των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης με μη έγκυρα δεδομένα ή τη διαρροή εμπιστευτικών και ευαίσθητων πληροφοριών υγείας των πολιτών. Επιπλέον, ανησυχία έχει διατυπωθεί για τον κίνδυνο σταδιακής υποκατάστασης του ανθρώπινου παράγοντα στις υπηρεσίες υγείας, με πολλαπλές επιπτώσεις στην απασχόληση και στην ποιότητα των φροντίδων υγείας». Οπως επισημαίνει η κ. Μαρία Γαζούλη, «όσον αφορά την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στον κλάδο της υγειονομικής περίθαλψης, το απόρρητο αποτελεί σημαντική ανησυχία. Τα δεδομένα ασθενών αποτελούνται από εξαιρετικά ευαίσθητα προσωπικά αναγνωρίσιμα στοιχεία (PII), όπως ιατρικό ιστορικό, στοιχεία ταυτότητας και πληροφορίες πληρωμής, τα οποία προστατεύονται από κανονιστικές οδηγίες που παρέχονται από τον GDPR και το HIPAA.

Ομως, όταν τα δεδομένα ανεβαίνουν σε μια cloud υπηρεσία προκειμένου να αναλυθούν από συστήματα AI, υπάρχουν ανοιχτά ζητήματα ασφάλειας». Σύμφωνα με την καθηγήτρια, ένας κίνδυνος αφορά και τη διαθεσιμότητα των δεδομένων. «Η εκπαίδευση των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί μεγάλες ποσότητες δεδομένων από πηγές όπως ηλεκτρονικά αρχεία υγείας, αρχεία φαρμακείων, ασφαλιστικών εταιρειών ή πληροφορίες που δημιουργούνται από τους καταναλωτές, όπως ιχνηλάτες φυσικής κατάστασης ή ιστορικό αγορών. Αλλά τα δεδομένα υγείας είναι συχνά προβληματικά και κατακερματισμένα», σημειώνει και συνεχίζει: «Οι ασθενείς συνήθως βλέπουν διαφορετικούς παρόχους και αλλάζουν ασφαλιστικές εταιρείες, οδηγώντας σε διαχωρισμό δεδομένων σε πολλαπλά συστήματα και πολλαπλές μορφές. Αυτός ο κατακερματισμός αυξάνει τον κίνδυνο λάθους, μειώνει την πληρότητα των συνόλων δεδομένων και αυξάνει το κόστος συλλογής τους, γεγονός που περιορίζει επίσης τους τύπους οντοτήτων που μπορούν να αναπτύξουν αποτελεσματική τεχνητή νοημοσύνη στον τομέα της υγείας».

«Η έλλειψη διαφάνειας μπορεί να δυσκολέψει τους γιατρούς και άλλους επαγγελματίες υγείας να εμπιστευθούν τα αποτελέσματα ενός συστήματος AI».

Ανισότητες

Στο ίδιο πλαίσιο, υπάρχει και ο κίνδυνος μεροληψίας και ανισότητας στην τεχνητή νοημοσύνη στον τομέα της υγείας. Οπως επισημαίνει η κ. Γαζούλη, τα συστήματα AI μαθαίνουν από τα δεδομένα στα οποία εκπαιδεύονται και μπορούν να ενσωματώσουν προκαταλήψεις από αυτά τα δεδομένα. «Για παράδειγμα, εάν τα διαθέσιμα δεδομένα για την τεχνητή νοημοσύνη συλλέγονται κυρίως σε ακαδημαϊκά ιατρικά κέντρα, το προκύπτον σύστημα AI θα γνωρίζει λιγότερα για ασθενείς από πληθυσμούς που συνήθως δεν συχνάζουν στα ακαδημαϊκά ιατρικά κέντρα. Ακόμη κι αν τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης μαθαίνουν από ακριβή, αντιπροσωπευτικά δεδομένα, μπορεί να υπάρχουν προβλήματα εάν αυτές οι πληροφορίες αντικατοπτρίζουν υποκείμενες προκαταλήψεις και ανισότητες στο σύστημα υγείας».

Η έλλειψη διαφάνειας αποτελεί επίσης προβληματικό σημείο. «Πολλά συστήματα τεχνητής νοημοσύνης θεωρούνται "μαύρα κουτιά" επειδή είναι δύσκολο να κατανοήσουμε πώς κατέληξαν σε μια συγκεκριμένη απόφαση. Αυτή η έλλειψη διαφάνειας μπορεί να δυσκολέψει τους γιατρούς και άλλους επαγγελματίες υγείας να εμπιστευθούν τα αποτελέσματα ενός συστήματος AI», τονίζει η κ. Γαζούλη.

Γιατί μας αρέσει να ακούμε λυπητερά τραγούδια;

Του **ΟΛΙΒΕΡ ΓΟΥΑΝΓΚ**

Αμέτρητοι στοχαστές, ήδη από την εποχή του Αριστοτέλη, έχουν προσπαθήσει να απαντήσουν σε ένα παράδοξο: αν και δεν μας αρέσει να είμαστε λυπημένοι στην πραγματική ζωή, απολαμβάνουμε την τέχνη που μας κάνει να νιώθουμε έτσι.

Κάποιοι έχουν υποστηρίξει πως ίσως μας βοηθάει να βιώσουμε μια κάθαρση των αρνητικών συναισθημάτων μας. Αλλοι πως ενδέχεται να είμαστε κοινωνικά προγραμματισμένοι να απολαμβάνουμε τη λύπη μας. Γεγονός, πάντως, παραμένει ότι το αίσθημα της λύπης είναι από τα πιο κυρίαρχα στην τέχνη και συχνά φαίνεται να επιδιώκουμε συνειδητά να το βιώσουμε στους κόλπους της.

Τρεις κατηγορίες

Ο δρ Κνόουμπ, καθηγητής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Γέιλ, έχει αφιερώσει χρόνια μελέτης στο ζήτημα της λυπητερής μουσικής και των συναισθημάτων που αυτή μας προκαλεί. Οι έρευνές του διαπιστώνουν ότι η συναισθηματική μας ανταπόκριση στη μουσική έχει πολλά επίπεδα – δεν είμαστε απλώς χαρούμενοι όταν ακούμε ένα όμορφο τραγούδι, ούτε απλά λυπημένοι όταν ακούμε ένα λυπητερό. Το 2016, μια έρευνα σε 363 ακροατές έδειξε ότι οι συναισθηματικές αντιδράσεις μας όταν ακούμε λυπητερά τραγούδια χωρίζονται χοντρικά σε τρεις κατηγορίες: στη θλίψη, που περιλαμβάνει ισχυρά αρνητικά συναισθήματα όπως θυμός και απελπισία, στη μελαγχολία, που αποτελεί μια ηπιότερη μορφή θλίψης σε συνδυασμό με αρνητικά συναισθήματα για τον εαυτό μας, και στη χαρμολύπη, ένα παρήγορο αίσθημα χαράς και συμφιλίωσης με τη λύπη. Ομως ο Κνόουμπ προχωράει και σε μία πιο τολμηρή διαπίστωση. Η λυπητερή μουσική μάς αρέσει επειδή μας συνδέει με τη λύπη των άλλων. Μας επιστρέφει σε μια προκοινωνική κατάσταση ενσυναίσθησης και ταύτισης με τα πιο βαθιά και οικουμενικά ανθρώπινα συναισθήματα. Και αυτό μας κάνει να αισθανόμαστε λιγότερο μόνοι. «Υπάρχουν στιγμές που αισθάνεσαι ότι είσαι μόνος σου, απομονωμένος. Και τότε πιάνεις ένα βιβλίο ή ακούς λίγη μουσική και ξαφνικά καταλαβαίνεις ότι δεν είσαι μόνος σου», λέει. «Ίσως τελικά να ακούμε λυπητερή μουσική επειδή όχι μας αρέσει να νιώθουμε λυπημένοι, αλλά επειδή θέλουμε να νιώθουμε συνδεδε-μένοι», συνεχίζει.

Οχι επειδή μας αρέσει να νιώθουμε λυπημένοι, αλλά επειδή θέλουμε να νιώθουμε συνδεδεμένοι με άλλους ανθρώπους.

Η απόλαυση της λυπητερής μουσικής, ωστόσο, είναι πολυεπίπεδη –σαν ένα κρεμμύδι– και αυτή η εξήγηση προκαλεί περισσότερες ερωτήσεις. Με ποιον συνδεόμαστε; Με τον καλλιτέχνη; Με έναν «άλλο» εαυτό μας; Με ένα φανταστικό πρόσωπο;

Ο δρ Κνόουμπ κατανοεί την περιπλοκότητα του ζητήματος και δεν επιθυμεί να φτάσει σε βιαστικά συμπεράσματα. Αλλωστε, η μουσική μπορεί να εμπνεύσει πολλά ακόμη ισχυρά συναισθήματα: αγάπη, χαρά, έκσταση, ηρεμία. «Η γλώσσα των συναισθημάτων είναι η πιο απλή, η πιο πρωτόγονη γλώσσα που έχουμε για να επικοινωνούμε με τους άλλους ανθρώπους χωρίς να χρησιμοποιούμε λέξεις», καταλήγει.

Οι έρευνες διαπιστώνουν ότι η συναισθηματική μας ανταπόκριση στη μουσική έχει πολλά επίπεδα - δεν είμαστε απλώς χαρούμενοι όταν ακούμε ένα όμορφο τραγούδι, ούτε απλά λυπημένοι όταν ακούμε ένα λυπητερό.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Απομακρύνεται η απειλή της ύφεσης στις ΗΠΑ

Τα περισσότερα από τα στοιχεία για την οικονομία των ΗΠΑ συνέχισαν να εκπλήσσουν θετικά και αυτή την εβδομάδα που διανύσαμε, ενισχύοντας την άποψη ότι, παρά τη σημαντική σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Fed) και την αυστηροποίηση των πιστωτικών κανόνων των αμερικανικών τραπεζών, η πορεία ανάκαμψης συνεχίζεται, περιορίζοντας ακόμα περισσότερο τις ανησυχίες για ενδεχόμενη ύφεση στο άμεσο μέλλον (αν και η αγορά συνεχίζει να τιμολογεί με αρκετά υψηλή πιθανότητα, περίπου 65%, το ενδεχόμενο ύφεσης στους επόμενους 12 μήνες).

Ενδεικτικά, ο σύνθετος δείκτης υπευθύνων προμηθειών PMI ενισχύθηκε τον Μάιο στο υψηλότερο επίπεδο από τον Απρίλιο του 2022 (54,5 έναντι 53,6 τον προηγούμενο μήνα), οι πωλήσεις νέων κατοικιών ανήλθαν τον Απρίλιο σε υψηλό 13 μηνών (683.000) επωφελούμενες από τη μικρή υποχώρηση των επιτοκίων για στεγαστικά δάνεια τις τελευταίες εβδομάδες, ενώ ο αριθμός των νέων αιτήσεων για το επίδομα ανεργίας την προηγούμενη εβδομάδα αυξήθηκε λιγότερο από το αναμενόμενο (+4.000 στις 229.000) και οι αντίστοιχοι δείκτες για τις προηγούμενες δύο εβδομάδες αναθεωρήθηκαν καθοδικά, υποδηλώνοντας ότι η αγορά εργασίας χαλαρώνει αλλά με ρυθμό ηπιότερο από αυτόν που παρουσίαζαν τα αρχικά στοιχεία. Επηρεασμένοι από τα νέα θετικά οικονομικά στοιχεία, τις συνεχιζόμενες «επιθετικές» δηλώσεις από αξιωματούχους της Fed και την αυξημένη αισιοδοξία για συμφωνία αναφορικά με την αύξηση του ορίου δημοσίου χρέους τις αμέσως επόμενες ημέρες, οι επενδυτές εμφανίζονται πλέον σχεδόν σίγουροι ότι ο κύκλος αύξησης των αμερικανικών επιτοκίων δεν έχει κλείσει ακόμα. Σε αντίθεση με την εκτίμηση στις αρχές Μαΐου, όταν πραγματοποιήθηκε η τελευταία συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής της Fed, ότι τα αμερικανικά επιτόκια βρίσκονται στο τερματικό επίπεδο και η Τράπεζα θα προχωρήσει στην πρώτη μείωσή τους τους αμέσως επόμενους μήνες, η προθεσμιακή αγορά τιμολογεί πλέον με πιθανότητα περίπου 40% το ενδεχόμενο νέας αύξησης 25 μ.β. στην επόμενη συνεδρίαση στις 14 Ιουνίου, ενώ μία αύξηση ανάλογου μεγέθους θεωρείται σχεδόν βέβαιη στη συνεδρίαση της 26ης Ιουλίου, με τη συνολική εκτιμώμενη μείωση των επιτοκίων μέχρι το τέλος του έτους να έχει περιοριστεί σε μόλις 35 μ.β. περίπου.

Εν μέσω αυξημένων εκτιμήσεων για ακόμα υψηλότερα επιτόκια από τη Fed, οι κυβερνητικοί τίτλοι των ΗΠΑ αλλά και της Γερμανίας συνέχισαν να δέχονται ισχυρές πιέσεις, ενώ το δολάριο παρέμεινε σε ανοδική πορεία, με την ισοτιμία ευρώ/δολ. να υποχωρεί κάτω από την περιοχή του 1,08.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης & Ερευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

Η επενδυτική βαθμίδα είναι ήδη εδώ

Οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων βρίσκονται στα ίδια επίπεδα με της Ε.Ε., που βαθμολογείται με «ΑΑΑ»

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Τα ελληνικά ομόλογα, έπειτα και από την υπεραπόδοση του τελευταίου διαστήματος και ειδικά το ράλι που σημείωσαν μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών, διαπραγματεύονται σαν τίτλοι που αξιολογούνται με επενδυτική βαθμίδα, όπως επισημαίνουν αναλυτές και οι διαχειριστές ομολόγων.

Αυτό δείχνουν και τα πολλαπλά ρεκόρ που σημείωσαν την τελευταία εβδομάδα. Είναι εντυπωσιακό πως το ελληνικό Δημόσιο έχει καταφέρει να δανείζεται στη διετία πιο φθηνά από ό,τι η Ευρωπαϊκή Ενωση.

Η απόδοση του ελληνικού 2ετούς κινείται στο 3,13% τη στιγμή που η απόδοση του αντίστοιχου τίτλου της Ε.Ε. που εκδόθηκε για τη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης είναι στο 3,27%. Παράλληλα, στην 5ετία η Ελλάδα είναι κοντά στο να ισοφαρίσει το κόστος δανεισμού της Ε.Ε. –η οποία και βαθμολογείται από τους οίκους από το απόλυτο «ΑΑΑ»–, με την ελληνική απόδοση στο 3,46% έναντι 3,2% για την Ε.Ε.

Φυσικά η παραπάνω σύγκριση είναι «άνιση», καθώς η ελληνική αγορά είναι πολύ μικρή σε ρευστότητα –και ειδικά οι πολύ βραχυπρόθεσμοι τίτλοι της (που σημαίνει ότι οι κινήσεις τους μπορεί είναι πιο έντονες)– σε σύγκριση με τη μεγάλη ρευστότητα που έχουν τα ομόλογα της Ε.Ε. Ωστόσο δίνει σίγουρα ένα σημαντικό μήνυμα για το πόσο ασφαλής θεωρείται επενδυτικά η Ελλάδα ειδικά μέσα στην επόμενη τετραετία. Οι επενδυτές αποτιμούν ότι έπειτα και από τις δεύτερες κάλπες στα τέλη Ιουνίου, θα υπάρξει πολιτική σταθερότητα με μία ισχυρή και αυτοδύναμη κυβέρνηση, η οποία θα συνεχίσει στον δρόμο των μεταρρυθμίσεων, με την πτώση του δείκτη του ελληνικού χρέους να επιταχύνεται. Αυτό αποτελεί και το «εισιτήριο» για την επενδυτική βαθμίδα, το οποίο είναι θέμα χρόνου να δοθεί, ακόμα και στις αρχές του φθινοπώρου. Οι επενδυτικές τράπεζες που διαπραγματεύονται ελληνικά ομόλογα έχουν άλλωστε ήδη αρχίσει να χτίζουν θέσεις στην Ελλάδα, ώστε να ανταποκριθούν και στη ζήτηση από τους επενδυτές που θα φέρει μία τέτοια εξέλιξη.

SPREAD 10ΕΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ 10ΕΤΩΝ ΙΤΑΛΙΚΩΝ

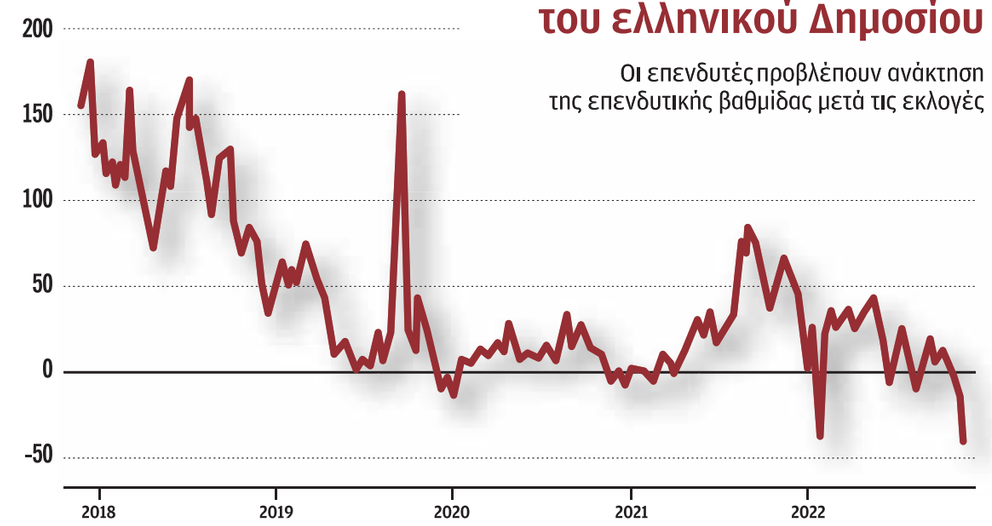

ΠΗΓΗ: Reuters

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το κόστος δανεισμού του ελληνικού Δημοσίου

Οι επενδυτές προβλέπουν ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας μετά τις εκλογές

Η εμπιστοσύνη των επενδυτών έχει επιστρέψει πλήρως μετά τον πρώτο γύρο των εκλογών.

Τα ελληνικά ομόλογα παράλληλα καταγράφουν και ιστορικό ρεκόρ έναντι των ιταλικών. Το κόστος δανεισμού της Ελλάδας έχει υποχωρήσει σε ιστορικά χαμηλά έναντι της Ιταλίας, με την απόδοση του ελληνικού 10ετούς να κινείται στο 3,9%, σχεδόν 50 μονάδες βάσης χαμηλότερα από την απόδοση του ιταλικού 10ετούς, η οποία διαμορφώνεται στο 4,4%. Επιπλέον, τα ελληνικά ομόλογα κινούνται όλο και πιο κοντά σε αυτά της Ισπανίας, όπου η απόδοση διαμορφώνεται στο 3,6% και κλείνουν το χάσμα και με την Πορτογαλία, με το πορτογαλικό 10ετές να διαπραγματεύεται στο 3,3%.

Οπως σχολιάζει στην «Κ» ο Ρόμπερτ Τιπ, επικεφαλής επενδύσεων και διεθνών ομολόγων στην PGIM Fixed Income, «χάρη στα βελτιωμένα θεμελιώδη μεγέθη της ελληνικής οικονομίας και στην αυξημένη πιθανότητα συνέχισης της πολιτικής στον απόηχο του εκλογικού αποτελέσματος, τα spreads των ελληνικών ομολόγων έφτασαν πλέον να τοποθετούνται μεταξύ Ιταλίας και Ισπανίας –δύο χώρες που κατέχουν επενδυτική βαθμίδα–, ένα τεράστιο ορόσημο για την απόδοσή τους».

«Η απόδοση των ελληνικών ομολόγων είναι αδιαμφισβήτητα αξιοσημείωτη», όπως σχολιάζει στην «Κ» και ο Γιαν βον Γκέριχ, επικεφαλής αναλυτής της Nordea Research. «Εύκολα θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι η εμπιστοσύνη των επενδυτών έχει επιστρέψει πλήρως και ότι η ελληνική οικονομία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, με το εκλογικό αποτέλεσμα να υποστηρίζει μια τέτοια πορεία», προσθέτει.

Τα ελληνικά ομόλογα εκτός από την προοπτική της επενδυτικής βαθμίδας έχουν και άλλους σημαντικούς «άσους», όπως η στρατηγική που έχει ακολουθήσει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους. «Ο ΟΔΔΗΧ έχει καλύψει εμπροσθοβαρώς το εκδοτικό πρόγραμμα για το 2023 και προηγείται έναντι άλλων χωρών σε αυτό το μέτωπο. Αυτό δεν σημαίνει ότι η Ελλάδα δεν θα εκδώσει περισσότερα ομόλογα τους επόμενους μήνες, αλλά θα το κάνει μόνο εάν η ζήτηση είναι αρκετά ισχυρή. Τα ελληνικά ομόλογα επίσης δεν υπόκεινται στο πρόγραμμα ποσοτικής σύσφιγξης QT όπως όλα τα άλλα ομόλογα της Ευρωζώνης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ – PSPP, ενώ η ευελιξία στις επανεπενδύσεις του προγράμματος PEPP και το εργαλείο κατά του κατακερματισμού (TPI) έχουν κάνει τα ομόλογα της περιφέρειας πολύ πιο ανθεκτικά γενικά φέτος», όπως σημειώνει στην «Κ» ο Ιωάννης Σώκος, επικεφαλής ανάλυσης της αγοράς σταθερού εισοδήματος της Deutsche Bank.

Πράγματι, ο ΟΔΔΗΧ έχει καλύψει πλήρως τους εκδοτικούς στόχους της χρονιάς με την άντληση 7 δισ. ευρώ πριν από τις πρώτες κάλπες. Με 35 δισ. ευρώ ταμειακών διαθεσίμων δεν αποκλείονται θετικές εκπλήξεις τους επόμενους μήνες. Οπως έχει αναφέρει η «Κ», όταν για παράδειγμα η Ελλάδα κατακτήσει ή είναι στα πρόθυρα να κατακτήσει την επενδυτική βαθμίδα, ο ΟΔΔΗΧ μπορεί να εκμεταλλευτεί το ευνοϊκό κλίμα. Δεν αποκλείονται νέες πρόωρες αποπληρωμές των δανείων GLF, ακόμα και δύο δόσεων του 2024 και του 2025, μέσω της χρήσης των ταμειακών διαθεσίμων, ενώ ένα νέο πρόγραμμα δημοπρασιών για το reopening υφιστάμενων ομολόγων για την αύξηση της ρευστότητας στην αγορά, είναι επίσης πιθανό.

Οι αναλυτές δεν δηλώνουν έκπληκτοι από την πορεία των ελληνικών ομολόγων. «Είμαι ενθουσιασμένος, αλλά όχι και έκπληκτος από τις κινήσεις της αγοράς», σημειώνει στην «Κ» ο επικεφαλής οικονομολόγος της Berenberg, Χόλγκερ Σμίντινγκ.

«Η Ιταλία αποδίδει εξαιρετικά καλά υπό την Τζόρτζια Μελόνι. Αλλά υπό τον Κυριάκο Μητσοτάκη, η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε πρωταγωνιστή μεταξύ των πιο σημαντικών χωρών της Ευρωζώνης. Μόλις ο κ. Μητσοτάκης επιβεβαιωθεί στην εξουσία, η Ελλάδα θα βρεθεί σε καλό δρόμο για να ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα. Αυτό θα μπορούσε να δώσει περαιτέρω ώθηση στα ελληνικά ομόλογα. Ωστόσο, πιθανότατα έχει αποτιμηθεί σε μεγάλο βαθμό, επομένως, αναμένω ότι το spread θα περιοριστεί περαιτέρω αλλά μέτρια».

Ανοδικά έκλεισε την Τρίτη το ΧΑΚ

Ανοδικά ολοκληρώθηκε την Τρίτη η διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 109,60 μονάδες, καταγράφοντας κέρδη 0,60%. Στις 66,29 μονάδες έκλεισε ο δείκτης FTSE/CySE 20, σημειώνοντας άνοδο 0,61%.

Η αξία των συναλλαγών ανήλθε στις 69.442,99 ευρώ.

Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 109,60 μονάδες, καταγράφοντας κέρδη 0,60%.

Σε ό,τι αφορά τους επιμέρους δείκτες, άνοδο σημείωσε κατά 0,69% η Κύρια Αγορά κλείνοντας στις 79,20 μονάδες, η Εναλλακτική Αγορά κατά 0,59% κλείνοντας στις 1.085,41 μονάδες και οι Επενδυτικές κατά 3,87% κλείνοντας στις 1.031,34 μονάδες, ενώ αμετάβλητα παρέμειναν τα Ξενοδοχεία.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Alkis H. Hadjikyriacos (Frou-Frou Biscuits) Public Ltd με όγκο συναλλαγών €20.790 (τιμή κλεισίματος €0,27 – αμετάβλητη), της Τράπεζας Κύπρου με €13.598,65 (τιμή κλεισίματος €2,61 - άνοδος 0,38%), της Ελληνικής Τράπεζας με € 12.311 (τιμή κλεισίματος €1,79 – αμετάβλητη), της Logicom με €6.290,78 (τιμή κλεισίματος €2,18 – πτώση 0,91%) της Δήμητρα Επενδυτική με €4.107,57 (τιμή κλεισίματος €0,51 - άνοδος 4,08%).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 7 κινήθηκαν ανοδικά, 2 καθοδικά και 6 παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών έφτασε τις 38.

Χρηματοδότηση Ναυπηγείων Ελευσίνας από ΗΠΑ

Τις αμέσως επόμενες εβδομάδες αναμένεται η απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου για την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης των Ναυπηγείων Ελευσίνας με στρατηγικό επενδυτή την ONEX Shipyards και χρηματοδότηση της τάξεως των 125 εκατομμυρίων δολαρίων από την αμερικανική κρατική αναπτυξιακή τράπεζα DFC. Συγκεκριμένα το διοικητικό συμβούλιο της αναπτυξιακής τράπεζας των ΗΠΑ (U.S. International Development Finance Corporation - DFC) ολοκλήρωσε τις διαδικασίες έγκρισης χρηματοδότησης ύψους 125 εκατ. δολαρίων μέσω δανειακών εγγυήσεων προς την ONEX Shipyards για την εξυγίανση των Ναυπηγείων Ελευσίνας, όπως γνωστοποίησε με δηλώσεις του ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Ελλάδα, Τζορτζ Τσούνης. Σημειώνεται πως το ποσό είναι προσαυξημένο κατά 23 εκατομμύρια δολάρια σε σχέση με το αρχικό σχέδιο για χρηματοδότηση ύψους 102 εκατομμυρίων δολαρίων.

Η τελική έγκριση εναπόκειται στο Κογκρέσο, ωστόσο, με δεδομένο το πράσινο φως από το διοικητικό συμβούλιο της DFC, αυτή θεωρείται εν πολλοίς προεξοφλημένη.

Ανακοινώσεις έγιναν κατά τη διάρκεια εκδήλωσης για την παρουσίαση μιας ακόμη ελληνοαμερικανικής συνεργασίας και ειδικότερα της υπογραφής μνημονίου κατανόησης μεταξύ Cisco και ONEX για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των υποδομών και των λειτουργικών συστημάτων των Ναυπηγείων Ελευσίνας.

Τα Ναυπηγεία Ελευσίνας και η ONEX έχουν επίσης επιλεγεί από τον ιταλικό ναυπηγικό όμιλο Fincantieri που συνεργάζεται και με τις αμερικανικές ένοπλες δυνάμεις. Ειδικότερα, σε κοινή ανακοίνωσή τους προ ενός έτους ανέφεραν πως «οι δύο όμιλοι εξετάζουν την από κοινού ανάπτυξη έργων ναυπήγησης και επισκευής πλοίων, μεγάλο μέρος των οποίων θα πραγματοποιείται στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στα ONEX Elefsis Shipyards, που θα απευθύνονται και στη διεθνή αγορά πέραν της ελληνικής, με έμφαση στην υποβολή επίσημης πρότασης στην ελληνική κυβέρνηση από τη Fincantieri SpA για την από κοινού υλοποίηση του προγράμματος προμήθειας των νέων κορβετών του Πολεμικού Ναυτικού στα ONEX Elefsis Shipyards – με την επένδυση σε δημιουργία γραμμής παραγωγής καθολικής κατασκευής πλοίων αυτής της κατηγορίας».

Εγκρίθηκε από την αμερικανική αναπτυξιακή τράπεζα το ποσό των 125 εκατ. δολαρίων.

Το διοικητικό συμβούλιο της αναπτυξιακής τράπεζας των ΗΠΑ ενέκρινε τη χρηματοδότηση μέσω δανειακών εγγυήσεων προς την ONEX Shipyards για την εξυγίανση των Ναυπηγείων Ελευσίνας, ανέφερε σε δηλώσεις του ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Ελλάδα, Τζορτζ Τσούνης.

Την έγκριση του διοικητικού συμβουλίου της DFC για χρηματοδότηση ύψους 125 εκατομμυρίων δολαρίων σχολίασε και ο υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αδωνις Γεωργιάδης, σημειώνοντας ότι «πλέον, το μόνο που μένει είναι η έγκριση του σχεδίου από το αρμόδιο δικό μας δικαστήριο βάσει του πτωχευτικού μας δικαίου και η αναγέννηση των Ναυπηγείων οριστικά ξεκινά».

Τα Ναυπηγεία Ελευσίνας επιχειρούν την ανάταξή τους με στρατηγικό επενδυτή την ONEX μέσα από το πτωχευτικό δίκαιο, καθώς, σύμφωνα με τα προ διετίας στοιχεία της αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης, βαρύνονταν με υποχρεώσεις ύψους 423,3 εκατομμυρίων ευρώ.

Το μέρος των υποχρεώσεων προς την εφορία και τα ασφαλιστικά ταμεία ξεπερνούσε τα 104 εκατομμύρια, προς τις τράπεζες τα 117 εκατομμύρια, ενώ επιπλέον 200 εκατομμύρια περίπου υπολογίζεται ότι είναι οι υποχρεώσεις προς το Πολεμικό Ναυτικό. Τα Ναυπηγεία Ελευσίνας ιδρύθηκαν το 1968 από τον επιχειρηματία Στρατή Ανδρεάδη. Κατά τη διάρκεια της ιστορίας τους έχουν κάνει κατασκευές νέων πλοίων, μετασκευές πλοίων, επισκευές αλλά και βιομηχανικές κατασκευές, ενώ έχουν επίσης εμπλακεί στη ναυπήγηση πολεμικών πλοίων και ειδικότερα πυραυλακάτων, πλοίων υποστήριξης και μεταφοράς προσωπικού αλλά και αρματαγωγών.

Deloitte.

2023 Global Human Capital Trends

Στελέχη από κορυφαίους οργανισμούς αναλύουν τις νέες βασικές αρχές για έναν κόσμο χωρίς όρια.

© 2023 Deloitte Limited